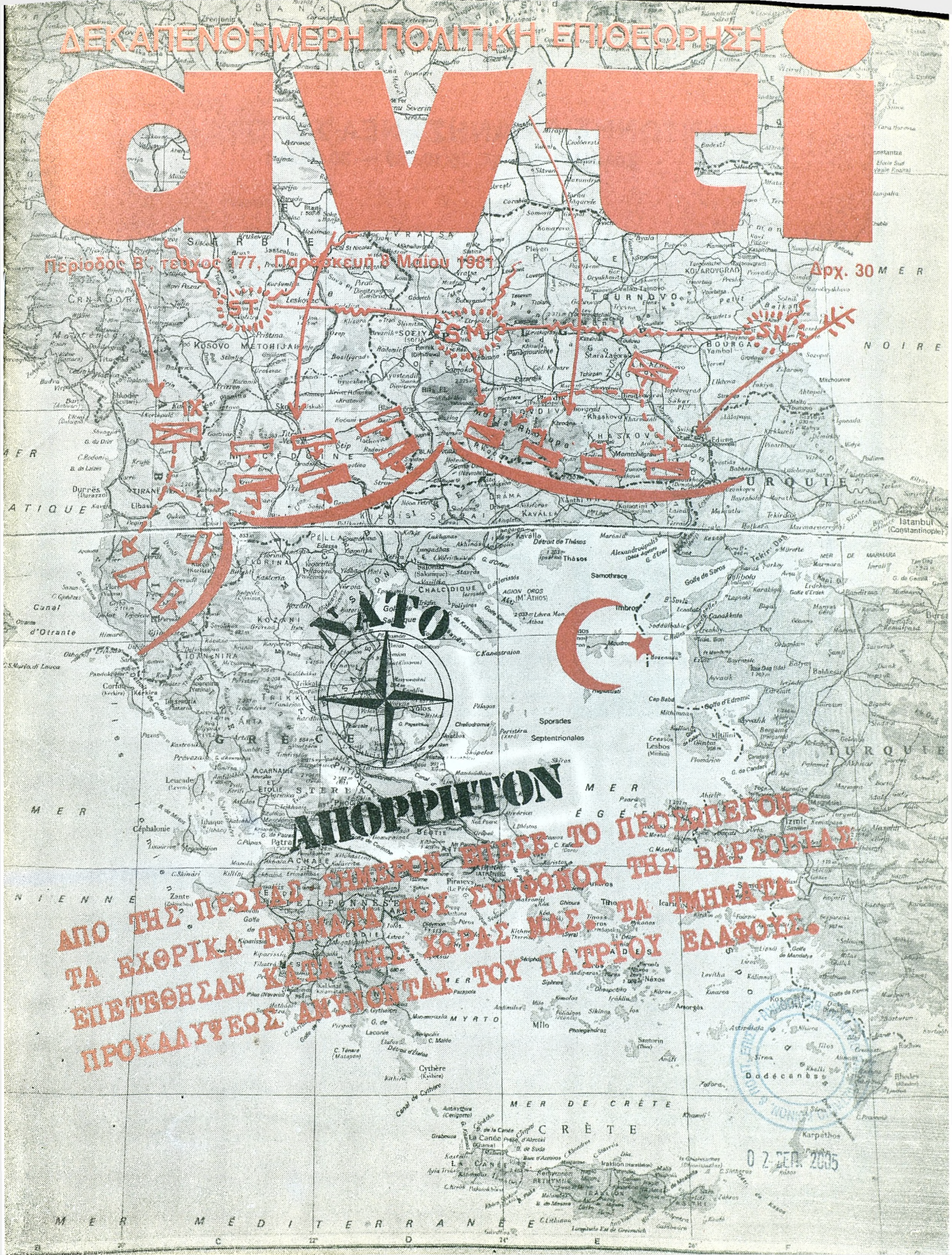

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΑΝΤΙ

Περίοδος Β', τεύχος 177, Παρασκευή 8 Μαΐου 1981

Αρχ. 30 Μ Ε Ρ

ΚΑΤΟ

ΑΙΟΝΙΣΤΟΝ

ΑΠΟ ΤΗΣ ΠΡΟΙΑΣ ΤΗΜΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΥΜΦΩΝΟΥ ΤΗΣ ΒΑΡΣΟΒΙΑΣ
ΤΑ ΕΧΘΡΙΚΑ ΤΗΜΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΥΜΦΩΝΟΥ ΤΗΣ ΒΑΡΣΟΒΙΑΣ
ΕΠΕΤΕΘΗΣΑΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΚΟΡΑΣ ΜΑΣ, ΤΑ ΤΗΜΗΜΑΤΑ
ΠΡΟΚΑΛΥΨΕΩΣ ΑΝΥΨΟΝΤΑΙ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΟΥ ΕΛΔΑΦΟΙΣ.

0 2 7 2 0 0 5

ΑΝΤΩΝΗΣ ΛΙΒΑΝΗΣ «ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ»

Σόλωνος 94, τηλ. 36.10.589 — 36.00.398

- Δύο βιβλία που προσφέρουν την σύγχρονη ενημέρωση και γνώση πάνω στα καυτά προβλήματα της εποχής-μας.

ΓΚΕΡΧΑΡΝΤ ΚΑΝΤΕ Η Γερμανική πρόκληση

Μάριος Νικολινάκος
Πρόλογος-Επιμέλεια:

Δίνουμε το βιβλίο αυτό στην ελληνική δημοσιότητα με τη συναίσθηση πως κάνουμε γνωστή στο ελληνικό κοινό μια θεμελιώδη ανάλυση που ρίχνει άπλετο φως στο θέμα της ΕΟΚ, που μέλη-της γίναμε από την 1.1.81, και στις σχέσεις ΕΟΚ και ΝΑΤΟ, όπως διαμορφώνονται μέσ' από τον καθοριστικό ρόλο της Δυτ. Γερμανίας.

ΚΩΣΤΑΣ ΧΑΤΖΗΑΡΓΥΡΗΣ

Ο ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΣΕ ΑΠΟΡΡΥΘΜΙΣΗ

Πληθωρισμός - άνεργία
Έξοπλισμοί - κοινωνικές δαπάνες
Ένεργειακό - κρίση δομών
Γενική κρίση και οικονομική
Ίμπεριαλιστική ολοκλήρωση

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ
α.λ.β.αν.ε.

ΚΩΣΤΑΣ ΧΑΤΖΗΑΡΓΥΡΗΣ
Ο Καπιταλισμός σε Απορρύθμιση

Περίοδος Β'
Τεύχος 177
Χρόνος 8ος

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
Αθήνα 601
Τηλ: 737.713 - 732.819

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΑΝΤΙΛΟΓΟΣ:

Σύννεφα πάνω από το Αιγαίο	4
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ	5
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ	4
Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ: Ο Ευρωπαίος	7
ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ	
Π. ΣΤΑΓΚΟΥ: Το νομοθετικό έργο στις προεκλογικές συμπληγάδες... ΡΕΠΟΡΤΕΡ:	8
Ο υπηρεσιακός έλεγχος του Αι- γαίου παραδόθηκε στην Τουρκία... ΡΕΠΟΡΤΕΡ:	9
Το σκάνδαλο του ΟΕΚ στο Βόλο: 'Αρχισε η δικαστική έρευνα	12
Γ. ΚΑΛΑΤΖΗ: Βασίλισσα της ομορφιάς	15
ΑΝΤ. ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ: Αναδιπλώσεις, συμβιβασμοί και σταθερός ο κυβερνητικός έλεγχος .	16
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ	
Γαλλία	20
Π. ΣΤΑΓΚΟΥ: Αειθαλές το δέντρο της αυθαιρεσίας	21
ΕΡΕΥΝΑ: Πολιτικοί πρόσφυγες ...	25-37
— Ένα πρόβλημα που κινδυνεύει να λυθεί βιολογικά	25
Ν. ΜΑΥΡΟΜΑΤΗ: «Τα παιδιά-μας στην Ελλάδα τα λένε Ούγγρους... στην Ουγγαρία, Έλληνες»	26
— Οι σύλλογοι πολιτικών προσφύ- γων απαντούν στα προβλήματα του επαναπατρισμού	28
ΑΝΤΡΕΑ ΦΡΑΓΚΙΑ: Με δεμένες τις βαλίτσες	33
Μ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΥ: Τουρλού — Τουρλού	38
Φ.ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗ: Συνέντευξη με τον Αλέκο Παπανα- γιώτου: Ο ρόλος των ξένων στην Αν- τίσταση και τον Εμφύλιο	41
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	45
Θ. ΡΕΝΤΖΗ: Κινηματογράφος και λογοκρισία... ΑΝΤΩΝΗ ΚΟΥΦΑΛΗ: Θεσσαλονίκη: Ξηρασία και ατσιδωσύνη	46
ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ	50
ΔΙΑΛΟΓΟΣ	48
	51

ΥΠΑΡΧΕΙ ΑΛΛΟ ΣΚΑΛΟΠΑΤΙ;...

ΕΙΝΑΙ αλήθεια πως μετά τη μεταπολίτευση, μια σημαντική κατάκτηση της δημόσιας ζωής υπήρξε η βελτίωση του επιπέδου του πολιτικού διαλόγου. Κατοχυρώθηκε μια ευπρέπεια στη συμπεριφορά μεταξύ των διαφόρων πολιτικών δυνάμεων, ευπρέπεια που στηριζόταν στην κοινή διαπίστωση της ανάγκης διαφύλαξης των δημοκρατικών λειτουργιών και θεσμών. Από τον κώδικα αυτό δεν εξαιρέθηκε και η κυβερνητική δεξιά. Και ως ένα βαθμό γιατί και η ίδια τηρούσε ένα *minimum*, τουλάχιστον, πολιτικής αξιοπρέπειας και κυρίως γιατί οι ιδιορρυθμίες της μεταπολίτευσης, τα «τολμηρά» πρώτα ανοίγματα του Καραμανλή, η ανάγκη διαφοροποίησης-της από τη χουντική δεξιά, πίστωση στη «Νέα Δημοκρατία» με μια ανοχή:

ΑΝΟΧΗ, που φαίνεται να στηριζόταν και στην άρρητη παραδοχή, ότι σε κάποια βασικά προβλήματα, η Δεξιά είχε πια διαφοροποιηθεί. Έτσι, όταν η Αντιπολίτευση κατήγγελε την «Νέα Δημοκρατία» για «εθνική μειοδοσία», για «υποτέλεια» που έφτανε στα όρια της προδοσίας, οι εκφράσεις αυτές θεωρούνταν σαν τμήμα του πολιτικού παιχνιδιού, μια οξυτήτα φραστική που αποσκοπούσε σε διαχωρισμό ευθυνών και προσπορισμό ωφελειών. Και — σε τελευταία ανάλυση — έτσι ήταν τα πράγματα. Γιατι αν πιστεύεις ότι η κυβέρνηση απεμπολεί εθνικά δικαιώματα μέχρι βαθμού προδοσίας δεν τα καταγγέλλεις από το βήμα της Βουλής, αλλά με μαζικούς αγώνες, με έντονη καθημερινή σύγκρουση σε όλα τα κοινωνικά και πολιτικά μέτωπα.

ΦΤΑΣΑΜΕ όμως στο σημείο, όπου δεν υπάρχει πια πολιτικό παιχνίδι. Αυτά που καταγγέλλονταν ως φόβοι, υποθέσεις και ανησυχίες, χωριούν ενδεχομένως μπροστά στο μέγεθος της κυβερνητικής μειοδοσίας. Και υποτέλειες.

ΟΙ ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΙΣ που περιέχονται σ' αυτό το τεύχος του ΑΝΤΙ είναι οδυνηρές. Δεν φανερώνουν μόνο την υποτελή λειτουργία της Δεξιάς απέναντι στους μεγάλους συμμάχους των κοινωνικών δυνάμεων που τη στηρίζουν. Φανερώνουν επίσης την τραγική αλήθεια ότι η Ελλάδα είναι ουσιαστικά μια χώρα χωρίς κυβέρνηση ή τουλάχιστον χωρίς μία κυβέρνηση που θέλει και μπορεί να προασπίσει τα στοιχειώδη και βασικά εθνικά δικαιώματα. Μια κυβέρνηση, όπου ο συνδυασμός της υπουργικής άμιλλας για εύσημα φιλίας από τις «προστατίδες» Δυνάμεις, της ανικανότητας επιτελικού σχεδιασμού σε καίρια υπουργεία, όπως εκείνο των Εξωτερικών, της αντίληψης της Ελλάδας σαν επαρχίας της Δύσης, οδηγεί σταθερά στην καταστροφή. Η υπεύνηνη ελληνική κυβέρνηση μοιάζει στα κείμενά-της προς τις Δυνάμεις σαν επιστάτης κτημάτων κάποιου μεγαλοκτηματία, που απολογείται δουλικά για την κατάσταση στο υποστατικό-του.

ΕΙΝΑΙ ΚΡΙΜΑ — και μακροπρόθεσμα αυτό κρύβει το επικίνδυνο σπέρμα μιας εθνικής καταστροφής ή διχασμού — το ότι η Δεξιά δεν μπόρεσε τελικά να υψωθεί σε εθνική δύναμη και ότι επέλεξε για τον εαυτό-της το ρόλο του εντεταλμένου φύλακα ξένων συμφερόντων. Πιστεύουμε πάντως ότι οι αποκαλύψεις του ΑΝΤΙ πρέπει να σταθεροποιήσουν ορισμένες διακηρυκτικές θέσεις της Αντιπολίτευσης. Και ότι τα προβλήματα της εθνικής ανεξαρτησίας και διαφύλαξης της ακεραιότητας της χώρας, θα αποτελέσουν ένα απ' τα σημεία των αγεφύρωτων αντιθέσεων με τη Δεξιά και αντικείμενο σταθερού αγώνα, ώστε να ανατραπούν τα ασφυκτικά δεδομένα που δημιουργεί η μειοδοσία της Δεξιάς, πριν φτάσουμε στο τελευταίο σκαλοπάτι. Αν υπάρχει κι άλλο...

πολιτικό δεκαπενθήμερο ΚΑΙ ΜΠΟΡΩ ΝΑ ΠΩ

Σύννεφα πάνω από το Αιγαίο

Όταν τα τούρκικα αεροπλάνα πέταξαν στον εναερίο-μας χώρο πριν δεκαπέντε ημέρες, η πρόκληση ήταν σαφής, τα αίτια όμως δυσδιάκριτα. Η κυβέρνηση Ράλλη είχε προχωρήσει όσο μακριά θα μπορούσε να πάει μια οποιαδήποτε ελληνική κυβέρνηση για να τιμήσει τις συμμαχικές-της δεσμεύσεις. Είχε αναλάβει τον κίνδυνο της επανάληψης ενός κύκλου συνομιλιών χωρίς η άλλη πλευρά να κάνει την παραμικρή χειρονομία καλής θέλησης. Είχε ακόμα «επενδύσει» προς αυτήν την κατεύθυνση μια σειρά από συγκεκριμένες πρωτοβουλίες, όπως την επανασύνδεση ακτοπλοϊκών και αεροπορικών γραμμών και τον ευδιάκριτο περιορισμό της τερματικής περιοχής του αεροδρομίου της Λήμνου. Πέρα από το θέμα αν οι συνομιλίες αυτές καθ'εαυτές είναι θεμιτές, που αφορά το γενικότερο προσανατολισμό της εξωτερικής-μας πολιτικής, ήταν σαφές για όλους και βέβαια και για τους διπλωμάτες της τουρκικής χούντας — ότι αν υπάρξουν συνομιλίες, συνομιλητές τόσο καλοπροαίρετοι από την ελληνική πλευρά σαν τους κ.κ. Ράλλη και Μητσοτάκη θα ήταν δύσκολο να ξαναβρεθούν.

Για ποιά λόγο να σπύσουν λοιπόν οι Τούρκοι ιθύνοντες που δεν πιέζονται από την εσωτερική-τους κοινή γνώμη, που είναι φιμωμένη από την αιματηρή τρομοκρατία, να διακυβεύσουν με αυτό το βάνουσο τρόπο αυτό το διάλογο από τον οποίο, στη χειρότερη γι' αυτούς περίπτωση, δεν είχαν τίποτα να χάσουν; Γιατι στη χειρότερη για μας περίπτωση, αν δεχθούμε την άποψη του κ. Παπανδρέου ότι διάλογος σημαίνει διαπραγμάτευση για μη διαπραγματεύσιμα αντικείμενα, όπως η εδαφική-μας ακεραιότητα και η σιωπηρή αναγνώριση της παγίωσης της τουρκικής κατοχής στην Κύπρο.

Αρχικά, δόθηκαν βέβαια οι συνηθισμένες μακιαβελικού τύπου ερμηνείες. Ότι ανεξέλεγκτα στρατοκρατικά στοιχεία υπονόμειαν τη «φιλειρηνική» χούντα. Ότι με την «προβοκάτσια» του Αιγαίου η Άγκυρα προσπαθούσε να ξεφύγει από το διπλωματικό τραπέζι όπου δεν είχε πια πολλά επιχειρήματα. Και άλλα τέτοια, που προβλήθηκαν κατά κόρο από τον κυβερνητικό τύπο και είχαν σαν κοινό χαρακτηριστικό ότι μεταθεταν κάθε ευθύνη από τους ώμους της δικής-μας κυβέρνησης.

Η ραγδαία όμως επέλαση γεγονότων και δηλώσεων που ακολούθησε, αποσαφήνισε το ζήτημα, δίνοντας ταυτόχρονα εξαιρετικά δυσοίωνα προοπτικές στο εσωτερικό πολιτικό-μας κλίμα.

Η Άγκυρα δεν άφησε τα πράγματα να χρονίσουν. Αφού α-

πέυθνε μίαν ιταμή διπλωματική νότα για τις καθ' όλα θεμιτές και νόμιμες εκδηλώσεις των Ελλήνων Αρμενίων, που ήταν ανάλογες με τις εκδηλώσεις των απανταχού της γης ομοεθνών-τους — οι μεγαλύτερες και οξύτερες έγιναν στη Γαλλία και στις ΗΠΑ — δήλωσε ξερά και χωρίς να ειδοποιήσει καν προηγούμενα τους Αθηναίους συνομιλητές-της ότι διακόπτει το διάλογο των εμπειρογνομόνων που είναι απαραίτητη προϋπόθεση και τεχνική βάση των ανταλλαγών απόψεων σε πολιτικό επίπεδο.

Η κυβέρνηση Ράλλη, από την άλλη πλευρά, τρώγοντας πια βροχή τα χαστούκια, προσπάθησε, με ελάχιστη κομψότητα, να διασώσει τα προσχήματα. Οι αλλεπάλληλες αλληλοσυγκρουόμενες υπεκφυγές-της όμως, δημιούργησαν ακόμα μεγαλύτερη κρίση εμπιστοσύνης και την έβλαψαν μάλλον, παρά την ωφέλησαν. Αρχικά αναγκάστηκε να ομολογήσει τις παραβιάσεις του εναερίου χώρου, ένα εικοσιτετράωρο μετά τη σχετική ανακοίνωση του αρχηγού της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Έτσι αντιστράφηκαν οι ρόλοι στην πολιτική σκηνή και η επίδραση αυτής της πολιτικής πανωλεθρίας όχι μόνο στην κοι-

ημερομηνίες

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

Τρίτη 21

● Συγκέντρωση και πορεία έγινε στην Αθήνα για το «νέφος» και την ρύπανση της ατμόσφαιρας.

● Σε ανακοίνωση του Κ.Κ. Κίνας τονίζεται ότι το καθεστώς δεν είναι πια «δικτατορία του προλεταριάτου» αλλά «λαϊκή δημοκρατική δικτατορία».

Τετάρτη 22

● Μετά τα γεγονότα στη γιουγκοσλαβική περιοχή του Κοσσυφοπέδιου άγνωστος αριθμός από τη σέρβικη μειονότητα εγκαταλείπει αυτή την περιοχή.

Πέμπτη 23

● Αντιπροσωπεία του Σοβιετικού Κ.Κ. με επικεφαλής τον Μ. Σουαλόφ επισκέφθηκε την Βαρσοβία ενώ επικρατεί

συνεδρίαση της Κ.Ε. του πολωνικού Κ.Κ.

● Πραγματοποιήθηκαν διαδηλώσεις και έγιναν συγκρούσεις με την Αστυνομία και το Στρατό σε 5 πόλεις της Β. Ιρλανδίας ενώ συνεχίζεται για 54η μέρα η απεργία πείνας του βουλευτή και μέλους του ΙΡΑ Μπόμπυ Σαντζ.

Παρασκευή 24

● Συγκέντρωση - διαδήλωση των Αρμενίων της Αθήνας, μπροστά στην τούρκικη πρεσβεία με ευκαιρία την 66η επέτειο από τη γενοκτονία-τους, προκάλεσε έντονη αντίδραση της τούρκικης κυβέρνησης.

● Σύμφωνα με ανακοίνωση του πολωνικού πρακτορείου ειδήσεων το πολωνικό Κ.Κ. έχασε περίπου 215.000 μέλη στους τελευταίους έξι μήνες της κρίσης από τα οποία τα 71.000 διαγράφηκαν.

Σάββατο 25

● Ισραηλινά άρματα μάχης εισέβαλαν στο Λίβανο και συνεχίζονται οι μάχες Συριακών στρατευμάτων της Ειρηνευτικής Δύναμης και των Φαλαγγιτών.

Κυριακή 26

● Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πρώτου γύρου των προεδρικών εκλογών στην Γαλλία, τελικά θα αναμετρηθούν ο Ζισκάρ Ντ'Εστοίαν που πήρε 28,31% και ο σοσιαλιστής Μιτεράν που πήρε 25,84%.

Δευτέρα 27

● Ο ηγέτης της Λιβύης συνταγματάρχης Καντάφι επισκέφθηκε τη Μόσχα όπου είχε συνομιλίες με τον πρόεδρο Μπρέζνιεφ.

● Η τούρκικη κυβέρνηση ματαίωσε συνάντηση μεταξύ των γ. γραμματέων των υπουργείων εξωτερικών Ελλάδας-Τουρκίας,

που επρόκειτο να γίνει στο τέλος Μαΐου.

Τρίτη 28

● Με απόφασή-της η Κ.Ε. του Γαλλικού Κ.Κ. κάλεσε τα μέλη και τους επαδούς του κόμματος να ψηφίσουν στο δεύτερο γύρο των προεδρικών εκλογών τον σοσιαλιστή υποψήφιο.

● Συνήλθε η Κ.Ε. του πολωνικού Κ.Κ. για να συζητήσει «τα καθήκοντα του κόμματος για την προετοιμασία του 9ου Έκτακτου Συνεδρίου».

Τετάρτη 29

● Ο Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ Α. Παπανδρέου συναντήθηκε στη Σόφια με τον πρόεδρο Ζίβκωφ μετά από πρόσκληση του τελευταίου.

● Μετά τις ΗΠΑ και η Ευρώπη τερμάτισε το μερικό εμπάργκο στις πωλήσεις αγροτικών προϊόντων στη Σοβιετική Ένωση.

ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ

Ο ΓΟΛΓΟΘΑΣ ΤΟΥ ΜΠΟΜΠΥ ΣΑΝΤΣ

Το 1916 ήταν Πάσχα, όταν το Δουβλίνο ξεσηκώθηκε για πρώτη φορά στους σύγχρονους καιρούς. Η επανάσταση των Ιρλανδών πνίγηκε στο αίμα και το «Αιματοβαμμένο Πάσχα» έμεινε στην ιστορία και πέρασε στη λογοτεχνία χάρη στον Τζόνι, τον Μπέτταντ Μπήαν και άλλους πολλούς.

Εδώ και δώδεκα χρόνια, στη Βόρειο Ιρλανδία κάθε Πάσχα είναι μια επέτειος που γιορτάζεται με οδοφράγματα, διαδηλώσεις και μερικούς νεκρούς. Κι ενδιάμεσα αυτός ο τελευτάριος στη Δυτική Ευρώπη — μαζί με το κίνημα των Βάσκων — εθνικοαπελευθερωτικός αγώνας, προχωράει το δρόμο-του προς την αναπόφευκτη νίκη.

Η αποικιακή δύναμη, η γηραιά και αμαρτωλή Αλβιόνα έχει το χάρισμα να μη διδάσκει τίποτα από την ίδια την ιστορία-της. Φεύγει μόνο όταν την διώξουν πυξ-λαξ και μέχρι τότε δοκιμάζει με απέραντο κυνισμό το μείγμα κτηνώδους καταπίεσης και πολιτικής του «διαίρει και βασίλευε», που τόσο λαμπρά απέτυχε παντού.

Σ' αυτόν τον περίγυρο πρέπει να δούμε την απεργία πείνας που είχαν επαναλάβει οι πολιτικοί κρατούμενοι του Ιρλανδικού Δημοκρατικού Στρατού, στις αρχές του Απριλίου. Η επιτυχία του πιο προχωρημένου στη σωματική αυτοκατάργηση Μπόμπυ Σαντς, σαν Βουλευτή στη Βουλή των Κοινοτήτων σε μίαν επαναληπτική εκλογή έδωσε νέες διαστάσεις στο θέμα.

Οι συνέπειες του θανάτου του Σαντς, μόλις 27 ετών, που είχε περάσει τα τελευταία οχτώ χρόνια της ζωής-του στις φυλακές, θα είναι ανυπολόγιστες. Οι εκπρόσωποι των ενόπλων κινήσεων, όταν χρησιμοποιούν την μη βίαιη γλώσσα της απεργίας, είναι ακαταμάχητοι. Το έδειξε αυτό και η επίδραση του πρόσφατου θανάτου του Σίγκουρντ Ρέμπους, μετά από απεργία πείνας, πάνω στη Δυτικογερμανική ακροαριστερά. Είναι πολύ πιθανό ότι ο θάνατος του Ιρλανδού αντιστασιακού θα σημάνει την αρχή του τέλους της αγγλικής κατοχής στο τελευταίο κομμάτι της Ιρλανδίας που δεν κατέκτησε ακόμα την ελευθερία-του.

Στην Ελλάδα αυτή η ιστορία ηρωισμού και αυταπάρνησης είναι φυσικό να βρίσκει ιδιαίτερη απήχηση. Είναι ακόμα πρόσφατες οι στιγμές που σύσσωμος ο ελληνισμός ξαγρυπνούσε δίπλα στα κελιά, όπου περριμεναν τη βρετανική αγχόνη τα παλληκάρια της Κυπριακής λευτεριάς: ο Καραολής, ο Δημητρίου, ο Παλληκαρίδης και όλοι οι άλλοι.

Και η συνείδηση κάθε ελεύθερου ανθρώπου εξεγείρεται μπροστά στον άσκοπο θάνατο αγωνιστών της ελευθερίας, που έχει σαν μοναδική αιτία την απάθεια ενός αυτοκρατορικού κατεστημένου. Τι να πει κανείς για έναν Λόρδο Κάρινγκτον που δηλώνει — όπως τόσο άλλοι παρόμοιοί-του στο παρελθόν — για τους απεργούς πείνας: «Δεν υπάρχει κανένας λόγος να τους αναγνωρίσουμε την ιδιότητα του πολιτικού κρατούμενου. Είναι απλοί τρομοκράτες και δεν αντιπροσωπεύουν κανένα».

Σαν να μην ήταν ο Μπόμπυ Σαντς βουλευτής, δηλαδή οπωσδήποτε «αντιπρόσωπος» τουλάχιστον όσον τον ψήφισαν. Κι ακόμα, για εκείνο το αμίμητο του Καθολικού Αρχιεπισκόπου της Αγγλίας, που δήλωσε ότι αποδοκιμάζει την απεργία πείνας γιατί είναι... «πράξη βίας κατά του ανθρώπινου σώματος που το εδμιούργησε ο Θεός».

Η δολοφονία τελικά του Μπόμπυ Σαντς δεν θα μείνει γεγονός χωρίς άλλες εξελίξεις. Ήδη στη Βόρειο Ιρλανδία παρά τις εκκλήσεις για αυτοσυγκράτηση, οι δρόμοι έχουν αρχίσει να γεμίζουν οδοφράγματα και διαδηλωτές, ενώ ταυτόχρονα σε πολλές πρωτεύουσες διαφόρων χωρών οργανώνονται συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας για την στάση της κυβέρνησης Θάτσερ και συμπαράστασης στον αγώνα των Βορειο-ιρλανδών.

Ο 27χρονος αγωνιστής της ελευθερίας, λυγίζοντας από την πείνα στις φυλακές, πρόσφερε τον εαυτό-του θυσία για την αναγνώριση των δικαιωμάτων των λαών να αποφασίζουν για τις τύχες-τους. Η επιμονή της Θάτσερ να διατηρήσει αλώβητο το κύρος προσώπων και θεσμών, που δεν έχει προηγούμενο στη σύγχρονη ιστορία, θα δώσει άραγε το απαραίτητο κέντρισμα για μια διαφορετική στάση απέναντι στα προβλήματα που ανάδειξε ο Γολγοθάς και το μαρτυρικό τέλος του Μπόμπυ Σαντς;

ΟΙ ΚΥΠΡΙΑΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

Απ' ό,τι συμπεραίνει κανείς από τις ανταποκρίσεις που φτάνουν από την Κύπρο, οι εκεί βουλευτικές εκλογές γίνονται σε ένα ανάλογο κλίμα με εκείνο των ελληνικών βουλευτικών εκλο-

νή γνώμη αλλά — σύμφωνα με ορισμένες πληροφορίες — και στις ίδιες τις Ένοπλες Δυνάμεις ήταν ιδιαίτερα έντονη.

Στη συνέχεια προσπάθησε να παρουσιάσει την διακοπή των συνομιλιών σαν ένα καθαρά τεχνικό ζήτημα. Διαψεύστηκε έντονα και ρητά από την τουρκική πλευρά και το θέμα από τη σκοπιά της ανάγκης διατήρησης μιας στοιχειώδους εθνικής αξιοπρέπειας ήταν ιδιαίτερα οδυνηρό.

Το σήριαλ κορυφώθηκε με τις δηλώσεις του Υπουργού Εξωτερικών κατά την αναχώρησή-του για τη Ρώμη, όπου θα συναντούσε τον Χαϊηγκ για να κάνει υποτίθεται μαζί-του μια τελική και ουσιαστική συζήτηση για το θέμα των βάσεων. Όσοι είδαν την τηλεοπτική συνέντευξη συμφωνούν ότι ο κ. Μητσοτάκης περνούσε πολύ άσχημα το εκράν, όταν με τον ήρεμο λεονταρισμό-του άφηνε να εννοηθεί ότι καλύτερα να συμφωνήσουν τώρα οι Αμερικάνοι, γιατί μετά τις εκλογές «Κύριος οίδε» τί τους περιμένει.

Η σειρά αυτή των γεγονότων φωτίζεται με άπλετο φως αν δεχτούμε, έστω και μια στιγμή σαν αληθοφανή, την εκδοχή της αντιπολίτευσης. Που θα μπορούσαμε να την αφηγηθούμε κάπως έτσι:

Δέσμια των ατλαντικών-της δεσμεύσεων η κυβέρνηση, δεν μπορεί και δεν θέλει να παζαρέψει τα συμμαχικά-της θέληγτρα για να πετύχει την αυτονομία — αν συμμαχία υφίσταται — διασφάλιση των συνόρων-μας και της ισορροπίας στο Αιγαίο. Επιστρέφοντας στο ΝΑΤΟ, συνομολόγησε και την υποχρέωση ανανέωσης του καθεστώτος των βάσεων, με ή χωρίς πυρηνικά όπλα, ακριβώς όπως το επιθυμούσαν οι υπερατλαντικοί-μας αυθέντες και χωρίς κανένα αντάλλαγμα, εκτός ίσως από μερικά αργύρια και μερικές εικονικές διευθετήσεις για τους αφελείς.

Τα περιθώρια που διαθέτει η Αθήνα της Δεξιάς είναι γνωστά στην Άγκυρα που, επομένως, δεν έχει κανένα λόγο να συνομιλεί, αφού κατάκτησε την αναγνώριση της διαπραγματευτικής σχέσης και τα συγκεκριμένα ανταλλάγματα που προαναφέραμε. Κάνει λοιπόν «καψόνι» στους απέναντι-της κερδίζοντας έτσι ψυχολογικές θέσεις για ένα νέο κύκλο συνομιλιών. Και περιμένει την έκβαση των εκλογών για να πάρει ξανά σοβαρές πρωτοβουλίες, ανάλογα με τις συνθήκες που θα έχουν δημιουργηθεί.

Να πιστέψουμε αυτό το σενάριο, που τόσο ανυπόφορα καλά ταιριάζει με τα γεγονότα; Και να βγάλουμε το συμπέρασμα ότι, αντίθετα με τις διακηρύξεις-της, η Δεξιά πήρε ξανά τον ολισθηρό κατήφορο της εθνικής μειοδοσίας και της υποτέλειας, που μοιραία θα εκφραστεί και με τη δημιουργία αργά ή γρήγορα κλίματος εσωτερικής ανωμαλίας;

Αλλά τί άλλο να πιστέψουμε;

ΑΝΤΙΛΟΓΟΣ

Πέμπτη 30

● Έκτακτο Συνέδριο της «Νέας Δημοκρατίας» θα πραγματοποιηθεί στις 6-7 Ιουνίου

ΜΑΪΟΣ

Παρασκευή 1

● Με συγκεντρώσεις των εργαζομένων γιορτάστηκε η Πρωτομαγιά σ' όλο τον κόσμο, ενώ στη Χιλή και την Τουρκία έγιναν συλλήψεις

Σάββατο 2

● Στα πλαίσια της συνόδου των υπουργών Εξωτερικών του ΝΑΤΟ που γίνεται στη Ρώμη ο Έλληνας υπουργός Εξωτερικών συναντήθηκε με τον κ. Χαϊηγκ και τον κ. Τουρκμέν.

● Διαδηλώσεις έγιναν στη Β. Ιρλανδία ενώ συνεχίζεται για 63η μέρα η απεργία πείνας του Μπόμπυ Σαντς και στο μεταξύ κινδυνεύουν και άλλα μέλη του ΙΡΑ, που συνεχίζουν απεργία

πείνας στις φυλακές.

Κυριακή 3

● Συγκέντρωση διαμαρτυρίας έγινε στην Κάρυστο για την ματαίωση της εγκατάστασης πυρηνικού αντιδραστήρα στην περιοχή.

Δευτέρα 4

● Στην εαρινή σύνοδο των υπουργών Εξωτερικών του ΝΑΤΟ στη Ρώμη ο Αμερικανός υπουργός Εξωτερικών Χαϊηγκ αποκάλυψε ότι ο πρόεδρος Ρήγκαν πρότεινε με επιστολή-τους στις προτάσεις Μπρέζνιεφ, για επανάληψη των συνομιλιών ΗΠΑ — ΕΣΣΔ.

Τρίτη 5

● Πέθανε στις φυλακές Μαϊζ μετά από απεργία πείνας 66 ημερών, με αίτημα την αναγνώριση των κρατούμενων μελών του ΙΡΑ σαν πολιτικών κρατούμενων, ο βουλευτής Μπόμπυ Σαντς.

πολιτικό δεκαπενθήμερο ΚΑΙ ΜΠΟΡΕ ΝΑ ΠΕ

Σύννεφα πάνω από το Αιγαίο

Όταν τα τουρκικά αεροπλάνα πέταξαν στον εναερίο-μας χώρο πριν δεκαπέντε ημέρες, η πρόκληση ήταν σαφής, τα αίτια όμως δυσδιάκριτα. Η κυβέρνηση Ράλλη είχε προχωρήσει όσο μακριά θα μπορούσε να πάει μια οποιαδήποτε ελληνική κυβέρνηση για να τιμήσει τις συμμαχικές-της δεσμεύσεις. Είχε αναλάβει τον κίνδυνο της επανάληψης ενός κύκλου συνομιλιών χωρίς η άλλη πλευρά να κάνει την παραμικρή χειρονομία καλής θέλησης. Είχε ακόμα «επενδύσει» προς αυτήν την κατεύθυνση μια σειρά από συγκεκριμένες πρωτοβουλίες, όπως την επανασύνδεση ακτοποϊκών και αεροπορικών γραμμών και τον ευδιάκριτο περιορισμό της τερματικής περιοχής του αεροδρομίου της Λήμνου. Πέρα από το θέμα αν οι συνομιλίες αυτές καθ'εαυτές είναι θεμιτές, που αφορά το γενικότερο προσανατολισμό της εξωτερικής-μας πολιτικής, ήταν σαφές για όλους και βέβαια και για τους διπλωμάτες της τουρκικής χούντας — ότι αν υπάρξουν συνομιλίες, συνομιλητές τόσο καλοπροαίρετοι από την ελληνική πλευρά σαν τους κ.κ. Ράλλη και Μητσοτάκη θα ήταν δύσκολο να ξαναβρεθούν.

Για ποιο λόγο να σπεύδουν λοιπόν οι Τούρκοι ιθύνοντες που δεν πιέζονται από την εσωτερική-τους κοινή γνώμη, που είναι φιωμένη από την αιματηρή τρομοκρατία, να διακυβεύσουν με αυτό το βάνουσο τρόπο αυτό το διάλογο από τον οποίο, στη χειρότερη γι' αυτούς περίπτωση, δεν είχαν τίποτα να χάσουν; Γιατι στη χειρότερη για μας περίπτωση, αν δεχθούμε την άποψη του κ. Παπανδρέου ότι διάλογος σημαίνει διαπραγματεύση για μη διαπραγματεύσιμα αντικείμενα, όπως η εδαφική-μας ακεραιότητα και η σιωπηρή αναγνώριση της παγίωσης της τουρκικής κατοχής στην Κύπρο.

Αρχικά, δόθηκαν βέβαια οι συνηθισμένες μακιαβελικού τύπου ερμηνείες. Ότι ανεξέλεγκτα στρατοκρατικά στοιχεία υπονόμειαν τη «φιλειρηνική» χούντα. Ότι με την «προβοκάτσια» του Αιγαίου η Άγκυρα προσπαθούσε να ξεφύγει από το διπλωματικό τραπέζι όπου δεν είχε πια πολλά επιχειρήματα. Και άλλα τέτοια, που προβλήθηκαν κατά κόρο από τον κυβερνητικό Τύπο και είχαν σαν κοινό χαρακτηριστικό ότι μετάθεταν κάθε ευθύνη από τους ώμους της δικής-μας κυβέρνησης.

Η ραγδαία όμως επέλαση γεγονότων και δηλώσεων που ακολούθησε, αποσαφήνισε το ζήτημα, δίνοντας ταυτόχρονα εξαιρετικά δυσοίωνες προοπτικές στο εσωτερικό πολιτικό-μας κλίμα.

Η Άγκυρα δεν άφησε τα πράγματα να χρονίσουν. Αφού α-

πέυθνε μιαν ιταμή διπλωματική νότα για τις καθ' όλα θεμιτές και νόμιμες εκδηλώσεις των Ελλήνων Αρμενίων, που ήταν ανάλογες με τις εκδηλώσεις των απανταχού της γης ομοεθνών-τους — οι μεγαλύτερες και οξύτερες έγιναν στη Γαλλία και στις ΗΠΑ — δήλωσε ξερά και χωρίς να ειδοποιήσει καν προηγούμενα τους Αθηναίους συνομιλητές-της ότι διακόπτεται το διάλογο των εμπειρογνομόνων που είναι απαραίτητη προϋπόθεση και τεχνική βάση των ανταλλαγών απόψεων σε πολιτικό επίπεδο.

Η κυβέρνηση Ράλλη, από την άλλη πλευρά, τρώγοντας πια βροχή τα χαστούκια, προσπάθησε, με ελάχιστη κομπώτητα, να διασώσει τα προσχήματα. Οι αλληπάλληλες αλληλοσυγκρούμενες υπεκφυγές-της όμως, δημιούργησαν ακόμα μεγαλύτερη κρίση εμπιστοσύνης και την έβλαψαν μάλλον, παρά την ωφέλησαν. Αρχικά αναγκάστηκε να ομολογήσει τις παραβιάσεις του εναερίου χώρου, ένα εικοσιτετράωρο μετά τη σχετική ανακοίνωση του αρχηγού της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Έτσι αντιστράφηκαν οι ρόλοι στην πολιτική σκηνή και η επίδραση αυτής της πολιτικής πανωλεθρίας όχι μόνο στην κοι-

ημερομηνίες

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

Τρίτη 21

● Συγκέντρωση και πορεία έγινε στην Αθήνα για το «νέφος» και την ρύπανση της ατμόσφαιρας.

● Σε ανακοίνωση του Κ.Κ. Κίνας τονίζεται ότι το καθεστώς δεν είναι πια «δικτατορία του προλεταριάτου» αλλά «λαϊκή δημοκρατική δικτατορία».

Τετάρτη 22

● Μετά τα γεγονότα στη γιοκουφολάβικη περιοχή του Κοσοφοπεδίου άγνωστος αριθμός από τη σέρβικη μειονότητα εγκαταλείπει αυτή την περιοχή.

Πέμπτη 23

● Αντιπροσωπεία του Σοβιετικού Κ.Κ. με επικεφαλής τον Μ. Σουσλώφ επισκέφθηκε την Βαρσοβία ενώ επικείται

συνεδρίαση της Κ.Ε. του πολωνικού Κ.Κ.

● Πραγματοποιήθηκαν διαδηλώσεις και έγιναν συγκρούσεις με την Αστυνομία και το Στρατό σε 5 πόλεις της Β. Ιρλανδίας ενώ συνεχίζεται για 54η μέρα η απεργία πείνας του βουλευτή και μέλους του ΙΡΑ Μπόμπυ Σαντς.

Παρασκευή 24

● Συγκέντρωση - διαδήλωση των Αρμενίων της Αθήνας, μπροστά στην τουρκική πρεσβεία με ευκαιρία την 66η επέτειο από τη γενοκτονία-τους, προκάλεσε έντονη αντίδραση της τουρκικής κυβέρνησης.

● Σύμφωνα με ανακοίνωση του πολωνικού πρακτορείου ειδήσεων το πολωνικό Κ.Κ. έχασε περίπου 215.000 μέλη στους τελευταίους έξι μήνες της κρίσης από τα οποία τα 71.000 διαγράφηκαν.

Σάββατο 25

● Ισραηλινά άρματα μάχης εισέβαλαν στο Λίβανο και συνεχίζονται οι μάχες Συριακών στρατευμάτων της Ειρηνευτικής Δύναμης και των Φαλαγγιτών.

Κυριακή 26

● Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πρώτου γύρου των προεδρικών εκλογών στην Γαλλία, τελικά θα αναμετρηθούν ο Ζισκάρ Ντ'Εσταίν που πήρε 28,31% και ο σοσιαλιστής Μιτεράν που πήρε 25,84%.

Δευτέρα 27

● Ο γητής της Λιβύης συνταγματάρχης Καντάφι επισκέφθηκε τη Μόσχα όπου είχε συνομιλίες με τον πρόεδρο Μπρέζνιεφ.

● Η τουρκική κυβέρνηση ματαίωσε συνάντηση μεταξύ των γ. γραμματέων των υπουργείων εξωτερικών Ελλάδας-Τουρκίας,

που επρόκειτο να γίνει στο τέλος Μαΐου.

Τρίτη 28

● Με απόφασή-της η Κ.Ε. του Γαλλικού Κ.Κ. κάλεσε τα μέλη και τους επαδούς του κόμματος να ψηφίσουν στο δεύτερο γύρο των προεδρικών εκλογών τον σοσιαλιστή υποψήφιο.

● Συνήλθε η Κ.Ε. του πολωνικού Κ.Κ. για να συζητήσει «τα καθήκοντα του κόμματος για την προετοιμασία του 9ου Έκτακτου Συνεδρίου».

Τετάρτη 29

● Ο Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ Α. Παπανδρέου συναντήθηκε στη Σόφια με τον πρόεδρο Ζίβκοφ μετά από πρόσκληση του τελευταίου.

● Μετά τις ΗΠΑ και η Ευρώπη τερμάτισε το μερικό εμπάργκο στις πωλήσεις αγροτικών προϊόντων στη Σοβιετική Ένωση.

νή γνώμη αλλά — σύμφωνα με ορισμένες πληροφορίες — και στις ίδιες τις Ένοπλες Δυνάμεις ήταν ιδιαίτερα έντονη.

Στη συνέχεια προσπάθησε να παρουσιάσει την διακοπή των συνομιλιών σαν ένα καθαρά τεχνικό ζήτημα. Διαφεύχτηκε έντονα και ρητά από την τουρκική πλευρά και το θέαμα από τη σκοπιά της ανάγκης διατήρησης μιας στοιχειώδους εθνικής αξιοπρέπειας ήταν ιδιαίτερα οδυνηρό.

Το σήριαλ κορυφώθηκε με τις δηλώσεις του Υπουργού Εξωτερικών κατά την αναχώρησή-του για τη Ρώμη, όπου θα συναντούσε τον Χαϊγκ για να κάνει υποτίθεται μαζί-του μια τελική και ουσιαστική συζήτηση για το θέμα των βάσεων. Όσοι είδαν την τηλεοπτική συνέντευξη συμφωνούν ότι ο κ. Μητσotάκης περιούσε πολύ άσχημα το εκράν, όταν με τον ήμερο λεονταρισμό-του άφηνε να εννοηθεί ότι καλύτερα να συμφωνήσουν τώρα οι Αμερικάνοι, γιατί μετά τις εκλογές «Κύριος οίδε» τι τους περιμένει.

Η σειρά αυτή των γεγονότων φωτίζεται με άπλετο φως αν δεχτούμε, έστω και μια στιγμή σαν αληθοφανή, την εκδοχή της αντιπολίτευσης. Που θα μπορούσαμε να την αφηγηθούμε κάπως έτσι:

Δέσμια των ατλαντικών-της δεσμεύσεων η κυβέρνηση, δεν μπορεί και δεν θέλει να παζαρέψει τα συμμαχικά-της θέληγτρα για να πετύχει την αυτονόητη — αν συμμαχία υφίσταται — διασφάλιση των συνόρων-μας και της ισορροπίας στο Αιγαίο. Επιστρέφοντας στο ΝΑΤΟ, συνομολόγησε και την υποχρέωση ανανέωσης του καθεστώτος των βάσεων, με ή χωρίς πυρηνικά όπλα, ακριβώς όπως το επιθυμούσαν οι υπερατλαντικοί-μας αυθέντες και χωρίς κανένα αντάλλαγμα, εκτός ίσως από μερικά αργύρια και μερικές εικονικές διευθετήσεις για τους αφελείς.

Τα περιθώρια που διαθέτει η Αθήνα της Δεξιάς είναι γνωστά στην Άγκυρα που, επομένως, δεν έχει κανένα λόγο να συνομιλεί, αφού κατάκτησε την αναγνώριση της διαπραγματευτικής σχέσης και τα συγκεκριμένα ανταλλάγματα που προαναφέραμε. Κάνει λοιπόν «καψόνι» στους απέναντι-της κερδίζοντας έτσι ψυχολογικές θέσεις για ένα νέο κύκλο συνομιλιών. Και περιμένει την έκβαση των εκλογών για να πάρει ξανά σοβαρές πρωτοβουλίες, ανάλογα με τις συνθήκες που θα έχουν δημιουργηθεί.

Να πιστέψουμε αυτό το σενάριο, που τόσο ανυπόφορα καλά ταιριάζει με τα γεγονότα; Και να βγάλουμε το συμπέρασμα ότι, αντίθετα με τις διακηρύξεις-της, η Δεξιά πήρε ξανά τον ολισθηρό κατήφορο της εθνικής μειοδοσίας και της υποτέλειας, που μοιραία θα εκφραστεί και με τη δημιουργία αργά ή γρήγορα κλίματος εσωτερικής ανωμαλίας;

Αλλά τι άλλο να πιστέψουμε;

ΑΝΤΙΛΟΓΟΣ

Πέμπτη 30

● Έκτακτο Συνέδριο της «Νέας Δημοκρατίας» θα πραγματοποιηθεί στις 6-7 Ιουνίου

ΜΑΪΟΣ

Παρασκευή 1

● Με συγκεντρώσεις των εργαζομένων γιορτάστηκε η Πρωτομαγιά σ' όλο τον κόσμο, ενώ στη Χίλη και την Τουρκία έγιναν συλλήψεις

Σάββατο 2

● Στα πλαίσια της συνόδου των υπουργών Εξωτερικών του ΝΑΤΟ που γίνεται στη Ρώμη ο έλληνας υπουργός Εξωτερικών συναντήθηκε με τον κ. Χαϊγκ και τον κ. Τουρκμέν.

● Διαδηλώσεις έγιναν στη Β. Ιρλανδία ενώ συνεχίζεται για 63η μέρα η απεργία πείνας του Μπόμπυ Σαντς και στο μεταξύ κινδυνεύουν και άλλα μέλη του ΙΡΑ, που συνεχίζουν απεργία

πείνας στις φυλακές.

Κυριακή 3

● Συγκέντρωση διαμαρτυρίας έγινε στην Κάρυστο για την ματαίωση της εγκατάστασης πυρηνικού αντιδραστήρα στην περιοχή.

Δευτέρα 4

● Στην εαρινή σύνοδο των υπουργών Εξωτερικών του ΝΑΤΟ στη Ρώμη ο Αμερικανός υπουργός Εξωτερικών Χαϊγκ αποκάλυψε ότι ο πρόεδρος Ρήγκαν απάντησε με επιστολή-τους στις προτάσεις Μπρέζνιεφ, για επανάληψη των συνομιλιών ΗΠΑ — ΕΣΣΔ.

Τρίτη 5

● Πέθανε στις φυλακές Μαϊζ μετά από απεργία πείνας 66 ημερών, με αίτημα την αναγνώριση των κρατούμενων μελών του ΙΡΑ σαν πολιτικών κρατούμενων, ο βουλευτής Μπόμπυ Σαντς.

ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ

Ο ΓΟΛΓΟΘΑΣ ΤΟΥ ΜΠΟΜΠΥ ΣΑΝΤΣ

Το 1916 ήταν Πάσχα, όταν το Δουβλίνο ξεσηκώθηκε για πρώτη φορά στους σύγχρονους καιρούς. Η επανάσταση των Ιρλανδών πνίγηκε στο αίμα και το «Αιματοβαμμένο Πάσχα» έμεινε στην ιστορία και πέρασε στη λογοτεχνία χάρη στον Τζόντς, τον Μπέτραντ Μπήαν και άλλους πολλούς.

Εδώ και δώδεκα χρόνια, στη Βόρειο Ιρλανδία κάθε Πάσχα είναι μια επέτειος που γιορτάζεται με οδοφράγματα, διαδηλώσεις και μερικούς νεκρούς. Κι ενδιάμεσα αυτός ο τελευταίος στη Δυτική Ευρώπη — μαζί με το κίνημα των Βάσκων — εθνοκαταλευθερωτικός αγώνας, προχωράει το δρόμο-του προς την αναπόφευκτη νίκη.

Η αποκιακή δύναμη, η γηραιά και αμαρτωλή Αλβιόνα έχει το χάρισμα να μη διδάσκεται τίποτα από την ίδια την ιστορία-της. Φεύγει μόνο όταν την διώξουν πυξ-λαξ και μέχρι τότε δοκιμάζει με απέραντο κυνισμό το μείγμα κτηνώδους καταπίεσης και πολιτικής του «διαίρει και βασίλευε», που τόσο λαμπρά απέτυχε παντού.

Σ' αυτόν τον περίγυρο πρέπει να δούμε την απεργία πείνας που είχαν επαναλάβει οι πολιτικοί κρατούμενοι του Ιρλανδικού Δημοκρατικού Στρατού, στις αρχές του Απριλίου. Η επιτυχία του πιο προχωρημένου στη σωματική αυτοκατάργηση Μπόμπυ Σαντς, σαν Βουλευτή στη Βουλή των Κοινοτήτων σε μίαν επαναληπτική εκλογή έδωσε νέες διαστάσεις στο θέμα.

Οι συνέπειες του θανάτου του Σαντς, μόλις 27 ετών, που είχε περάσει τα τελευταία οχτώ χρόνια της ζωής-του στις φυλακές, θα είναι ανυπολόγιστες. Οι εκπρόσωποι των ενόπλων κινήσεων, όταν χρησιμοποιούν την μη βίαιη γλώσσα της απεργίας, είναι ακαταμάχητοι. Το έδειξε αυτό και η επίδραση του πρόσφατου θανάτου του Σίγκουρντ Ρέμπους, μετά από απεργία πείνας, πάνω στη Δυτικογερμανική ακροαριστερά. Είναι πολύ πιθανό ότι ο θάνατος του Ιρλανδού αντιστασιακού θα σημάνει την αρχή του τέλους της αγγλικής κατοχής στο τελευταίο κομμάτι της Ιρλανδίας που δεν κατάκτησε ακόμα την ελευθερία-του.

Στην Ελλάδα αυτή η ιστορία ηρωισμού και αυταπάρνησης είναι φυσικό να βρίσκει ιδιαίτερη απήχηση. Είναι ακόμα πρόσφατες οι στιγμές που σύσσωμος ο ελληνισμός ξαγρυπνούσε δίπλα στα κελιά, όπου περιμέναν τη βρετανική αγχόνη τα παλληκάρια της Κυπριακής λευτεριάς: ο Καραολής, ο Δημητρίου, ο Παλληκαρίδης και όλοι οι άλλοι.

Και η συνείδηση κάθε ελεύθερου ανθρώπου εξεγείρεται μπροστά στον άσκοπο θάνατο αγωνιστών της ελευθερίας, που έχει σαν μοναδική αιτία την απάθεια ενός αυτοκρατορικού κατεστημένου. Τι να πει κανείς για έναν Λόρδο Κάρινγκτον που δηλώνει — όπως τόσοι άλλοι παρόμοιοι-του στο παρελθόν — για τους απεργούς πείνας: «Δεν υπάρχει κανένας λόγος να τους αναγνωρίσουμε την ιδιότητα του πολιτικού κρατούμενου. Είναι απλοί τρομοκράτες και δεν αντιπροσωπεύουν κανένα».

Σαν να μην ήταν ο Μπόμπυ Σαντς βουλευτής, δηλαδή οπωσδήποτε «αντιπρόσωπος» τουλάχιστον όσον τον ψήφισαν. Κι ακόμα, για εκείνο το αμίμητο του Καθολικού Αρχιεπισκόπου της Αγγλίας, που δήλωσε ότι αποδοκιμάζει την απεργία πείνας γιατί είναι... «πράξη βίας κατά του ανθρώπινου σώματος που το εδημιούργησε ο Θεός».

Η δολοφονία τελικά του Μπόμπυ Σαντς δεν θα μείνει γεγονός χωρίς άλλες εξελίξεις. Ήδη στη Βόρειο Ιρλανδία παρά τις εκκλήσεις για αυτοσυγκράτηση, οι δρόμοι έχουν αρχίσει να γεμίζουν οδοφράγματα και διαδηλωτές, ενώ ταυτόχρονα σε πολλές πρωτεύουσες διαφόρων χωρών οργανώνονται συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας για την στάση της κυβέρνησης Θάτσερ και συμπαράστασης στον αγώνα των Βορειο-ιρλανδών.

Ο 27χρονος αγωνιστής της ελευθερίας, λυγίζοντας από την πείνα στις φυλακές, πρόσφερε τον εαυτό-του θυσία για την αναγνώριση των δικαιωμάτων των λαών να αποφασίζουν για τις τύχες-τους. Η επιμονή της Θάτσερ να διατηρήσει αλώβητο το κύρος προσώπων και θεσμών, που δεν έχει προηγούμενο στη σύγχρονη ιστορία, θα δώσει άραγε το απαραίτητο κέντρισμα για μια διαφορετική στάση απέναντι στα προβλήματα που ανάδειξε ο Γολγοθάς και το μαρτυρικό τέλος του Μπόμπυ Σαντς;

ΟΙ ΚΥΠΡΙΑΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

Απ' ό,τι συμπεραίνει κανείς από τις ανταποκρίσεις που φτάνουν από την Κύπρο, οι εκεί βουλευτικές εκλογές γίνονται σε ένα ανάλογο κλίμα με εκείνο των ελληνικών βουλευτικών εκλο-

γών του '77. Κανείς δηλαδή δεν περιμένει ιδιαίτερα δραματικές ανακατατάξεις, αλλά όλοι αποσκοπούν σε κάποια σταθεροποίηση ή βελτίωση θέσεων για «αργότερα», ένα «αργότερα» βέβαια που κανείς δεν μπορεί να προδιαγράψει τις εκδοχές-του. Αυτό το πλαίσιο άλλωστε των εκλογών προσδιορίζεται εν μέρει από τη φύση των σχέσεων προεδρικής και κοινοβουλευτικής εξουσίας που επικρατεί στο νησί, καθώς είναι γνωστό πως οι μοχλοί της εξουσίας περιστοιχίζουν ουσιαστικά το προεδρικό αξίωμα.

Παρ' όλα αυτά, οι βουλευτικές εκλογές δεν στερούνται σημασίας. Γιατί θα καταγράψουν τις δυναμικές που αναπτύσσονται στον κυπριακό ελληνισμό, τις στάσεις που υιοθετούνται ως προς τις προτάσεις και διαδικασίες που εξαγγέλλονται για την αντιμετώπιση του εθνικού κυρίως προβλήματος — αν και φαίνεται ότι και τα καθαρά «εσωτερικά» θα παίξουν ιδιαίτερο ρόλο αυτή τη φορά.

Είναι γεγονός πως το Κυπριακό βρίσκεται σε μια ιδιαίτερα λεπτή, ευαίσθητη και «άχαρη» φάση. Απ' τη μια μεριά, η γραμμή του «μακροχρόνιου αγώνα» — που είναι στρατηγικά ορθή δεν φαίνεται να έχει αποδώσει κάποια άμεσα πρακτικά αποτελέσματα, κυρίως απ' τη στιγμή που η ευδοκίμησή-της περνάει μέσα από τις μυλόπετρες της σκοπιμότητας του ελληνικού Υπουργείου Εξωτερικών.

Απ' την άλλη, η γραμμή του «ρεαλισμού» μπορεί βέβαια να ασκεί τη γοητεία μιας πρότασης που δεν έχει δοκιμαστεί, αλλά είναι κατ' εξοχήν η στιγμή που τέτοιοι «ρεαλισμοί» είναι πολλαπλά επικίνδυνοι και καταστροφικοί, επειδή ακριβώς τα «πράγματα» δεν είναι καθόλου ευνοϊκά, απ' τον κ. Βαλντχάιμ, που συμπεριφέρεται ως εκπρόσωπος του Στάνιτ Ντηπάρτμεντ, μέχρι τις αναδιατάξεις στην πολιτική των δυνάμεων στη ζώνη της Μέσης Ανατολής που μεταβάλλουν το Κυπριακό σε ένα διαμφισθητούμενο και ευπαθές σημείο των αναζητούμενων ισορροπιών.

Δεν επεμβαίνουμε οπωσδήποτε στις κυπριακές υποθέσεις. Ελπίζουμε πάντως ότι οι Κύπριοι θα ψηφίσουν «ρεαλιστικά», δηλαδή για μακροχρόνια προοπτική.

Η ΔΙΚΗ-ΜΑΣ ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑ

Η φετινή πρωτομαγιά αποτέλεσε σε πολλές περιπτώσεις μια ευκαιρία όχι μόνον επεταικίων εκδηλώσεων, αλλά καταγραφής είτε αγωνιστικών διεκδικήσεων, είτε πολιτικών διαφοροποιήσεων. Έτσι, σε χώρες σαν τη Χιλή ή την Τουρκία, η πρωτομαγιά συνδέθηκε με την άγρια καταστολή των φασιστικών ανθρωποειδών του Πινοσέτ και του «φωτισμένου» Εθρέν, αλλά και τη γενναία κινητοποίηση των πρωτοπόρων αγωνιστών, που αφήφισαν τη βία και διαδήλωσαν για τη λευτεριά και την κοινωνική απελευθέρωση. Αντίθετα, πόσο πολιτικά ενδιαφέρον ήταν τον κοντράστ των παρατεταγμένων και σηματοφορούντων μαζών που παρήλαυναν υπό τα βλέμματα του «πολίτ-μπυρώ» στη Μόσχα και των ασύνταχτων, αλλά ενσυνείδητων πολιτών που πορεύτηκαν μαζί με τα μέλη του Πολιτικού Γραφείου και το Γραμματέα του Κόμματος στους δρόμους της Βαρσοβίας.

Στην Αθήνα, για άλλη μια φορά, οι εργαζόμενοι της πρωτεύουσας τιμήσαν τη μέρα των εργαζομένων με μια ποιοτικά (και ποσοτικά) υποβαθμισμένη συγκέντρωση στο Πεδίο Άρεως.

Η συγκέντρωση του Πεδίου του Άρεως εισέπραξε το κόστος των παρατασιακών ανταγωνισμών, της τριήμερης αργίας, της εκλογοικτιστικής αντίληψης, ότι «όλα θα τα λύσει η κυβέρνηση της αλλαγής». Έλειπε, λοιπόν, απ' την εκδήλωση η γνησιότητα έκφρασης και εκπροσώπησης αυτών που στο όνομά-τους γινόταν η συγκέντρωση. Ούτε οι καλοοργανωμένες εκπροσωπήσεις και εκτάσεις των πανών, ούτε τα τραγούδια, ούτε οι «προκάτ» ομιλίες μπόρεσαν να γεμίσουν το αισθητό κενό.

Να ελπίσουμε ότι είναι η τελευταία πρωτομαγιά του είδους αυτού;

ΟΙ ΜΕΓΑΛΕΣ ΕΜΠΝΕΥΣΕΙΣ

Η εξαγγελία για το μεγάλο και πολυέξοδο έργο του Πνευματικού Κέντρου στην περιοχή Ρηγίλης-Ριζαρείου συνδέθηκε με το όνομα του σημερινού Προέδρου της Δημοκρατίας. Και δεν είναι το μόνο μεγάλο έργο, πολυέξοδο και φιλόδοξο έργο που «οραματίστηκε» — και πραγματοποίησε — ο κ. Καραμανλής. Γιατί εκτός από τη φιλοδοξία-του να συνδέσει το όνομά-του με το πολιτικό παρόν και το μέλλον της χώρας (γιατί με το παρελθόν είναι άρρηκτα δεμένο), ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, όπως έχει συχνά παρατηρηθεί, θέλει να ανταποκρίνεται το όνομά-του σε όλες τις όψεις του αρχαίου εκείνου πολιτικού της Αθηναϊκής Δημοκρατίας, του Περικλή. Όπως είναι γνωστό, ο αρχαίος εκείνος Περικλής, έκαμε πολλά και θαυμάσια έργα, που βέβαια επέζησαν της εποχής-του.

Ο κ. Καραμανλής έγινε γνωστός ανά το πανελλήνιο σαν ένας δραστήριος υπουργός Δημοσίων Έργων. Η Λεωφόρος Σουνίου, το Μοντ-Παρνές και άλλα φανταχτερά έργα έχουν συνδεθεί με το όνομά-του. Ο ίδιος, σαν εκφραστής μιας αναπτυξιακής αντίληψης και μιας νοοτροπίας ιδιαζόντως νεοελληνικής συνέβαλε όσο μπορούσε στη σημερινή εικόνα του πολεοδομικού συγκροτήματος της Αθήνας. Τα σημειώνουμε όλα αυτά τα παλαιά γιατί πολλά εξηγούνται για το σημερινό πρόσωπο της Ελλάδας γενικά και της Αθήνας ειδικότερα.

Αν στη θέση των έργων βιτρίνας, οι κυβερνήσεις της Δεξιάς είχαν προγραμματίσει και

πραγματοποιήσει το μετρό, το κυκλοφοριακό, το αποχετευτικό, τη λαϊκή στέγαση, την πολιτιστική αποκέντρωση, αν είχαν περισσότερο και επεκτείνει το πράσινο, δεν θα χρειαζόνταν σήμερα οι πολλά διαφημιζόμενες συσκευές για να σωθεί η Αθήνα από τη μόλυνση, τις χαβούζες και το κυκλοφοριακό χάος.

Αλλά τα τραγικά λάθη μιας εικοσαετίας δεν φρονημάτισαν κανένα. Και σήμερα όλοι σχεδόν συμφώνησαν στην πραγματοποίηση ενός πολυδάπανου, άσκοπου και καταστροφικού έργου. Το διαφημιζόμενο πνευματικό κέντρο θα συμφορήσει ακόμα περισσότερο τις λειτουργίες στο κέντρο της πόλης, θα αποψιλώσει το πράσινο και θα προσφέρει κέλυφος για μια πνευματική ζωή ανύπαρκτη. Αντί γι' αυτό θα μπορούσαν να γίνουν περισσότερα — και κατεσπαρμένα — πνευματικά κέντρα. Γιατί, βέβαια, το επίπεδο της πολιτιστικής ζωής πρέπει να ανεβεί γενικά στην Ελλάδα και όχι μόνον για τους που συνηθίζουν να περιδιαβάζουν στη Ρηγίλης.

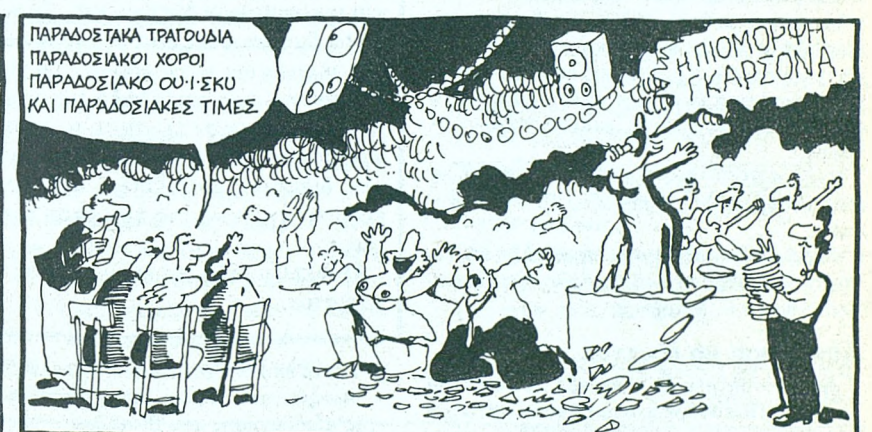
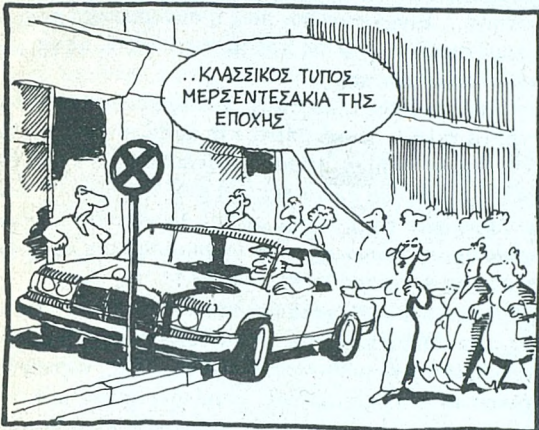
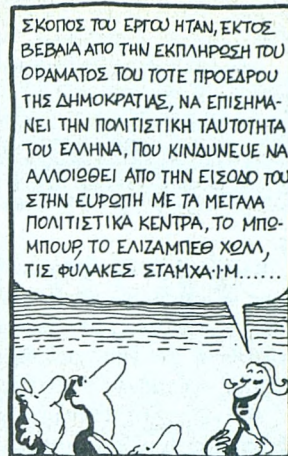
Ότι χρειάζεται σήμερα επειγόντως η Αθήνα είναι καθαρός αέρας για να σωθούν τα μάρμαρα του αρχαίου εκείνου Περικλέους και τα πνευμόνια των συμπολιτών του νέου.

Υ.Γ. Όσο για την Ικτινώδη αρχιτεκτονική και πολεοδομική σύλληψη του κ. Κανδύλη που προέβαλε στην γνωστή συνέντευξη Τύπου και παρουσίασε τη «λύση» του προβλήματος, είναι άλλης στιγμής σχολίο και άλλο πατά Ευαγγέλιο. Θα επανέλθουμε...

ΕΥΡΩΠΑΙΟΣ

του Γιάννη Ιωάννου

6-581
ΙΩΑΝΝΟΥ

αντί

του Πέτρου Στάγκου

Το νομοθετικό έργο στις προεκλογικές συμπληγάδες...

(Παρελθόν, παρόν και μέλλον)

— 18.4.81 — 4.5.81 —

Εξωκοινοβουλευτικές και παρακοινοβουλευτικές οι δραστηριότητες του πολιτικού κόσμου και βέβαια των βουλευτών, κλειστής ούσης της Βουλής λόγω Πάσχα...

«Ευχετήρια»...

Όχι πως τα έχουμε μαζί-του λόγω του ακροδεξιού παρελθόντος — αλλά και του παρόντος — του βουλευτή της Ν.Δ. κ. Φύσσα, αλλά η διαρκής προκλητική μεθόδευση της σταυροθηρικής δραστηριότητας του εν λόγω κ. Βουλευτή είναι, τουλάχιστον, αισθητικά ενοχλητική (βλ. ANTI αρ. 172).

Έτσι η Πασχαλινά ευχετήρια δημοσίευση — πληρωμένη ή «δωρεάν»; — στον φιλοκυβερνητικό Τύπο («Αγαπητοί-μου φίλοι, παρακαλώ δεχθείτε τις ειλικρινείς ευχές-μου... και τη διαβεβαίωση ότι είμαι μαζί-σας») συν το απαραίτητο πορτραίτο) επιβεβαιώνει το «ρηθέν» ότι... φυσάει ο κ. Φύσσας για δημοσιότητα, αλλά και το γεγονός της εμπροφυματισμού της κοινο-βουλευτικής προσδοκίας...

... και άλλα διαφημιστικά

Πολιτική και διαφήμιση, βέβαια, αποτελούν πλέον και στη σύγχρονη νεοελληνική πρακτική, έννοιες συμπορευόμενες και συνδοξαζόμενες... Είχαμε ξαναγράψει, (βλ. σχόλιο «Αιδώς Αργείοι» — ANTI, αρ. 170), πως «μέχρι τις εκλογές θα δούμε πολλά τα μάτια-μας»... Και ιδού τα νεότερα:

Μετά την μεταξύ άλλων πρωθυπουργική συμβολή στην διαφημιστική καμπάνια του «Ντράγκστορ», ο κ. Ράλλης επανέρχεται — σκισσογραφικά κι όχι φωτογραφικά αυτή τη φορά — ως διαφημιστής ιταλικών ειδών... υγεινής!

Εκών ή άκων, δεν ξέρουμε, γεγονός όμως είναι ότι χρειάζεται πράγματι... μία εξυγιανση!

Νέος «γεφυροποιός» — προς άλλη κατεύθυνση — ή στρατηγική εφεδρεία της «πεφωτισμένης» ο κ. Μπούτος;

Κουτοί και μη έξυπνοι...

Αναμφισβήτητα ΤΟ γεγονός, η συνέντευξη του κ. Παπανδρέου στο «Βήμα» και αξιοπρόσεκτη — πέρα απ' όλα τα άλλα — η απάντηση στον αναξέοντα «πληγές» ερωτώντα... περί Βενιζέλου:

ΕΡΩΤΗΣΗ: «Πώς συμβιβάζεται αυτό με το γεγονός (το γεγονός δηλαδή, ότι, σύμφωνα με τον κ. Παπανδρέου, το ΠΑΣΟΚ καλύπτει το χώρο του Κέντρου) ότι κάποιος από το ΠΑΣΟΚ εμφανίστηκε να απαρνείται τον Βενιζέλο;»

ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ: «Ο Βενιζέλος ανήκει στην ιστορία... Δεν έχει νήμα λ.χ. να διεκδικεί η Δεξιά ή το ΠΑΣΟΚ ή οποιοδήποτε άλλο κόμμα τον Βενιζέλο... Νομίζω πως είναι μια καπηλεία το να προσπαθεί να ταυτίσει κανείς τον εαυτό-του ή το κόμμα-του με έναν άνδρα τεραστίων διαστάσεων, αλλά άλλης εποχής... Είναι νομίζω π ο λ υ κ ο υ τ ό το να επιτίθεται κανείς κατά του Βενιζέλου, όπως δε ν ο μ ί ζ ω (ότι είναι) π ο λ υ έ ξ υ

Κάθε τέλος κι αρχή ενδεικνύται, κατά τα ειωθότα, για απολογισμούς και προβλέψεις — και βέβαια η Βουλή, ως χώρος εργασίας και διεργασίας κατά χρονικές περιόδους και φάσεις, δεν ξεφεύγει από τον κανόνα... Η πασχαλινή δεκαπενθήμερη διακοπή και η μεταπασχαλινή επανέναρξη των εργασιών του Κοινοβουλίου κάνουν αναγκαίες ορισμένες σχετικές επισημάνσεις:

● Η είσοδος στην μεταπασχαλινή περίοδο είναι, αναφορικά με το νομοθετικό έργο, βεβαρυσμένη μ' ένα «αμαρτωλό παρελθόν» εκκρεμοτήτων: πάνω από 120 νομοσχέδια και 50 περίπου προτάσεις νόμων, που περιμένουν να συζητηθούν και να ψηφιστούν (;) αποτελούν τη δυσβάστακτη προκοδότηση... Είναι φανερό, πως η συντριπτική πλειοψηφία των εγγεγραμμένων στη λίστα νομοσχεδίων (για τις προτάσεις νόμων, ας μη μιλήσουμε καλύτερα), θα... στοιχειώσουν περιμένοντας.

● Το εναρκτήριο παρόν και το εγγύς μέλλον της τελευταίας αυτής φάσης των εργασιών της Ολομέλειας της Βουλής μέχρι τα τέλη Ιουνίου, οπότε και αρχίζει — «Θεού θέλοντος και καιρού επιτρέποντος» — το θερινό τμήμα, σφραγίζεται ευδιάκριτα από την προεκλογική σκοπιμότητα: *Το νομοθετικό έργο θα περάσει μέσα από τις συμπληγάδες της κυβερνητικής επιδίωξης να «ολοκληρώσει» το έργο-της με την διευθέτηση ρουσφετολογικών εκκρεμοτήτων αυτο-εξωραϊστικών χειρισμών και εντυπωσιακών «χορηγικών» εξαγγελιών, και της αντιπολιτευτικής αντιπαράθεσης «εφ' όλης της ύλης».*

Για την κυβερνητική παράταξη είναι σαφές ότι «διέρχεται περίοδον» άκρως... ζορική, με το επιβεβλημένο εγχείρημα ενός *τριπλού αιωρήματος*: Να «σοβαντίσει» τα ρήματα στην εσωτερική-της συνοχή (συνεδρίαση Κοινοβουλευτικής Ομάδας, έκτακτο συνέδριο), να «περάσει» τα όσα υποχρεούται και δεσμεύεται, λόγω ιδεολογικοπολιτικής φυσιογνωμίας, αντικειμενικής κοινωνικής εκπροσώπησης, πολιτικής καταγωγής και οικονομικών δεσμών και, παράλληλα, ν' ασκήσει μια πολιτική επαναπροσέγγισης με τις διαφυγούσες (για πολλούς και ποικίλους λόγους, είναι η αλήθεια) μάζες των νεοδημοκρατικών ψηφοφόρων. Σάλτο δύσκολο — αν όχι ανέφικτο — που ενέχει την προσδιοριστική κατάληξη της ανώμαλης προσγειώσης — το λιγότερο...

Για την αντιπολίτευση τα πράγματα είναι σχετικά ευκολότερα: με τον εκ προοιμίου αφορισμό των «προεκλογικών πυροτεχνημάτων», μπορεί να συναινεί ή να διαφωνεί στις διάφορες αντίστοιχες κυβερνητικές πρωτοβουλίες με το αζημίωτο και ν' αξιοποιεί τις εγγενείς, για την φάση αυτή, ισορροπιστικές αντιφάσεις της Νέας Δημοκρατίας.

Πρόκειται ήδη για έναν μάλλον άνισο προεκλογικό αγώνα — μέσα στη Βουλή τουλάχιστον...

π ν ο να επιμένει ότι τον έχει κληρονομήσει...

Ανεξάρτητα συμφωνίας ή διαφωνίας περί της αξιολόγησης του Βενιζέλου — δεν είναι της στιγμής — η απάντηση προσφέρεται για «καταχωρήσεις» εσωκομματικές σε... «πολύ κουτούς» και σε «μη έξυπνους»...

Ευτυχώς οι ελάχιστοι μη φιλο-βενιζελικά ή αντι-βενιζελικά εκτεθειμένοι!

Νέος «γεφυροποιός» ή εφεδρεία;

Και μια και ο λόγος περί συνεντεύξεων, είναι αναγκαία η καταγραφή του διά της τεθλασμένης (εκ Μεσοσηνίας μέσω Βοστώνης εις Αθήνας) εκπεμφθέντος σιβυλλικού μηνύματος του αναρρωνόντα κ. Μπούτου:

«... Ως μέλος της Ν.Δ. πιστεύω στην εκλογική-της νίκη και θα αγωνιστώ γι' αυτή. Ως Έλληνας πολίτης, όμως, θα αισθανόμουν μια μεγάλη ικανοποίηση εάν οι πολιτικοί και κοινωνικοί-μας θεσμοί είχαν τόσο ανοχή, ώστε να μπορούσαν οδιατάρακτα να ξεπερά-

σουν τους κλυδωνισμούς μιας πολιτικής εναλλαγής».

Και λίγο πιο πριν:

«Παραδείγματος χάριν, ας πάρουμε την περίπτωση της αποστασίας 1965-1967. Εγώ προσωπικά δεν θα μπορούσα να παίξω ενεργό ρόλο σε μια εποχή όπως εκείνη, που, όπως και να το κάνουμε, ήταν περίοδος πολιτικού εκμαυλισμού... Όλα αυτά δείχνουν ότι ενδεχομένως δεν είμαι καμωμένος για να εξυπηρετώ «πολιτικάντικες» σκοπιμότητες».

Κάτι περισσεύει

Έγινε πλέον και Νόμος του Κράτους το «αφισοκτόνο» Νομοσχέδιο — με τον προσδιορισμό Ν. 1144/81.

Για τους γνωρίζοντες την προ του 1975 αρίθμηση των Άρθρων του Συντάγματος, είναι σαφές, ότι ένας από τους προσδιοριστικούς του Νόμου αριθμούς μάλλον... περισσεύει.

Ο Επιχειρησιακός έλεγχος του Αιγαίου παραδόθηκε στην Τουρκία

ΤΟ «ΑΝΤΙ» είναι σήμερα υποχρεωμένο να φέρει στη δημοσιότητα ορισμένα έγγραφα, που αποκαλύπτουν, με τον πιο ωμό και άμεσο τρόπο, την έμπρακτη αμφισβήτηση των ελληνικών κυριαρχικών δικαιωμάτων στο Αιγαίο από το ΝΑΤΟ, καθώς και τη διαιώνιση, μέσα σ' αυτό το πλαίσιο, της εγκληματικά ηλίθιας πολιτικής του «από Βορρά», «ερυθρού» κινδύνου.

ΕΝΑ ΑΠΟ τα έγγραφα, είναι το σήμα Ημερησίας Διαταγής που απέστειλε στις 16.3.81 ο αρχηγός ΓΕΕΘΑ, στρατηγός Αγ. Γκράτσιος, προς τις Ένοπλες Δυνάμεις, (μεταξύ των παραληπτών ήταν και η ΥΕΝΕΔ, γι' αυτό όταν το διαβάσετε, συνοδέψτε-το ακουστικά με θούρια και δημοτικά τραγούδια). Η Ημερησία Διαταγή δεν ήταν ευτυχώς άμεσα επιχειρησιακή. Ήταν μια φάση της συμμετοχής των ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων στη ΝΑΤΟϊκή άσκηση WINTEX CIMEX 81, που άρχισε τις 9 Μαρτίου και κράτησε 11 μέρες.

ΓΙΑ ΝΑ γίνει σαφής η σημασία αυτού του αναπροσανατολισμού των δυνάμεων, ας μπει κανείς στη θέση του Τουρκικού επιτελείου: τι θα επιθυμούσε περισσότερο, παρά οι ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις να είναι διατεταγμένες κατά μήκος της Αλβανίας, Γιουγκοσλαβίας και Βουλγαρίας και να άφηναν τη Θράκη και τα νησιά ακάλυπτα, στη δικιά-τους, Νατοϊκή «προστασία». Προς το παρόν πάντως, και επί του χάρτου, εκεί στρέφονται οι ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις, χάριν της Συμμαχίας και του «ερυθρού» κινδύνου.

ΑΣ ΔΟΥΜΕ, λοιπόν, το νατοϊκό ενθουσιασμό με τον οποίο συμμετέσχε η Ελλάδα στην WINTEX CIMEX 81, έως ότου και η ίδια η στρατιωτική και πολιτική ηγεσία να δεχτεί την πιο βάνουση ψυχρολουσία απ' τη σταδιακή αποκάλυψη των Νατοϊκών αποφάσεων για την

ΣΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ αυτή πήραν μέρος οι στρατιωτικές διοικήσεις καθώς και τα Υπουργεία Άμυνας και Εξωτερικών των 15 χωρών - μελών του ΝΑΤΟ. Η WINTEX CIMEX είναι μια επιτελική άσκηση «επί χάρτου», που καθιερώθηκε σε διετή βάση μετά τα γεγονότα της Τσεχοσλοβακίας του '68 και πάγιο στόχους έχουν το συντονισμό των ενεργειών της «Συμμαχίας» και την «αύξηση της ικανότητάς-της να αντιδράσει σε μια κρίση Ανατολής-Δύσης».

ΟΠΩΣ γενικά ήταν γνωστό, αλλά και όπως ειδικά αποκαλύπτουν τα έγγραφα που δημοσιεύουμε, οι ελληνικές ένοπλες δυνάμεις, υποχρεώνονται πια στα πλαίσια της Νατοϊκής τους αποστολής, να αναπροσαρμόσουν την αμυντική διάταξη που προσέλαβαν σταδιακά από το '74 και δώθε, που είχε σαν άξονα την αντιμετώπιση της τουρκικής επιθετικότητας και να οργανωθούν στην προοπτική του από «Βορρά» κινδύνου, που μάλιστα καλύπτει όλο το φάσμα των βόρειων συνόρων της χώρας.

τύχη του ελλαδικού χώρου.

Νά πρώτα το κείμενο της Ημερησίας

διαταγής του αρχηγού ΓΕΕΘΑ προς τις Ένοπλες Δυνάμεις, της 16.3.81.

Αξιοματικοί — Υπαξιοματικοί — Στρατιώται — Ναύται και Σμηνίται, από τας πρωινάς ώρας σήμερα η Ελλάς υφίσταται άδικον επίθεσιν από τας δυνάμεις του Ερυθρού Συνασπισμού.

Επί δύο περίπου μήνας η χώρα υφίστατο έναν ανηλέητον ψυχρόν και συκοφαντικόν πόλεμον και σεις παραμένετε ακλόνητοι ήρρειοι και βέβαιοι ότι το δίκαιον ήτο το με μέρος-μας.

Από της πρωΐας της σήμερα έπεσε το προσωπίον και τα εχθρικά τμήματα του Συμφώνου της Βαρσοβίας επετέθησαν κατά της χώρας-μας από τη Βουλγαρία, Γιουγκοσλαβία και Αλβανία. Τα τμήματα προκαλύψεως αμύνονται του πατρίου εδάφους.

Αξιοματικοί — Υπαξιοματικοί — Στρατιώται — Ναύται — Σμηνίται.

Η στιγμή της ιστορίας ήλθε. Είμεθα πανέτοιμοι να δώσωμεν την πρέπουσα απάντησιν εις τους αυθάδεις ερυθρούς.

Η γή-μας θα ηρεμήσει και πάλι. Οι πόλεις-μας θα ξαναχριστούν, αλλά η ιστορία δεν θα ξαναγραφεί. Τη συνέχεια της ιστορίας-μας την γράφετε εσείς από σήμερα, αγωνιζόμενοι μαζί με τους συμμαχους-μας.

Ο εχθρός θα συντριβεί. Η Ελλάς και οι Σύμμαχοι-της δεν πτοούνται.

Η νίκη είναι δική-μας.

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ ΓΚΡΑΤΣΙΟΣ
Αρχηγός ΓΕΕΘΑ

ΦΑΙΝΕΤΑΙ, όμως, ότι παρά το συμβαχικό ενθουσιασμό, τα νατοϊκά επιτελεία δεν άλλαξαν τις ειλημμένες από καιρό αποφάσεις-τους για τον περιορισμό των δικαιοδοσιών των ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων, δηλαδή των κυριαρχικών δικαιωμάτων της Ελλάδας.

ΕΤΣΙ, όπως αποκαλύπτει ένα δεύτερο έγγραφο, το ΝΑΤΟ δεν θεωρεί την πε-

ριοχή Λήμνου σαν χώρο ελληνικής ευθύνης, και απαγορεύει την κίνηση ελληνικών δυνάμεων, έστω και για σκοπούς ΝΑΤΟ, που θα έχουν σαν βάση-τους το

ελληνικό αυτό νησί, αλλά και άλλα μαζί με αυτό.

ΑΣ ΔΟΥΜΕ, όμως πρώτα, το ανατριχιαστικό αυτό έγγραφο:

Όπου ο ελληνικός χώρος μετατρέπεται σε Νατοϊκό...

Εις απάντηση σχετικού-σας σημειώματος διά του οποίου μας γνωστοποιείται η μη αποδοχή επί αεροδιαδρόμου Λήμνου Ελληνικής Αεροπορικής Δυνάμεως, έχομεν να παρατηρήσωμεν:

1. Αυτούμεθα διότι η Συμμαχία δεν απεδέχθη αεροπορικήν δύναμιν να επιχειρεί από αεροδρόμιον ως είναι το Αεροδρόμιον Λήμνου το οποίον από θέσεως και δυνατοτήτων θα ενισχύει σημαντικά την Κοινήν Συμμαχικήν προσπάθειαν εις μίαν κρίσιμον περιοχίν

της Νοτίας Πτέρυγος.

2. Η ΕΛΛΑΣ σύμφωνα με το καταστατικόν της Ατλαντικής Συμμαχίας, υπεύθυνος διά την προστασίαν του χώρου-της, θα διατηρήσει εις Λήμνον την αεροπορικήν-της δύναμιν και διά την υποστήριξιν λόγω εγγύτητος επιχειρήσεων εις Β. Ελλάδα και προς επίτευξιν της επιβαλλομένης διασποράς των δυνάμεων-της και πλήρη χρησιμοποίησιν των υφισταμένων ευκολιών και εγκαταστάσεων.

3. Η δύναμις αυτή θα εκτελή αεροπορικές επιχειρήσεις εις την περιοχίν ευθύνης-της, δια την προστασίαν του Νατοϊκού (Ελληνικού) Χώρου.

4. Μας ανησυχεί και διερωτώμεθα τί θα συμβεί εάν παρόμοια περιστατικά παρουσιαστούν υπό πραγματικές συνθήκας κρίσεων ή διακρατικού πολέμου, η αντιμετώπισις των οποίων σχεδιάζεται και προετοιμάζεται εν καιρώ ειρήνης και δεν αποτελεί λύσιν της στιγμής.

ΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΟΥΜΕ να αποκαταστήσωμε τα γεγονότα όπως μας επιτρέπει να τα ανιχνεύσωμε το κείμενο, σε συνδυασμό και με άλλες δημοσιογραφικές πληροφορίες. Σε κάποια φάση των ασκήσεων, η ελληνική Διοίκηση πρότεινε τη χρησιμοποίηση των αεροπορικών-μας δυνάμεων που σταθμεύουν στη Λήμνο, ή εν πάση περιπτώσει, θα χρησιμοποιούσαν σα βάση τη Λήμνο.

● Η κεντρική Διοίκηση του ΝΑΤΟ αρνήθηκε αυτή την αυτονόητη ενέργεια, υπακούοντας προφανώς σε κάποιο προηγούμενο νετό ή και ρύθμιση, που έχει επιτύχει η Τουρκία. Με λίγα λόγια, ως προς το ΝΑΤΟ, το θέμα του Αιγαίου δεν είναι απλώς «ανοιχτό», αλλά έχει προαποφασισθεί ότι δεν αποτελεί περιοχή ελληνικής ευθύνης. Δηλαδή, σε «πολιτική» γλώσσα, δεν αναγνωρίζονται τα εθνικά κυριαρχικά δικαιώματα της Ελλάδας στον Αιγαϊκό χώρο.

ΣΤΗΝ καλύτερη για την Ελλάδα περίπτωση, η Τουρκία έχει ήδη πετύχει στο ΝΑΤΟ να επιβάλει ένα καθεστώς διαμφισβητούμενου χώρου, που αποτελεί μια τεράστια επιτυχία της τουρκικής πολιτικής, που εφαρμόζει διάφορες εναλλακτικές τακτικές, με ένα τελικό στόχο για το Αιγαίο: είτε με την αποστρατιωτικοποίηση των νησιών, είτε με την «ουδετεροποίηση»-τους, είτε με την υπαγωγή του εναερίου χώρου του Αιγαίου στη δικιά-της δικαιοδοσία, να διαμορφώσει τις στρατιωτικές και πολιτικές προϋποθέσεις που θα επιτρέψουν με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, όχι απλώς την «συγκυριαρχία» στο Αιγαίο, αλλά την δική-της κυριαρχία σε ένα τμήμα-του τουλάχιστον, αν και για την Τουρκία τμήμα είναι πάντα το όλον...

Η ΑΝΑΓΝΩΣΗ του εγγράφου θα μπορούσε βέβαια να αποβεί τελικά ενθαρ-

ρυντική, ως προς την αντίσταση που πρόβαλε η ελληνική πλευρά σ' αυτή τη νατοϊκή ενέργεια. Πράγματι, το κείμενο φανερώνει μια επιμονή στο δικαίωμα του ελληνικού ελέγχου της περιοχής. Αλλά, δυστυχώς, ο χαρακτηρισμός της ελληνικής πολιτικής δεν μπορεί να στηριχτεί σε ένα και μόνο έγγραφο, αλλά οφείλει να λάβει υπόψη το σύνολο των ενεργειών της κυβέρνησης, όπως αυτές πρωθούνται — κυρίως από τον Υπουργό Εξωτερικών κ. Μητσοτάκη — για τη χάραξη της εθνικής πολιτικής και την αντιμετώπιση της τουρκικής επιβολής. Και η αναδρομή στις ελληνικές ενέργειες είναι απόλυτα επιβαρυντική για την αφέλεια, την ανικανότητα και την τύφλωση, που φανερώνουν οι ελληνικοί χειρισμοί — για να να χρησιμοποιήσουμε την ηπιότερη δυνατή γλώσσα — ανικανότητα που δεν οφείλεται σε κάποια φυσική ανεπάρκεια των κυβερνήσεων και προσώπων, αλλά στην υποτελή λειτουργία στα συμμαχικά κελεύσματα, στην τρομάδη εμμονή στη λογική του «ανήκομεν στη Δύση», στην αδυναμία χάραξης μιας τολμηρής, ανεξάρτητης, εθνικής πολιτικής.

ΕΙΝΑΙ ΣΑΦΕΣ και γνωστό, ότι η τουρκική πολιτική είναι ένας συνδυασμός της τακτικής του «σαλαμιού» και του «ρόπαλου και του καρότου». Δηλαδή, πάντα διεκδικεί τους στόχους-της τμήμα - τμήμα και βήμα - βήμα, κλιμακώνοντας τις απαιτήσεις-της όσο μεγαλώνει η ενδοτικότητα του αντίπαλου. Αυτό είναι το «σαλάμι», που τυλιγεται φέτα-φέτα (να θυμίσουμε εδώ, ότι την τακτική αυτή την πλήρωσε πρώτη η Κύπρος;). Ταυτόχρονα, η ενδοτικότητα του αντίπαλου εξασφαλίζεται είτε με απειλή βίας (το ρόπαλο), είτε με «παροχές» (το καρότο).

ΕΤΣΙ, απέναντι στα ελληνικά νησιά

και στη Θράκη έχουν αναπτυχθεί τα πιο επίλεκτα τουρκικά στρατεύματα, με τον πιο σύγχρονο εξοπλισμό και τους αριστούς αξιωματικούς των τουρκικών Ενόπλων Δυνάμεων. (Η Δ' τουρκική στρατιά, «στρατιά Αιγαίου», ισχυρός αποβατικός στόλος κλπ.). Αυτό είναι το ρόπαλο, που επικρέμαται πάνω απ' την ελληνική επικράτεια. Το «καρότο» είναι τουρκικού τύπου κι αυτό, και περιλαμβάνει δηλώσεις ή χειρονομίες χωρίς κόστος ή δέσμευση. Για παράδειγμα, ποιος δεν θυμάται την άρση της ΝΟΤΑΜ 714, όπου η Τουρκία μας έκανε τη χάρη να απελευθερώσει την αεροπορική κίνηση πάνω από τον ελλαδικό χώρο (πραγματικά γενναϊόψυχη χειρονομία).

ΑΥΤΗ τη διάφανη πολιτική, που και ο πιο απλός άνθρωπος μπορεί να διαγνώσει με τη συστηματική παρακολούθηση των τουρκικών ελιγμών, μόνο η ελληνική κυβέρνηση επιμένει να την αγνοεί, και μάλιστα την τροφοδοτεί κανονικά, πιστεύοντας ίσως ότι «εξευμενίζει» την τουρκική επιθετικότητα.

Η Τουρκία λοιπόν έχει δηλώσει — και δεν γέλασε δυστυχώς κανείς — ότι νιώθει να απειλείται στα παράλια-της... από την Ελλάδα, που έχει οχυρώσει τα νησιά, και πως αυτός είναι ένας από τους λόγους που θέλει τη συγκυριαρχία στο Αιγαίο, την αναδιάταξη των ζωνών επιχειρησιακού ελέγχου, την αποστρατιωτικοποίηση των νησιών.

ΜΙΑ και μόνη ξεκάθαρη στάση θα ανέμενε κανείς απ' την Ελλάδα: πρώτον, ότι δεν διαπραγματεύεται το καθεστώς επιχειρησιακού ελέγχου του Αιγαίου (που ανήκε άλλωστε και με συμφωνία της Τουρκίας μέχρι το 74 στις ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις), δεύτερο να δηλώσει ότι είναι δικαίωμά-της να οργανώνει την άμυνα του εθνικού-της χώρου σύμφωνα με τις ειδικές συνθήκες που αντι-

μετωπίζει. Αν, ας πούμε, αποχωρούσαν τα τουρκικά στρατεύματα από την Κύπρο, αν εκκένωναν οι Τούρκοι τα Μικρασιατικά παράλια από τις επιθετικά διαταγμένες δυνάμεις-τους, τότε, δεν θα υπήρχε λόγος να είναι έτσι εξοπλισμένα τα νησιά. Αλλιώς, δεν μπορεί να «φωνάζει ο κλέφτης για να φύγει ο νοικοκύρης».

ΚΙ ΟΜΩΣ, ούτε το ένα, ούτε το άλλο επέλεξε η ελληνική κυβέρνηση. Επανάληθε στο ΝΑΤΟ χωρίς εξασφάλιση κών του προηγούμενου καθεστώτος και αποδέχτηκε σαν διαπραγματεύσιμα τα όρια επιχειρησιακής ευθύνης στο Αιγαίο. Και παράλληλα, σαν να αποδέχεται το βάσιμο της τουρκικής «φοβίας» από τις ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις, την «απαλαίνει» με μονομερείς παραχωρήσεις, που δεν αποθρασύνουν μόνο την Τουρκία, αλλά επιβεβαιώνουν στα νατοϊκά κέντρα το γεγονός ότι η Ελλάδα είναι άξια κάθε μείωσης, μια και μόνη-της δεν προσάπτει τα στοιχειώδη συμφέροντά της.

ΣΤΙΣ 15 Μαρτίου έγινε το γεγονός που αποκαλύπτει σήμερα το ΑΝΤΙ, ότι δηλαδή το ΝΑΤΟ (με σαφή τουρκική εμπνευση) δεν θεωρεί τη Λήμνο σαν περιοχή ελληνικής ευθύνης. Το Σάββατο 7 Μαρτίου, 10 μέρες δηλαδή προηγούμεως, η ελληνική κυβέρνηση, εν μέσω πανηγυρισμών περί «εξομαλύνσεως» του κλίματος των ελληνοτουρκικών σχέσεων, είχε μονομερώς αναγγείλει:

- τον περιορισμό της έκτασης της θερμοκρατικής γραμμής του αεροδιαδρόμου της Λήμνου, τόσο για τα στρατιωτικά, όσο και για τα πολιτικά αεροπλάνα
- την ουσιαστική κατάργηση του αεροδιαδρόμου Καβάλας-Λήμνου-Μυτιλήνης-Χίου-Σάμου
- τη «διευκόλυνση» της αεροεπικοινωνίας στα Νοτιοδυτικά (άνοιγμα της γραμμής Σμύρνης-Λιβύης) γραμμή, που ασφαλώς περνάει πάνω από ελληνικά νησιά και οι ισώς την Κρήτη.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΙ και διπλωματικοί εμπειρογνώμονες επισήμαναν αμέσως τότε πως: α) πρόκειται για μια πρωτοφανή και «εν κενώ» παραχώρηση στους Τούρκους, κυρίως απ' τη στιγμή που η Λήμνος αποτελεί καίριο σημείο της εθνικής-μας άμυνας και μάλιστα όταν δεν υπόκειται, όπως άλλα νησιά του Αιγαίου, σε κανένα τυπικό περιορισμό, ούτε από τη συνθήκη της Λωζάνης, ούτε του Μοντρέ.

ΟΤΙ διανοίγονται άνετοι θύλακες στην τουρκική αεροπορία, που μπορεί απεριόιστα να διατρέχει το Αιγαίο από τον Άθω μέχρι την Εύβοια και την Σκύρο και την Άνδρο, την Τήνο και τη Μύκονο. Πολλαπλασιάζεται η ευχέρεια της τουρκικής αεροπορίας για ένα αιφνιδιαστικό πλήγμα σε στόχους στον ελλαδικό κορμό. Καταργείται έμπρακτα μέσω των «ρυθμίσεων» το όριο των 10 ναυτικών μιλίων εναερίου χώρου αυτών των νησιών.

ΕΙΝΑΙ τότε, που ο κ. Ανδρέας Παπανδρέου δήλωσε, μετά τη σχετική ενημέρωσή-του από τον πρόεδρο κ. Ρούσσο, ότι δεν μπορεί κανείς πια να παρακολουθήσει την κυβερνητική λογική. Ο κ. Παπανδρέου είχε άδικο. Την παρακολουθούν στενά οι νατοϊκοί εταιροι και οι Τούρκοι. Το ΝΑΤΟ το απέδειξε στις 15 Μάρτη και η Τουρκία στις 15 Απρίλη, με τη μαζική παραβίαση του ελληνικού εναερίου χώρου, που πάλι η κυβέρνηση αποσιώπησε για να την καταγγείλει ο κ. Παπανδρέου.

ΟΣΟ ΓΙΑ την άμεση ανταπόκριση της τουρκικής πλευράς στην ελληνική χειρονομία, να οι δηλώσεις του Τούρκου πρωθυπουργού (εφημερίδες της 15ης Μάρτη): «*αν ορισμένοι κύκλοι ερμηνεύουν την καλή-μας θέληση σαν απεμπόληση των δικαίων μας*» (η υπογράμμιση δική-μας) «*διαπράττουν ιστορικό λάθος*... «*Η καλή-μας θέληση εξαρτάται απ' την καλή θέληση που επιδεικνύουν οι άλλοι... Το Αιγαίο είναι κοινή θάλασσα*» (η υπογράμμιση δική-μας) και *ελλεικρινής επιθυμία-μας είναι το Αιγαίο να ενώσει τις δύο χώρες-μας*...». Χρειάζεται μια απλή σύνθεση των «δικαιωμάτων» (ποιά άραγε) και της «κοινής θάλασσας», για να δούμε τι μορφής «έκθεσης» οραματίζεται ο Τούρκος πρωθυπουργός.

Η, Η ΑΚΟΜΑ χαρακτηριστικότερη δήλωση του τουρκικού υπουργείου Εξωτερικών που, αφού χαιρέτισε τις ελληνικές ενέργειες σαν «θετικό βήμα», κατέληξε: «*ελπίζεται πως αυτό θα αποτελέσει την απαρχή για την τακτοποίηση και των άλλων θεμάτων*». Ή την εκπληκτικά αφελούς κυνισμού δήλωση του κ. Τουρκμέν σχετικά με το αίτημα της Ελλάδας στις ΗΠΑ, για αναλογία 7:10 της βοήθειας προς Ελλάδα και Τουρκία: «*Η εμμονή (της Ελλάδας) στην έννοια της ισορροπίας δυνάμεων στο Αιγαίο είναι δυνατόν να αποδοθεί στην επιθυμία να διατηρηθούν ζωντανές οι μεταξύ των δύο χωρών διαφορές*...». Με λίγα λόγια, να μην υπάρχει ισορροπία δυνάμεων, ώστε κάποτε, διά των νεκρών ελλήνων ενός πολέμου-αστραπή, να χαθούν και οι μεταξύ των δύο χωρών διαφορές, μια και θα έχουν λυθεί έμπράκτως...

ΠΑΡ' ΟΛΑ αυτά όμως, η ελληνική κυβέρνηση απτότη συνέχισε τον ελληνοτουρκικό διάλογο, από τον οποίο ανέμενε μάλιστα «ευνοϊκά» αποτελέσματα. Στις 15 Μάρτη ακριβώς αναχωρούσε και ο πρόεδρος κ. Ρούσσος για την Άγκυρα με δύο εμπειρογνώμονες, έναν της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας και έναν της Πολεμικής Αεροπορίας, για «περαιτέρω» συνομιλίες και στα θέματα εναερίου χώρου και για τα γενικότερα προβλήματα στις σχέσεις των δύο χωρών. Είναι η στιγμή της κρίσης στη διάρκεια της άσκησης WINTEX CIMEX 81. Και παρόλα όσα μεσολάβησαν έκτοτε, την τουρκική αδιαλλαξία και πλειοδοσία απαιτήσεων, τις ιταμές παραβιάσεις του εναερίου χώρου, η κυβέρνηση ε-

ναλλάσσοσα τις παρείες στα τουρκικά ραπίσματα συνέχισε τις συζητήσεις, έως ότου τις διακόψει, πριν δύο βδομάδες, η Τουρκία, τις οίδε για ποιά δική-της σκοπιμότητα. Σ' όλα αυτά, πρωτοστάτης ο κ. Μητσοτάκης, που με το καθόλου πειστικό παγερό χαμόγελό-του, μας διαβεβαιώνει σταθερά στα τηλεοπτικά εκθρονό ότι «*όλα πάνε καλά*», ενώ ο κ. Τουρκμέν τον «καρφώνει» για κάποια υπεσχημένα, που δεν τα εκπλήρωσε μέχρι τέλους.

ΤΩΡΑ μάλιστα που η τουρκική σκληροπυρηνική φαίνεται να συνδέεται με τη διαπραγμάτευση της συμφωνίας των βάσεων, χρειάζεται μια ειδική προσοχή. Στόχο δηλαδή έχει η τουρκική πλευρά να πιέσει ώστε να μη γίνει οποιαδήποτε «παραχώρηση» της αμερικανικής πλευράς στα ελληνικά αιτήματα για διασφάλιση της ισορροπίας δυνάμεων μεταξύ των δύο χωρών. Πετυχαίνει λοιπόν ένα διπλό αποτέλεσμα: καθιστά την ελληνική κυβέρνηση ενδοτικότερη στις αμερικανικές πιέσεις και διευκολύνει τους αμερικανικούς χειρισμούς, που σεούν το «άλλοθι» της Τουρκίας στα ελληνικά αιτήματα.

ΜΠΡΟΣΤΑ σε μια τέτοια ατμόσφαιρα προκαλεί βαθύτατη θλίψη και ανησυχία η στάση της κυβέρνησης. Αν ένα γεγονός, σαν το ράπισμα της 15 Μαρτίου, που αποκαλύπτει σήμερα το ΑΝΤΙ, δεν στάθηκε ικανό να κλονίσει έστω και ελάχιστα την πολιτική-της, με τί σθένος και τί κύρος — σε τελευταία ανάλυση — θα διαπραγματευτεί τα «εθνικά συμφέροντα» με τις ΗΠΑ, στις διαπραγματεύσεις για τις βάσεις; Ποιά θα είναι η γλώσσα των ελλήνων διαπραγματευστών, όταν στο κείμενο που αποκαλύπτουμε υπάρχει η εξής διατύπωση:

«*Η δύναμη αυτή θα εκτελή αεροπορικά επιχειρήσεις εις την περιοχήν ευθύνης-της δια την προστασίαν του Νατοϊκού (ελληνικού) χώρου*».

ΟΤΑΝ το «ελληνικό», δηλαδή, έρχεται μετά το Νατοϊκό... Υπάρχει άραγε κάποια ουσιαστική μετατόπιση από εκείνο το ιστορικό «στρατηγέ, ιδού ο στρατός-σας»;

ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ που το ΑΝΤΙ υποχρεώθηκε να φέρει στη δημοσιότητα, αποκαλύπτουν για πρώτη φορά και σε όλη την έκταση και βάθος το πραγματικό υπόβαθρο, πάνω στο οποίο κινείται η ελληνική εξωτερική πολιτική του προσκηνίου. Αποκαλύπτουν ότι οι μέχρι σήμερα φόβοι και καταγγελίες της Αντιπολίτευσης είναι και βάσιμοι και απόλυτα δικαιολογημένοι. Αποκαλύπτουν ότι ο χαρακτηρισμός της πολιτικής της Δεξιάς σαν πολιτική της υποτέλειας και της μειοδοσίας δεν απέχει από την πραγματικότητα των ενεργειών-της.

ΘΕΛΟΥΜΕ να πιστεύουμε ότι τα στοιχεία που παραθέτουμε θα συμβάλουν στην αλλαγή της τόσο επικίνδυνης κατάστασης που διαμόρφωσε η εφτάχρονη διαχείριση της εξουσίας από τη «Νέα Δημοκρατία» και τους φωστήρες της εξωτερικής πολιτικής.

Άρχισε η δικαστική έρευνα

Ενώ το Ρυθμιστικό Βόλου

έγινε κρατικό «απόρρητο»...

Το τεράστιο οικονομικό και πολιτικό σκάνδαλο — που αφορούσε στην αγορά οικοπεδικών εκτάσεων στο Βόλο, από τον Οργανισμό Εργατικής Κατοικίας — και που το «ΑΝΤΙ» αποκάλυψε πρώτο με δημοσιεύματα στα δύο προηγούμενα τεύχη-του, φαίνεται πως μπήκε στην τελική ευθεία:

Η υπόθεση πέρασε πια στην αρμοδιότητα της δικαστικής αρχής, μετά από σχετική αναγγελία του βουλευτή Μαγνησίας του ΠΑΣΟΚ κ. Δημ. Γ. Πιτσιώρη στον Εισαγγελέα Βόλου. Ήδη οι σχετικές έρευνες έχουν αρχίσει, για μια υπόθεση που η πλήρης δικαστική διαλεύκανσή-της δεν είναι, βέβαια, ένα εύκολο έργο. Ακριβώς γιατί δεν πρόκειται απλά για την οικονομικά ασύμφορη αγορά από μέρους του Δημοσίου κάποιων οικοπέδων, που μέσα σε δύο χρόνια εκατονταπλασίασαν την αξία-τους. Το κτήμα αυτό αγοράστηκε από τον ΟΕΚ στην εξωφρενική τιμή των 83.000.000 δρχ., ενώ το ίδιο, πριν από δυόμισι χρόνια, είχε αγοραστεί προς 1.800.000 δρχ.

Αυτό που καλείται να διαλευκάνει η δικαστική έρευνα είναι οι μεθοδεύσεις, που οδήγησαν στην τελική πράξη της υπογραφής του συμβολαίου. Μεθοδεύσεις στις οποίες ενέχονται σειρά από παράγοντες και πολιτικά πρόσωπα, όπως ο υπουργός Εργασίας κ. Λάσκαρης, ο σημερινός πρόεδρος της ΓΣΕΕ κ. Καρακίτσος, ο υπουργός Χωροταξίας κ. Πλυτάς, ο βουλευτής Μαγνησίας της «Ν.Δ» κ. Μπρισίμης, κ.ά., και που φαίνεται ότι κάλυψαν πολιτικά όσα, εντεταλμένοι υπηρειακοί παράγοντες — εφοριακοί, υπεύθυνοι του ΟΕΚ, ο πρόεδρος του Εργατικού Κέντρου Βόλου Ν. Λάμπας, ο πρωθυπουργικός σύμβουλος Λουκάς Κυριακόπουλος, κ.ά — πραγματοποίησαν με σκοπό την αλλοίωση του Ρυθμιστικού Σχεδίου Βόλου και τον «προγραμματισμό» σε οικιστική ζώνη μιας ακατάλληλης γι' αυτό το σκοπό περιοχής.

Οι μεθοδεύσεις στις γνωστές τουλάχιστον περιοχές, παρουσιάστηκαν στα

δύο προηγούμενα τεύχη του «ΑΝΤΙ». Η δικαστική έρευνα καλείται τώρα να αποκαλύψει το «πλαίσιο» της συμβολαιογραφικής κατάληξης και να δώσει τη συνολική εικόνα, μέσα στην οποία δρα σήμερα μία πολιτική και οικονομική τάξη πραγμάτων, για την εξυπηρέτηση των στενών συμφερόντων-της.

Το πρακτικό αποτέλεσμα μιας επιτυχημένης δικαστικής έρευνας είναι προφανές. Πέρα από τον κολασμό των υπευθύνων, αν και όσων εντοπισθούν, η πόλη του Βόλου, θα μπορέσει να προχωρήσει στην πραγμάτωση ενός ορθολογικού και ανεπηρέαστου από κομματικές σκοπιμότητες Ρυθμιστικού Σχεδίου, που θα αναπτύξει σύμμετρα την πόλη. Ενός ρυθμιστικού Σχεδίου, με τη σύμφωνη γνώμη των πολιτών που ζουν σ' αυτήν την πόλη και που θα την καθιστά βιώσιμη.

Τελικά, με μια τέτοια διαδικασία και διαλεύκανση δεν θα θυσιαστούν τα συμφέροντα μιας ολόκληρης πόλης στη σκοπιμότητα των οικονομικών συμφερόντων μιας μικρής ομάδας προνομιούχων.

Πάντως, οι κυβερνητικοί παράγοντες που «χειρίστηκαν» την υπόθεση έχουν περιέλθει σε αδιέξοδο και μελετούν την επιλογή εκείνης της λύσης, που θα έχει μικρότερο κόστος γι' αυτούς:

● Ή να δημοσιεύσουν το Ρυθμιστικό Σχέδιο Βόλου, όπως το «έκοψαν και το έραψαν» στα μέτρα-τους, με τις εκ των υστέρων τροποποιήσεις που εμφανίζουν νομότυπη την αγορά από τον ΟΕΚ'

● Ή να δημοσιεύσουν το Ρυθμιστικό Σχέδιο, όπως είχε αρχικά εγκριθεί στη συνεδρία του Εθνικού Συμβουλίου Χωροταξίας στις 7.3.81, και, σ' αυτή την περίπτωση, να αφήσουν έκθετο τον Οργανισμό Εργατικής Κατοικίας.

Η αναγγελία του κ. Δ. Πιτσιώρη

Όπως ήδη αναφέραμε και γράφτηκε ήδη στον τοπικό Τύπο (βλ. «Θεσσαλία» Βόλου 29.4) ο βουλευτής του ΠΑΣΟΚ κ.

Δ. Πιτσιώρης, συνοδευόμενος από τον δικηγόρο και Δημοτικό Σύμβουλο Βόλου κ. Δ. Παπαϊωάννου, κατέθεσε στην εισαγγελική αρχή Βόλου την αναγγελία που δημοσιεύουμε στη συνέχεια:

Οι πρόσφατες δημοσιογραφικές πληροφορίες σχετικά με την αγορά υπό του Οργανισμού Εργατικής Κατοικίας 82,5 στρεμμάτων αξίας 123.790.000 δραχμών στη θέση «Πλαγιές» Μπουρμπουλήθρας για την ανέγερση εργατικών κατοικιών έχουν δημιουργήσει σοβαρά ερωτηματικά στους αρμόδιους φορείς Δήμο Βόλου, Εργατικά Σωματεία, αλλά και στην κοινή γνώμη σχετικά με την σκοπιμότητα και την καταλληλότητα των οικοπέδων αυτών.

Ενδεικτικά αναφέρω ότι:

1. Τα οικοπέδα είναι βραχάδη.

2. Βρίσκονται κοντά στη θέση όπου θα ανεγερθούν μελλοντικά τα Δημοτικά Σφαγεία.

3. Όπως επίσης και κοντά στη θέση όπου προβλέπεται από την εγκεκριμένη μελέτη βιολογικού καθαρισμού, να κατασκευασθούν οι μεγάλες δεξαμενές δευτερογενούς καθαρισμού των αποχετεύσεων του Βόλου, όπως επίσης και ο κεντρικός σταθμός πρωτογενούς βιολογικού καθαρισμού.

4. Αποκόπτονται από την νέα σιδηροδρομική γραμμή.

5. Η θέση αυτή δεν συνδέεται με το υπάρχον οικιστικό σύμπλεγμα.

6. Δέχεται βόρειους ανέμους.

7. Γειτονεύει με την υπάρχουσα βιοτεχνική ζώνη.

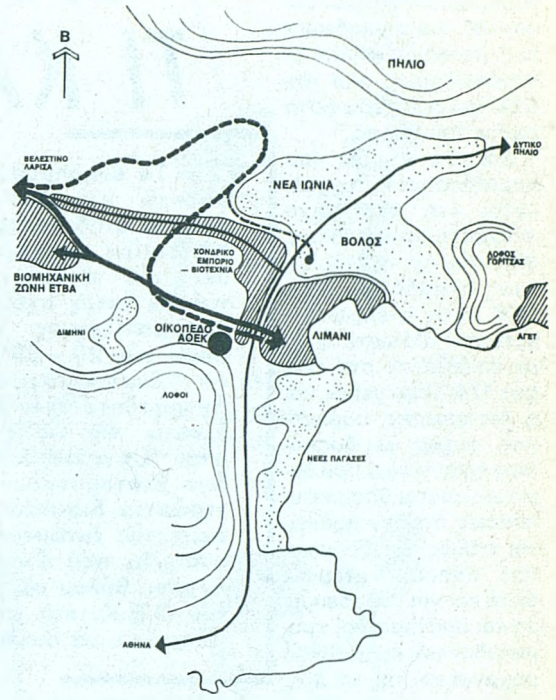
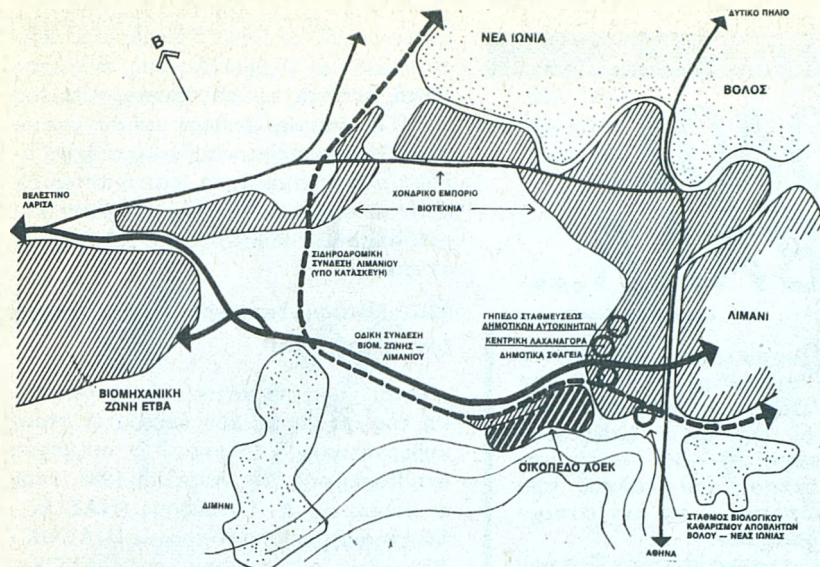
8. Δεν προβλέπονταν για τους παραπάνω λόγους από το Ρυθμιστικό σχέδιο Βόλου (σχέδιο Παπαγιάννη) ως περιοχή κατοικίας.

Παρόλα αυτά ο Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας προχώρησε στην αγορά της εκτάσεως αυτής, ενώ λέγεται ότι παράλληλα τροποποιήθηκε και το Ρυθμιστικό του Βόλου κάτω από περιεργές αν όχι ύποπτες συνθήκες.

Από τα επισυναπτόμενα φωτοαντίγραφα του περιοδικού «ΑΝΤΙ» και της επι-

ΤΑ «ΧΡΥΣΑ» ΟΙΚΟΠΕΔΑ ΤΟΥ ΑΟΕΚ

Η περιοχή που επέλεξε ο Αυτόνομος Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας για να στεγάσει τους εργαζόμενους του Βόλου και που ύστερα από τις γνωστές πιέσεις ενσωματώθηκε στο Ρυθμιστικό Σχέδιο σαν οικιστική ζώνη.

Αριστερά η ευρύτερη περιοχή και η θέση των οικοπέδων των Γκόγκα-Αντωνίου. Στο δεξιό σκαρίφημα, με πιο λεπτομερειακό τρόπο, φαίνεται πως το οικόπεδο του ΑΟΕΚ γειτονιάζει με τη σιδηροδρομική και οδική σύνδεση του λιμανιού, με τη βιομηχανική ζώνη που το αποκόπτουν πλήρως από το οικιστικό συγκρότημα Βόλου - Ν. Ιωνίας. Δίπλα στο οικόπεδο του ΑΟΕΚ βρίσκονται το Parking των δημοτικών αυτοκινήτων, η Κεντρική Λαχαναγορά, τα Δημοτικά Σφαγεία και ο Σταθμός Βιολογικού Καθαρισμού Αποβλήτων ολόκληρου του Πολεοδομικού Συγκροτήματος Βόλου - Ν. Ιωνίας και της Βιομηχανικής ζώνης. Σωστός παράδεισος δηλαδή και κόστισε μόνον 83.000.000 δρχ.

στολής του κ. Παπαγιάννη προκύπτουν σοβαρά ερωτηματικά για την νομιμότητα της αγοράς αυτής.

Τέλος το γεγονός ότι τμήματα της συνολικής αυτής εκτάσεως αγοράστηκαν προ τριών ετών αντί του ποσού των 16.340 δρχ. ανά στρέμμα, ενώ επωλήθησαν προς 1.500.000 δρχ. το στρέμμα, όπως ισχυρίζεται το περιοδικό «ΑΝΤΙ», παραθέτοντας σχετικά αποσπάσματα συμβολαίων, αποδεικνύει αν μη τι άλλο την υποβαθμισμένη αξία που είχαν οι εκτάσεις αυτές.

Για όλους τους παραπάνω λόγους, παρακαλώ για την διερεύνηση του θέματος.

Ο κ. Δ. Πιτσιώρης πρότεινε σαν μάρτυρες τον πολιτικό μηχανικό κ. Κ. Παπαδόπουλο, προϊστάμενο των τεχνικών υπηρεσιών του Δήμου Βόλου και τον κ. Γ. Ζαχαράκη, πρόεδρο του Σωματείου Εργαζομένων ΕΒΕΞ ΑΕ.

Αλλά η δίκη για το σκάνδαλο του Βόλου φαίνεται ότι δεν θα είναι μόνον μία.

Η «άλλη» δίκη

Ήδη ο πρόεδρος της ΓΣΕΕ κ. Χρ. Καρακίτσος κατάθεσε μήνυση για συκοφαντική δυσφήμιση εναντίον του εκδότη του περιοδικού «ΑΝΤΙ», ενώ, από την άλλη μεριά, ο χουντικός πρόεδρος του Ε.Κ. Βόλου και πρωτεργάτης του σκανδάλου, Ν. Λάππας, στην ανακοίνωση

που έστειλε στον τοπικό Τύπο του Βόλου στις 14.4.81, απειλεί ότι:

«την αποκατάσταση του κύρους και της αξιοπρέπειάς-μας, θα ζητήσουμε από τη δικαιοσύνη, και προς τούτο έλαβε εντολή ο νομικός σύμβουλος του εργατοϋπαλληλικού Κέντρου».

Ο χουντικός εργατοπατέρας του Βόλου που τον έσφιξε ο πόνος για τη στέγαση των εργαζομένων της πόλης, βρήκε στο πρόσωπο του βουλευτή Μαγνησίας της «Ν.Δ.» κ. Ν. Μπρισίμη έναν αρωγό. Ο τελευταίος, έστειλε προς το περιοδικό την επιστολή που ακολουθεί:

Κύριε Διευθυντά,

Είς το Φύλλον-Σας της 10.4.81 εδημοσιεύθη ότι εκινήθην διά την αγοράν οικοπέδων προς ανέγερσιν Εργατικών Κατοικιών στο Βόλο. Προς αποφυγήν ενδεχομένων εσφαλμένων εντυπώσεων και κυρίως προς ενημέρωσιν των αναγνωστών-Σας θεωρώ σκόπιμον να Σας πληροφορήσω ότι όταν από το Εργατικό Κέντρο μου εδόθη η πληροφορία ότι κινδυνεύουν να μην αναγερθούν στο Βόλο αι 600 προγραμματισμένους εργατικές κατοικίες ένεκα ελλείψεως οικοπέδων και μου εξητήθη η μεσολάβησις προς την κατεύθυνσιν του κυρίου Πρωθυπουργού και του υπουργού Χωροταξίας, έσπευσα να εξασφαλίσω τας σχετικές συναντήσεις δια να δυνηθούν οι εκπρόσωποι του Εργατικού Κέντρου να τους ενημερώσουν επί του υπάρχοντος προβλήματος.

Αυτή-μου η δραστηριότητα, που ελπίζω ότι βοήθησε να μην χαθούν από το Βόλο οι

600 εργατικές κατοικίες, ουδόλως την αρνούμαι.

Ν. ΜΠΡΙΣΙΜΗΣ
ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ

Οι εμπειρογνώμονες συνεδριάζουν

Στη σειρά των ενεργειών που πραγματοποιήθηκαν για την αγορά οικοπεδικής εκτάσεως και συγκεκριμένα στις 20.8.80, ο νομάρχης Μαγνησίας με την υπ' αριθμ. 3051 απόφασή-του, συνέστησε επιτροπή για την αξιολόγηση οικοπέδων που είχαν προταθεί στον ΑΟΕΚ για αγορά. Μέλη της επιτροπής ήταν οι εξής:

Κ. Δημητράκης, Διευθυντής Εσωτερικών Νομαρχίας, Ι. Μανίκας, Ειρηνοδίκης, Γ. Μουσαφίρης, Αναπληρωτής Έφορος Α' Εφορίας, Χ. Κορμπέτη, Εκπρόσωπος ΥΧΟΠ, Ι. Λάππας, Πρόεδρος Εργατικού Κέντρου Βόλου.

Η επιτροπή, αφού συνεδρίασε στις 9 και 11 Οκτωβρίου 1980 και αξιολόγησε δέκα οικόπεδα, πρότεινε ομόφωνα, με βαθμό αξιολόγησης δεύτερο και τρίτο, τα οικόπεδα των Αντωνίου και Γκόγκα που τελικά και αγοράστηκαν, κάνοντας συγχρόνως μνεία ότι οι οικοπεδικές αυτές εκτάσεις δεν προβλέπονται για κατοικίες από το Ρυθμιστικό Σχέδιο. Και ο έφορος εκτιμά την αξία-τους σε 1.500.000 δρχ. το στρέμμα. Από αυτή όλη τη διαδικασία προκύπτουν αμέσως

Στην καθημερινή εφημερίδα της Καβάλας «ΠΡΩΪΝΗ» στις 29.4 αναδημοσιεύτηκε το ρεπορτάζ του περιοδικού μας για το σκάνδαλο αγοραπωλησίας από τον ΟΕΚ των οικοπέδων στο Δίμηνη του Βόλου.

Και στο πλαίσιο που παραθέτουμε καταγγέλλεται ένα αντίστοιχο σκάνδαλο στην Καβάλα. Φαίνεται ότι η αλυσίδα των σκανδάλων του ΟΕΚ είναι ατέλειωτη - κάτι που άλλωστε είχαμε επισημάνει στο τεύχος 174. Το μέγεθος και η έκταση της παράνομης αυτής κερδοσκοπίας είναι τέτοιο που δημιουργούνται βάσιμες υπόνοιες ότι δεν πρόκειται απλώς για χρηματισμό κάποιων ατόμων, αλλά και για μεθοδευμένη και συστηματική χρηματοδότηση κομματικού μηχανισμού της «Ν.Δ.».

Άραγε, η εισαγγελική τιμπίδα θα παραλάβει — μαζί με άλλους — και τους κυρίους του αμαρτωλού οργανισμού; Ή μήπως η κινητοποίηση του κρατικού μηχανισμού θα πετύχει να «κουκουλωθεί» η υπόθεση;

δύο κεφαλαιώδη ερωτήματα:

● Με ποιά αρμοδιότητα η επιτροπή αυτή εξετάζει και μάλιστα αξιολογεί οικοπέδα που βρίσκονται εκτός των όρων διακηρύξεως της σχετικής δημοπρασίας του ΟΕΚ που σαφώς όριζε ότι «πρέπει να βρίσκονται μέσα στην καθορισμένη για κατοικίες περιοχή του Ρυθμιστικού Σχεδίου» και πώς μια τέτοια επιτροπή αποκτά αρμοδιότητα για να «προγραμματίζει» περιοχές κατοικίας, έργο

που ανήκει στην αποκλειστική ευθύνη του Εθνικού Συμβουλίου Χωροταξίας και Περιβάλλοντος;

● Πώς ο έφορος εκτιμά προς 1.500.000 το στρέμμα, όταν σύμφωνα με τις πληροφορίες που έχουμε, υπάρχουν συμβολαιογραφικές πράξεις στην ίδια περιοχή, των οποίων το τίμημα είναι κατά πολύ κατώτερο.

Έχουν όμως ήδη περάσει τρεις ήμισι μήνες μετά την έγκριση του Ρυθμιστικού

ΤΙ ΒΟΛΟΣ, ΤΙ ΚΑΒΑΛΑ...

Τό αναδημοσιευόμενο κείμενο του «Αντί» αποκτά μία ιδιαίτερη σημασία όταν με την γνωστή διαδικασία ο Όργανισμός Έργατικής Κατοικίας προχωρεί (αν δεν έχει ολοκληρωθεί) την αγορά έκτασως 20—30 στρεμμάτων σέ έκτός σχεδίου έκταση του Παληού προγραμματίζοντας να πληρώσει τό αντίστοιχο ποσό τών 20—30 εκ. δραχμών.

Συμπτωματικά ή έκταση αυτή του Παληού αγοράσθηκε πριν 2 χρόνια από ιδιώτη στό ένα δέκατο τής τιμής αυτής ώστε η πώλησή του στον Όργανισμό να προσπορίζει κέρδη δεκάδων εκατομμυρίων δραχμών. Αν κοντά στην τεράστια διαφορά τής τιμής αγοράς και πώλησως τής έκτασως συμπίπτουν και τὰ άλλα στοιχεία πού αναφέρονται γιά τήν περίπτωση Δίμηνη Βόλου αυτό τό γνωρίζουν οι αρμόδιοι του Ο.Ε.Κ. και μιά δικαστική έρευνα πού θά μπορούσε να διαλευκάνει τήν υπόθεση.

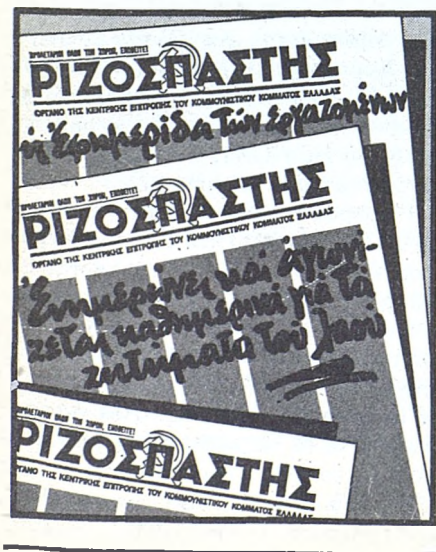
Σχεδίου από το Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξίας και Περιβάλλοντος, ενάμισης μήνας μετά τις πρώτες καταγγελίες του «ΑΝΤΙ» και ακολούθησε μια σειρά από άλλες καταγγελίες και δεν έχει δοθεί ακόμη στη δημοσιότητα ούτε η απόφαση ούτε το σχέδιο και είναι άγνωστο και στις αρμόδιες υπηρεσίες που ρωτήθηκαν σχετικά.

Μια διαφωτιστική διευκρίνιση του κ. Μάνου

Είναι χαρακτηριστική και εκφραστική της σύγχυσης που επικρατεί στους κυβερνητικούς κόλπους, η συζήτηση στη Βουλή της 15ης Απριλίου 1981, όπου οι βουλευτές Δ. Πιτσιώρης (ΠΑΣΟΚ - Μαγνησία), Α. Ξανθόπουλος (ΠΑΣΟΚ - Χαλκιδική), Χ. Οικονόμου (ΠΑΣΟΚ - Τρίκαλα), έθεσαν το πρόβλημα του Ρυθμιστικού Σχεδίου Βόλου — Μαγνησίας. Ο Υπουργός Βιομηχανίας και μέλος του ΕΣΧΠ κ. Μάνος διαβεβαίωσε ότι «το σχέδιο αυτό, ίσως με κάποια καθυστέρηση, ενεκρίθη τελικώς από το ΕΣΧΠ, αφού έγινε δεκτό από τις Δημοτικές Αρχές Βόλου, Νέας Ιωνίας και μιας σειράς άλλων Δήμων γύρω από την περιοχή αυτή, καθώς και από τις παραγωγικές τάξεις της περιοχής αυτής. Έχουμε, λοιπόν, ένα καθεστώς εγκεκριμένου ρυθμιστικού σχεδίου. Το ρυθμιστικό αυτό σχέδιο σήμερα τηρείται και υποχρεούνται όλες οι υπηρεσίες, όχι μόνο του Υπουργείου Βιομηχανίας, να προσαρμόζουν τα προγράμματά-τους και τις αποφάσεις-τους προς το εγκεκριμένο αυτό σχέδιο με το οποίο είναι όλοι σύμφωνοι. Είς την υποχρέωση αυτή περιλαμβάνονται και οι κάτοικοι των περιοχών και οι Δημοτικές Αρχές... Εάν εκεί υπάρχει διάσταση, το δέχομαι ότι πρέπει να καταγγελθεί». (Από τα πρακτικά της Βουλής).

Και ενώ αυτά ισχυρίζεται ο υπουργός Βιομηχανίας, το σχέδιο παραμένει φάντασμα και καμιά αρμόδια υπηρεσία δε γνωρίζει ούτε ποιά είναι ούτε πού βρίσκεται. Δείγμα και αυτό της ενδοκυβερνητικής σύγχυσης και διαφωνίας και της προσπάθειας συγκάλυψης του σκανδάλου.

Η διάσταση υπάρχει και μάλιστα οι πληροφορίες-μας είναι ότι ο κ. Μάνος αρνήθηκε να υπογράψει το τροποποιημένο σχέδιο και ζήτησε ενημέρωση από τη Γραμματεία του ΕΣΧΠ. Αν τα πράγματα είναι έτσι, κάτι περισσότερο θα ξέρει να μας πληροφορήσει ο Υπουργός Χωροταξίας και Περιβάλλοντος κ. Πλυτάς. Γιατί, δεν αρκεί η δικαστική έρευνα που ήδη πήρε το δρόμο-της. Πρέπει άμεσα να δημοσιευθεί, χωρίς τροποποιήσεις, το Ρυθμιστικό Σχέδιο Βόλου, που, αν πιστέψουμε τον κ. Μάνο, είναι σήμερα σε ισχύ.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ
ΜΙΧ. ΠΑΠΑΓΩΑΝΝΟΥ
Φαναριώτες
Άνθη Ευλαβείας
Επτανήσιοι ποιητές
από τη σειρά
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΟΚΟΛΗ
Γραβιάς 10 - 12' τηλ. 36.05.520

Βασίλισσα της Ομορφιάς

ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΚΑΛΑΤΤΖΗ

ΜΟΥ ΚΛΕΨΑΝΕ ΤΟΝ ΤΙΤΛΟ ΤΗΣ "ΣΤΑΡ ΕΛΛΑΣ". ΖΗΤΩ ΤΗΝ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

Ο ΛΑΟΣ ΕΧΕΙ ΤΑ ΚΟΜΜΑΤΑ ΤΩ ΤΙΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΤΩ ΤΑ ΕΝΤΥΠΑ ΤΟΥ. ΤΙΝΟΣ ΤΗΝ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΖΗΤΑΤΑΙ;

ΠΟΙΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΠΙΟ ΜΕΓΑΛΟ ΚΟΜΜΑ;

ΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΚΟΜΜΑΤΑ ΔΕΝ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΖΟΝΤΑΙ. ΣΚΕΦΤΗΚΑΤΕ ΚΑΘΟΛΟΥ ΤΟΥΣ ΕΞΟΚΟΙΝΟΒΒΛΕΥΤΙΚΕΣ;

ΤΟΥΣ ΠΟΙΟΥΣ;

ΥΠΑΡΧΕΙ ΒΕΒΑΙΑ ΚΑΙ Ο ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΘΕΡΙΟΠΟΙΗΣΗΣ. ΡΙΧΤΕ ΤΟ ΓΙΑ ΣΥΜΟΣΗ. ΕΙΝΑΙ ΣΗΤΗΜΑ ΣΥΜΜΑΧΙΩΝ

ΕΣΥ ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙΣ ΝΑ ΚΑΝΕΙΣ ΤΙΠΟΤΑ;

ΕΣΤΟ ΟΤΙ ΒΑΞΟ ΤΗΝ ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΜΟΥ Σ' ΕΝΑ ΚΑΤΑΛΟΓΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΩΝ ΑΛΛΑ ΛΕΙΠΕΙ Ο ΑΝΑΓΚΑΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ

ΕΤΟΤΕ ΝΑ ΟΡΓΑΝΩΘΩΜΕ

ΠΡΟΣΟΧΗ ... ΟΙ ΣΥΣΠΕΙΡΟΣΕΙΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΝ ΑΝΤΙΣΥΣΠΕΙΡΟΣΕΙΣ

ΘΕΟΥΛΗ ΜΟΥ ΤΙ ΘΑ ΚΑΝΩ; ΕΓΩ ΜΙΑ ΦΤΟΧΙΑ ΓΥΝΑΙΚΑ...

ΔΕΝ ΕΙΣΤΑΙ ΜΟΝΗ ΣΟΥ

ΤΟ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟ ΣΥΝΤΑΣΣΕΤΑΙ ΜΕ ΤΟ ΝΕΟΛΑΪΣΤΙΚΟ ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΤΟ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΤΗΝ ΑΛΛΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ

ΕΙΜΑΣΤΕ ΤΟΣΟΙ ΠΟΛΛΟΙ;

ΧΙΛΙΑΔΕΣ. ΑΠΟ ΤΗ ΜΙΑ ΕΜΕΙΣ ΚΙΑ Π' ΤΗΝ ΑΛΛΗ Η ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΚΑΙ ΤΟΤΕ ΕΡΧΕΤΑΙ Η ΣΤΙΓΜΗ ΤΗΣ ΡΗΨΙΣ

ΕΡΧΕΤΑΙ ΕΡΧΕΤΑΙ ΕΡΧΕΤΑΙ

ΕΦΟΣΟΝ ΑΝΑΤΡΑΠΕΙ Ο ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΘΑ ΠΕΣΟΥΝ ΣΑΝ ΟΡΙΜΟ ΣΥΚΟ

Ο ΛΑΟΣ ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΠΑΝΤΑ ΝΙΚΑΕΙ

ΟΣΑ ΧΡΟΝΙΑ ΚΙΑΝ ΠΕΡΑΣΟΥΝ

ΟΣΑ ΧΡΟΝΙΑ ΚΙΑΝ ΠΕΡΑΣΟΥΝ

ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ Ο ΛΑΟΣ ΕΧΕΙ ΤΗ ΔΙΚΙΑ ΤΩ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΗΣ ΟΜΟΡΦΙΑΣ

KALITZIS

Αναδιπλώσεις, συμβιβασμοί προσαρμογές, — και σταθερός ο κυβερνητικός έλεγχος

του Αντ. Εργατικού

Επιταχύνονται με ραγδαίο ρυθμό οι εξελίξεις στην τυπική κορυφή του συνδικαλιστικού κινήματος — την ΓΣΕΕ — όσο πλησιάζει ο χρόνος των Βουλευτικών εκλογών, οι οποίες, κατά την κοινή λογική και τις εκτιμήσεις, δεν προοιωνίζονται νικηφόρες για τη «Νέα Δημοκρατία».

Μ' αυτή την θετική για τον ελληνικό λαό προοπτική — ανεξάρτητα από τις γενικότερες επιφυλάξεις-του για την έκταση, τη φύση και τον τρόπο της αλλαγής ή της «αλλαγής» — η «ηγετική ομάδα» της ΓΣΕΕ ξεκίνησε από τον περασμένο χρόνο μια προσπάθεια που απέβλεπε «στην διαιώνιση μιας απαράδεκτης καταστάσεως και στην παρα-

μονή στη ΓΣΕΕ απαράδεκτων προσώπων» (ομιλία του υπεύθυνου συνδικαλιστικού του ΠΑΣΟΚ στο συνέδριο της ΓΣΕΕ, 19 Απριλίου).

Οι προθέσεις όμως αυτές-εκτός του ότι φαίνεται ότι παρέμειναν προθέσεις αποκάλυψαν την βαθύτερη κρίση που σοβούσε στους κόλπους του χουντοκυβερνητικού συνδικαλισμού, ο οποίος σήμερα εμφανίζει συμπτώματα διαλύσεως και δίνει σαφή δείγματα ενός σε εξέλιξη εντεινόμενου αλληλοσπαραγμού, που δεν περιορίζεται μόνο στο συνδικαλιστικό επίπεδο αλλά επεκτείνεται και στους κυβερνητικούς χώρους από τους οποίους κινούνται τα νήματα των ανακατατάξεων στη ΓΣΕΕ.

Το πολιτικό συμπέρασμα που προκύπτει από τα αποτελέσματα του συνεδρίου του Πειραιά είναι η επικράτηση στο συνδικαλιστικό επίπεδο της «σκληρής» κυβερνητικής πτέρυγας που ασκεί «εσωτερική αντιπολίτευση» στην πρωθυπουργική ομάδα και γενικά διαπνέεται από «καθαρόαιμες» δεξιές — και εν πολλοίς — ακροδεξιές απόψεις (Αβέρωφ, Λάσκαρης, κ.ά.) Το κάπως «περίεργο» στην πολιτική σκιαγράφηση των πρόσφατων συνδικαλιστικών εξελίξεων είναι το ότι στην κυβερνητική ομάδα που αντιδρά στον «εκδημοκρατισμό» της ΓΣΕΕ περιλαμβάνονται και στελέχη που στηρίζουν κομματικά τον πρωθυπουργό, έχοντας όμως μαζί-του ουσιώδεις ιδεολογικές διαφορές (Έβερτ, Μούτσιος, κ.ά.).

Οι δυνάμεις αυτές επιδιώκοντας να διατηρήσουν — και να εδραιώσουν — τον έλεγχό-τους στην ΓΣΕΕ αντέδρασαν στα «δημοκρατικά ανοίγματα» της «ηγετικής ομάδας». Και δραστηριοποιώντας το μεγαλύτερο μέρος του χουντοκυβερνητικού συνδικαλισμού τα ματαίωσαν, αφήνοντας την «ηγετική ομάδα» μετέωρη και σαφώς αποδυναμωμένη.

«Ηγετική ομάδα» χωρίς στηρίγματα

Στο συνέδριο του Πειραιά εμφανίστηκε για πρώτη φορά το φαινόμενο συνδικαλιστές που μέχρι τώρα στηρίζαν — τουλάχιστον στο προσκήνιο άσχετα εάν μόνιμα συνωμοτούσαν στο παρασκήνιο — την «ηγετική ομάδα» να καταφέρονται εναντίον-της και να δηλώνουν απερίφραστα ότι δεν θα την υποστηρίξουν. Το έναυσμα δόθηκε από Βορειοελλαδίτες συνδικαλιστές με παλιά και σημερινή επαγγελματική — και «άλλη» σχέση — με υπηρεσίες αρμοδιότητας του υπουργείου Εθνικής Αμύνης οι οποίοι και στο παρελθόν είχαν παίξει ρόλο που υπονόμειε την θέση και τις επιλογές

της «ηγετικής ομάδας» σε τοπικό επίπεδο (Εργατικό Κέντρο Θεσσαλονίκης).

Το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας για την απλή αναλογική ερμηνεύθηκε από πολλούς παρατηρητές σαν «η αρχή του τέλους» για την «ηγετική ομάδα» της ΓΣΕΕ η οποία κινδυνεύει πια να παίξει για τον ευρύτερο χουντοκυβερνητικό συνδικαλισμό το ρόλο της «στιμμένης λεμονόκουπας», εάν στο μεταξύ δεν αλλάξουν οι διαθέσεις απέναντί-της αυτών που κινούν τα νήματα των πρόσφατων εξελίξεων, ή εάν η ίδια η «ηγετική ομάδα» δεν εμφανισθεί στους μέχρι τώρα προστάτες-της σαν «μετανοούσα Μαγδαληνή»...

• Όπως έχει ήδη επισημανθεί από αυτές τις στήλες (ΑΝΤΙ, τχ. 166, 5 Δεκεμβρίου 1980) η «ηγετική ομάδα» της ΓΣΕΕ — όπως αυτάρεσκα αυτοχαρακτηρίζεται η ομάδα που επέβαλε το 1974, στο προεδρείο της ΓΣΕΕ ο μέχρι πρόσφατα «προστάτης»-της υπουργός Εργασίας — είχε πραγματοποιήσει «δεξιά στροφή» μετά την αποτυχία της προσπάθειάς-της να προσεταιρισθεί την ΠΑΣΚΕ (ΠΑΣΟΚ) και να εισέλθουν στελέχη της αξιωματικής αντιπολιτεύσεως στην διοίκηση της συνομοσπονδίας (Γενικό Συμβούλιο ΓΣΕΕ, Οκτώβριος 1980) και μετά την αντίδραση που σημειώθηκε σε ανώτατο κυβερνητικό επίπεδο για τις «ταξικές ανησυχίες» της ΓΣΕΕ τον Νοέμβριο (προκήρυξη και πραγματοποίηση πανελλαδικής απεργίας).

Εν τούτοις η «ηγετική ομάδα» δεν παραιτήθηκε από τον σκοπό-της και με την από πρώτη άποψη «περίεργη» αποδοχή στο Γενικό Συμβούλιο των προτάσεων της ΠΑΣΚΕ για τις εγγραφές των οργανώσεων, την αλλαγή του εκλογικού συστήματος και την προκήρυξη συνεδρίου, άρχισε να δημιουργεί τις «πρακτικές προϋποθέσεις» που θα της επέτρεπαν να επιβιώσει

ακόμα και στην περίπτωση της διαφαινόμενης κυβερνητικής αλλαγής.

Έτσι το συνδικαλιστικό κίνημα οδηγήθηκε στο έκτακτο συνέδριο του Πειραιά (πρόταση ΠΑΣΚΕ) με αντικείμενο την υποβολή εκ μέρους του προεδρείου της ΓΣΕΕ προτάσεως για την αλλαγή του εκλογικού συστήματος από πλειοψηφικό σε απλή αναλογική και την αναστολή διατάξεων του Καταστατικού για να καταστεί δυνατή η εγγραφή στην ΓΣΕΕ ομοιοεπαγγελματικών οργανώσεων.

Η αντιπολίτευση — χωρίς να έχει την παραμικρή πιθανότητα επιτυχίας — υπέβαλε πιο ολοκληρωμένες προτάσεις που προέβλεπαν την καθιέρωση της απλής αναλογικής σε όλες τις βαθμίδες του κινήματος (σωματεία, ομοσπονδίες, εργατικά κέντρα, ΓΣΕΕ) και την εγγραφή όλων των οργανώσεων επίσης σε όλες τις βαθμίδες του κινήματος. Με το σχέδιο της αντιπολιτεύσεως (σ.σ. στην πραγματικότητα κάθε παράταξη — ΠΑΣΚΕ, ΕΣΑΚ—Σ, ΑΕΜ — υπέβαλε δικιά-της πρόταση, αλλά η ουσία και των τριών είναι η ίδια) άνοιξε πραγματικά ο δρόμος για τον εκδημοκρατισμό του κινήματος, για τον λόγο όμως αυτό ήταν αδύνατο το σχέδιο να συγκεντρώσει τις ψήφους εκείνων οι οποίοι θα «εθίγοντο» από την αποκατάσταση της δημοκρατικής λειτουργίας του συνδικαλισμού (σ.σ. στους 750 συνέδρους η δύναμη της αντιπολιτεύσεως δεν ξεπερνούσε τους 110).

Έτσι εκ των πραγμάτων η μόνη πρόταση που είχε την πιθανότητα να ψηφισθεί ήταν αυτή του προεδρείου της ΓΣΕΕ, η οποία όμως παρά το «δημοκρατικό περιβλημά-της» δεν έδινε καμιά ουσιαστική λύση στο πρόβλημα της αντιπροσωπευτικότητας και της δημοκρατικής λειτουργίας του κινήματος. Και αυτό γιατί περιόριζε την απλή αναλογική και την δυνατότητα εγγραφών μόνο στο επίπεδο της ΓΣΕΕ.

Αυτό σημαίνει ότι με το συνέδριο του Οκτωβρίου η ΓΣΕΕ θα αποκτούσε δημοκρατικοφανές προσωπείο — με την εκπροσώπηση στην διοίκησή-της όλων των ιδεολογικών τάσεων, όπως είχε συμβεί με το συνέδριο της Καβάλας το 1976, που έγινε με την απλή αναλογική — χωρίς όμως να έχει και πραγματική αντιπροσωπευτικότητα, γιατί τα επιμέρους συνέδρια θα γίνονταν με πλειοψηφικό και με εκατοντάδες οργανώσεις έξω από τις ομοσπονδίες και τα εργατικά κέντρα.

Η εξέλιξη αυτή θα έδινε την δυνατότητα στην «ηγετική ομάδα» της ΓΣΕΕ να επιλέξει τους «συμμάχους» και τα «στηρίγματα» της ανάλογα με τα αποτελέσματα των βουλευτικών εκλογών και σύμφωνα με τα συμφέροντα, τις ανάγκες και τις σκοπιμότητες των κομμάτων που διεκδικούν σήμερα την εξουσία και τα οποία εύλογα έχουν σαν ένα από τους πιο άμεσους στόχους τους την διατήρηση — ή την απόκτηση — του ελέγχου της ΓΣΕΕ.

Η καταψήφιση όμως της απλής αναλογικής μετά το «εσωτερικό πραξικόπημα» στους κόλπους του χουντοκυβερνητικού συνδικαλισμού — περιέπλεξε την κατάσταση, τουλάχιστον για την «ηγετική ομάδα» της ΓΣΕΕ η οποία πίστευε ότι η αλλαγή του εκλογικού συστήματος της εξασφάλιζε το «συνδικαλιστικό μέλλον» της.

Η πρώτη ουσιαστική «δοκιμασία» για το συνδικαλιστικό μέλλον της «ηγετικής ομάδας» και ιδιαίτερα του προέδρου της ΓΣΕΕ — μετά την σχεδόν προσωπική-του «ήττα» στο έκτακτο συνέδριο της συνομοσπονδίας — θα είναι το συνέδριο του Εργατικού Κέντρου Αθηνών (21-22 Ιουνίου) στο οποίο επίσης είναι πρόεδρος, χάρη στην «κατ' απονομή» ανάθεση της «ηγεσίας» το 1974 με τα μέτρα «εκδημοκρατισμού» του κ. Λάσκαρη και στις εκλογικές μεθοδεύσεις που επακολούθησαν (συνέδρια με δεκάδες πραγματικά σωματεία αποκλεισμένα από το ΕΚΑ και με δεκάδες «Σωματεία - φαντάσματα» των οποίων ανακαλύπτεται η ύπαρξη, όταν πρόκειται να «αναβαπτισθεί» εκλογικά η «συνδικαλιστική αυλή» του υπουργού Εργασίας. Τόσο η σημερινή διοίκηση του ΕΚΑ, όσο και η πλειοψηφία των συνέδρων που θα αναλάβουν το «καθήκον» να «εκλέξουν» την νέα «ηγεσία» του Κέντρου ελέγχονται από εκείνες τις πολιτικές-συνδικαλιστικές δυνάμεις με τις οποίες ο κ. Καρακίτσος βρίσκεται αυτή τη στιγμή σε ρήξη (χουντικοί, ακροδεξιοί, «σκληροί» κυβερνητικοί). Οι ίδιες βέβαια δυνάμεις στηρίζαν μέχρι τώρα την «ηγεμονία Καρακίτσου» τόσο στο ΕΚΑ, όσο και την ΓΣΕΕ αλλά μετά τις τελευταίες εξελίξεις τα πράγματα έχουν αισθητά αλλάξει και το κλίμα που έχει δημιουργηθεί απειλεί να παρασύρει την «μετριοπαθή» ομάδα του σημερινού κυβερνητικού συνδικαλισμού.

Η ομάδα αυτή δεν φαίνεται να ελέγχει — τουλάχιστον όσο πριν — την εκλογική «βάση» του συνεδρίου, η οποία στην πλειοψηφία-της έπαψε να παίρνει την «γραμμή» από τον κ. Καρακίτσο και προσανατολίστηκε — μάλλον οριστικά — προς τις πιο «υγιείς» πολιτικές δυνάμεις

που παίζουν ενεργό ρόλο στο συνδικαλιστικό κίνημα. Με το δεδομένο αυτό η «ομάδα Καρακίτσου» θα δυσκολευθεί πολύ να διατηρήσει την μέχρι σήμερα «παντοδυναμία»-της και θα βρεθεί στην ανάγκη — εάν θέλει να διατηρηθεί έστω και τυπικά στο συνδικαλιστικό προσκήνιο — να προχωρήσει σε συμβιβασμούς, που θα της περιορίσουν σημαντικά τις δυνατότητες ή πιθανότητες «αυθαδισμού» προς τον «προστάτη» του «υγιούς» συνδικαλιστικού κινήματος, τον υπουργό Εργασίας.

Το νέο συνέδριο του ΕΚΑ δεν θα διαφέρει σε τίποτα από τα προηγούμενα, τόσο τα πριν από την δικτατορία όσο τα μετά την «αποκατάσταση της δημοκρατίας». Δεκάδες πραγματικά, δραστήρια, μαζικά και κυρίως υπαρκτά σωματεία είναι αποκλεισμένα ενώ από την άλλη πλευρά δεκάδες «σφραγίδες» έχουν αναλάβει από την κυβέρνηση και την εργοδοσία το «χρέος» να «εκπροσωπούν» την εργατοϋπαλληλική τάξη της πρωτεύουσας και να ψηφίζουν τους εκάστοτε «εκλεκτούς» του υπουργείου Εργασίας.

Σπ. Τσάντης:

ένας ευέλκτος χουντικός

Αυτό σημαίνει — λαμβανομένου υπόψη και του γεγονότος ότι το εκλογικό σύστημα είναι πλειοψηφικό — ότι οι δυνατότητες ουσιαστικής εκλογικής παρεμβάσεως της αντιπολιτευσεως — ακόμα και στην περίπτωση που αυτή εμφανισθεί ενωμένη — είναι σημαντικά περιορισμένες. Το συνέδριο του ΕΚΑ θα αποτελέσει αναγκαστικά «εσωτερική υπόθεση» του χουντοκυβερνητικού συνδικαλισμού για την εκκαθάριση των λογαριασμών-του και την διανομή της «λείας» που αντιπροσωπεύουν τα δραχμοφόρα συνδικαλιστικά «οφίσια».

Η «ουσπείρωση» των χουντικών και των ακροδεξιών κυβερνητικών συνδικαλιστών στο επίπεδο του ΕΚΑ έχει γίνει γύρω από τον επί δικτατορίας πρόεδρο του Κέντρου (και ιδρυτικό μέλος του περιβόητου ΕΠΟΚ και συνδικαλιστή της κεντροαριστεράς κατά την προχουντική περίοδο...) Σ. Τσάντη, τον οποίο είχε διαδεχθεί ο κ. Καρακίτσος το 1974 με την «αποχουντοποίηση» του συνδικαλιστικού κινήματος...

Ο «αστέρας» αυτός του (νεοδημοκρατικού) συνδικαλιστικού πανθέου χαρακτηρίζεται και από τη «γλαφυρότητα», αλλά και την «προσαρμοστικότητα» των λόγων και των γραπτών του: κεντρικός ομιλητής στην συγκέντρωση που είχαν συγκαλέσει στις 2 Ιουνίου 1973 στην Ομόνοια η ΓΣΕΕ και το ΕΚΑ για να «γιορτασθεί» η ανακήρυξη της «δημοκρατίας» του Παπαδόπουλου είχε εκφράσει την... ευγνωμοσύνη του γιατί... «η έγερσις των Ενόπλων Δυνάμεων την 21η Απριλίου 1967 είχε αποτρέψει την μετά βεβαιότητας οδύσειν του έθνους προς το χάος... » και «προέβλεπε με εμπιστοσύνη» προς την «πορείαν που χάραξε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Γεώργιος Παπαδόπουλος... » Στην αρχή της ομιλίας-του ο Σπ. Τσάντης είχε εκφράσει την ικανοποίησή-του (!) γιατί... «η Δημοκρατία επιστρέφει εις την φυσικήν-της

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΘΥΤΘΠΙΑ

Αντρέ Μπρετόν
Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΘΕΣΗ
ΤΟΥ ΣΟΥΡΡΕΑΛΙΣΜΟΥ

Λέον Τρότσκι
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ ΖΩΗΣ

Ερνέστ Μαντέλ
ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΔΙΑΝΟΟΥΜΕΝΟΙ
ΚΑΙ ΠΑΛΗ ΤΩΝ ΤΑΞΕΩΝ

Ερνέστ Μαντέλ
ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟΝ ΑΛΤΟΥΣΕΡ
ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΕΛΛΕΝΣΤΕΙΝ

Ο. Σεμιόνοβα, Β. Χένυες
ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΣΣΔ

Ντένις Άλτμαν
ΟΜΟΦΥΛΟΦΙΛΙΑ: ΚΑΤΑΠΙΞΗ
ΚΑΙ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ

Ίσαάκ Ντώιτσερ
ΣΤΑΛΙΝ

Κεντρική διάθεση:
Νικηταρά 8-10, 1ος όροφος
ΑΘΗΝΑ τηλ. 36.38.696

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΥΠΟΔΟΜΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

Με 432 εικόνες

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΥΠΟΔΟΜΗ
— 3ης Σεπτεμβρίου 22 —
τηλ. 5234790

κοίτην...»...

Στις 24 Ιουλίου 1974 — την πιο γνωστή και σαν «μεταπολίτευση» — ο ίδιος με ανακοίνωση του ΕΚΑ «*χαιρετίζει με ενθουσιασμό και εθνική αγαλλίαση το γεγονός ότι η χώρα εισέρχεται εις την φάση της αποκαταστάσεως του ομαλού Δημοκρατικού Βίου...*», και «*αναμένει όπως ο άνεμος της Ελευθερίας και των Δημοκρατικών Εξελίξεων πνεύσει ζωογόνος και αναγεννητικός...*» και «*θέτει τας εθνικές δυνάμεις της εργατοϋπαλληλικής τάξεως εις κίνησιν διά την αποκατάστασιν του ομαλού δημοκρατικού βίου της χώρας...*».

Ο συνδικαλιστής αυτός αξιοποιώντας την «εθνοκροσύνη»-του κατάφερε να αποκτήσει αξιόλογες προσβάσεις στην κυβέρνηση και από ένα χρονικό σημείο και μετά άρχισε να «απαιτεί» από τους υπουργικούς «προστάτες»-του την «αξιοποίησή»-του στον συνδικαλιστικό χώρο. (Στο μεταξύ είχε φροντίσει να διατηρήσει και την συνδικαλιστική-του ιδιότητα μετατρέπόμενος σε... εμποροϋπάλληλο — μέλος του «Μακρηχουντικού» αντισυνδέσμου που ανήκει στο ΕΚΑ — ενώ κατά την περίοδο της επί χούντας «παντοδυναμίας»-του ήταν δημοτικός υπάλληλος και συνδικαλιστής απ' αυτόν τον χώρο... Γιά λόγους «δικαιοσύνης» πρέπει να αναφερθεί ότι ανάλογη είναι και η συνδικαλιστική ιδιότητα του σημερινού πρόεδρου του ΕΚΑ. Από απολυμένος επί χούντας υπάλληλος — και συνδικαλιστής — ασφαλιστικού ταμείου, διορίστηκε με την «μεταπολίτευση» στην ΓΣΕΕ και το ΕΚΑ. Στις θέσεις αυτές «εκλεγόταν» από τα ελεγχόμενα συνέδρια, χωρίς να διαθέτει έστω και τυπικά την συνδικαλιστική ιδιότητα μέχρι πριν από λίγο καιρό, οπότε για λόγους «προνοίας» ιδρύσε ένα σωματείο ηλεκτρονικών ιατρικών μηχανημάτων (!), του οποίου εμφανίζεται πρόεδρος...).

Για να αυξάνει κάθε φορά τη «διαπραγματευτική δυνατότητα»-του συγκροτούσε στις παραμονές των συνεδρίων του ΕΚΑ «συνδικαλιστική παράταξη» και «πιέζε» με τον τρόπο αυτό την κυβέρνηση και τους συνδικαλιστικούς-της εκπροσώπους να τον «αξιοποιήσουν», χωρίς όμως να το καταφέρνει, γιατί τις περιόδους αυτές ο Καρακίτσος ήταν πανίσχυρος στον χώρο του χουντοκυβερνητικού συνδικαλισμού και πετύχαινε κάθε φορά να τον αποδυναμώνει από τους οπαδούς-του (συνέδρους του ΕΚΑ) και να τον κρατά στο περιθώριο, ίσως γιατί διέβλεπε έγκαιρα στο πρόσωπό-του έναν «εχθρό» και πιθανά και τον αντικαταστάτη-του.

Στις παραμονές του τελευταίου (1979, Ιανουάριος) συνεδρίου του ΕΚΑ, — όπου ο χουντοκυβερνητικός συνδικαλισμός με τις γνωστές εκλογικές διαδικασίες είχε πετύχει «περιφανή νίκη» σε βάρος της, ενωμένης τότε, αντιπολιτεύσεως, ο Τσάντης είχε φθάσει μέχρι τον σημερινό πρωθυπουργό, «προστάτη» από το 1974 μέχρι το 1980 πολλών χουντικών συνδικαλιστών που έβρισκαν σ' αυτόν «καταφύγιο» από τον «διωγμό» του Λάσκαρη, όχι βέβαια γιατί ήταν χουντικοί, αλλά γιατί δεν τους είχαν δηλώσει «υποταγή».

Το «διάβημα» αυτό φάνηκε προς στιγμή ότι θα έφερνε το «επιθυμητό» αποτέλεσμα, γιατί ο σημερινός πρωθυπουργός έδωσε εντολή στον «επίσημο» κομματικό συνδικαλιστικό μηχανισμό (την Επιτροπή Εργατοϋπαλλήλων της Διοικούσας Επιτροπής της Ν.Δ και το Γραφείο Συνδικαλισμού) να «περιβάλει» τον Τσάντη και να τον προωθήσει προς τον παντοδύναμο τότε Καρακίτσο.

Η «δουλειά» όμως τελικά δεν έγινε γιατί ο Τσάντης ζητούσε να μπει στη διοίκηση του ΕΚΑ με την «ομάδα»-του σαν επικεφαλής-της, ενώ ο Καρακίτσος του «προσέφερε» μόνο την εκλογή-του σαν ατόμου. Ο Τσάντης τότε εκποίησε ότι θα κατέβει στις εκλογές με δικό-του συνδυασμό, που θα διασπούσε την «ενότητα» του χουντοκυβερνητικού συνδικαλισμού και θα δημιουργούσε — λόγω της διασπάσεως — «κίνδυνο» να επικρατήσει η αντιπολίτευση. Η αρχηγική όμως εμφάνιση που έκανε στο συνέδριο ο Τσάντης δεν είχε καμιά συνέχεια, γιατί στο μεταξύ ο Καρακίτσος είχε καταφέρει να την αποδυναμώσει, πείθοντας και την κυβέρνηση για το «άσκοπο» και το «επικίνδυνο» της παρουσίας Τσάντη, ο οποίος τελικά δεν κατέβηκε ούτε στις εκλογές, στις οποίες εν τούτοις κατάφεραν να επιβιώσουν αρκετοί οπαδοί-του, που είναι σήμερα μέλη της διοικήσεως του ΕΚΑ.

Σήμερα, όμως, ο Τσάντης απειλεί να πάρει την «ρεβάνς»-του από τον Καρακίτσο αξιοποιώντας την καθίζηση που έχει υποστεί ο δεύτερος στο πολιτικό (κυβερνητικό) και το συνδικαλιστικό επίπεδο και «παίζοντας το χαρτί» της «σκληρής» κυβερνητικής πτέρυγας, η οποία με την προοπτική της απώλειας της εξουσίας και την ανόδο του ΠΑΣΟΚ θέλει να «περιχαρακώσει» και να «εξασφαλίσει» το συνδικαλιστικό κίνημα, για να το χρησιμοποιήσει για την υπονόμευση της «κυβερνήσεως της αλλαγής».

Σε πρώτη πάντως φάση, ορισμένη τάση από τις πολιτικές - συνδικαλιστικές δυνάμεις που αντιμάχονται τώρα τον Καρακίτσο δεν τον έχει ακόμα οριστικά «προγράψει» στο συνέδριο του ΕΚΑ και θέλει απλώς να τον «συμμαζέψει» και με το «δέλεαρ της εξουσίας» να τον έχουν υπό τον έλεγχό-τους και στην νέα πολιτική φάση. Με το σκεπτικό αυτό οι δυνάμεις αυτές «πριμοδοτούν» και υποθάπτουν την «κίνηση Τσάντη» όχι τόσο για να την χρησιμοποιήσουν για την αντικατάσταση του Καρακίτσου, όσο για να τον «εκβιάσουν» και να του θέσουν πειστικά το δίλημμα ή να μείνει όργανό-τους ή να αποσυρθεί από το συνδικαλιστικό προσκήνιο, είτε «ειρηνικά» με έγκαιρη και «οικειοθελή» παραίτηση, είτε δυναμικά με εκλογική αποδοκιμασία.

Χρ. Καρακίτσος: «η ήπια γραμμή»

Η «προειδοποίηση» επ' αυτού έγινε ήδη στο έκτακτο συνέδριο της ΓΣΕΕ, το δε «μήνυμα» φαίνεται ότι το συνέλαβε ο Καρακίτσος πριν ακόμα από την κρίσιμη ψηφοφορία για την απλή αναλογική, κάνο-

ντας τη δήλωση ότι θα εξαρτήσει την περαιτέρω παρουσία-του στον συνδικαλισμό από το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας.

Η αποδοκιμασία της προτάσεώς-του για την αναλογική από τη μεγάλη ομάδα των χουντοκυβερνητικών συνδικαλιστών σε συνδυασμό με την προαναφερόμενη δήλωση έχει δημιουργήσει ήδη θέμα, άσχετο εάν μετά το συνέδριο του Πειραιά ο Καρακίτσος προσπάθησε να διασκεδάσει τις εντυπώσεις (π.χ. «το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας δείχνει την δημοκρατία που υπάρχει στους υποστηρικτές της διοικήσεως της ΓΣΕΕ») και να «αποδυναμώσει» την σημασία της δηλώσεώς-του για το ενδεχόμενο αποχωρήσεώς-του εάν δεν «περνούσε» η πρότασή-του για την απλή αναλογική (π.χ. «δεν υπάρχει θέμα αφού η πρόταση συγκέντρωσε την πλειοψηφία των υποστηρικτών της διοικήσεως της ΓΣΕΕ»).

Έτσι είναι προφανές ότι στο διάστημα που μεσολαβεί μέχρι το συνέδριο του ΕΚΑ — αλλά κυρίως μέχρι το 21ο Συνέδριο της ΓΣΕΕ (Οκτώβριος) — θα οργιάσει για μια ακόμα φορά το παρασκήνιο στους κόλπους του χουντοκυβερνητικού συνδικαλισμού και η «μάχη των φατριών» θα οξυνθεί ακόμα περισσότερο προκειμένου ή να αναδειχθούν «νέες δυνάμεις» ή να επιβιώσουν οι παλιές. Στις «νέες δυνάμεις» που προσβλέπουν στην αναρχική-τους στο προεδρείο της ΓΣΕΕ περιλαμβάνονται στελέχη που μετέχουν ήδη στην διοίκηση της συνομοσπονδίας από το «συνέδριο» της Καλαμάτας, στο οποίο, όπως είναι γνωστό, ο Καρακίτσος επιχείρησε να εγκλωβίσει την αντιπολίτευση — προσφέροντάς-της «δοτές» θέσεις στη νέα διοίκηση — για να εγκλωβιστεί τελικά ο ίδιος από την χουντική πτέρυγα του κρατικού συνδικαλισμού, η οποία όχι μόνο κατέλαβε τις θέσεις που είχαν «προγραμματιστεί» για την αντιπολίτευση, αλλά ουσιαστικά απέκτησε και την πλειοψηφία στη διοίκηση (η πλειοψηφία αυτή στο επίπεδο της ΓΣΕΕ ανατράπηκε προσωρινά υπέρ του Καρακίτσου με την αύξηση του αριθμού των μελών της διοικήσεως, από 35 σε 45 στο Γενικό Συμβούλιο της ΓΣΕΕ, τον περασμένο Οκτώβριο, και την είσοδο προσώπων της σχετικά απόλυτης επιρροής-του).

Όταν μετά το Γενικό Συμβούλιο — και την προσωρινή, όπως αποδείχθηκε «εσωτερική» επικράτηση της «γραμμής Καρακίτσου» — άρχισε η αντίστροφη μέτρηση για το σημερινό πρόεδρο της ΓΣΕΕ, οι «νέες δυνάμεις» προώθησαν τις θέσεις τους στηριζόμενες στην απόλυτη υποστήριξη της «σκληρής» κυβερνητικής πτέρυγας (σ.ο. όρος «νέες δυνάμεις» δεν σημαίνει ότι τα στελέχη που τις διαρπίζουν είναι νέα και «άφθαρτα». Αντίθετα, πρόερχονται είτε από το προχουντικό Μακρηθεοδωρικό κατεστημένο είτε από το χουντικό συνδικαλιστικό κατασκευάσμα και αποτελούν κραυγαλέες περιπτώσεις αντιδραστικών και «σκοτεινών» συνδικαλιστών. Ο όρος «νέες» έχει την έννοια ότι τείνουν να αποτελέσουν την «εθνική λύση» και στο ανώτατο επίπεδο της ΓΣΕΕ, όπως την απο-

τελούν επί νεοδημοκρατίας στις οργανώσεις — ομοσπονδίες και χουντικά κέντρα — που έχουν επικαθήσει).

Η πρόωξη των δυνάμεων αυτών άρχισε τον Νοέμβριο με την εισδοσή τους στην Εκτελεστική Επιτροπή της ΓΣΕΕ και την ανάληψη επτά από τις εννέα γραμματείες στη διοίκηση της ΓΣΕΕ και ολοκληρώθηκε σ' αυτή την φάση και με την κατάληψη της γενικής γραμματείας της συνομοσπονδίας.

Καθαροίμοι: «σκληρή γραμμή»

Οι χουντικοί συνδικαλιστές είναι απόλυτα πλέον ενσωματωμένοι στον ευρύτερο «κυβερνητικό συνδικαλισμό» του οποίου αποτελούν την «εθνικά» καθαροίμοι πτέρυγα.

Η ενσωμάτωσή τους έγινε σταδιακά μετά το πρώτο συνέδριο της ΓΣΕΕ (Καβάλα, — 1976) στο οποίο η χουντική παράταξη είχε κάνει αυτόνομη παρουσία (ψηφοδέλτιο του «Ελεύθερου Δημοκρατικού Εργατικού Κινήματος» — ΕΔΕΚ) και εξέλεξε οκτώ συμβούλους στην διοίκηση της ΓΣΕΕ (έναντι 16 των κυβερνητικών και των χουντικών που είχαν «ανανήψει» και ένδεκα της τριπρόσωπης αντιπολιτεύσεως). Στο «συνέδριο» της Καλαμάτας (Νοέμβρης 1978) το ψηφοδέλτιο των κυβερνητικών και των χουντικών ήταν κοινό, γιατί στο μεταξύ είχε επέλθει σχεδόν πλήρης ταύτιση μεταξύ των δύο τάσεων του «εθνικού» συνδικαλισμού ως προς τα μέσα και τους σκοπούς της «συμμαχίας». Η μόνη ουσιαστική διαφορά μεταξύ των δύο «εταίρων» — των κυβερνητικών και των χουντικών — ήταν η διανομή — και νομή — των ηγετικών θέσεων της ΓΣΕΕ.

Η «σκληρή» πτέρυγα είχε αμφισβητήσει τότε το δικαίωμα του υπουργού Εργασίας να ρυθμίζει τις συνδικαλιστικές υποθέσεις σύμφωνα με τα συμφέροντα των παλιών συνεργατών του στο ΔΕΚΕ («Δημοκρατικό Εργατικό Κίνημα Ελλάδος»: παράταξη που είχαν συγκροτήσει επί χούντας κεντρώοι και δεξιοί συνδικαλιστές υπό την ηγεσία του κ. Λάσκαρη για να εκφράσουν την αντίθεσή τους προς τον συνδικαλισμό της δικτατορίας), αλλά σήμερα έχει εξασφαλίσει την υποστήριξή του και «αντιπολιτεύεται» την «ηγετική ομάδα» της ΓΣΕΕ και διαγκωνίζεται μ' αυτή για την «εύνοια» και την υποδότηξη κυβερνητικών παραγόντων και μηχανισμών.

Ο χουντικός πυρήνας (που κατά περιόδους και ανάλογα με τα «ανταλλάγματα» εξασφαλίζει την πλειοψηφία στην διοίκηση της ΓΣΕΕ) προσβλέπει μακροπρόθεσμα στην κατάληψη των ηγετικών θέσεων στην ΓΣΕΕ στα πλαίσια της γενικότερης «σκληρύνσεως» της κυβερνητικής πολιτικής, σε γενικές δε γραμμές κατηγορεί την «ηγετική ομάδα» της ΓΣΕΕ ότι δεν είναι τόσο «εθνικόφρων» όσο «πρέπει», ότι «ανέχεται» την αριστερά και ότι «συνωμοτεί» στο παρασκήνιο για να εξασφαλίσει την επιβίωσή της και μετά από την κυβερνητική αλλαγή.

Οι χουντικοί δεν διαθέτουν σήμερα επώνυμη συνδικαλιστική παράταξη όπως

συμβαίνει με τις άλλες βασικές δυνάμεις που δρουν στον συνδικαλιστικό χώρο. Η δραστηριοποίησή τους γίνεται σε επίπεδο στελεχών, τα οποία τυπικά σαν «συνδικαλιστική ηγεσία» ελέγχουν βασικούς χώρους του κινήματος, ιδίως σε επίπεδο επαρχιακών εργατικών κέντρων αλλά και «ζωτικών» ομοσπονδικών.

Ο πυρήνας αυτός πραγματοποιεί τακτικές συναντήσεις και χαράζει την πολιτική του, η οποία όμως δεν εξωτερικεύεται ακόμα με την μορφή «κινήσεως ανατροπής» της «ηγετικής ομάδας» αλλά περιορίζεται σε «προειδοποιήσεις» και «πιέσεις» προς αυτήν καθώς και σε «εκρήξεις εθνικοφροσύνης» και αντικομμουνισμού, περιμένοντας το πράσινο — ή μάλλον το γαλάζιο φως, από τον υπουργό Εργασίας.

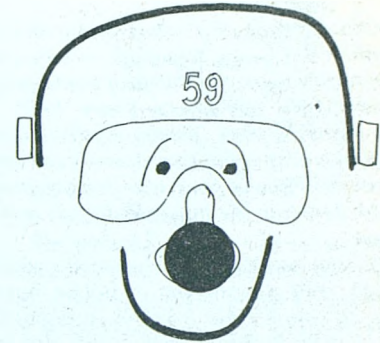
Η βασική δύναμη των κατάλοιπων του χουντικού συνδικαλισμού — ο οποίος δεν φαίνεται προς το παρόν να έχει πολιτική διασύνδεση και συνεργασία και με τους κομματικούς επιγόνους της δικτατορίας — βρίσκεται στα πρωτοβάθμια σωματεία, από τα οποία, όπως είναι γνωστό, δεν «εθίγησαν» οι χουντικές διοικήσεις με τη νομοθετική «κάθαρση» της μεταπολιτεύσεως. Ο έλεγχος των σωματείων αυτών διατηρήθηκε και επί (νέας) δημοκρατίας ενώ σε επίπεδο ομοσπονδιών και εργατικών κέντρων η παρουσία των χουντικών ήταν αισθητή το 1976 για να «αφομοιωθεί» στη συνέχεια στον ευρύτερο κυβερνητικό συνδικαλισμό.

Το επόμενο συνέδριο: «υπόθεση ρουτίνας»

Η επικράτηση των δυνάμεων αυτών οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην δομή του συνδικαλιστικού κινήματος και στις συνέπειες του ανώμαλου και αντιδημοκρατικού προχουντικού καθεστώτος. Τότε τα σωματεία που ήταν στον έλεγχο της αριστεράς είχαν διαγραφεί και στην θέσή τους συγκροτήθηκαν «αντισυνδέσμοι». Με την δικτατορία τα αριστερά σωματεία διαλύθηκαν ενώ τα «εθνικόφρονα» συνέχισαν και «βελτίωσαν» την «εθνική δραστηριότητα» τους. Μετά την μεταπολίτευση δεν άλλαξε σχεδόν τίποτα: τα διαλυμένα σωματεία παρέμειναν έξω από τα εργατικά κέντρα και τις ομοσπονδίες και την «εκπροσώπηση» των εργαζομένων συνέχισαν να την έχουν τα χουντικά. Με το καθεστώς αυτό έγιναν τα συνέδρια των ομοσπονδιών και των εργατικών κέντρων και «φυσιολογικά» επικράτησε ο χουντικός - κυβερνητικός συνδικαλισμός. Με το ίδιο δε καθεστώς θα γίνουν και φέτος, πράγμα που σημαίνει ότι το συνέδριο της ΓΣΕΕ τον Οκτώβριο θα αποτελεί μια απλή επανάληψη «ρουτίνας», τόσο ως προς το περιεχόμενο και το επίπεδό του, όσο και ως προς τα εκλογικά αποτελέσματα (το δεύτερο ισχύει μόνο για την αντιπολίτευση, η οποία λόγω του πλειοψηφικού εκλογικού συστήματος δεν έχει τίποτα να περιμένει. Έτσι, το ενδιάμεσον για τα αποτελέσματα περιορίζεται στην «κατανομή» των δυνάμεων μεταξύ των δύο πτερύγων του χουντοκυβερνητικού συνδικαλισμού).

TZIANNI PONTAPI

ή τούρτα στόν ουρανό

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΚΜΗΡΙΟ
Ζ. ΠΗΓΗΣ 17
ΤΗΛ. 6448510

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ
ΑΛΕΞ. ΑΡΓΥΡΙΟΥ
Οι νεωτερικοί
ποιητές
του μεσοπολέμου
από τη σειρά
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΟΚΟΛΗ
Γραβιάς 10 - 12 τηλ. 36.05.520

ή
κομμούνα

ΒΙΒΛΙΑ
ΑΦΙΣΕΣ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΓΑΛΛΙΑ: Εκλογές και η Ευρώπη κρατά την ανάσα-της

Όπως άφηναν να υποτεθεί τα αποτελέσματα της πρώτης Κυριακής, οι σφυγμομετρήσεις δίνουν στο σοσιαλιστή υποψήφιο Μιτερράν 51,5% των ψήφων έναντι 49,5% για τον αντίπαλό-του κ. Ζισκάρ. Αυτή η διαφορά όσο κι αν είναι μικρή είναι μεγαλύτερη από εκείνη που χώριζε τους δύο υποψήφιους το 1974, δίνοντας την πρώτη θέση τότε στον Ζισκάρ.

Βέβαια, ακριβώς γιατί η διαφορά είναι τόσο μικρή, κάθε προσπάθεια να προφητέψει κανείς το αποτέλεσμα στερείται σοβαρότητας. Τη λύση θα την δώσει αυτό το 16% που δεν έχει ακόμα αποφασίσει κι όσοι δεν πήγαν να ψηφίσουν την περασμένη Κυριακή γιατί ξέσπασε μια ξαφνική κακοκαιρία. Οι εκλογικές αναλύσεις όμως έχουν δείξει ότι στις βιομηχανικές χώρες αυτοί οι αδιάφοροι και κυμαινόμενοι ψηφοφόροι μοιράζονται εξίσου ανάμεσα στην Αριστερά και τη Δεξιά. Κι έτσι μπορούμε τελικά να πούμε ότι ποτέ άλλοτε μέχρι τώρα ο υποψήφιος της Αριστεράς δεν είχε τόσες πιθανότητες να εκλεγεί.

Γενικά βέβαια οι ψηφοφόροι του κ. Σιράκ και των δύο άλλων δεξιών υποψηφίων θα έπρεπε να μείνουν μαντρωμένοι στη Δεξιά. Αυτό εξάλλου επιδιώκει και ο Ζισκάρ, εγκαταλείποντας όλα τα πιο εξεζητημένα και σύνθετα επιχειρήματα για χάρη του πιο χονδροειδούς αντικομμουνισμού.

Όλοι οι παρατηρητές ομολόγησαν ότι η έκκληση-του προς τους εκλογείς να αποφύγουν την «κομμουνιστική τάξη πραγμάτων» που μοιραία θα επακόλουθησει το «σοσιαλιστικό χάος» ήταν τόσο τετριμμένη και κραυγαλέα εξωπραγματική, ώστε να μην πείθει παρά μόνο όσους ήταν ήδη σταθερά πεπεισμένοι και ενσωματωμένοι στον σκληρό πυρήνα της πιο στενόμευαλης γαλλικής Δεξιάς.

Η κομμουνιολογία του Ζισκάρ είναι δύσκολο να πείσει, γιατί είναι εξωφθαλμα αντίθετη με τα εκλογικά αποτελέσματα. Ο Μιτερράν προσεγγίζει την Προεδρία αποκλειστικά χάρη στην κατακόρυφη άνοδο των σοσιαλιστών, που ξεπερνάει και αυτήν την — αντίστοιχη — κατακόρυφη πτώση των ψήφων του ΚΚΓ. Έτσι οι ψήφοι που μπορεί να περιμένει ο Μιτερράν ξεπερνούν το 50% σε 32 νομούς, ενώ το 1965 κάτι τέτοιο συνέβαινε μόνο σε δύο και το 1974 σε 11. Για πρώτη φορά οι Σοσιαλιστές ξεπερνούν με 25,9%, το 23,4% της Απελευθέρωσης που ήταν η καλύτερη επίδοσή-τους όλων των εποχών.

Αντίθετα το ΚΚΓ έχει υποστεί μια συντριπτική ήττα. Πρόοδο σημειώνει σε σχέση με τις εκλογές του 1978 μόνο σε δύο αγροτικές περιθωριακές περιοχές, όπου η δυναμή-του ήταν σχεδόν ανύπαρκτη.

Ο Λιαφουα περνάει τον Μιτερράν μόνο σε τέσσερις νομούς (το Σαιν Ντενί και τρεις νομούς του Νότου) ενώ το 1978 οι κομμουνιστές υποψήφιοι είχαν ξεπεράσει τους σοσιαλιστές σε 37 νομούς. Τα νέα αποτελέσματα αν φανερωθούν κάτι παραπάνω από μία προσωρινή συγκυρία, σημαίνουν ότι — με το σύστημα εκλογής σε δύο γύρους σε μονο-

δικές περιφέρειες που προϋποθέτει κοινό υποψήφιο της αριστεράς στο δεύτερο γύρο — το ΚΚ θα μείνει ουσιαστικά χωρίς κοινοβουλευτική ομάδα.

Αποδοκιμάστηκε έτσι η πολιτική στροφή του ΚΚΓ που έχει εκδηλωθεί με έντονη επιθετικότητα απέναντι στους σοσιαλιστές, συμπαράταξη με την ΕΣΣΔ σε όλα τα ακανθώδη εξωτερικά θέματα (ανεπιφύλακτη επιδοκιμασία της εισβολής στο Αφγανιστάν κλπ.) και με συντηρητικές εθνικιστικές θέσεις, που συχνά θύμιζαν ακροδεξιά, στα εσωτερικά προβλήματα, για να συγκεντρώσει ψήφους των μικροαστών.

Είναι χαρακτηριστικό για την ευθυκρίσια του Γαλλικού προλεταριάτου ότι εκεί ακριβώς που το ΚΚΓ άσκησε με τον πιο ανεξέλεγκτο τρόπο τη ρατσιστική και ψηφοθηρική του δημαγωγία εναντίον των μεταναστών, στα κόκκινα εργατικά προάστια του Παρισιού υφίσταται και τις μεγαλύτερες απώλειες: στο προπύργιο-του Σαιν Ντενί χάνει μια ψήφο στις τρεις (36,84% της προηγούμενης δύναμής-του).

Έτσι η ηγεσία του ΚΚΓ αναγκάστηκε να αναδιπλωθεί σε μια θέση υποστήριξης χωρίς όρους της υποψηφιότητας Μιτερράν στο δεύτερο γύρο, βασικά για να αποφύγει τη σοβαρή εσωκομματική κρίση που σοβεί εδώ και δύο χρόνια — από τότε που υιοθετήθηκε η νέα γραμμή Μαρσαί — σ' αυτό το κόμμα. Από το παλιό οπλοστάσιο εναντίον των σοσιαλιστών έμεινε μόνο η απαίτηση «να υπάρχουν κομμουνιστές υπουργοί στην Κυβέρνηση» που κάπως άκαιρα γίνεται σύνθημα, ξεθωριασμένο κι αυτό.

Ενώ, λοιπόν, ο Μιτερράν μπορεί να ελπίζει στο σύνολο των ψήφων της Αριστεράς — σοσιαλιστικές, κομμουνιστικές, τροτσκιστικές, ριζοσπαστικές — και κατά πάσα πιθανότητα στην τεράστια πλειοψηφία του ποσοστού 3,87% των οικολόγων, ο Ζισκάρ δεν είναι καθόλου σίγουρο ότι θα υποστηριχθεί από το 20% του Σιράκ και των άλλων δύο ντεγκωλικών υποψηφίων. Η βαθιά πολιτική δυσπιστία που υπήρχε πάντα ανάμεσα στα δύο κυβερνητικά κόμματα έχει κορυφωθεί. Πολλοί ντεγκωλικοί θα ανταποδίδαν με ευχαρίστηση στο Ζισκάρ την «προδοσία» του δημοψηφισματος του 1969 που έστειλε το Ντεγκώλ στο σπίτι-του. Και το κυριότερο, η λαϊκή βάση του ντεγκωλισμού — που είναι βαθιά λαϊκό κίνημα — είναι αγανακτισμένη από την ανεργία και την πτώση του βιοτικού επιπέδου. Έτσι υπολογίζεται ότι ο ένας στους τρεις ψηφοφόρους του Σιράκ, προβληματίζεται γύρω από τη δυνατότητα να ψηφίσει το σοσιαλιστή υποψήφιο.

Ένα γενικό κλίμα δυσφορίας έχει επίσης δημιουργηθεί από διάφορα προσωπικά χαρακτηριστικά του Ζισκάρ: την αλαζονεία-του, τις μοναρχικές-του πόζες και μια κάποιια δυσωδία που έχει αρχίσει να αναδύεται από διάφορες όχι και τόσο καθαρές δραστηριότητές-του. Το «Αλυσοδεμένο Πατί» δημοσιεύσε λεύκωμα με τα σκάνδαλα Ζισκάρ, όπου δε-

σπόζουσα θέση είχαν και οι πληροφορίες για τα οικόπεδα της Πύλου που είχε δημοσιεύσει το ANTI (τχ. 138/1979).

Πρόσφατα δεκαπέντε διανοούμενοι που καλύπτουν όλο το πολιτικό φάσμα από τον... βασιλόφρονα Ρενουβέν και το φιλόσοφο Πιέρ Μπουτάν μέχρι το Ροζέ Γκαρωντύ και τον αναρχικό Ζαν Εντέρν Αλλίε, δημοσιεύουν καθημερινά με πληρωμένη καταχώρηση, ένα αμειλικτό ερωτηματολόγιο για τις σχέσεις του Ζισκάρ με τον περιβόητο Μποκασά, «αυτοκράτορα» της Κεντρικής Αφρικής. Τον ρωτούν πόσα διαμάντια ακριβώς πήρε, πότε και πώς τα πλήρωσε, πόσες φορές κυνήγησε «νυκτόνιτο» στην Κεντρική Αφρική, πόσα και τί ζώα σκότωσε, τι πλήρωσε για τα έξοδα και τα δικαιώματα και τί έγιναν τα δέρματα, ελεφαντόδοντα και άλλα πολύτιμα υποπροϊόντα των κυνηγητικών του άθλων.

Θα βγει, λοιπόν, ένας σοσιαλιστής Πρόεδρος στην Γαλλία; Το πράγμα, μετά τόσες και τόσες αποτυχίες σ' όλη την Ευρώπη μοιάζει απίστευτο. Η Δεξιά είχε βρει μέχρι τώρα πάντα τα κατάλληλα οικονομικά ή μικροπολιτικά τερτίπια για να εξασφαλίζει τον ελάχιστο αυτόν αριθμό ψήφων (400.000 την περασμένη φορά), που τη διαιωνίζει στην εξουσία. Βέβαια το Χρηματιστήριο και τώρα, όπως σε κάθε εκλογές, κάνει κι αυτό τη μικρή-του εισβολή στην πολιτική. Αφού ανέβηκαν τεχνητά λίγο πριν τον πρώτο γύρο με την προοπτική μιας μονομαχίας Ζισκάρ-Σιράκ, οι τιμές των αξιών πραγματοποιήσαν μιαν αρκετά σημαντική πτώση. Το φράγκο άρχισε να χάνει ορισμένες μονάδες απέναντι στο δολάριο. Έτσι οι μικροτοποθετητές χάνουν ένα μέρος των χρημάτων-τους για χάρη των μεγάλων κερδοσκόπων, που ξεκινούν αυτές τις κινήσεις και υποτίθεται ότι επηρεάζονται υπέρ...της σταθερότητας.

Είναι όμως τέτοια, τώρα πια η οικονομική κατάσταση, που όσοι δεν έχουν να χάσουν πολλά, πραγματικά δεν έχουν τίποτα να χάσουν κι έτσι το σκιάχτρο της οικονομικής αναταραχής έχει κι αυτό χάσει ένα μέρος από την επίδρασή-του.

Παράλληλα οι ψηφοφόροι αρχίζουν να αντιλαμβάνονται ότι το πρόβλημα νομιμοποίησης θα υπάρχει και μετά μια ενδεχόμενη εκλογή Ζισκάρ. Ας μην ξεχνάμε ότι στον πρώτο γύρο, 72% των ψηφοφόρων αποδοκίμασαν τον απερχόμενο Πρόεδρο. Και «κρίση νομιμοποίησης» αυτόματα σημαίνει αναζωογόνηση της εξωθεσμικής ταξικής και άλλης λαϊκής αμφισβήτησης. Έτσι, κατά κάποιο τρόπο μια Προεδρία Μιτερράν αναδεικνύεται σαν «η κατάσταση που θα δημιουργήσει τα λιγότερα προβλήματα» όπως αρκετά ύπουλα είπε ο Σιράκ στους οπαδούς-του.

Οι συνέπειες της εκλογής του Μιτερράν θα αναστατώσουν κυριολεκτικά τον πολιτικό χάρτη της Ευρώπης.

ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΗ

Στο άρθρο του Ν. Αμανιτέ «Πρωσωποποίηση και αδιαφορία» που δημοσιεύτηκε στο προηγούμενο τεύχος και αφορούσε τις γαλλικές εκλογές (τμήμα από εκτενέστερο κείμενο του κ. Ν.Α.) έγινε ένα σοβαρό λάθος στη σελιδοποίηση. Για να διαβαστεί ορθά το άρθρο πρέπει να ακολουθηθεί η εξής διαδοχή στις αριθμημένες σελίδες: 24, 26, 25, 27, 28 και 29. Ζητούμε συγγνώμη από τους αναγνώστες και τον συντάκτη του άρθρου.

Η ακύρωση στις 27 Μαρτίου 1981 από την Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας — και ύστερα από τις σχετικές προσφυγές της «Αυριανής» και του «ΡΙ-ζοσπάστη» — της απόφασης του υφυπουργού Προεδρίας κ. Α. Τσαλδάρη για το υποχρεωτικό δεκαπεντάδραχμο, ως κατώτατη τιμή πώλησης των εφημερίδων, έχει, πέρα από την πυροδοτική επίπτωση για μια νέα κρίση στον ούτως ή άλλως πολύπλευρα χειμαζόμενο ελληνικό Τύπο, μια *ακυρωτική εμβέλεια ευρύτερης σημασίας*:

● Η απόφαση αυτή — έστω και κατά πλειοψηφία (16 προς 11), όπως έσπευσαν να επισημάνουν επίμονα οι «θιγόμενοι» — είναι κατ' αρχήν *ακυρωτική ενός νόμου*, ουσία *ως αντισυνταγματικού*, του νόμου που εξουσιοδοτεί τον εκάστοτε αρμόδιο υπουργό ή υφυπουργό να καθορίζει, κατά το δοκούν, την κατώτατη τιμή πώλησης των εφημερίδων.

(Ο νόμος αυτός ψηφίστηκε μέσα σ' ένα τριήμερο τον περασμένο Σεπτέμβριο — στις 3, 4 και 5 του μηνός — από την κυβερνητική πλειοψηφία «διά της βίας» — «*διά της βίας*», με μία διττή έννοια: *καί* με την έννοια του ότι ψηφίστηκε παρά την «ευπρέπη» μεν αλλά σφοδρή αντίθεση των κομμάτων της αντιπολίτευσης, όμως *καί* με την έννοια της εμμονής-της να ψηφιστεί ο νόμος αυτός *εκείνη τη χρονική στιγμή*, στο τρίτο θερινό τμήμα διακοπών της Βουλής, κατά

παράβαση του Συντάγματος, που επιβάλλει τη συζήτηση των θεμάτων της ελευθεροτυπίας και του Τύπου γενικότερα — ως «*ατομικό και κοινωνικό δικαίωμα*», Άρθρα 14 και 72 — στην Ολομέλεια της Βουλής).

● Η απόφαση όμως του Συμβουλίου Επικρατείας είναι — *έστω και μόνον συμβολικά και σ' ένα επί μέρους ζήτημα* — επίσης και *ακυρωτική της νοστοροπίας και της πρακτικής του κυβερνηντος πολιτικού σχηματισμού*, κάθε φορά που τα επίκαιρα συμφέροντά-του ή οι πολιτικές-του επιλογές συγκρούονται με τον επιβεβλημένο από την ίδια τη «Νέα Δημοκρατία», Καταστατικό Χάρτη της χώρας — της αλαζονικής νοστοροπίας και κοινοβουλευτικής (;) πρακτικής του ανεξέλεγκτου και μη λογοδοτούντος αυταρχισμού, που ζωογονεί ανελλιπώς το εγχώριο αυθαλές δέντρο της εξουσιαστικής αυθαιρεσίας...

Το γεγονός, τέλος, της ακυρωτικής απόφασης του Συμβουλίου της Επικρατείας, επισημαίνει και την *αντιπολιτευτική συμβατικότητα της αντιπολίτευσης*, που — όντας δέσμια «αναγκαιών» χειρισμών ως προς τα «συγγενή» μονοπωλιακά συγκροτήματα του Τύπου, καθώς και για άλλους, διαφοροποιήσιμους για κάθε κόμμα, λόγους — «νομιμοποίησε», αντικειμενικά και παρά την καταψήφιση του νομοσχεδίου από τη πλευρά-της, *με την παρουσία-της* την κυβερνητική παρανομία.

Τα δεδομένα αυτά — καθώς και το γεγονός της «περιορισμένης» τότε (ας το πούμε έτσι) δημοσιογραφικής κάλυψης των συνεδριάσεων της Βουλής — δίνουν το ερέθισμα για ένα «καθυστερημένο» ρεπορτάζ-οδοιπορικό στο τριήμερο του... δεκαπεντάδραχμου.

του Πέτρου
Στάγκου

Αειθαλές το δέντρο της αυθαιρεσίας

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΟ ΤΡΙΗΜΕΡΟ ΤΟΥ 15-ΔΡΑΧΜΟΥ

έρα πρώτη και ήδη εκ προοιμίου δεδομένο το εγγενές στην εκφώνηση του νομοσχεδίου («*περί προστασίας της ελευθερίας του Τύπου*») «*αίνιγμα*»:

● *Ποιός* να προστατέψει, *πώς*, *ποιόν* Τύπο, *από ποιόν* και *γιατί*;

Η φάβα και ο λάκκος

(Το νομοσχέδιο και η εκφώνησή-του)

Στην υπογεγραμμένη από τον υπουργό Προεδρίας κ. Κ. Στεφανόπουλο Εισηγητική Έκθεση του νομοσχεδίου, (καθώς και στις αγορεύσεις του υφυπουργού κ. Α. Τσαλδάρη και του βουλευτή-εισηγητή της Ν.Δ. κ. Π. Τουρική), επιχειρείται... εύηχα η «λύση» του «*αινίγματος*»:

Κ. ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ (Εισηγητική Έκθεση): *Κατά την παρούσαν εποχή είναι παγκόσμιον το φαινόμενον της μειώσεως του αριθμού των εκδιδόμενων εφημερίδων εις το ελάχιστον και της περιελεύσεως των υπολοίπων εις μεμονωμένα συγκροτήματα υπό μορφήν τραστ, τα οποία εξουσιάζουν τον Τύπο, επιβάλλοντα τας απόψεις-των και, κατά συνέπειαν, επιφέροντα ευθείαν προσβολήν κατά της ελευθεροτυπίας.*

Διά του τρόπου αυτού η ευχέρεια παντός ατόμου εκδόσεως εφημερίδος κατ' ουσίαν καθίσταται αδύνατος, η δε ύπαρξις πολλών και ανεξαρτήτων απ' αλλήλων εφημερίδων, απηχουσών πολλαπλάς τάσεις πολιτικάς, ιδεολογικάς, κοινωνικάς, κλπ. καταλήγει να αποτελή ουτοπία...

Μεταξύ των μεθόδων που χρησιμοποιούνται επί σκοπώ, όπως αι

εφημερίδες συγκεντρωθούν εις χείρας ολίγων τραστ, η κυριώτερα είναι η πώλησις εφημερίδων υποτιμημένων, με αποτέλεσμα ο ανεξάρτητος και ελεύθερος Τύπος να μην δύναται να ανθέξη εις τον ανταγωνισμόν και να οδηγείται εις την διακοπήν της εκδόσεως-του. Διά τον λόγον τούτον ελήφθησαν και λαμβάνονται μέτρα αποτροπής της μεθόδου αυτής, όχι μόνον εις την Ελλάδα, αλλά και εις το εξωτερικόν...

Ότι τοιούτος καθορισμός κατωτάτου ορίου τιμής πωλήσεως βοηθεί την πλήρη ανάπτυξιν της ελευθεροτυπίας και βεβαίως δεν εθεωρήθη αντισυνταγματικός...

Επί του προκειμένου κρίνομεν σκόπιμον να υπενθυμίσωμεν, ότι η ελευθεροτυπία αποτελεί μεν ατομικόν δικαίωμα, πλην όμως κατά την σύγχρονον και γενικώς αποδεκτήν θεωρίαν, η προστασία των ατομικών δικαιωμάτων δεν είναι πλέον αρνητική (μη επέμβασις του κράτους εις την σφαίραν των ατομικών δικαιωμάτων), αλλά θετική, με έντονον κοινωνικόν χαρακτήρα. Δηλονότι το κράτος δεν είναι πλέον απλώς θεατής, αλλά έχει ειδικήν υποχρέωσιν όπως προβαίνει εις θετικάς πράξεις επί σκοπώ όπως εξασφαλισθή η απόλαυσις των ατομικών δικαιωμάτων...

Μ' άλλα λόγια:

● Το Νεοδημοκρατικό κράτος, (εκ γενετής «*αμαρτωλά*» συνδεδεμένο οικονομικά με τα πάσης μορφής εθνικά και αλλοεθνή μονοπώλια, αλλά και που μονοπωλεί καθ' ἑξιν και ασύστολα την «*ελευθεροτυπία*» στα μέσα μαζικής «*ενημέρωσης*» στον μονόδρομο της κομματικής αξιοποίησης), ορίζει ως «*αντιμονοπωλιακή*» την πρόθεσή-του και ως υπέρμαχο της ελευθεροτυπίας, την «*φιλοσοφία*»-του!

● Θέλει να «προστατέψει» τον Τύπο από μια... *επερχόμενη* εισβολή εγχώριων ή αλλοδαπών μονοπωλιακών μεγαθηριών — όταν είναι *ήδη* σύμφυτο με την σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα το γεγονός της κυκλοφοριακής κυριαρχίας των *συγκεκριμένων* υπαρκτών μονοπωλίων του Τύπου!

● Προβάλλει την αναγκαιότητα της προστασίας των «εφημερίδων» γενικά, από τον αθέμιτο ανταγωνισμό, που θα μπορούσαν να επιβάλλουν τα μονοπώλια υποτιμώντας την τιμή πώλησης των εφημερίδων-τους — ενώ στην συγκεκριμένη περίπτωση οι υποτιμημένες εφημερίδες (τάλιρο η «Αυριανή», δεκάρικο ο «Ριζοσπάστης», και ανεξάρτητα από τις πιθανές ύποπτου χαρακτήρα διασυνδέσεις της πρώτης και τις ανεξέλεγκτες οικονομικές εφεδρείες του δεύτερου), δεν είναι εφημερίδες των συγκροτημάτων, αλλά αντίστροφα: Οι τρεις πρώτες απειλούμενες από την κυκλοφοριακή άνοδο, μέσω του φτηνού εμπορεύματος-εφημερίδα (π.χ. «Αυριανή»), εφημερίδες, δηλαδή «τα Νέα», η «Απογευματινή», και η «Ελευθεροτυπία», είναι οι κερδοφόρες εφημερίδες των τριών — ή έστω δύομισι — μεγαλύτερων ημεδαπών συγκροτημάτων!

● Επισείει την οικονομική καχεξία του Τύπου «εν τω συνόλω-του» (στο ίδιο τσουβάλι π.χ. η «Καθημερινή» και «τα Νέα»), ως επιχείρημα του δεκαπεντάδραχμου, παρουσιάζοντας ένα ελλειμματικό ισολογισμό, στον οποίο όμως δεν συμπεριλαμβάνεται το αποφασιστικό εισπρακτικό κοντύλι των διαφημίσεων λόγω... ασημαντότητας!

Π. ΤΟΥΡΙΚΗΣ: (...) Ομολογώ ότι δεν υπάρχει αυτό το στοιχείο εδώ και δεν ξέρω, πόσο αυτό το στοιχείο μπορεί να συμβάλει...

● Εμφανίζεται, τέλος, το Νεοδημοκρατικό κράτος ανενδοίαστα, ως «υπερασπιστής» και «κατοχυρωτικός παράγων» των ατομικών δικαιωμάτων, τη στιγμή που οι άοκνες προσπάθειες, αλλά και οι επιδόσεις-του στον περιορισμό και την καταστρατήγησή-τους, είναι... αξιοσημείωτες και αναγνωρισμένες!

Σαφές, λοιπόν, ότι «κάποιο λάκκο έχει η φάβα»... και ότι η προτεινόμενη «λύση» του «αινίγματος» είναι, τουλάχιστον, αναξιόπιστη και υποβολιμαία!

«Ότα μη ακούοντα»

(Το ήθος της εξουσίας)

Το γεγονός της αντισυνταγματικότητας του νομοσχεδίου, αλλά και της στρεβλωτικής παρουσίασής-του, δεν πέρασε βέβαια... απαρατήρητο:

ΣΤ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΗΣ: Η κυβέρνηση καταστρατηγεί ευθέως το Σύνταγμα... Αν, κύριε υπουργέ, παρά ταύτα προχωρήσετε και δεν το αποσύρετε (το νομοσχέδιο)... διότι δεν υπάρχουν κυρώσεις, τότε σας πληροφορώ, ότι ο ιστορικός του Σώματος αυτού θα χαρακτηρίσει αυτή την πράξη-σας αλαζονεία της εξουσίας...

Ι. ΖΙΓΔΗΣ: (...) Μόλις το ψηφίσετε και βγάλετε την απόφασή-σας, θα πάει η απόφασή-σας στο Συμβούλιο της Επικρατείας, θα κηρυχθεί η απόφαση άκυρος και ο νόμος αντισυνταγματικός. Ματαιοπονείτε, επομένως, κύριε υπουργέ, και ταλαιπωρείτε τη Βουλή και τον ελληνικό λαό.

Ι. ΑΛΕΥΡΑΣ: Οι προτάσεις-μας, επαναλαμβάνω, λένε να αποσύρει το νομοσχέδιο και να φέρει ένα (άλλο) η κυβέρνηση, το οποίο να είναι προϊόν των συνεννοήσεων όλων των παραγόντων του Τύπου...

Ν. ΚΑΛΟΥΔΗΣ: Εμείς πιστεύουμε, κύριοι συνάδελφοι, ότι με το Νομοσχέδιο αυτό επιδιώκεται ακριβώς το αντίθετο από ό,τι η ετικέτα γράφει...

Το να υπάρχει συμπαιγνία μεταξύ της κυβέρνησης και των μεγαλοεκδοτών είναι φυσικά αντιδημοκρατικό και απαράδεκτο, αλλά το να φθάνει μέχρι του σημείου να δέχεται υπαγορεύσεις από τους μεγαλοεκδότες, επειδή της ταιριάζουν για την εφαρμογή της γενικότερης πολιτικής-της, αυτό είναι δυο φορές απαράδεκτο, είναι πράγματι εζοργιστικό...

Κ. ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Δεν είναι το πρόβλημά-μας και δεν θα πρέπει να είναι το μέλημα της κυβερνήσεως και της Βουλής η οικονομι-

κή επιβίωση του Τύπου, αλλά η ηθική-του εξυγίανση... Υπήρξαν ελαχιστότατες οι εξαιρέσεις των εκδοτών που δεν προσέφεραν γη και ύδωρ στον οιονόδηποτε κατακτητή και δυνάστη... Εάν ορισμένοι από αυτούς, που έτυχαν παχυλωτάτης δανειοδοτήσεως από την δικτατορία, ολίγον προτού φέξει ο ήλιος της δημοκρατίας σ' αυτή τη χώρα, εστράφησαν εναντίον της δικτατορίας, το έκαναν ίσως διότι υπήρξε κάποια πρόβλεψη των εξελίξεων, ή διότι σ' αυτή τη φάση, η δικτατορία ήταν σαφώς αντίθετη προς τα κομματικά-τους συμφέροντα... και ως μην έρχονται εδώ σήμερα επίσημοι κυβερνητικοί παράγοντες, διά του στόματος του κυρίου υπουργού, να λέγουν ότι οι εκδότες πένονται...

Σεις, (...) αλλά και ο προκάτοχός-σας κ. Λαμπρίας, είσθε υπονομευτές της ελευθεροτυπίας... Εφέρατε (το νομοσχέδιο) υπό την πίεση ορισμένων συγκροτημάτων... ορισμένων αδιστάκτων επιχειρήσεων... επί τω σκοπώ να αντιμετωπίσετε ορισμένα βραχυπρόθεσμα προβλήματα, τα οποία τους απασχολούν.

Α. ΚΑΚΑΜΑΝΗΣ: Η κυβέρνηση προσπαθεί να δώσει σε ορισμένες εκδοτικές επιχειρήσεις την εντύπωση, ότι μ' αυτόν τον τρόπο τις βοηθάει στον ανταγωνισμό που γίνεται από άλλες εφημερίδες με μικρότερο κόστος... Εδώ επιχειρείται επέμβαση και προσπάθεια επηρεασμού της κυκλοφορίας ορισμένων εντύπων μέχρι σημείου, ει δυνατόν, αποκλεισμού της κυκλοφορίας-τους...

Α. ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ: Το νομοθέτημα που έχουμε σήμερα μπροστά-μας είναι ψευδήπιαφο, φαρισαϊκό, παραπλανητικό, μπλοφαδόρικο και ιδιοτελές στις επιδιώξεις-του...

Παρ' όλα αυτά ο υπερασπιζόμενος το Νομοσχέδιο υφυπουργός — «ανένδοτος»:

Α. ΤΣΑΛΔΑΡΗΣ: Εμείς υποστηρίζουμε ότι με το Νομοσχέδιο αυτό θα βοηθήσουμε την ελευθεροτυπία και γενικότερα τον Τύπο...

Ο «Εξαποδώ» ή «η επάρατος νόσος»

(«Κατονομάστε τα συγκροτήματα...»)

Η αναφορά στα «εδώδιμα» μονοπωλιακά συγκροτήματα του Τύπου από τους βουλευτές της αντιπολίτευσης — ως πηγή υπαγόρευσης του νομοσχεδίου (ή ως υποκείμενο/αντικείμενο εξευμενισμού, διαπραγμάτευσης ή άλλων «διακανονισμών» από κυβερνητικής πλευράς) — έγινε μεν «κατά κόρον», όπως είδαμε, αλλά παρέμεινε επίμονα αόριστη στο «χώρο του αοράτου»...

Το αίτιο αυτής της αοριστίας σαφές: το ισχυρότερο συγκρότημα, το συγκρότημα Λαμπράκη — γνωστό από το απώτερο, αλλά και πρόσφατο παρελθόν, για τις πολύπλευρες και «ευστροφές» εξουσιαστικές-του διασυνδέσεις και τα αντίστοιχα «παιγνια» — «παιζει» κατά τεκμήριο με την αντιπολίτευση (δικεκδικώντας «εκφραστικά», αλλά και «οριοθετικά», δικαιώματα για τον εαυτό-του και... διατηρώντας, βέβαια, παράλληλα τις φιλοκυβερνητικές «εφεδρείες»-του και πιο ειδικά «παιζει» εν όψει εξουσίας, με την αξιωματική αντιπολίτευση. (Κι ίσως θά'ταν σκόπιμο να προστεθεί εδώ «προς το παρόν», γιατί, βέβαια, οι μεταστροφές — εύσχημες ή απροσχημάτιστες — θεωρητικά τουλάχιστον, δεν μπορούν ν' αποκλειστούν...).

Έτσι, σαν φυσικό συνεπακόλουθο της αντιφατικής αυτής, αντικειμενικά, αφετηρίας — το μονοπωλιακό συγκρότημα Λαμπράκη μας υποστηρίζει και το έχουμε ανάγκη από τη μια πλευρά, και η αναγκαιότητα (γενικά, για λόγους διακηρυγμένων αρχών και ειδικά, για το συγκεκριμένο Νομοσχέδιο) της αντιμονοπωλιακής τοποθέτησης από την άλλη — το κατηγορώ των βουλευτών της αντιπολίτευσης είχε έναν υπαινικτικό χαρακτήρα, του τύπου ο «Εξαποδώ» ή «η επάρατος νόσος»...

Καλή ευκαιρία για τον κ. Τσαλδάρη να φέρει τη δεύτερη μέρα της συζήτησης, με μια «ρελάνς», το πρόβλημα στην επιφάνεια. Ο «άτυχος» της υπόθεσης — αντιπροσωπευτικά για την αντιπολίτευση — ο βουλευτής Καρδίτσας του ΠΑΣΟΚ κ. Π. Κατσάρος:

Π. ΚΑΤΣΑΡΟΣ: (...) Υπό το πρόσχημα της προστασίας του Τύπου από τα μεγάλα μονοπώλια θα παραδώσετε τον Τύπο μόνο σε μεγάλα μονοπώλια και μόνο σε ισχυρότατους, πλουσιότατους εκδο-

κούς οργανισμούς, οι οποίοι μπορούν να πουλήσουν τις εφημερίδες με 15 δραχμές.

Α. ΤΣΑΛΔΑΡΗΣ: Ονομάστε-τους, κ. συνάδελφε.

Π. ΚΑΤΣΑΡΟΣ: Τι να σας ονομάσω;

Α. ΤΣΑΛΔΑΡΗΣ: Πρέπει να έχετε το θάρρος να τους ονομάσετε.

Ποιά είναι αυτά τα τραστ και τα μονοπώλια, στα οποία λέτε ότι εγώ πρόκειται να παραδώσω τον Τύπο;

Π. ΚΑΤΣΑΡΟΣ: Δεν έχω κανένα λόγο να κατονομάζω...

Α. ΤΣΑΛΔΑΡΗΣ: Σας προκαλώ να κατονομάσετε εις ποία τραστ πρόκειται να παραδώσω τον Τύπο με το νομοσχέδιο αυτό. Αν έχετε το θάρρος, ονομάστε-τα (...).

Π. ΚΑΤΣΑΡΟΣ: (...) Θα σας απαντήσω αμέσως. Πρώτον, αυτή τη στιγμή τα συγκροτήματα, τα οποία κυκλοφορούν τις υπάρχουσες εφημερίδες με 15 δραχμές, είναι ισχυρότατοι εκδοτικοί οργανισμοί. Οι ήδη υπάρχοντες. Συνεπώς τους κατονομάζω ευθέως (...).

Έτσι τα εν λόγω συγκροτήματα έμειναν... ακατανόμαστα -τουλάχιστον απ' την πλευρά του ΠΑΣΟΚ.

Η απάντηση, η «ρελάνς»

και τα «αναπάντητα» - αμφίπλευρα - ερωτήματα

Η απάντηση, όμως, στην πρόκληση Τσαλδάρη δόθηκε την επόμενη μέρα από τον επίσημο Θεσσαλό, βουλευτή της Λάρισας του ΚΚΕ κ. Κ. Λουλέ:

Κ. ΛΟΥΛΕΣ: (...) Και μπαίνω σ' ένα άλλο θέμα: Ο κ. υφυπουργός αρνήθηκε ότι υπάρχουν στη χώρα-μας συγκροτήματα. (...) Για δείτε, όμως, τι λένε τα νούμερα: Κυκλοφορούν στην Ελλάδα 745.000 αντίτυπα εφημερίδων. Απ' αυτά τα τρία μεγάλα συγκροτήματα, τα γνωστά, ΛΑΜΠΡΑΚΗΣ, ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ και ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ συγκεντρώνουν 522.000, δηλαδή το 70%. Και αν θέλετε, από τα γενοκτόνα έντυπα, μόνο το συγκρότημα ΛΑΜΠΡΑΚΗ εκπροσωπεί το 50% περίπου. Άρα υπάρχουν κι εδώ συγκροτήματα.

Κι ακόμα είναι γνωστό ότι το συγκρότημα ΛΑΜΠΡΑΚΗ προχώρησε σταδιακά σε αγορά δεκάδων επαρχιακών εφημερίδων. Τέτοιες πληροφορίες υπάρχουν — γίνεται λόγος για 30 περίπου, έτσι γράφτηκε στον Τύπο.

Και βρίσκεται στο στάδιο δημιουργίας πρακτορείου εσωτερικών ειδήσεων, του γνωστού Ελληνικού Οργανισμού Ειδήσεων, που συνεργάζεται με το UNITED PRESS.

Να, λοιπόν, που υπάρχουν συγκροτήματα και να από πού κινδυνεύει η ελευθεροτυπία, κύριε υφυπουργέ (...).

Η συγκεκριμενοποίηση αυτή του κ. Λουλέ, φαίνεται ότι... ικανοποίησε τις «απορίες» του κ. Τσαλδάρη, γιατί εισώπησε και δεν επανήλθε επί του προκειμένου.

Η παρέμβαση του κ. Λουλέ, βέβαια, ήταν από μία σκοπιά, τουλάχιστον, εκ του ασφαλούς, δεδομένης για τον εαυτό-του, ως βουλευτή, και το ΚΚΕ, ως πολιτική γραμμή, της ανεξάρτητης — από τα κατονομασθέντα συγκροτήματα Τύπου, εννοείται — εκδοτικής πλάτης» του «ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗ», ως εχέγγυο αυτόρκεια, και δεδομένης, επίσης, της ανταγωνιστικής — και κυκλοφοριακά — σχέσης του δημοσιογραφικού οργάνου του ΚΚΕ με τις εφημερίδες των συγκροτημάτων.

Όμως, πέρα απ' αυτό, η συγκεκριμενοποίηση του κ. Λουλέ άφησε ορισμένα... συγκεκριμένα (και γνωστά άλλωστε) πράγματα «απ' έξω», όσον αφορά την οικονομική ευρωστία του «ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗ» — εγγενής γαρ η δυσχέρεια και δυσεπίλυτο το πρόβλημα του χειρισμού-του — που έδωσαν τη δυνατότητα στον κ. Τσαλδάρη να επιχειρήσει, με σχετική επιτυχία, έναν εξισορροπητικό ελιγμό:

Α. ΤΣΑΛΔΑΡΗΣ: Κύριε συνάδελφε, ο «ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ» με τα επίσημα χαρτιά που έχει καταθέσει, έχει 33 εκατομμύρια δραχμές έλλειμμα τα δύο τελευταία χρόνια. Και στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή ελέγχθη, και σας είπα, ότι δεν γνωρίζω πού τα βρήκε τα λεπτά. Μου απαντήσατε εξ εράνων. Απεδέχθη την άποψή-σας ότι εξ εράνων μαζεύθηκαν τα 33 εκατομμύρια. Φαίνεται ότι έχετε πλούσιες πηγές εράνων, διότι ταυτοχρόνως οι έρανοί-σας απέδωσαν 150 ή 200 εκατομμύρια, που θα χρειασθούν για το «σπίτι του λαού» και εξασφάλισατε (επίσης) την επαρκή και ασφαλή εγγύηση για τα 150 εκατομ-

MAURICE ROSY

μύρια δάνειο από ξένη πολυεθνική εταιρεία του Λουξεμβούργου για να φέρετε τα μηχανήματα του «ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗ».

Αποτελεί, λοιπόν, μονοπώλιο και ο «ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ», γιατί έχει οικονομική δυνατότητα να καταπιέσει την άλλη εφημερίδα, εκφράζοντα μερίδα του Κομμουνιστικού Κόμματος της Ελλάδος, την «ΑΥΓΗ», και να την συναγωνίζεται επί οικονομικής βάσεως.

Ο εξισορροπητικός αυτός ελιγμός του κ. Τσαλδάρη δε βρήκε — και δεν μπορούσε αντικειμενικά να βρει — ικανοποιητική ανταπόκριση στο συγκεκριμένο αυτό ζήτημα:

Κ. ΛΟΥΛΕΣ: Όχι άλλα λόγια. Να απαντάτε στα ερωτήματα.

«Αναπάντητα» — από τον κ. Τσαλδάρη — μείνανε και τα ερωτήματα προς τον κ. Τσαλδάρη (π.χ. «... υπάρχουν εδώ συγκροτήματα του Τύπου, που ζήτησαν να γίνει αυτή η αύξηση της τιμής των εφημερίδων;»), αλλά «αναπάντητα» έμειναν και τα...άλλα ερωτηματικά.

«ΡΟΛ», «ΑΖΑΞ» και «MADISON AVENUE»

(Η προσθήκη Αλαβάνου)

Η εμφάνιση μιας πρότασης προσθήκης στο νομοσχέδιο «Περί προστασίας της ελευθερίας του Τύπου» από τον βουλευτή του ΚΟΔΗΣΟ Κ. Αλαβάνο, φώτισε μίαν άλλη, πολύ ενδιαφέρουσα πλευρά της σχέσης μεταξύ των βουλευτών και του Τύπου, επισημαινώντας κυρίως — με τον τρόπο-της — την ύπαρξή της, αντικειμενικά, εξάρτηση των βουλευτών όλων των κομμάτων από τους εκδοτικούς οργανισμούς — σε ό,τι τουλάχιστον αφορά το εύρος, την συχνότητα και την ποιότητα της δημοσιότητας των δραστηριοτήτων-τους εντός και εκτός Κοινοβουλίου — σε μια στιγμή μάλιστα, που το συζητούμενο θέμα αφορούσε αυτούς ακριβώς τους εκδοτικούς οργανισμούς...

Η πρόταση προσθήκης ήταν να προστεθεί στο νομοσχέδιο το παρακάτω Άρθρο:

«Από της προκηρύξεως των βουλευτικών εκλογών και μέχρι της διεξαγωγής-των, απαγορεύεται η υφ' οιαδήποτε μορφήν δια του Τύπου διαφήμισης των υποψηφίων βουλευτών».

Κ. ΑΛΑΒΑΝΟΣ: (...) Σίγουρα με μια τέτοια τροπολογία και οι θεσμοί εξυψώνονται και η αξιοπρέπεια η δική-μας περιφρουρείται και παρεμποδίζεται η φαλκίδευση της λαϊκής θλήσεως. Διότι, βεβαίως, οι άνδρες και οι γυναίκες που έρχονται στο κοινοβούλιο, πρέπει να επιλέγονται σύμφωνα με την αξία-τους, με τις θέσεις και το πρόγραμμά-τους και να μην προβάλλονται με τις διαδικασίες που προβάλλεται το ΡΟΛ ή το ΑΖΑΞ και τα άλλα απορροπαντικά.

Α. ΤΣΑΛΔΑΡΗΣ: Πρέπει να ομολογήσω ότι η τροπολογία είναι αξιοπρόσεκτη και σοβαρή και θα ήμουν και εγώ ένας από αυτούς τους βουλευτές που θα την υποστήριζαν σε οποιοδήποτε άλλο νομοσχέδιο. Νομίζω, όμως, ότι σ' αυτό το νομοσχέδιο δεν έχει καμία θέση. Είναι τελείως άσχετο με το θέμα, ενώ μπορεί κάλλιστα να πάει σε έναν εκλογικό νόμο ή σε ένα νόμο περί δαπανών κομμάτων ή υποψηφίων κομμάτων κατά τις εκλογές ή σε οποιοδήποτε άλλο νόμο. Να είσθε βέβαιοι τότε ότι ομόθυμος θα είναι η απόφαση της Βουλής στο να την εγκρίνει. Λυπάμαι, γιατί στο παρόν νομοσχέδιο, δεν μπορώ να την δεχθώ.

Έτσι, παραπέμφθηκε σε «ευθετότερο» χρόνο — που πλησιάζει όμως! — και απορρίφθηκε μετά... πολλών επαίνων η τροπολογία Αλαβάνου.

Αξιοσημείωτο παραμένει το γεγονός ότι το σύνολο σχεδόν των βουλευτών της αντιπολίτευσης, που πήραν το λόγο, υποστήριξαν την πρόταση Αλαβάνου (ενδεικτικά, ο Στ. Παπαθεμελής — ανεξάρτητος ακόμα τότε — αναφέρθηκε στην «ασχή-

μία των μεθόδων της MADISON AVENUE» και ο κ. Στ. Τσαπάρης του ΠΑΣΟΚ σε μια άλλη δική-του συγκεκριμένη εμπειρία, όταν το 1956 ήταν «κομμένος» επί τρία χρόνια από τον ημερήσιο Τύπο... καθώς επίσης — για τους δικούς-του λόγους — και οι ακροδεξιοί Νεοδημοκράτες βουλευτές Χρ. Φύσσας και Φ. Χρηματοπούλος.

Το θέμα όμως, ως συνήθως, έχει περισσότερες πτυχές... Μία πτυχή είναι εκείνη που διαφοροποιεί τους βουλευτές από την πλευρά του «άγχους της δημοσιότητας» — γιατί, αν για τον καλλιτέχνη τα παλαμάκια είναι η τροφή-του, για τον βουλευτή η δημοσιότητα είναι οι... σταυροί του. Έτσι, οι βουλευτές, οι έχοντες εξασφαλισμένη ημερήσια δημοσιογραφική κάλυψη — είτε μέσω του κομματικού ημερήσιου τύπου είτε λόγω «πολιτικής συγγένειας» με ορισμένες εφημερίδες είτε λόγω «ειδικών συνθηκών» (π.χ. επώνυμες στήλες τακτικής αρθρογραφίας) είτε ακόμα λόγω άτυπων προτιμήσεων προβολής — βρίσκονται αντικειμενικά σε διαφορετική θέση από εκείνους που αγωνίζονται να την κερδίσουν...

Κι είναι πράγματι δύσκολη η οριοθέτηση, *επί της ουσίας*, από πού αρχίζει και πού τελειώνει η αναγκαία, για λόγους ενημέρωσης, δημοσιογραφική κάλυψη της δραστηριότητας των βουλευτών, και πού αρχίζει η διαφημιστική-της χρήση...

Το «σπάσιμο της πιάτσας»

και «μη θίγεται τα κακώς κείμενα»

Το «σπάσιμο της πιάτσας» με το τάλιρο της «Αυριανής» — δικήν πειρατικού ταξί — τάραξε, όπως και ήταν φυσικό, τα λιμνάζοντα του Τύπου ύδατα. Η κρίση του περασμένου καλοκαιριού επί τη... αναζωπυρώσει της προοπτικής της έλευσης της φωτοσύνθεσης — και των ανάλογων επιπτώσεων — υπογράμμισε εμφανώς, ότι τα ισχύοντα «πατ» (μεγαλοεκδότες-κυβέρνηση, μεγαλοεκδότες-συνδικάτα του Τύπου κ.ο.κ.), είναι ανατρέψιμα, και ότι για την προσωρινή έστω διατήρηση της επισφαλούς αυτής ισορροπίας, είναι προτιμότερο από κοινού (κυβέρνηση-μεγαλοεκδότες-συνδικάτα), το «ματ» για τον πολίτη-αναγνώστη, μέσω του δεκαπεντάδραχμου.

Η συλλογιστική, κάθε άλλο παρά «αινιγματική»:

- Οι μεγαλοεκδότες *εξοβελίζουν έτσι, κατ' αρχήν, έναν επικίνδυνο κυκλοφοριακό αντίπαλο* στο χώρο των απογευματινών, κυρίως, εφημερίδων και *εξασφαλίζουν τα υπερέκέρδη-τους*.

- Η κυβέρνηση ικανοποιώντας τις απαιτήσεις των μεγαλοεκδοτών, *εξασφαλίζει με τη σειρά-της, τη δυνατότητα διαπραγμάτευσης μαζί-τους και γλιτώνει από τις οχληρές* — πέραν της καθεστηκείας ευπρεπείας — *βολές*.

- Τα συνδικάτα (ΕΣΗΕΑ, ΕΤΗΠΤΑ, εφημεριδοπώλες, κλπ.), με αναπεπταμένη τη σημαία της συντεχνιακής περιφρούρησης των «κεκτημένων των εργαζομένων», μπορούν ως αντάλλαγμα της συνέργειας να διεκδικήσουν και να κερδίσουν την προσδοκώμενη *προνομιακή-τους μεταχείριση*, εν όψει των αναπόφευκτων μεταβολών στον τρόπο παραγωγής, από κράτος και εκδότες.

Έτσι, με την επιβολή του δεκαπεντάδραχμου εξ-οικονομούνται όλοι — πλην ενός, του κυρίως ενδιαφερόμενου...

Ο *πολίτης της επαρχίας* απορριπίζεται από τη δυνατότητα της, όποιας έστω, πληροφόρησής-του διά του Τύπου και παραδίδεται στο «*κυβερνητικό εγκέφαλο-πλυντήριο*» — όπως είπε χαρακτηριστικά ο βουλευτής Δ. Παπαδημητρίου — της κρατικής τηλεόρασης. (Τα σχετικά στοιχεία που κατέθεσε επίσης ο βουλευτής κ. Μ. Δρεττάκης είναι αποκαλυπτικά: το 1964 το ποσοστό διακίνησης του συνόλου των εφημερίδων στην επαρχία, δηλαδή πλην Αθήνας-Πειραιά, ήταν 38,4%, ενώ το 1978 έπεσε στο 34,4%. Αλλά, εδώ πρέπει να σημειώσουμε ότι και το ποσοστό 34,4% είναι πλασματικό, αν συνυπολογίσει κανείς ό-

τι, σύμφωνα με ορισμένες εκτιμήσεις, περισσότερο από 70% του ποσοστού αυτού διακινείται στη Θεσσαλονίκη και στις 4 επόμενες πληθυσμιακά πόλεις — που οπωσδήποτε δεν είναι συνώνυμο με την έννοια «επαρχία»!).

Ο *πολίτης των πόλεων* — σε συνθήκες που καθορίζονται από την επίδραση της υψηλής τιμής των εφημερίδων, με δεδομένη την χαμηλή κυκλοφορία-τους (έναν στους δέκα διαβάζει εφημερίδα — στοιχεία του 1973 — και η τάση αναμφισβήτητη πτωτική), και με δεδομένο το χαμηλό κατά κεφαλήν εισόδημα — υφίσταται γενικά την *περιοριστική επίπτωση* του δεκαπεντάδραχμου και, πιο ειδικά, *αποκλείεται ως δευτερογενούς ή τριταγενούς*. Αποτέλεσμα ευδιάκριτο: η «φιλαθλοποίηση» και η πολωτική μονομέρεια της «ενημέρωσης».

Μ. ΔΡΕΤΤΑΚΗΣ: Κατά τη γνώμη-μου, κύριοι συνάδελφοι, ο ορισμός κατώτατου ορίου της τιμής πώλησης — και είπε ο κ. υφυπουργός ότι θα είναι 15 δραχμές (και αργότερα θα είναι, βέβαια, παραπάνω) — θα έχει τις εξής συνέπειες: Πρώτα απ' όλα θα περιορίσει την κυκλοφορία όλων ανεξαιρέτα των εφημερίδων... δεύτερον, θα κάνει δυσκολότερη την έκδοση νέων εφημερίδων... και τρίτον, ακόμα και στις εφημερίδες που κυκλοφορούν... θα προκαλέσει κλείσιμο εκείνων, που η κυκλοφορία-τους θα πέσει, λόγω της αυξημένης τιμής, κάτω από ένα κρίσιμο επίπεδο.

Αν αυτές είναι οι συνέπειες, νομίζω ότι είναι ξεκάθαρο, ότι το νομοσχέδιο είναι ενάντια και όχι υπέρ της ελευθεροτυπίας.

«Δεκτόν, δεκτόν, δεκτόν!»

(αλλά και ταυτοχρόνως απará-δεκτον)

Η συνήθως τελετουργική διαδικασία της επιψήφισης ενός νομοσχεδίου από την κυβερνητική πλειοψηφία, συνοψίζεται στην καταγραφή στα Πρακτικά του απαντητικού στο σχετικό ερώτημα του Προεδρείου επιφωνήματος «*Δεκτόν, δεκτόν!*». Αυτό ως προς το τυπικό μέρος της υπόθεσης. Ως προς το ουσιαστικό μέρος στη συγκεκριμένη περίπτωση, το «Δεκτόν, δεκτόν!», αποτελεί μίαν άλλη, θλιβερή ηθογραφική καταγραφή της κυβερνητικής (παρα-)νομοθετικής εμμονής.

Το ουσιαστικώς *απará-δεκτον* αυτού του τυπικώς «δεκτόν», επισφραγίστηκε από την ακυρωτική απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας. Ο συνεπαγόμενος *κόλαφος* για τους αρμόδιους όμως — ο δεύτερος, γιατί ως γνωστόν, το εγχείρημα του καθορισμού υποχρεωτικής κατώτατης τιμής πώλησης είχε επαναληφθεί και είχε πάλι απορριφθεί από το Συμβούλιο Επικρατείας — φαίνεται, πως δεν αφύπνισε την αιωνίως «κοιμώμενη» ευθιξία των εγκαλούμενων, αντικειμενικά, να λογοδοτήσουν... Ίσως η εξασφαλισμένη διά της συνενοχής παροχή των αναγκαίων συνειδησιακών ηρεμιστικών, να είναι η εξήγηση του φαινομένου...

Το λιγότερο που θα περίμενε κανείς, στην αντίθετη περίπτωση, θα ήταν η μεταγλώττιση της εξουσιαστικής μεγαλοστομίας «*περί προστασίας της ελευθερίας του Τύπου*» από την γλώσσα του θεράποντος στη γλώσσα του ασθενούς!

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Στις συνεδριάσεις αυτές του Σεπτεμβρίου μίλησαν επίσης και οι βουλευτές του ΠΑΣΟΚ Δ. Τσοβόλας και Η. Χατζοπλάκης, ο κ. Μ. Ευλούρης (ως ΕΔΗΚ, πριν την ανεξαρτοποίησή-του και την πρόσφατη, πριν από μία βδομάδα, προσχώρησή-του στο νεοπαγές σχήμα των ανεξαρτήτων), ο ανεξάρτητος, τότε, βουλευτής Στ. Παπαθεμελής και από την «Εθνική Παράταξη» ο κ. Κ. Οικονομόπουλος.

Ας σημειωθεί, επίσης, ότι η απουσία από το προσκήνιο του Α. Κύρκου για το ΚΚΕσσ., του Η. Ηλιού για την ΕΔΑ, αλλά και των κυρίων Π. Κανελλόπουλου και Γ. Μαύρου, οφείλεται στην καθορισμένη, από το Προεδρείο της Βουλής, σύνθεση των 100 βουλευτών που συμμετείχαν στο τρίτο θερινό τμήμα διακοπών.

ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ:

Ένα πρόβλημα που κινδυνεύει να λυθεί... βιολογικά

ΔΕΝ υπάρχει ίσως άλλη ιστορική περίπτωση, εκτός από την ελληνική, όπου ένα καθεστώς εμφυλίου πολέμου να διαρκεί 32 ολόκληρα χρόνια μετά τη λήξη-του. Οι 32.000 έλληνες πολιτικοί εξόριστοι αποτελούν το στίγμα της μεταπολεμικής ιστορίας-μας. «Στίγμα» με τη διπλή έννοια του όρου: ότι χαρακτηρίζουν μια εποχή και ότι βαραίνουν με τις πιο πικρές, πολιτικές, ηθικές και ανθρώπινες ευθύνες την παράταξη εκείνη και την πολιτική-της στελέχωση, που διαιωνίζει αυτό το καθεστώς, δηλαδή την ελληνική Δεξιά.

ΙΣΩΣ αυτό αποτελεί και την έσχατη ηθική δικαίωση των προσφύγων και του αγώνα-τους, ότι δηλαδή, οι ιδέες-τους και η δράση-τους απείλησαν τόσο καιρία την ιδεολογία και την πολιτική τάξη των αντιπάλων-τους, ώστε να μην έχουν αυτοί οι τελευταίοι το ηθικό σθένος της πολιτικής και ανθρώπινης συνάμα χειρονομίας του νικητή: να επιτρέψει δίπλα-του την ύπαρξη του «ηττημένου». Η Δεξιά, μη επιτρέποντας την επιστροφή των πολιτικών προσφύγων, φανερώνει τη δική-της ήττα, σε όλα τα άλλα πεδία, εκτός από εκείνο των όπλων. Ο πραγματικός ηττημένος της εμφύλιας σύγκρουσης είναι αυτή, και οι πρόσφυγες είναι το φάντασμα που διαταράσσει την ασφαλή αυτοαντίληψη της εξουσίας-της.

ΒΕΒΑΙΑ, είναι συζητήσιμο, και ελπίζουμε και στους κόλπους της ίδιας της Δεξιάς, αν μια πολιτεία έχει το στοιχειώδες δικαίωμα να οικοδομείται στο βάθρο των φοβιών, των προκαταλήψεων και των ενοχών της πολιτικής παράταξης, που κατέχει την πολιτική εξουσία. Απ' αυτή τη σκοπιά, οι πρόσφυγες αποτελούν έναν καταλύτη της εγκυρότητας των θεσμών, έναν καιριο δείκτη υγείας της λειτουργίας της πολιτικής ζωής, την αφανή αλλά βασική τροχοπέδη της ουσιαστικοποίησης των δημοκρατικών θεσμών και λειτουργιών.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ, οι πρόσφυγες αποτελούν μια ανοιχτή πληγή στην καθημερινή ζωή — μέχρι και το θάνατο — εκατοντάδων χιλιάδων ανθρώπων αυτής της χώρας. Πληγή, που τις οδύνες-της συμμαρτίζεται το σύνολο ουσιαστικά του λαού, εκτός από εκείνους που στελεχώνουν τους μηχανισμούς δίωξης του κράτους, που αυτοδικαιολογούν τη ζωή-τους συντηρώντας το εμφυλιακό πνεύμα. Χωρισμένοι γονείς από παιδιά, παιδιά από

γονείς, αδέρφια από αδέρφια, φίλοι από φίλους, ζουν καθημερινά αυτή την απέραντη πίκρα, τη «γεύση από στάχτη», που δημιουργεί ο συνδυασμός της αποκοπής, της μετέωρης κοινωνικής και προσωπικής θέσης, η αίσθηση του παράλογου και του άδικου, που συνθέτουν την καθημερινότητα της εξορίας, της ζωής του πρόσφυγα και της ζωής του «παραμένοντα».

ΔΕΝ υπάρχει αμφιβολία ότι δεν χρειάζεται καμία ιδιαίτερη συνηγορία για το θέμα των πολιτικών προσφύγων. Δεν πρέπει καν να τεθεί υπό συζήτηση ως πρόβλημα, γιατί δεν υπάρχει κατ' ουσίαν κανένα «πρόβλημα». Η λύση είναι μία, γνωστή, σαφής, συγκεκριμένη και αναντίρητη: Η άμεση και ελεύθερη επιστροφή όλων των πολιτικών προσφύγων, χωρίς κανένα όρο, με παράλληλη άρση όλων των «εκδικητικών» εμφυλιοπολεμικών μέτρων, όπως κατάσχεση περιουσιών κλπ. Ευθύνη για την προώθηση αυτής της λύσης έχει βασικά και κυρίως, η Κυβέρνηση. Και σ' αυτήν εναποτίθεται το βάρος των επιλογών. Από κεί και πέρα θα κριθούν και άλλοι παράγοντες, δευτερεύοντες και εμβόλμοι στο θέμα των πολιτικών προσφύγων, όπως οι κυβερνήσεις των σοσιαλιστικών χωρών, η διευκόλυνση των κομμάτων της Αντιπολίτευσης στην υιοθέτηση των προσφορότερων και καταλληλότερων μέτρων για την ταχύτερη ενσωμάτωση των προσφύγων στην κοινωνική ζωή.

ΔΕΝ υπάρχουν ενδείξεις ότι επικείνεται κάποιες ουσιαστικές αλλαγές στη στάση της κυβέρνησης γύρω από το θέμα. Παρ' όλ' αυτά, πιστεύουμε ότι οι επερχόμενες εκλογές παρέχουν ένα εξαιρετικά πρόσφορο και ευνοϊκό πεδίο στις δυνάμεις της Αντιπολίτευσης, να θέσουν «επί τάπητος» το θέμα. Άλλωστε, αν κρίνεται — και σωστά — το «νέφος» πρόβλημα «πρώτης γραμμής», μολύνοντας καθημερινά τον αέρα που αναπνέουμε, δεν είναι άπειρα σοβαρότερο το θέμα των προσφύγων, που μολύνει όλο το πλέγμα των θεσμών και λειτουργιών της δημόσιας ζωής;

ΕΙΝΑΙ καιρός, κόμματα και άτομα, να αναλάβουν τις μέγιστες πρωτοβουλίες για το θέμα των προσφύγων. Γιατί όσο υπάρχει έστω και ένας πολιτικός πρόσφυγας στην εξορία, όλοι θα ζούμε σε μια ιδιόρρυθμη προσφυγιά μέσα στην ίδια-μας τη χώρα. □

«... Τα παιδιά-μας στην Ελλάδα τα λένε Ούγγρους... ... στην Ουγγαρία, Έλληνες... »

Συζήτηση του συνεργάτη-μας Νίκου Μαυρομάτη με Έλληνες πολιτικούς πρόσφυγες στη Λ.Δ. της Ουγγαρίας

ΑΝΤΙ: Στην Ουγγαρία παρατηρείται το χαμηλότερο ποσοστό επαναπατριsmού, απ' όλα τα υπόλοιπα ανατολικά κράτη. Από τους 4.500 πολιτικούς πρόσφυγες, που ζουν εδώ, ζήτημα αν έχουν επιστρέψει 500, ενώ στη Σοβιετική Ένωση λ.χ. το ποσοστό φτάνει και το 60%. Πώς εξηγείται αυτό;

Τ: Οι πρόσφυγες που ήρθαν στην Ουγγαρία το 1950 ήταν βασικά οι βαριά ανάπηροι, που έφυγαν από τη Γιουγκοσλαβία, γυναίκες και μικρά παιδιά. Όσοι είναι ανάπηροι δύσκολα παίρνουν απόφαση να γυρίσουν στην Ελλάδα, που μπορεί να μην έχουν και ψωμί να φάνε. Εδώ, λίγο πολύ, έχουμε όλοι βολευτεί με μια δουλειά. Κι οι γυναίκες το ίδιο. Τα παιδιά θέλουν να γυρίσουν, αλλά δε μπορούν, πράγμα που κρατάει κι αυτό τους γοηείς-τους.

ΑΝΤΙ: Γράφτηκε στον ελληνικό Τύπο, ότι το Ουγγρικό κράτος θα θέσει προθεσμία να καταθέσετε υποχρεωτικά αίτηση επαναπατριsmού στην ελληνική κυβέρνηση. Αν γίνει δεκτή, τότε θα πάψει να σας θεωρεί πολιτικούς πρόσφυγες και θα σας υπαγάγει στην κατηγορία των αλλοδαπών.

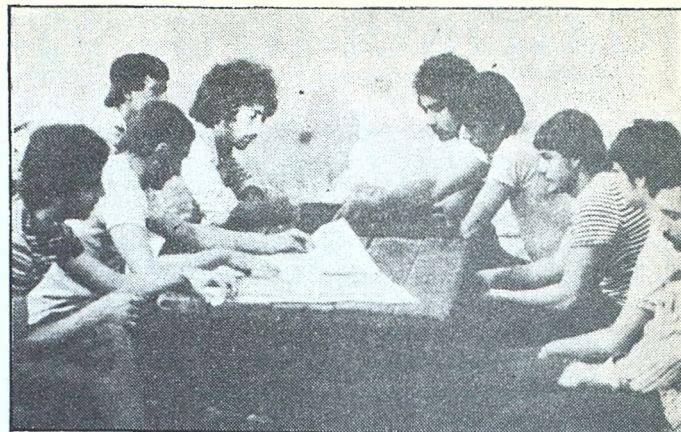
Μ: Πέρσι μας ανακοινώθηκε μια απόφαση, που όπως φαίνεται έχει συμφωνηθεί και από το «συνεπής εκφραστή των προσφύγων». Όσοι θέλουν να επιστρέψουν πρέπει να κάνουν αίτηση στην ελληνική κυβέρνηση. Αν εγκριθεί, έχουν δυό χρόνια προθεσμία να γυρίσουν στην Ελλάδα, αλλιώς θα πρέπει να ζητήσουν την ουγγρική ιθαγένεια και να αποκτήσουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των ούγγρων πολιτών. Σαν πολιτικοί πρόσφυγες θα παραμείνουν μόνο αυτοί, που θα πάρουν αρνητική απάντηση από την Ελλάδα.

Τ: Από μια άποψη το μέτρο αυτό φαίνεται σωστό. Γιατι, τι πάει να πει πολιτικός πρόσφυγας τριάντα χρόνια; Τα παιδιά που γεννήθηκαν εδώ, τι πολιτικοί πρόσφυγες μπορεί να θεωρηθούν; Όμως, έτσι που πάρθηκε αυτή η απόφαση, χωρίς να λείει πώς θα λυθεί το ζωτικό πρόβλημα της μεταφοράς των συντάξεων και ασφαλίσεων, θα φέρει σε δύσκολη θέση πολύ κόσμο.

ΑΝΤΙ: Γιατί, όμως, το Ουγγρικό κράτος κρατά αυτή την παρεκλυστική τακτική στο θέμα των συντάξεων; Τη στιγμή, μάλιστα, που υπάρχουν διεθνείς διακανονισμοί γι' αυτά τα ζητήματα. Το Διεθνές Γραφείο Εργασίας λέει ότι όποιος έχει δουλέψει σε μια χώρα, έχει δικαίωμα μεταφοράς των εισφορών στην πατρίδα-του...

Τ: Η μεταφορά συντάξεων από χώρα σε χώρα γίνεται με αμοιβαίες συμβάσεις, που στην περίπτωση-μας δεν υπάρχουν. Εμείς δεν είμαστε καν μέλη της Διεθνούς Αρμοστείας Προσφύγων, επειδή κάποτε το ΚΚΕ δεν ήθελε να γίνουμε, ποιός ξέρει γιατί...

Μ: ... Γιατι δε θα μπορούσε τόσο εύκολα να παίρνει ό,τι αποφάσεις ήθελε και να κανονίζει τη ζωή-μας, τις ελευθερίες-μας και τις συνδρομές-μας ανεξέλεγκτα. Όλο και κάποιο διεθνή παρατηρητή θα είχε στα πόδια-του.

Τ: Στο μεταξύ, βέβαια, και η Ελληνική Κυβέρνηση, όταν ρωτήθηκε από το διεθνή αυτό οργανισμό του ΟΗΕ, απάντησε ότι δε μας θεωρεί πρόσφυγες, αλλά φυγάδες. Αν μας αναγνώριζε σαν πολιτικούς πρόσφυγες, θα έπρεπε, επιστρέφοντας στην Ελλάδα, να μας χορηγήσει ένα χρηματικό ποσό που προβλέπεται, όπως κάνει λ.χ. με τους εμigrκρέδες των λαϊκών δημοκρατιών, που κατέφυγαν στην Ελλάδα. Όσον αφορά τη χορήγηση συντάξεων, καταλαβαίνεις, ότι εδώ ακολουθείται κοινή γραμμή, απ' όλα τα κράτη. Όλα έχουν σοβαρό πρόβλημα να πληρώσουν σε συνάλλαγμα και η ελληνική κυβέρνηση, από την άλλη μεριά, δε δέχεται σε είδος.

Μ: Το πρόβλημα είναι βαθύτερο κατά τη γνώμη-μου. Μου φαίνεται πως στην ουσία κανείς δε θέλει τον επαναπατριsmό-μας.

ΑΝΤΙ: Ποιός δηλαδή;

Τ: Αρχίζουμε απ' την αρχή. Το ότι βρισκόμαστε 32 χρόνια έξω από την πατρίδα-μας, είναι κάτι που δείχνει το επίπεδο της δημοκρατίας που επικρατεί στην Ελλάδα, της πολιτικής ζωής και των κομμάτων. Το πρόβλημά-μας θα μπορούσε να 'χει λυθεί την άλλη μέρα που έπεσε η δικτατορία και μεις είμαστε ακόμα πνιγμένοι σε ένα χαρτοβασιλείο από αιτήσεις, άρθρα, επιστολές και ελπίδα πουθενά...

ΑΝΤΙ: Μήπως νομίζετε ότι πρέπει να μιλήσουμε για ευθύνες της Αριστεράς;

Μ: Πρώτα - πρώτα να μιλήσουμε για τις ευθύνες της Δεξιάς, που αν είχε λίγο, απ' αυτό που λένε «περηφάνεια του νικητή», θα επέτρεπε σε 30.000 αντιπάλους-της να περάσουν τα γηρατιά-τους στην Ελλάδα και θα τους αναγνώριζε ότι πολέμησαν στην Εθνική Αντίσταση. Δε θέλει, όμως, να δώσει ένα τέλος σ' αυτή την ιστορία για να 'χει την πληγή ανοιχτή κι όποτε της αρέσει να την ξύνει.

Τ: Από την άλλη μεριά είναι κι ο δογματισμός του ΚΚΕ. Είχε μείνει για χρόνια στο αίτημα «Γενική Αμνηστία» και δεν εκμεταλλεύτηκε κάμποσες ευκαιρίες που δόθηκαν και πριν τη δικτατορία. Τώρα πάλι μιλά για επαναπατριsmό, αλλά με τι θα ζούμε κάτω στην Ελλάδα δε σκέφτεται. Και μπορεί να παίξει ουσιαστικό ρόλο για το θέμα των συντάξεων, γιατί μ' αυτό είχαν συνεννοηθεί οι Λαϊκές Δημοκρατίες για να μας δώσουν άσυλο και συνεννοούνται συχνά και σήμερα. Άλλα κόμματα βλέπεις, όπως το ΚΚΕ εσωτ., δεν αναγνωρίζονται και δεν τα δέχονται πουθενά. Το παράλογο, βέβαια, είναι πως οι πιο πολλοί ηγέτες του εμφύλιου, αυτοί που επέζησαν τελοσπάντων, έχουν γυρίσει στην Ελλάδα, κι ο τάδε ανθρωπάκος απ' το χωριό-του, που πήρε το τουφέκι-του να πολεμήσει, αυτός δε μπορεί να πάει.

Μ: Όσο υπάρχουν πολιτικοί πρόσφυγες, που δε μπορούν να γυρίσουν, τα κόμματα, όλα τα κόμματα, πρέπει να αισθάνονται ότι δεν κάνουν αυτό που πρέπει. Αν μας είχαν, βέβαια, εξασφαλισμένους ψηφοφόρους, θα ενδιαφερόταν περισσότερο. Έλα όμως που δεν είναι έτσι. Ήρθε εδώ κάποτε ένας βουλευτής του ΚΚΕ κι όταν τον ρώτησαν γιατί δεν κινεί πιο δυναμικά

το θέμα των προσφύγων, έδο σε την καταπληκτική απάντηση: «Μα όταν βλέπεις πως απ' αυτούς που γυρίζουνε ένας στους δέκα περνά απ' τα γραφεία, με τί καρδιά να το κινήσεις;».

Να μάθει όμως καθένας ότι το τελευταίο, που μας καίει εδώ πέρα, είναι το κομματικό και λίγο νοιαζόμαστε τι θα ψηφίσουμε. Δεν έχει να κερδίσει κανείς τίποτα από μας. Έχουμε βάλει τόσο μυαλό, που αν τα κόμματα δεν αναδιοργανωθούν, εμείς θύματά-τους δεν ξαναγινόμαστε.

Ό,τι κάναμε, το κάναμε για την τιμή της Ελλάδας. Κάποτε θα το γράψει η ιστορία. Θα γράψει, όμως, και ότι 30 και 40 χρόνια μετά, εμείς πεθαίναμε μακριά, όταν οι ηγεσίες και των δύο πλευρών είχαν πια συμφιλιωθεί.

Τ: Έτσι όπως περνάνε τα χρόνια, εγώ πιστεύω πια ότι θα επικρατήσει η «βιολογική λύση» του προβλήματος για τους μεγαλύτερους από μας. Τι γίνεται όμως με τα παιδιά; Δεν καταλαβαίνει κανείς ότι έτσι φτιάχνεται μια καινούργια γενιά πολιτικών προσφύγων, που στο κάτω - κάτω αποκλείεται να φταιει σε τίποτα, αφού ήταν αγέννητη; Είναι τραγικό να βλέπεις ότι, πολλές φορές, ούτε διαβατήριο για μια επίσκεψη δε μπορούν να πάρουν.

ΑΝΤΙ: Μα καλά, θα περίμενε κανείς ότι οι νέοι μεγαλώνοντας εδώ θα είχαν αφομοιωθεί περισσότερο στην ουγγρική κοινωνία...

Τ: Τα παιδιά-μας κοντά σε μας μεγάλωσαν, τα δικά-μας βάσανα άκουγαν, σιγά - σιγά τους καημούς-μας και τον πόνο-μας τα μεταβίβασαμε, καλώς ή κακώς, σ' αυτά. Αγαπάνε την Ελλάδα κι αν λυνόταν έγκαιρα το θέμα του επαναπατρισμού θα γυρνούσαν τα περισσότερα. Να βρουν, όμως, ένα περιβάλλον που θα τους δεχτεί, κι όχι που θα τους βάλει στη γωνία.

Μ: Έχω ακούσει ότι πολλοί νέοι που πήγαν κάτω, παρ' όλο που προσαρμόστηκαν, δουλεύουν κλπ., πολλοί τους κυτάνε σαν ξένους. Ήρθαν οι «ουγγαρέζοι», ο τάδε «πολωνός», η δείνα «ρουμάνα». Εδώ πάλι στην Ουγγαρία, τους λένε 'Έλληνες' και σε κείνο το «'Έλληνες' βλέπεις καμιά φορά την ειρωνεία απέναντι σ' ένα πρόσφυγα, σ' έναν άπατρι. Όλα αυτά δημιουργούν δυσκολίες και ψυχολογικά προβλήματα σ' ένα παιδί. Θα δεις συχνά να εκδηλώνει την αγάπη-του στην Ελλάδα με το να πηγαίνει φιλάθλος σε κάθε ελληνική ομάδα που έρχεται ή με το να αγκαλιάζει πρόθυμα κάθε ελληνική παράδοση και συνήθεια στο χορό, το τραγούδι κλπ., πράγματα που ίσως κάποιος στην Ελλάδα μπορεί να τα κριτικάρει ή να τα ειρωνευτεί.

Τ: Υπάρχουν, όμως, κι άλλοι τρόποι που αποδειχνουν το πόσο θέλουν να γυρίσουν στην Ελλάδα. Το 1974, όταν μαθεύτηκε η επιστράτευση, πήγε ένας εκπρόσωπος των προσφύγων στον τότε πρεσβευτή Μητσακόπουλο και του δήλωσε ότι διακόσιοι

νέοι είναι διατεθειμένοι να καταταχτούν και να πολεμήσουν στον ελληνικό στρατό, όπως είχε γίνει το 1940 στις φυλακές και τις εξορίες.

ΑΝΤΙ: Ο σύλλογος προσφύγων, που υπάρχει εδώ, δεν είναι δραστηριοποιημένος;

Μ: Έχει καταντήσει κι αυτός παράρτημα. Το μόνο που βλέπεις στα γραφεία-του είναι στοιβαγμένοι Ριζοσπάστες, ΚΟ-ΜΕΠ και Οδηγητές. Τιποτ' άλλο δεν έχει θέση. Ο πρόεδρος-του, μια φορά που οι ίδιοι οι οπαδοί του ΚΚΕ του είχαν βάλει τις φωνές, πως δέχεται αδιαμαρτύρητα αποφάσεις σαν κι αυτή που λέγαμε στην αρχή, τους απάντησε: «Τι θέλετε να κάνω κι εγώ; Ένας υπάλληλος είμαι, αυτά μου είπαν, αυτά σας λέω». Τα συνθήματα, βέβαια, τα ίδια: Γενική αμνηστία και τη λύση για τις συντάξεις να τη βρει η Δεξιά, που μας έστειλε εδώ.

Τ: Άλλες φορές, πάλι, ακούς ότι κυβέρνηση της Δεξιάς είναι, δε μπορεί ποτέ να λύσει το πρόβλημά-μας, γιατί θα είναι σα να παραδέχεται ότι είχαμε δίκιο στον εμφύλιο. Άμα όμως είναι έτσι, τότε το πρόβλημά-μας δεν πρόκειται να το λύσει ούτε αριστερή κυβέρνηση, αφού ούτε η αριστερά παραδέχεται τώρα ότι ο εμφύλιος ήταν σωστός...

Μ: Μας λένε, κατεβείτε κάτω κι αγωνιστείτε να σας δώσουν συντάξεις. Ν' αγωνιστούμε για την αναγνώριση της Εθνικής Αντίστασης, ναι. Ή για τα δικαιώματα των εργαζομένων, ή για τα προβλήματα της δημοκρατίας, ναι, θ' αγωνιστούμε μαζί μ' όλους τους Έλληνες. Δεν είναι, όμως, επετεια να ζητάμε μια σύνταξη πεινας από το Ελληνικό κράτος, όταν εδώ έχουμε δουλέψει είκοσι και τριάντα χρόνια; Ποιός γέρος ή ανάπηρος πολιτικός πρόσφυγας θα το δεχτεί αυτό;

Σ' όλ' αυτά τα κτίρια, τα μετρό, τα εργοστάσια και τις κολλεκτιβες έχουμε και μεις ένα μικρό μερίδιο. Τις εισφορές-μας τις πληρώνουμε κανονικά κι αυτές ζητάμε να μεταφέρουμε. Ας τα πει αυτά το ΚΚΕ στις συνεννοήσεις που κάνει, επικαλούμενο και μια φορά υπέρ-του τον προλεταριακό διεθνισμό και μετά βλέπουμε τί θα κάνουμε και μεις στην Ελλάδα.

Τ: Θέλω να προσθέσω κάτι πριν τελειώσουμε. Άλλωστε, οι συζητήσεις συνηθίζουν να τελειώνουν με κάποια αισιοδοξία, δικαιολογημένη ή φανταστική. Παρατηρείται τελευταία μια ευαισθησία πολλών ανθρώπων, ακόμα και από την παράταξη της Δεξιάς, για το πρόβλημα της Εθνικής Αντίστασης και την επιστροφή των προσφύγων. Ίσως είναι μια κατάλληλη ευκαιρία για έναν οριστικό διακανονισμό αυτής της χρόνιας εκκρεμότητας. Αν την αφήσουμε και την αφήσουν και οι δημοκρατικές δυνάμεις στην Ελλάδα να περάσει, τότε πραγματικά δε θάχουμε να περιμένουμε τίποτ' άλλο, εκτός από τη «βιολογική λύση», που δυστυχώς, για πολλούς μέχρι τώρα, έχει εφαρμοστεί...

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

Ζωροδόξο Πληγής 17, 36-39 980

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΠΙΛΟΓΗ
ΧΑΜΗΛΟΤΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ

ΠΛΗΡΗΣ ΚΑΙ ΜΟΝΙΜΗ
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΟΛΩΝ
ΤΩΝ ΑΝΤΙΕΞΙΣΤΑΣΤΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
"Ελεύθερος Τύπος"

ΚΑΘΕ ΠΡΟΙ

αφραγε

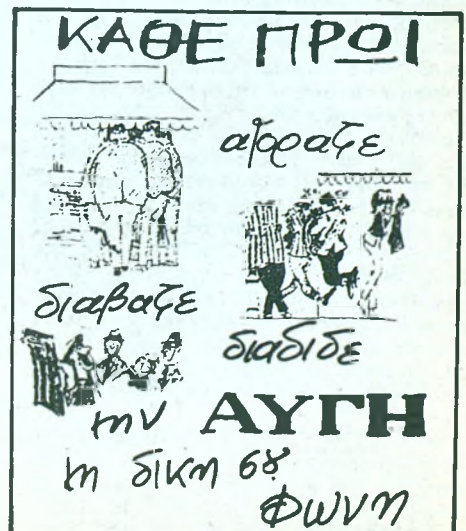
διαβαζε

διαδιδε

την ΑΥΓΗ

τη δίκη 68

ΦΩΝΗ

ΕΡΕΥΝΑ

ΟΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΑΠΑΝΤΟΥΝ

Στα πλαίσια αυτού του αφιερώματος, θεωρήσαμε σκόπιμο να αποταθούμε στους εκπροσώπους των Συλλόγων Ελλήνων Πολιτικών Προσφύγων, θέτοντάς-τους τρία συγκεκριμένα ερωτήματα, που πιστεύουμε ότι συνοψίζουν και επικεντρώνουν συγκεκριμένα το πρόβλημα του επαναπατρισμού. Τα ερωτήματα είναι:

1

Σε ποιά φάση εκτιμάτε ότι βρίσκεται σήμερα το πρόβλημα του επαναπατρισμού των Ελλήνων πολιτικών προσφύγων; Κατά τη γνώμη- σας, υπάρχουν νέα στοιχεία στην προσπάθεια επίλυσής-του;

2

Ποιό θα ήταν το επιθυμητό καθεστώς για την επιστροφή των πολιτικών προσφύγων;

3

Ποιά είναι τα σημαντικότερα κωλύματα για τον επαναπατρισμό και από πού προέρχονται;

Κεντρική Επιτροπή Πολιτικών Προσφύγων Ελλάδας – ΚΕΠΠΕ:

«... Με τον επαναπατρισμό μεταβάλλονται ουσιαστικά σε πρόσφυγες στην ίδια- τους την πατρίδα... »

1 Σήμερα, ύστερα από την αποκάλυψη των δυσκολιών που πρόβαλε η ΥΠΕΑ στο θέμα της προώθησης και λύσης των αιτήσεων του επαναπατρισμού και επισκέψεων των πολιτικών προσφύγων, αναφαινονται ορισμένες ελπίδες.

Ο κ. Υπουργός των Εξωτερικών δήλωσε ότι στο εξής το θέμα των εγκρίσεων των αιτήσεων ανατίθεται πλέον στις κατά χώρα πρεσβείες. Αυτό το στοιχείο θα 'ταν πολύ ενθαρρυντικό, αν οι ελληνικές πρεσβείες ήταν ελεύθερες να κρίνουν τις περιπτώσεις με πνεύμα σύγχρονο και δημοκρατικό και χωρίς να επηρεάζονται από το παλιό πνεύμα της ανωμαλίας και της χούντας. Ο κ. Υπουργός δεν διευκρινίζει π.χ. τι θα γίνει με το «φακέλωμα» των πολιτικών προσφύγων στις ελληνικές πρεσβείες των σοσιαλιστικών χωρών. Επανειλημμένα δηλώσαμε ότι με την τακτική της «κρίσάρας», δηλαδή της εξονυχιστικής έρευνας και αστυνομικής μεθοδολογίας, που ακολούθησε μέχρι τώρα η κυβέρνηση, με την «κατά περιπτώσεων» εξέταση των αιτήσεων επαναπατρισμού, το θέμα δεν επρόκειτο αλλά ούτε και πρόκειται να λυθεί οριστικά. Γι' αυτό, άλλωστε, και μέχρι σήμερα καρκινωβατεί. Και είναι απαράδεκτο να παραμένει άλυτο.

Μετά το Β' Παγκόσμιο πόλεμο όλοι οι πρόσφυγες που αναγκαστικά μετακινήθηκαν λόγω των πολεμικών γεγονότων, επανήλθαν στις πατρίδες-τους με τη βοήθεια του ΟΗΕ — τμήμα Ανωτάτης Αρμοστείας Προσφύγων —

καθώς και των κυβερνήσεων των ενδιαφερόμενων χωρών (70.000 πρόσφυγες που βρίσκονταν στην Ευρώπη ξαναγύρισαν με τον τρόπο αυτό στις πατρίδες-τους).

Επίσης στην Ισπανία, πριν την πτώση του Φράνκο, είχε αρχίσει ο επαναπατρισμός χωρίς περιορισμούς, που ολοκληρώθηκε μετά την πτώση της δικτατορίας' το ίδιο συνέβη και στην Πορτογαλία, μετά την πτώση του Σαλαζάρ. Στην Ουγγαρία, μετά τα γεγονότα του '56, με έντονες προσπάθειες της ουγγρικής κυβέρνησης και μιας επιτροπής που ιδρύθηκε, ξαναγύρισαν από την Ευρώπη στην Ουγγαρία 67.000 πρόσφυγες και επανέκτησαν πλήρως όλα-τους τα δικαιώματα.

Φυσικά πάρθηκαν ορισμένα μέτρα από την ελληνική κυβέρνηση — όπως η κατάργηση των δηλώσεων αποκήρυξης των σοσιαλιστικών χωρών και της σοσιαλιστικής ιδεολογίας — αλλά ήταν ημίμετρα και όχι ριζικά μέτρα, όπως θα 'πρεπε. Αποτέλεσμα αυτών των μικρών υποχωρήσεων ήταν να επιστρέψουν 21.000 πρόσφυγες' ο κύριος όγκος των προσφύγων, όμως, ουσιαστικά εμποδίζεται να επιστρέψει στην πατρίδα, από τα ισχύοντα μέτρα του εμφύλιου πολέμου. Απομένει επομένως το πρόβλημα άλυτο στις βασικές γραμμές-του.

2

Τα κωλύματα προέρχονται κατά πρώτο λόγο από την ίδια την κυβέρνηση της Δεξιάς, η οποία δεν μπορεί να απαλλαγεί από τα πλέγματα του εμφύλιου

πόλεμου και να προχωρήσει στην ριζική επίλυση του προβλήματος. Η κυβέρνηση διατηρεί το νομικό καθεστώς του εμφύλιου δηλ. το Λ.Ζ' ψήφισμα «περί στερήσεως της ελληνικής ιθαγενείας» τα Μ' και Ν' ψηφίσματα «περί δημεύσεων των περιουσιών και εκπτώσεως από τους αγροτικούς κλήρους» καθώς και ορισμένους άλλους συνταγματικούς νόμους και αποφάσεις.

Η κυβέρνηση, ατυχώς, δεν επιμένει στην προσπάθεια για επίλυση του προβλήματος της μεταφοράς των συντάξεων και των ασφαλιστικών δικαιωμάτων των πολιτικών προσφύγων. Υπάρχει ασφαλώς και ευθύνη των σοσιαλιστικών κυβερνήσεων, αλλά η κύρια ευθύνη, κατά τη γνώμη-μας, βαρύνει την ελληνική κυβέρνηση, η οποία διαπραγματεύεται επί αρκετά χρόνια με τις σοσιαλιστικές κυβερνήσεις, αλλά δεν καταλήγει σε οριστική διευθέτηση.

Αυτό το γεγονός επιδρά αρνητικά στην όλη πορεία του επαναπατρισμού, αν ληφθεί υπ' όψη ότι όταν έρχονται εδώ οι πολιτικοί πρόσφυγες — και ιδιαίτερα των μεσαίων και μεγάλων ηλικιών — δυσκολεύονται να βρουν δουλειά και αντιμετωπίζουν και όλα τα άλλα συναφή προβλήματα, μια και η μόνη οικονομική ενίσχυση που παίρνουν όταν επαναπατριστούν είναι 1.000 δραχ. εφ' άπαξ. Έτσι, επαναπατριζόμενοι στην Ελλάδα χωρίς να μπορούν να πάρουν τις ακίνητες περιουσίες-τους και χωρίς να έχουν καμιά άλλη οικονομική βοήθεια, ακόμα και ιατροφαρμακευτι-

κή, μεταβάλλονται ουσιαστικά σε πρόσφυγες στην ίδια τους την πατρίδα. Και το δραματικό είναι ότι υποφέρουν, ταλαιπωρούνται και δεν πρέπει να αποσιωπούμε την τραγική περίπτωση 4 αυτοκτονιών πολιτικών προσφύγων.

3 Εμείς ζητάμε την καθιέρωση του ελεύθερου επαναπατρισμού, τη μεταφορά των συντάξεων και των ασφαλιστικών δικαιωμάτων, τη δημιουργία συνθηκών ισότιμης μεταχείρισής-τους στις προσλήψεις σε κρατικές υπηρεσίες, ημικρατικούς οργανισμούς, τράπεζες κλπ., την παροχή ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, την αναγνώριση των διπλωμάτων-τους — χωρίς τις δεσμευτικές διαδικασίες που λειτουργούν σήμερα — την οικονομική-τους ενίσχυση για την ανόρθωση του νοικοκυριού-τους, την επιστροφή των αγροκτημάτων και των άλλων ακινήτων περιουσιακών-τους στοιχείων και, γενικότερα, τη δημιουργία συνθηκών ισότιμης επανένταξης-τους στην οικονομία και την κοινωνία της χώρας-μας.

Θεωρούμε επίσης απαραίτητη την κατάργηση του νομικού καθεστώτος του εμφύλιου πολέμου και όλων των νομοθετημάτων που ψηφίστηκαν στην περίοδο της ανωμαλίας, μετά τη λήξη του εμφύλιου — όπως το Ν.Δ. 2356/53, το οποίο, ως σημειωθεί, παρά το ότι έχει κηρυχθεί αντισυνταγματικό από το Συμβούλιο της Επικρατείας, εξακολουθεί να εφαρμόζεται και να στερεί τη δυνατότητα επανάκτησης των ακινήτων περιουσιών των πολιτικών προσφύγων.

Εμείς ζητάμε απ' όλον τον πολιτικό κόσμο και, ιδιαίτερα, από τα κόμματα της Αντιπο-

Στατιστικά στοιχεία για τους Έλληνες Πολιτικούς Πρόσφυγες κατά χώρα παραμονής-τους (μέχρι 30.6.1979)

Χώρα	Εργαζόμενοι	Σπουδαστές, μαθητές και παιδιά προσχ. ηλικίας	Συνταξιούχοι
Σοβ. Ένωση	2.750	1.050	1.200
Τσεχοσλοβακία	4.400	3.200	1.500
Ουγγαρία	2.300	900	800
Βουλγαρία	2.050	1.200	1.350
Ρουμανία	1.850	850	1.300
Πολωνία	3.000	1.650	1.150
Α.Δ. Γερμανίας	1.150	375	75
Σύνολο	17.500	9.225	7.375

Παρατηρήσεις

● Από το σύνολο των εργαζομένων τα 60% είναι απόφοιτοι των Α.Ε.Ι., μέσω των τεχνικών και επαγγελματικών σχολών. Στις σοσιαλιστικές χώρες στη διάρκεια της υπερορίας 3.300 περίπου πολιτικοί πρόσφυγες αποφοίτησαν από Α.Ε.Ι. και 16.200 από Μέσες Τεχνικές και Επαγγελματικές Σχολές.

● Οι συνταξιούχοι που παραμένουν ακόμα στις σοσιαλιστικές χώρες είναι 7.340 περίπου. Αν προσθέσουμε και τους συνταξιούχους που ήδη επαναπατρίστηκαν — και που ο αριθμός-τους κατά πάσα πιθανότητα ξεπερνάει τις 2.000 — τότε ο συνολικός αριθμός των συνταξιούχων προσφύγων φτάνει τις 10.000. Μια μερίδα απ' αυτούς είναι ανάπηροι πολέμου.

● Στη διάρκεια της υπερορίας, πέθαναν στην ξενιτιά περισσότεροι από 7.000 πρόσφυγες.

Πηγή: Η Φωνή των Εκπατρισμένων, Έκδοση της ΚΕ Πολιτικών Προσφύγων Ελλάδος, ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ιούλης 1980

λίτευσης, να θέσουν αποφασιστικά το πρόβλημα των πολιτικών προσφύγων και να προχωρήσουν στην ριζική-του λύση, γιατί επιτέλους είναι απαραίτητο, 32 χρόνια μετά τη λήξη του εμφύλιου πολέμου, να εξακολουθούν να βρίσκονται στο εξωτερικό δεκάδες

χιλιάδες πρόσφυγες και να πληρώνουν τις συνέπειες της πολιτικής όλων των κομμάτων εκείνης της εποχής.

Μήτσος Παπαδημήτρης,
Πρόεδρος της ΚΕΠΠΕ

Πανελλήνια Ένωση Επαναπατρισθέντων Ελλήνων Πολιτικών Προσφύγων:

«... Φταιει η μισαλλόδοξη πολιτική της κυβέρνησης που δεν θέλει να κλείσει την εθνική αυτή πληγή...»

1 Δυστυχώς το πρόβλημα παραμένει στην ίδια φάση, γιατί η μέθοδος που ακολουθεί και η σημερινή κυβέρνηση του κ. Ράλλη στη «λύση» του προβλήματος, είναι η ίδια όπως και παλιότερα.

Δηλαδή η κατ' άτομο εξέταση κάθε ξεχωριστής περίπτωσης, η οποία διαιωνίζει το πρόβλημα, χωρίς να το λύνει.

Ο πολιτικός πρόσφυγας είναι υποχρεωμένος να υποβάλει αίτηση στην πρεσβεία της Ελλάδας κάθε χώρας, και μάλιστα τον αναγκάζουν να την υποβάλει μόνος-του. Κι αν μεν ο πολιτικός πρόσφυγας ζει στην πρωτεύουσα της χώρας που είναι και η πρεσβεία, πάει καλά, εάν όμως είναι σε πόλη που απέχει 3.000 χιλιόμετρα και πάνω, είναι υποχρεωμένος να φύγει από τη δουλειά 3-4 μέρες και να ξοδέψει χρήματα.

Όταν η Ελληνική πρεσβεία παραλάβει την αίτηση αρχίζει η μετακίνηση από συρτάρι σε συρτάρι του ίδιου υπαλλήλου, μέχρι που να τη μεταβιβάσει στο διπλανό υπάλληλο του ίδιου του γραφείου, για να πάρει μετά 5-6 μήνες την άγουσα προς το Υπουργείο Εξωτερικών στην Αθήνα. Από εκεί, στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης — ΥΠΕΑ —, Ανώτερη Διοίκηση Χωροφυλακής Νομού, επαρχίας, Σταθμό Χωροφυλακής χωριού. Ρατούνται ο χωροφύλακας, ο αγροφύλακας, τα ΤΕΑ και λοιποί και ύστερα η αίτηση παίρνει τον αντίστροφο δρόμο για να πάει στην πρεσβεία. Η πρεσβεία δεν γνωστοποιεί το αποτέλεσμα, όταν είναι αρνητικό.

Τώρα, αν υπάρχει συγγενής πρώτου βαθ-

μού στην Αθήνα μπορεί να ρωτήσει για την τύχη της αίτησης. Παίρνει την απάντηση: «Η αίτηση του συγγενούς-σας μελετάται»...

«Μα πέρασαν δυο χρόνια από την υποβολή της αίτησης»... Πάλι έρχεται κοφτή και απότομη η απάντηση: «Μελετάται». Εάν ο ενδιαφερόμενος δεν έχει στην Αθήνα συγγενή πρώτου βαθμού, οι αρμόδιοι υπάλληλοι δεν δέχονται κανέναν άλλο συγγενή κατώτερου βαθμού.

Κάποτε, το 1975, αποφάσισα να παω να ρωτήσω για την τύχη της αίτησης επίσκεψης του Στυλιανόπουλου του Γιώργου στην αδελφή-του, που είναι κατάκοιτη σε Νοσοκομείο των Αθηνών από ανίατη αρρώστια. Πήγα στην ΥΠΕΑ λοιπόν όπου με ρώτησαν «ποιός είστε;» και τους απάντησα: «είμαι ο Πρόεδρος της Ένωσης των Επαναπατρισθέντων Πολιτικών Προσφύγων» Η απάντηση που πήρα ήταν: «πηγαινετε, δεν σας αναγνωρίζω»... «Μα κύριε, δεν ήρθα εδώ για να ζητήσω αναγνώριση. Ήρθα για την αίτηση του Στυλιανόπουλου». «Νά 'ρθει μόνη-της»... «Είναι κατάκοιτη, δεν μπορεί να 'ρθει»... «Δεν ξέρω τίποτα».

Σας έδωσα μια αμυδρή εικόνα για να δείτε το τι θα πει «ατομικός επαναπατρισμός».

Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος της πρώτης ερώτησης, λέμε με σιγουριά ότι υπάρχει ένα νέο στοιχείο, κι αυτό είναι ο ξεσηκωμός της ελληνικής κοινής γνώμης και διεθνών οργανώσεων και προσωπικοτήτων ενάντια στην ταχτική της κυβέρνησης. Μπροστά στην κατακραυγή αυτή η κυβέρνηση προ-

σπαθεί με δηλώσεις να παραπλανήσει τον ελληνικό λαό και τους λαούς της Ευρώπης.

Ο κ. Πρωθυπουργός δήλωσε ότι είναι ενάντια στον ομαδικό επαναπατρισμό και ότι απορρίπτονται οι αιτήσεις όσων υπηρέτησαν σε ξένους στρατούς κλπ., γνωρίζει, ωστόσο, πολύ καλά ότι οι πολιτικοί πρόσφυγες ποτέ δεν έθεσαν το αίτημα του ομαδικού επαναπατρισμού. Οι πρόσφυγες ζητήσανε και ζητάνε να δοθεί το δικαίωμα του ελεύθερου επαναπατρισμού, που σημαίνει ότι όπως έχει το δικαίωμα να επισκεφθεί ή να μείνει στην Ελλάδα κάθε έλληνας που ζει προσωρινά ή εργάζεται σ' όποια χώρα του κόσμου, έτσι και οι πρόσφυγες να μπορούν να γυρίζουν στην Ελλάδα. Γιατί να μην έχει το δικαίωμα ο πολιτικός πρόσφυγας να 'ρθει στην πατρίδα-του;

Όσον αφορά το δεύτερο μέρος των δηλώσεων του κ. Πρωθυπουργού για «υπηρεσίες σε ξένους στρατούς» των πολιτικών προσφύγων, αυτόματα βγαίνει ένα ερώτημα: Μήπως ο Ντούτσιος Ζήνων, που γεννήθηκε το 1893, δηλ. πλησιάζει στα 90 χρόνια, υπηρέτησε σε ξένο στρατό και γι' αυτό η κυβέρνηση της «Ν.Δ.» του απέρριψε 3 φορές τις αιτήσεις επαναπατρισμού;

Δεν είναι λοιπόν η δήθεν «υπηρεσία» των πολιτικών προσφύγων σε ξένους στρατούς, όπως ισχυρίζεται ο πρωθυπουργός, που έχει καθλώσει 30.000 περίπου πολιτικούς πρόσφυγες στην αναγκαστική υπερορία, 31 χρόνια περίπου, αλλά η μισαλλόδοξη πολιτική της κυβέρνησης, που δεν θέλει να κλείσει την εθνική αυτή πληγή, που δηλητηριάζει το δη-

μόσιο βιο.

Δυστυχώς, η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα στην Ευρώπη που έχει πρόβλημα πολιτικών προσφύγων και είτε το θέλει είτε όχι, είναι υποχρεωμένη — για να τηρήσει την επίφαση του δημοκρατικού πολιτεύματος, που ισχυρίζεται ότι έχει — να απαντήσει στα ερωτήματα των δημοσιογράφων στη Σουηδία, οι οποίοι αλλά και σταθερά ρώτησαν τον κ. Ράλλη: «*πώς συμβιβάζεται, κ. πρωθυπουργέ, να λέτε ότι στην Ελλάδα αποκαταστάθηκε η δημοκρατία και ταυτόχρονα να στερείτε το δικαίωμα σε 30.000 πολιτικούς πρόσφυγες να έχουν πατρίδα;*»

Η κυβέρνηση, αντί να προχωρήσει στη λύση του εθνικού προβλήματος, έσπευσε με τις δηλώσεις του κ. Μητσotάκη να βεβαιώσει τους πάντες ότι οι αιτήσεις των πολιτικών προσφύγων θα εξετάζονται με «πνεύμα κατανόησης» από τις ελληνικές αρχές και, για να στηρίξει την άποψη, προσπάθησε να ρίξει τις ευθύνες στο στρατηγό κ. Κρητικό. Εμείς πιστεύουμε, όμως, ότι τη βασική ευθύνη την έχουν οι κυβερνήσεις της Δεξιάς, που επί 30 χρόνια δεν δίνουν λύση στο πρόβλημα.

Θεωρούμε τις δηλώσεις του κ. Μητσotάκη σαν προεκλογικό πυροτέχνημα και σαν ελιγμό για να αποφύγει η κυβέρνηση τους σκοπέλους της διεθνούς κοινής γνώμης. Άλλωστε κι άλλοι υπουργοί, όπως ο Γκίκας και οι κ.κ. Σταμάτης, Μπάλκος, Δαβάκης, πριν από τον κ. Μητσotάκη, μας βεβαίωναν πάντα ότι με κατανόηση θα εξετάζονται οι αιτήσεις των πολιτικών προσφύγων. Αποτέλεσμα αυτής της μεγάλης κατανόησης είναι 30.000 πρόσφυγες να παραμένουν επί 32 περίπου χρόνια στην αναγκαστική υπερωρία.

2 Το βασικό και κύριο κώλυμα, όπως φαίνεται και από την απάντηση στην πρώτη ερώτηση, είναι η μισαλλόδοξη πολιτική των μεταδικτατορικών κυβερνήσεων. Η κυβέρνηση είναι υποχρεωμένη να δώσει το δικαίωμα του ελεύθερου επαναπατρισμού. Αυτό είναι το βασικό. Το πότε θα το χρησιμοποιήσει το δικαίωμα αυτό, είναι ζήτημα του κάθε πολιτικού πρόσφυγα ξεχωριστά, και εξαρτάται από μια σειρά παράγοντες: πότε θα δώσει, αν θα δώσει, η κυβέρνηση τη δημιουργημένη περιουσία-τους στους δικαιούχους; πότε η κυβέρνηση θα σταματήσει να δίνει στους επαναπατριζόμενους το απαραίτητο έγγραφο «άνευ δικαιώματος εργασίας»; πότε θα σταματήσει το «ΔΙΚΑΤΣΑ» να εμποδίζει τους νέους επιστήμονες; πότε θα εκπληρώσει ο κ. πρωθυπουργός την υπόσχεση που έδωσε στον πρόεδρο της Επιτροπής Επαναπατρισμού, στρατηγό ε.α., βουλευτή του ΠΑΣΟΚ κ. Χονδροκούκη και να αυξηθεί από χίλιες σε δέκα χιλιάδες δραχμές το ποσό που δίνεται εφ'άπαξ στους επαναπατριζόμενους; πότε θα υπογράψει η ελληνική κυβέρνηση ένα γράμμα προς τον ΟΗΕ, για να ενταχθούν στην περιθαλψη του διεθνούς οργανισμού; πότε θα συνάψει διακρατικές συμφωνίες με τις κυβερνήσεις των σοσιαλιστικών χωρών για τη μεταφορά των συντάξεων και των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων στους δικαιούχους, όπως ακριβώς υπογράφη με την Αυστρία, Σουηδία, Γερμανία, Λιβύη; πότε θα δοθούν στους επαναπατριζόμενους στεγαστικά δάνεια κλπ.

Νά μια σειρά από κωλύματα που πραγματικά βάζουν σε σκέψη τον πολιτικό πρόσφυγα. Όμως όταν πέσει ο τοίχος που έχει ορθώ-

σει η κυβέρνηση ανάμεσα στους πολιτικούς πρόσφυγες και την πατρίδα, τότε θα είναι δυνατό στον κάθε πρόσφυγα να 'ρθει επισκεψη, να γνωριστεί με τα προβλήματα που πρόκειται να αντιμετωπίσει στην καινούρια-του ζωή, να του φύγει η τριαντάχρονη νοσταλγία για την πατρίδα, για τους δικούς-του συγγενείς και φίλους και σε συνέχεια να εγκατασταθεί για πάντα στην πατρίδα.

3 Το δικαίωμα του ελεύθερου και χωρίς όρους επαναπατρισμού των ελλήνων πολιτικών προσφύγων. Η ηθική και υλική αποκατάσταση των επαναπατριζόμενων. Οι επαναπατρισθέντες πολιτικοί πρόσφυγες είναι πεπεισμένοι ότι διέξοδος στο αδιέξοδο που έχει δημιουργήσει η κυβέρνηση με την ταχτική-της είναι η ενότητα και η πάλη των επαναπατρισθέντων, των συγγενών και φίλων των πολιτικών προσφύγων. Η κινητοποίηση της ελληνικής και διεθνούς κοινής γνώμης.

Τελειώνοντας, θα θέλαμε να υπογραμμίσουμε ότι μόνο μια δημοκρατική κυβέρνηση, που θα στηρίζεται στο μαζικό λαϊκό κίνημα, θα λύσει οριστικά το εθνικό - δημοκρατικό πρόβλημα του επαναπατρισμού των Ελλήνων πολιτικών προσφύγων, θα αποκαταστήσει ηθικά και υλικά τους επαναπατριζόμενους και θα συνάψει διακρατικές συμφωνίες για τη μεταφορά των συντάξεων και συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων-τους στην Ελλάδα.

Αλέκος Παπαγεωργίου
Πρόεδρος της ΠΕΕΕΠΠ
Αθήνα, 10.2.81

Ανεξάρτητος Σύλλογος Επαναπατρισθέντων Πολιτικών Προσφύγων Αθηνών - Αττικής:

«... Εγκαταλειμμένοι απ' όλους, αδικημένοι και διαιρεμένοι, οι πρόσφυγες προσπαθούν να βγουν από τις συμπληγάδες των (όποιων)... συμφερόντων»

1 Στην περίοδο της μεταπολίτευσης υπήρχαν στις σοσιαλιστικές χώρες περίπου 54.000 πολιτικοί πρόσφυγες. Σύμφωνα με στοιχεία που έδωσε το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, τον Ιούνιο 1979 είχαν επαναπατριστεί 21.304. Στατιστικά στοιχεία όμως της ΚΕΠΠΕ, περιορίζουν τον αριθμό σε 19.430. Η διαφορά εξηγείται από το γεγονός πως το Υ.Δ.Τ. συμπεριλαμβάνει και πρόσφυγες που γύρισαν από Δ. Γερμανία, Γιουγκοσλαβία και άλλες χώρες της Δ. Ευρώπης.

Οι αριθμοί αυτοί δείχνουν πως πάνω από τους μισούς πρόσφυγες παραμένουν ακόμα μακριά από την πατρίδα-τους. Υπάρχει, βέβαια, ένας σημαντικός αριθμός προσφύγων (2.000 περίπου) που, μολονότι έχει έγκριση επαναπατρισμού, δεν την υλοποιεί, λόγω του ότι συναντούν σημαντικές δυσκολίες, κύρια υλικές, στην εδώ εγκατάστασή-τους.

Σίγουρα, υπάρχει ένα νέο στοιχείο στο πρόβλημα του επαναπατρισμού: η κυβέρνηση άρχισε να συνειδητοποιεί τις συνέπειες που έχει για το κύρος-της η δράση του παρακράτους, που θέλει να μοιράζεται την εξουσία μαζί-της, και φτάνει στο σημείο ν' αντιστρατεύεται και να μην εφαρμόζει τις αποφάσεις-της. Τις μέρες αυτές δημοσιεύθηκε στον Τύπο (ΝΕΑ 29.1.81) η πληροφορία ότι εξωκρατικοί παράγοντες, μέσω των ανθρώπων που διαθέτουν στον κρατικό μηχανισμό και, στη συγκεκριμένη περίπτωση, στην ΥΠΕΑ, σαμποτάριζαν τις αποφάσεις του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, μη εκτελώντας εγκρίσεις

υπογεγραμμένες απ' τον ίδιο, κάνοντας αρνητικές εισηγήσεις, ασκώντας πίεση σε πρεσβείες κλπ. (εδώ δεν πρέπει να ξεχνάμε και τον ξένο παράγοντα, δηλ. τη ΣΙΑ).

2 Δύο είναι τα βασικά κωλύματα: Από τη μια η Ελληνική κυβέρνηση, που δεν επιτρέπει την ελεύθερη και ανεμπόδιστη επιστροφή των προσφύγων, και από την άλλη, οι κυβερνήσεις των σοσιαλιστικών χωρών, που αρνούνται να αναγνωρίσουν τα ασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά δικαιώματα των προσφύγων, δηλ. λίγες σταλαγματιές από τα ποτάμια του ιδρώτα που έχυσαν δουλεύοντας σκληρά εκεί 20-30 χρόνια. Και για μεν την Ελληνική Κυβέρνηση της δεξιάς, μπορεί να δοθεί μια εξήγηση για τη στάση-της. Αντιπαλοί-της οι πολιτικοί πρόσφυγες από παλιά, παραμένουν τέτοιοι κι όταν επανέρχονται. Με τη στάση-της λοιπόν τους εκδικείται. Εδώ, πρέπει όμως να σημειώσουμε μια αντίφαση. Ενώ επέτρεψε τον επαναπατρισμό σ' όλη την ηγεσία (Π.Γ. του ΚΚΕ, εκτός του Βαφειάδη, Κεντρική Επιτροπή, καθώς και όλα τα ανώτερα στελέχη) απαγορεύει το γυρισμό των απλών αγωνιστών, οπαδών του ΚΚΕ. Τι εξηγήσεις, όμως, μπορούν να δοθούν για τα σοβαρά κωλύματα που βάζουν οι κυβερνήσεις των σοσιαλιστικών χωρών;

Η Ελληνική κυβέρνηση δε θέλει ή δεν μπορεί να βάλει το ζήτημα στην Αρμοστικότητα του ΟΗΕ, ώστε ν' αναγνωριστεί η ιδιότητα των πολιτικών προσφύγων (που σημαίνει και ση-

μαντική οικονομική ενίσχυση-τους). Αλλά οι κυβερνήσεις των σοσιαλιστικών χωρών, γιατί να μη θέλουν; Ποιός θ' απαντήσει σ' αυτό το ερώτημα;

Για την Ελληνική κυβέρνηση είναι προτιμότερο να παραμείνουν και να πεθάνουν εκεί οι πολιτικοί πρόσφυγες, γιατί αν γυρίσουν θα πρέπει να πάρουν πίσω τις περιουσίες-τους, που δόθηκαν στους μάρδες, σαν κίνητρο για τη βοήθειά-τους. Οι κυβερνήσεις, όμως, των σοσιαλιστικών χωρών, γιατί δεν επιτρέπουν τη μεταφορά των οικονομικών και των περιουσιών που δημιούργησαν με τη δουλειά-τους οι πολιτικοί πρόσφυγες;

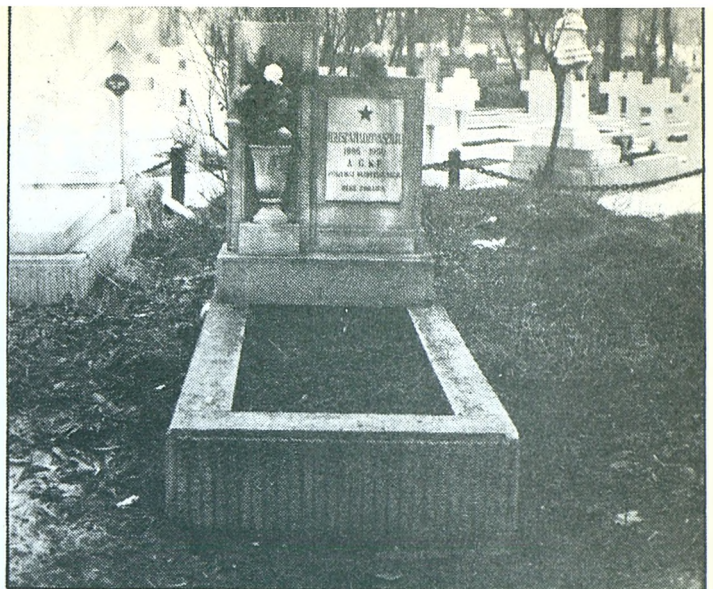
Γιατί οι σοσιαλιστικές χώρες δε δέχονται να μεταφερθούν τα ασφαλιστικά δικαιώματα των προσφύγων, που τα έχουν κρατήσει στα Ταμεία-τους; Στο ερώτημα αυτό μερικοί απαντάνε ότι οι σοσιαλιστικές χώρες δέχονται αυτό το αίτημα, αλλά η Ελληνική κυβέρνηση έχει αντίθετη γνώμη. Αν και υπάρχουν άπειρες αποδείξεις πως αυτό είναι ένα ψέμα, ας απαντήσει έστω κάποιος σ' ένα μόνο ερώτημα: πότε και ποιά απάντηση έδωσαν οι κυβερνήσεις αυτών των χωρών στις εκατοντάδες αιτήσεις, εκκλήσεις και υπομνήματα που ήπραν από πολιτικούς πρόσφυγες και οργανώσεις-τους.

Νά λοιπόν ένα από τα πιο σημαντικά κωλύματα για τον επαναπατρισμό. Χωρίς συντάξεις, στην ηλικία που βρίσκονται οι περισσότεροι πολιτικοί πρόσφυγες, πώς θα ζήσουν; Η Ελληνική κυβέρνηση μας λέει πως

Ανώγειμο τάφοι Ελλήνων πολιτικών προσφύγων στο νεκροταφείο της Βουδαπέστης.

Νεκροταφείο Βουδαπέστης: ο τάφος της Χρύσας Χατζηβασιλείου.

αν λυθεί το πρόβλημα της μεταφοράς των συντάξεων και των χρόνων υπηρεσίας, τότε θ' αναλάβει και αυτή την υγειονομική περιθαλψη.

Το κύριο, βέβαια, κάλυμα είναι που η κυβέρνηση δεν επιτρέπει τον ελεύθερο και χωρίς όρους επαναπατρισμό. (Οι διαδικασίες για τον ατομικό, εκτός των άλλων, είναι και επίπονες και μακρόχρονες).

3 α) Η ελεύθερη είσοδος των Ελλήνων πολιτικών προσφύγων στη χώρα-τους όποτε θέλουν, όπως ισχύει και για κάθε άλλον Έλληνα. Είναι σίγουρο πως δεν πρόκειται να γυρίσουν όλοι οι πρόσφυγες ομαδικά, για διάφορους λόγους (ιδιαίτερα οικονομικούς, σπουδών των παιδιών-τους, κλπ.).

β) Η μεταφορά των συντάξεων και των ασφαλιστικών δικαιωμάτων από τις χώρες που ζουν, η υποστήριξη-τους στον ΟΗΕ, για αναγνώριση της ιδιότητάς-τους και, στη συνέχεια, η ικανοποίηση των άλλων δικαιωμάτων-τους κι από τις δύο πλευρές. (Επιστροφή δημιουργημένων περιουσιών, επίλυση του στεγαστικού-τους προβλήματος κλπ. Απ' την άλλη μεριά, οι σοσιαλιστικές χώρες θα πρέπει να διευκολύνουν τη μεταφορά των οικονομικών και περιουσιακών στοιχείων, που έχουν δημιουργήσει οι πολιτικοί πρόσφυγες εκεί, με τη δουλειά-τους. Με τις παραπάνω προϋποθέσεις θα έμπαινε ή θ' άρχιζε να μπαίνει τέρμα στο δράμα μιας κατηγορίας Ελλήνων, που κάνοντας το πατριωτικό-τους καθήκον, πολεμώντας τον κατακτητή, καταδιώχθηκαν, καταστράφηκαν και αδικήθηκαν απ' όλους: φίλους και εχθρούς. Εγκαταλειμ-

Τον Ιούλιο 1974, στις ακόλουθες 7 σοσιαλιστικές χώρες υπήρχαν συνολικά 52.050 πολιτικοί πρόσφυγες. Η κατανομή-τους κατά χώρες και η κίνηση του επαναπατρισμού μέχρι τα τέλη του 1980, έχουν ως εξής:

Χώρες	Ιούλιος 1974	Επαναπατρίστηκαν μέχρι τέλος 1980	Παρέμειναν
1. Ρουμανία	6.000	1.850	4.150
2. Πολωνία	8.000	3.050	4.950
3. Τσεχοσλοβακία	12.000	3.700	8.600
4. Βουλγαρία	5.650	1.500	4.150
5. Ουγγαρία	4.200	550	3.650
6. Σ. Ένωση	13.800	10.400	3.400
7. Α.Δ. Γερμανίας	2.100	600	1.500
ΣΥΝΟΛΟ	52.050	21.650	30.400

Πηγή: Πανελλήνια Ένωση Επαναπατρισθέντων Πολιτικών Προσφύγων

Υποσημ: Πρέπει να αναφέρουμε επίσης ότι υπάρχουν 70.000 πρόσφυγες στην Γιουγκοσλαβία, που έχουν αποκτήσει Γιουγκοσλαβική υπηκοότητα, καταγόμενοι κύρια από Καστοριά και Φλώρινα. Επίσης, υπάρχουν άλλοι 10.000 περίπου πρόσφυγες, που ζουν και σε χώρες της Δ. Ευρώπης.

μένοι απ' όλους, διαιρεμένοι και εξαπατημένοι, προσπαθούν να βγούν από τις συμπληγάδες πολιτικών, κομματικών και προσωπικών συμφερόντων. Η μόνη ελπίδα-τους είναι η συμπάρασταση της δημοκρατικής κοινής γνώμης και ο αγώνας-τους κατά της αδικίας, απ' όποια πλευρά κι αν τους χτυπάει. Την απόγνωση των πολιτικών προσφύγων την κατέδειξαν και οι τέσσερις αυτοκτονίες κι ένα σωρό άλλες τρομερές καταστάσεις, που δεν παίρνουν δημοσιότητα. Τον πολιτικό πρό-

σφυγα τον κατάντησαν σαν την στυμμένη λεμονόκουπα, που πετιέται στα σκουπίδια.

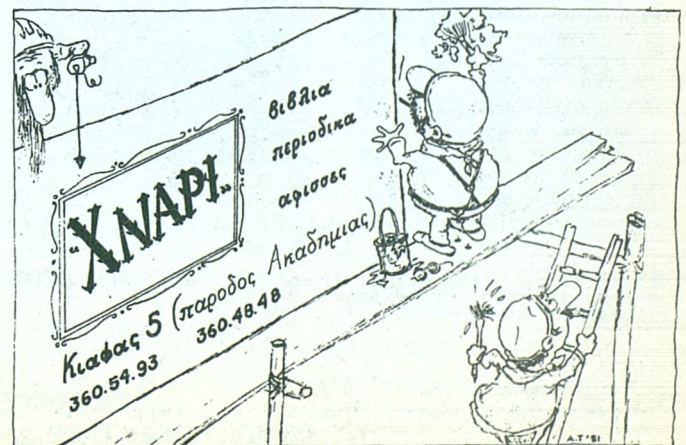
Σημείωση: Πληροφορούμε τον αναγνώστη ότι οι Ανεξάρτητοι Σύλλογοι Αθηνών και Αττικής, Θεσσαλίας, Ρούμελης και Βόρειας Ελλάδας, σε κοινή σύσκεψη αντιπροσώπων-τους, που έγινε στις 16-11-1980 στην Αθήνα, αποφάσισαν τη συγκρότηση Προσωρινής Συντονιστικής Επιτροπής Αγώνα.

Παιδότοπος παιδικός σταθμός νηπιαγωγείο

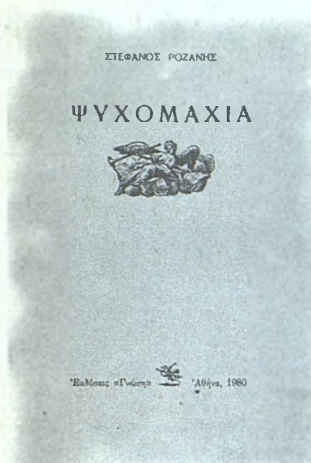
Ένας χώρος στην αποκλειστική διάθεση των παιδιών. Οι ανάγκες του παιδιού για επικοινωνία, παιδαγωγικό παιχνίδι, δημιουργική συλλογική δραστηριότητα, αντιμετωπίζονται με την αγάπη, τη ζεστασιά και με ξεχωριστή ευθύνη από ανθρώπους ειδικούς.

Ντίνα Καψάλη
Λ. Πεντέλης 53 - Χαλάνδρι Τηλ. 68.32.073

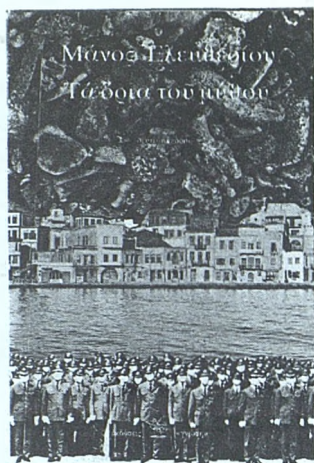

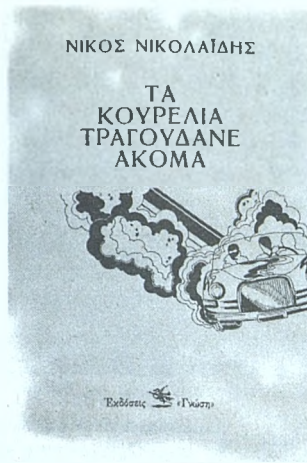
τά βιβλία τής «γνώσης»

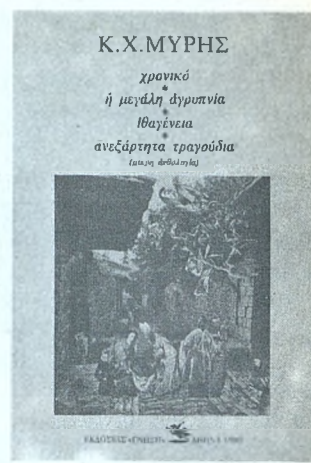
ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΡΟΖΑΝΗΣ
ΨΥΧΟΜΑΧΙΑ

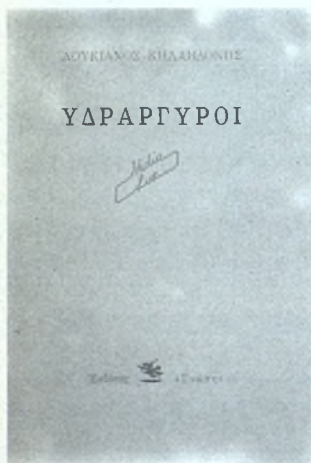
ΜΑΝΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ
ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΟΥ ΜΥΘΟΥ

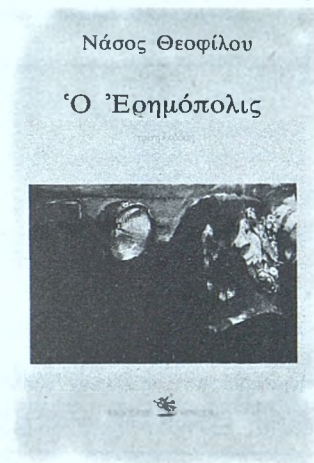
ΝΙΚΟΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ
ΤΑ ΚΟΥΡΕΛΙΑ ΤΡΑΓΟΥΔΑΝΕ ΑΚΟΜΑ

Κ. Χ. ΜΥΡΗΣ
ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΛΟΥΚΙΑΝΟΣ ΚΗΛΑΔΟΝΗΣ
ΥΔΡΑΡΓΥΡΟΙ

ΝΑΣΟΣ ΘΕΟΦΙΛΟΥ
Ο ΕΡΗΜΟΠΟΛΙΣ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ
ΤΟ ΘΕΩΡΗΜΑ

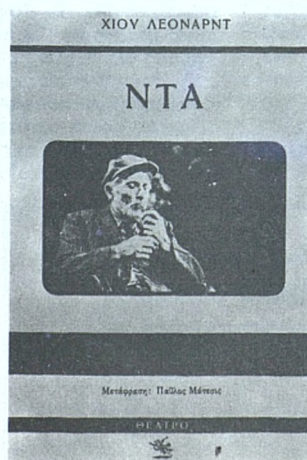
ΜΑΡΙΟΣ ΠΟΝΤΙΚΑΣ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΑΙ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΛΛΑΤΟΣ
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ ΣΩΚΡΑΤΗ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΛΛΑΤΟΣ
**ΨΑΧΝΟΝΤΑΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΗΝΕΛΟΠΗ**

ΧΙΟΥ ΛΕΟΝΑΡΝΤ
ΝΤΑ

ΜΠΕΡΝΑΡΝΤ ΠΟΜΕΡΑΝΣ
Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΕΛΕΦΑΝΤΑΣ

έκδόσεις «γνώση»
ΓΡΗΓ. ΑΥΞΕΝΤΙΟΥ 26 - ΙΛΙΣΙΑ, ΤΗΛ. 7794879

Με δεμένες βαλίτσες

του Άντρεά Φραγκιά

Τασκένδη- 1950

Τασκένδη σήμερα

Το «Ντόχανγουαρ» ήταν ένα καπνεργοστάσιο, αυτό σημαίνει και τ' όνομά-του στα ουγγρικά. Το κτίριο πιάνει όλο το μάκρος του τετραγώνου. Όψη παλιά, πολυδουλεμένη, παράθυρα στη σειρά, αμέτρητα. Πρώτα ήταν τρίπατο αλλά όταν ήρθαν οι πρόσφυγες από την Ελλάδα, πρόσθεσαν κι ένα δυό πατώματα, έκαναν και πολλές εσωτερικές διαρρυθμίσεις για να γίνει κατοικήσιμο το παρατημένο εργοστάσιο. Στην αρχή ήταν πήχτρα ο κόσμος — ποιός νοιαζότανε για ανέσεις; — μα τώρα οι περισσότεροι τακτοποιήθηκαν σε σπίτια και φύγανε. Έτσι οι λιγότερες οικογένειες που μένουν ακόμα αποχτήσανε κάποια άπλα. Το πρόγραμμα είναι ν' αδειάσει γρήγορα, ήταν μια στέγη της ανάγκης.

Η τεράστια σιδερένια πόρτα της εισόδου βλέπει στον μεγάλο κυκλικό δρόμο, στο τρίτο από τα επάλληλα δαχτυλιδια που τριγυρίζουν τη Βουδαπέστη. Μέσα, μια απλόχωρη αυλή με ψηλά δέντρα κι άλλα μικρότερα χτίρια: ο παιδικός σταθμός, το οικοτροφείο για τα κορίτσια που δεν έχουν οικογένεια, η μεγάλη αίθουσα για τις γιορτές και τις παραστάσεις, η βιβλιοθήκη. Λίγο πιο πάνω ένα μεγάλο δημοτικό πάρκο. Εκεί περνούσαν τις μέρες-τους όταν πρωτόρθαν, πριν πάνε σε δουλειές, όταν οι οικογένειες ήταν ακόμα σκόρπιες σε διάφορα μέρη. Τότε ένα ξύλινο κρεβάτι και δυό κουβέρτες ήταν αρκετά για τον καθένα. Ύστερα σμίξανε τ' αντρόγυνα οι μάνες με τα παιδιά, τ' αδέρφια μεταξύ-τους και η ζωή μπήκε σε κάποιο ρυθμό.

Από τ' ανοιχτά παράθυρα ακούς ελληνικά τραγούδια, από το άλλο βγαίνει η μυρωδιά από τηγανιτούς κεφτέδες και πάρα δίπλα η Κατίνα ποτίζει μια γλάστρα με βασιλικό. Τα πιτσιρικάκια παίζουν με τη δασκάλα-τους στο μέρος της αυλής που 'ναι χωρισμένο γι' αυτά, οι γέροντες — συνταξιούχοι πια — κάθονται στα παγκάκια κάτω απ' τα δέντρα, όπως στην πλατεία του χωριού και συζητάνε.

Οι περισσότεροι λείπουν στις δουλειές-τους, τα παιδιά στο σχολείο. Οι γιαγιάδες απλώνουν τα ρούχα στα σκοινιά, φτιάχνουν σκορδαλιά, μπαλώνουν τις κάλτσες, ξεραίνουν σταφίδες για τον χειμώνα.

«Διάβαζε δυνατά την εφημερίδα ν' ακούω κι εγώ. Όλα δικιά-σου τα θέλεις. Αυτό δεν είναι σοσιαλισμός. Ακόμα δεν έμαθες πως δεν είναι σωστό να την βουτάς και να πηγαίνεις στην άκρη...».

«Είναι παλιά. Γυαλιά έχεις, διάβασε μόνη-σου την άλλη. Μόλις με δεις να πιάνω στα χέρια-μου εφημερίδα, βάζεις αμέσως τις φωνές. Είναι τάχα σοσιαλισμός να διαβάζω εγώ κι εσύ να ξεχνιέσαι και να κοιτάς τον ουρανό;».

«Έλα, διάβασε, έστω και τον καιρό, το νερό της λίμνης του Μαραθώνα, τα δρομολόγια των πλοίων, ό,τι νάναι... Θέλω να μαθαίνω κι εγώ τι γίνεται».

Ο Ανέστης γύρισε το απόγεμα ξαναμένος από τον ενθουσιασμό που τον πλημμύριζε:

«Μαρία... Μαρία, έβγα να στα πώ!» φώναξε στη γυναίκα-του απ' τη σκάλα, πηδώντας. «Είμαι πολύ ευχαριστημένος!...».

«Μα τι έγινε; Μήπως ήρθαν τα χαρτιά;» Τέντωσε το χέρι-του και της ανάγγειλε:

«Μας δώσανε καινούργιο σπίτι και το αρνήθηκα!». Κι επειδή η Μαρία έμεινε για λίγο άφωνη, τη ρώτησε:

«Και γιατί δε χαιρέσαι, Μαρία;».

Η Μαρία δεν ήξερε γιατί έπρεπε να χαιρέται μ' αυτό το νέο και μάλιστα θα πετάει από ενθουσιασμό. Ο Ανέστης της τα εξήγησε με τη σειρά, βέβαιος πως είχε επιτελέσει μια σημαντική πράξη.

Σήμερα, της είπε, στην επιχειρησή-τους έγινε η κλήρωση σπιτιών σε όσους δεν έχουν ακόμα στεγαστεί ικανοποιητικά. Ήταν κι αυτός στον κατάλογο και βγήκε τ' όνομά-του από τα πρώτα. Τότε σηκώθηκε και τους είπε: «Σας ευχαριστώ μ' όλη-μου την καρδιά που μου προσφέρετε μια καινούρια κατοικία, αλλά είμαι υποχρεωμένος να μην την δεχτώ. Εγώ είμαι πολιτικός πρόσφυγας και περιμένω να γυρίσω στην πατρίδα-μου. Ίσως τούτο το καλοκαίρι, ίσως το χειμώνα. Ως τότε βολεύομαι κι εκεί που είμαι. Γιατί να τη στερήσω από έναν άλλον, που θα μπορέσει έτσι να στεγαστεί μόνιμα; Εγώ θα γυρίσω στα Γιάννενα... Και πάλι σας ευχαριστώ...».

«Μα, έχεις κανένα νέο; Έγινε καμιά πρόοδος;», ρώτησε η Μαρία.

«Θα φύγουμε σύντομα, σου το υπόσχομαι...».

Αυτό κρατάει χρόνια με τον Ανέστη: «Δεν μπορεί, το ζητημά-μας θα λυθεί οπωσδήποτε», λέει και το πιστεύει. Κι όταν φάνηκε μια ελπίδα ότι η κατάσταση στην Ελλάδα πήγαινε προς το καλύτε-

ρο, ο Ανέστης ξεσηκώθηκε. Έγραφε σε συγγενείς, γνωστούς και φίλους και περιμένει. Είπε στη Μαρία ότι πρέπει να ξεφορτωθούν όλα τα πράγματα του νοικοκυριού-τους που δεν θα τους είναι χρήσιμα στην Ελλάδα ή όσα δεν θα μπορέσουν να μεταφέρουν. Χαρίσανε σ' ένα καινούριο ζευγάρι μερικές καρέκλες, τη ντουλάπα, ένα τραπέζακι που είχαν, το ραδιόφωνο.

Από τότε αγοράζουν συνέχεια βαλίτσες, μπαούλα, κιβώτια. Κι όλα είναι στοιβαγμένα στη γωνιά, τόνα πάνω στ' άλλο, σκεπασμένα με σεντόνια. Κείνη την άνοιξη που τα νέα απ' την Ελλάδα γέννησαν την προσδοκία για την επιστροφή, η Μαρία έκλεισε στα μπαούλα τα χειμωνιάτικα ρούχα. Άφησε έξω για τα παιδιά και τον Ανέστη ελαφρά πουκάμισα κι ένα φουστάνι για κείνη. Ό,τι καινούριο είχαν τόκρυσαν «για τα Γιάννενα».

Το καλοκαίρι όμως πέρασε, τα χαρτιά δεν ήρθαν από την Ελλάδα, τα φθινοπωρινά σύννεφα μαζεύτηκαν στον ουρανό. Ανοίξαν τις βαλίτσες με τα χειμωνιάτικα — μόνο για τ' απαραίτητα — και τα βάλανε μέσα όλα τα καλοκαιρινά. Είχανε κρύψει και τις κουρτίνες, τα χαλάκια του τοίχου, το κεντητό τραπέζομάντηλο. Έτσι το σπίτι έμεινε ολότελα γυμνό. Πάνω στα δέματα ακουμπήσανε πρόχειρα το ραδιόφωνο, το μόνο χρήσιμο σκεύος του σπιτιού. Ο Ανέστης κόλλησε στον τοίχο ένα χαρτί με τις ώρες που οι διάφοροι σταθμοί έχουν εκπομπή στα ελληνικά. Και μόλις γυρίζει από τη δουλειά-του δεν έχει άλλη έννοια, κρεμιέται στο ραδιόφωνο, αποσιώνεται αμίλητος, μήπως και ακούσει κάποια είδηση που, συνδυαζόμενη με τις άλλες, μπορεί να τον βοηθήσει. Έχει μάθει ακόμα πότε ξεκινάνε και πότε φτάνουν τα τραίνα και πόσο στοιχίζει η μεταφορά, πόσο θα πληρώσει στα τελωνεία. Και γράφει συνέχεια γράμματα, ζητάει πληροφορίες, παρακολουθεί από τις εφημερίδες ό,τι σχετίζεται με την επιστροφή. «Η υπόθεσή-σου προχωρεί», του έγραφε ο ξάδερφος. Και σ' ένα άλλο γράμμα πρόσθεσε: «Καλή αντάμωση». Τι ήθελε να τη βάλει αυτή την ευχή; Για να το γράφει, κάτι σίγουρο θα ξέρει, ο ξάδερφος είναι πολύ θετικός άνθρωπος, δε θα έστελνε ποτέ λόγια του ανέμου.

«Και είπες Ανέστη, ότι δεν το θέλεις το σπίτι; Δεν γίνεται πια, τίποτα;»

Βεβαιότατα! Εμείς δεν ήρθαμε να ριζώσουμε στην Ουγγαρία. Ο τόπος-μας είναι τα Γιάννενα... Ός την άνοιξη θα είμαστε οπωσδήποτε... »

«Και τώρα που αρνήθηκες το σπίτι, θαρρείς πως βρισκόμαστε πιο κοντά στα Γιάννενα;»

«Μη με χοροϊδεύεις, Μαρία, δεν είμαι τόσο ανόητος να το πιστεύω. Αλλά αυτό ήταν το σωστό. Αφού θα φύγουμε... Έτσι είναι σα να τελειώνει οριστικά η παραμονή-μας... Από δώ κι ύστερα, θα ξέρουμε πως είμαστε εντελώς προσωρινά. Το βεβαιώνουμε με την πράξη-μας, αρνηθήκαμε το καινούριο σπίτι. Όταν είπα το όχι, ένωσα ξαλαφρωμένος. Πριν από λίγες μέρες είδα τον Κώστα και την Κατίνα που αγόραζαν με δάνειο καινούρια επίπλα, πολυθρόνες, πολυφωτο, χαλί. Τι τα θέλετε όλ' αυτά, τους είπα, θα τα έχετε βάρος στη μεταφορά. Αυτοί όμως ήταν ευχαριστημένοι σα να μην τους ένοιαζε που πετάζανε τα λεφτά-τους. Θα τα ξεπληρώσουν όταν θα πρέπει πια να τα παρατήσουν. Εμείς δεν θα κάνουμε τέτοιες ανοησίες. Εκείνα τα πιάτα να τα βάλεις στο μπαούλο, δεν μας χρειάζονται έξω τόσα πολλά πράγματα. Τον άλλο μήνα να πας να πάρεις ένα παλτό με γούνα... κάνει κρύο το χειμώνα στα Γιάννενα... »

Σα να τελείωσε κάποια σπουδαία δουλειά, ο Ανέστης σηκώθηκε να βγει στο προαύλιο.

«Πρέπει να είσαι κι εσύ ευχαριστημένη, Μαρία».

Πίσω από πολλές πόρτες υπάρχουν δεμένες βαλίτσες, όσο κι αν μερικοί προσπαθούν να μην τις δείχνουν. Σε πολλά σπίτια είναι πραγματικές, κάτω απ' τα κρεβάτια, στις γωνίες, στην αποθήκη, σε άλλα όμως, ακόμα κι αν το νοικοκυριό βρίσκεται στη θέση-του, είναι φανερό πως ο καθένας ετοιμάζει τη δική-του βαλίτσα και την προχωρεί σιγά - σιγά προς την έξοδο. Πόσο καιρό θα μείνουν άραγε δεμένες;

Οι δύο γέροι που κουβεντιάζουν σαν αγκαλιασμένοι, εκεί στο ακρινό παγκάκι, είναι δυο αδέρφια που έσμιξαν εδώ ύστερα από εξήντα χρόνια. Ο μικρότερος, ο Μιχάλης, ένας ολόα-σπρος γέρος, ήρθε προχτές ξαφνικά από την Ελλάδα να συναντήσει τον Λουκά στη Βουδαπέστη. Παρουσιάστηκε χωρίς καμιά ειδοποίηση, κρατώντας ένα βαλιτσακι. Ρώτησε και του έδειξαν τον Λουκά στο παγκάκι, να συζητάει με τους άλλους. Στάθηκε εμπρός-του και του είπε απλά και καθαρά: «Είμαι ο Μιχάλης, ο αδερφός-σου». Κι από κείνη την ώρα κάθονται και κουβεντιάζουν. Έμειναν ως το βράδυ και συνέχισαν στο δωμάτιο του Λουκά ως τα χαράματα: Την άλλη μέρα ο Λουκάς τον έβαλε στο τραμ που σταματάει στη γωνία και τον σερίανισε στην πόλη. Τον σύστησε στους φίλους-του. «Ο Μιχάλης, το αδερφάκι-μου!». Τον πήγε περίπατο στον Δούναβη, στα πάρκα, τού 'δειξε τα κτίρια και του μιλούσε συνέχεια. Κι ο Μιχάλης, σαν μικρότερος, τον άκουγε και τον ακολουθούσε. Πρόσεξε ότι σε τούτες τις πολιτείες οι άνθρωποι κινούνται ήρεμα στους δρόμους, τα σπίτια είναι καθαρά, όλοι πηγαίνουν στις δουλειές-τους, δεν ξεμένουν στα καφενεία, δεν σουλατσάρουν άσκοπα στους δρόμους.

Ο Λουκάς κοιτούσε τον αδελφό-του και νόμιζε πως μέσα στα μάτια-του έβλεπε όλα μαζί τα Ζαγοροχώρια. Όταν έφυγε από το χωριό-τους άφησε τον Μιχάλη μικρό, δεν θά 'ταν ούτε επτά χρονών. Τότε τά 'χαν ακόμα οι Τούρκοι τα Ζαγόρια κι ο Λουκάς δωδεκάχρονος, αντράκι σωστό, σφύριζε μια πέτρα στο κεφάλι ενός ιμάμη. Το ίδιο βράδυ έφυγε. Περπάτησε μέρες μέσα στα δάση κι έφτασε στη Σερβία. Ο Μιχάλης τον περίμενε και κείνη κι άλλες μέρες να κινηθήσουν πουλιά με τη σεντόνα, μα ο Λουκάς δε γύρισε. Ύστερα τον ξεχάσανε. Μόνο αργότερα ήρθε ξανά η κουβέντα στον μεγάλο, όταν πήρανε το πρώτο γράμμα. Ο Λουκάς δούλευε όπου έβρισκε, χόρταινε και προχωρούσε. Κι ούτε θυμάται πια από πού

πέρασε. Πλανήθηκε σ' όλη την Ευρώπη, ώσπου μπαρκάρισε για την Αμερική. Λατζέρης, εργάτης στο Ντιτρόιτ, σε λιμάνια, σε οικοδομές, στις μίνες, στα τραίνα, δεν έμεινε δουλειά να μην την κάνει. Όργωσε πάνω κάτω την Αμερική κι όσα σέντσια κατάφερε να οικονομήσει, τά' στελνε στα Ζαγόρια να χορτάσουν κι αυτοί λίγο φωμάκι. Πήγε εθελοντής στον πρώτο μεγάλο πόλεμο, γύρισε μ' ένα παράσημο και ξανάπιασε δουλειά στις μίνες. Κι εκεί άρχισαν να βλέπουν τον κόσμο αλλιώςτικα. Κατέβηκαν σε απεργίες, μπήκαν στα συνδικάτα, διάβασαν φυλλάδια. Στην κρίση του '29 βρέθηκε έξω από ένα αμπαρωμένο εργοστάσιο αυτοκινήτων, μαζί με εκατομμύρια άλλους και δούλεψε στις οργανώσεις των ανέργων. «Γνώρισα από πολύ κοντά τί θα πει καπιταλισμός», Κι όταν ξέσπασε ο πόλεμος της Ισπανίας στα '36, ο Λουκάς, ώριμος πια, μπήκε σ' ένα καράβι μαζί με τους άλλους και ξεκίνησε. Υπερασπίστηκε τη Μαδρίτη κι έκλαιγε σα μικρό παιδί όταν διάβαινε τα Πυρηναιά για τη Γαλλία. Εκεί έμεινε κάμποσο κι ύστερα έφτασε στο Μεξικό. Σαν πήγε πάλι στην Αμερική και τελείωσε κι ο δεύτερος πόλεμος, αγαναχτούσε βλέποντας να ξαναζεί ο φασισμός. «Μ' έδιωξαν, τους χάρισα τα παράσημα και με φορτώσανε σ' ένα πλοίο...».

«Για μένα, όλα ήταν πιο απλά», είπε ο Μιχάλης.

Αυτός έμεινε με τους δικούς-του στα Ζαγόρια. Έβασκε πρόβατα, έκοβε ξύλα απ' το δάσος, τραβιόταν με τα μουλάρια, τη φτώχεια και τους ανέμους. Περνούσαν και χρόνια για να μάθει νέα απ' τον αδερφό-του. Είχε ετοιμάσει τα χαρτιά-του να πάει να τον βρει μα δεν πρόφτασε. Έθαψε τους γέρους, παντρέφτηκε, απόχτησε παιδιά, πολέμησε στην Αλβανία, βγήκε αντάρτης στην κατοχή, ύστερα πήγε εξορία κι έμεινε δώδεκα χρόνια φυλακή. Όταν βγήκε, τους βρήκε λιγότερους. Αγωνιζόταν ένα χρόνο να πάρει άδεια για νά' ρθει να δει τους δικούς-του. Η μιά-του κόρη βρισκετά στην Τασκένδη. Άν τα καταφέρει, θα φτάσει κι ως εκεί, λένε πως είναι πάρα πολύ μακριά. Έχουν να πουν πολλά, είναι μια ολόκληρη ζωή.

«Πεθύμησα να γυρίσω και να ξαποστάσω στα Ζαγόρια», είπε ο Λουκάς.

«Μα, τί θυμάσαι πια εσύ απ' το χωριό-μας;»

«Να γυρίσω και να καθήσω στον πλάτανο της πλατείας...»

«Μα το χωριό-μας δεν είχε ποτέ πλάτανο, ούτε καλά - καλά πλατεία», παρατήρησε ο Μιχάλης.

«Όλοι εδώ αυτό θέλουν. Φαίνεται πως δεν υπάρχει χωριό δίχως πλάτανο... Πού να θυμάμαι πια πως ήταν το δικό-μας... Το ίδιο κάνει. Είναι σα να έχει...»

Κάποιος ξέκοψε απ' την παρέα-του, τους πλησίασε και μίλησε στον Λουκά με παράπονο:

«Τον κρατάς μαζί-σου νύχτα - μέρα και δε μας τον άφησες ούτε καλημέρα να του πούμε. Το βρίσκεις τάχα σωστό;»

«Δεν ξέρω, Βαγγέλη, ποιό είναι το σωστό σ' αυτή την περίπτωση, μα ούτε το στόμα σου έκλεισα να του μιλήσεις, ούτε τον έκρυφα πουθενά τον αδερφό-μου... Εδώ καθόμαστε όλη μέρα. Ε, Μιχάλη;»

Ο Μιχάλης συμφώνησε με τον μεγάλο αδερφό-του και δικαιολογήθηκε πως αντάμωσαν ύστερα από εξήντα χρόνια κι ότι αυτός, βέβαια, θέλει να μιλήσει με όλους.

«Είναι μερικοί — είπε ο Βαγγέλης — που μόλις έρχεται κανένας απ' την Ελλάδα, τον βουτάνε και χάνονται μην τους τον πάρουν από κοντά-τους, να μη μιλήσει και κανένας άλλος μαζί-του... Έτσι δεν είναι Λουκά;»

Ο Λουκάς μίλησε με υψωμένη φωνή:

«Ναι... κατά τις περιστάσεις. Ο Μιχάλης ήρθε για μένα. Ξεκί-

νησε να δει τον αδερφό-του... Και νομίζω ότι, ξέρεις εσύ Βαγγέλη, πώς περιμένα τόσα χρόνια νά' χω κι εγώ κοντά-μου έναν ολότελα δικό-μου άνθρωπο. Έλεγα: έχω έναν αδερφό και δεν τον είδα ποτέ. Και νά, τώρα τον βλέπω, τον πιάνω, ακούω τη φωνή-του...»

«Κι είναι σα να τον έκανες χτήμα-σου. Λες και δεν θέλεις κανένας άλλος να του μιλήσει. Μπράβο, Λουκά...»

«Νά, πάρτε-τον, κάντε-τον ό,τι θέλετε. Ρωτήστε-τον, μαδήστε-τον, ξενυχτήστε μαζί-του ως το πρωί. Χάρισμα-σας...», φώναξε θυμωμένος ο Λουκάς.

Ο Μιχάλης τά' χασε. Βρέθηκε μόνος στο παγκάκι ανάμεσα σε τόσους άλλους, που κάτι ήθελαν απ' αυτόν. Ποτέ δεν φανταζόταν ότι θα τους δυσχερατούσε αν μιλούσε ακόμα με τον αδερφό-του, ότι αυτός θα γινόταν αιτία να χαλάσουν τις καρδιές-τους. «Κάντε-τον ό,τι θέλετε», τους είπε ο Λουκάς, και τώρα ο Μιχάλης, δεν ξέρει τί να κάνει και τί να τους πει.

«Πολύ οξύθυμος είναι ο αδελφός-σου», παρατήρησε ένας.

«Νόμιζα ότι θα είχε ελαττωθεί σ' αυτόν το αίσθημα της ιδιοκτησίας», πρόσθεσε ο Βαγγέλης.

«Ο άνθρωπος δε φταίει σε τίποτα», πρόσθεσε ένας άλλος δείχνοντας τον Μιχάλη.

Και ο Μιχάλης χαμογέλασε και τους είπε:

«Θαρρώ πως δεν υπάρχει λόγος να στενοχωριόμαστε... Καθήστε, είμαι στη διάθεσή-σας...»

Κι άρχισαν αμέσως οι ερωτήσεις.

Καθώς οι άλλοι ρωτούσαν διάφορα πράγματα για την Ελλάδα, από το τί καιρό έκανε τη μέρα που έφυγε, πόσο έχει το ψωμί και το λάδι, τα σπύρα, το λεωφορείο Λάρισα - Κατερίνη και Κοκκινιά - Ομόνοια, ο Βαγγέλης σημείωνε σ' ένα μικρό τεφτεράκι τις απαντήσεις. Τον ενδιαφέρουν περισσότερο οι τιμές των τροφίμων, των ρούχων, τα νοίκια, πόσο πληρώνεις για φως, για νερό, για ξυραφάκια, τετράδια, πόσο έχει μια ντουλάπα, ένας γλόμπος.

«Πρέπει να ξέρω καλά την κατάσταση πριν ξεκινήσω... Να κάνω το λογαριασμό σωστό... Θα φέρω μαζί-μου και τρία παιδιά...»

Και σημειώνει για να κάνει το βράδυ με κάθε λεπτομέρεια και σιγουριά τους λογαριασμούς-του. Οι τιμές, βλέπεις αλλάζουν. «Αυξήθηκαν φέτος τα νοίκια. Και σου τρώνε προκαταβολικά το μεροκάματο οι δόσεις». Και προσθέτει: «Πρέπει όλα να τα ξέρεις, μην τύχει και βουλιάζεις σ' ένα πέλαγος. Όσπου να το πάρεις επί τόπου χαμπάρι, χάθηκες. Έχω γράψει και περιμένω απαντήσεις για δουλειά. Πρέπει να τα ξέρεις όλα...»

Σ ένα πάγκο πιο πέρα, σα να μην ακούει τίποτα, κάθεται ο Σωτήρης. Αυτός δε μιλάει ποτέ για γυρισμό, λες και δεν τον ενδιαφέρει. Νευριάζει μαλιστα αν κανείς τον μπλέξει στην κουβέντα. «Εγώ δεν ήρθα εδώ εκδρομή, ούτε είμαι μετανάστης», είπε μια μέρα θυμωμένος. Διαβάζει, κάνει βόλτες και ξαπλώνει νωρίς. Στο δωμάτιο που μένει, έχει ακόμα, όπως στα πρώτα χρόνια, μόνο το σανιδένιο κρεβάτι, μια καρέκλα κι ένα τραπέζι. Οι άλλοι έχουν ραδιόφωνα, τηλεόραση, ηλεκτρικά ψυγεία, αυτός επιμένει ότι του είναι αρκετό κείνο το πηλίνο κανάτι και δυό τσιγκινά πιάτα. «Πού τα βρήκε τάχα; Τα ρούχα-του είναι τριμμένα και δεν έχει άλλα. Ο Σωτήρης δεν παντρέφτηκε, δεν απόχτησε παιδιά, δεν έχει νοικοκυριό. Δεν έμαθε ούτε τη γλώσσα. Μόνο κά-

Οι εκδόσεις ΚΕΔΡΟΣ

Παρουσιάζουν
τό νέο βιβλίο του
ΜΕΝΗ ΚΟΥΜΑΝΤΑΡΕΑ

ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΚΑΙ ΧΕΡΟΥΒΕΙΜ

Αλλα βιβλία του ΜΕΝΗ ΚΟΥΜΑΝΤΑΡΕΑ

- Τά μηχανάκια. Η δόξα του Σκαπανέα
- Διηγήματα Δ' έκδοση
- Τά καημένα
- Διηγήματα Γ' έκδοση
- Βιοτεχνία υαλικών
- Μυθιστόρημα Ε' έκδοση
- Η κυρία Κούλα
- Νουβέλα Γ' έκδοση
- Τό κούρειο
- Νουβέλα Γ' έκδοση

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΚΕΔΡΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 6 (Πάροδος Ακαδημίας) Τηλ. 3615783

τι λίγα, όσα του χρειάζονται να κινηθεί στην πόλη και στη δουλειά-του. Αλλά ούτε κι αυτά τα χρησιμοποιεί γιατί στο εργοστάσιο που δουλεύει είναι κι άλλοι Έλληνες στο ίδιο τμήμα.

«Αφού δε σε νοιάζει ο γυρισμός, γιατί δε στρώνεις τη ζωή-σου δωπέρα; Να παντρευτείς... να νοικοκυρευτείς...»

«Κουταμάρες!» φωνάζει όλο θυμό. «Εγώ δεν ήρθα μόνος-μου κι ούτε θα ξεκινήσω ιδιωτικώς. Δεν ήρθαμε 'δώ ούτε για καλοπέ-ραση, ούτε για τουρισμό... Και πολύ περισσότερο, να γίνουμε πολίτες μιας άλλης χώρας. Πώς μπορούμε να έχουμε μερτικό από τις σοσιαλιστικές παροχές μιας κοινωνίας που μας φιλοξενεί; Θα κρα-τήσω την ιδιότητά-μου. Δε θα υποβάλω αίτηση, ούτε θα ενεργήσω να γυρίσω. Και τί σημαίνει να μου επιτρέψουν; Μήπως θα μου κά-νουν χάρη;».

Οι άλλοι του λένε πως η επιμονή-του να μένει στο σανιδένιο κρεβάτι, είναι μια ξεροκεφαλιά του παλιού καιρού, που δενωφελεί σε τίποτα. «Δουλεύεις και έχεις δικαίωμα να ζεις καλύτερα. Κι οι άλλοι τ' αγόρασαν με τη δουλειά-τους κανείς δεν τους τα χάρισε. Πήγαν σε σχολεία, γίναν μαστόροι, βελτίωσαν την απόδοσή-τους, αύξησαν τις αποδοχές-τους, αγόρασαν και την τηλεόραση, και τα πλυντήρια και τις πολυθρόνες...

«Μήπως ζημειώνεται κανείς που ζούμε 'δώ σε ανθρώπινο σπίτι; Ωφελείς κανένα αν εσύ κοιμάσαι πάνω σε καρφιά; Κι όσοι προσπα-θούν να γυρίσουν, περιμένουν να τα βρουν όλα ρόδινα 'κει κάτω; Δεν θα τα παρατήσουν όλα εδώ για να ξεκινήσουν από την αρχή; Μήπως αυτό είναι ένα βόλεμα;»

«Εγώ θα μείνω έτσι και θα περιμένω την αμνηστία», ξαναλέει σταθερά ο Σωτήρης κι ούτε νοιάζεται γι' αυτά που λένε οι άλλοι.

Η συζήτηση αυτή δεν τελειώνει. Γίνεται αμέτρητες φορές — χρόνια ολάκερα — σε χίλιες δυο παραλλαγές, προεκτάσεις και συ-σθετισμούς. Συχνά έφτασε σε λογομαχία και πάνω στο φούντωμα του καυγά ακούστηκαν πικρά λόγια. Μα την άλλη έσμιγαν πάλι στην είσοδο του εργοστασίου, έσκυβαν πάνω στην ίδια μηχανή, αν-τάμωναν στις σκάλες της πολυκατοικίας, στο πρωινό τραμ, στη γιορτή του συλλόγου.

Το απόγευμα, καθώς γυρίζω με το απόβροχο στο σπίτι, κοι-τούσα τα βήματά-μου και σκεφτόμουν πόση απόσταση αντι-προσωπεύει αυτός ο διασκελισμός. Πόση απόσταση σε χρό-νο, σε αλλαγές, σε γεγονότα και σε χιλιόμετρα έχω διανύσει για να φτάσω σε τούτο το δρόμο με τα ψηλά δέντρα. Περνάω από 'δώ σχεδόν κάθε απόγευμα και συχνά γυρίζω με τα πόδια για να χαζέ-ψω, να συλλογιστώ, να ζήσω την κίνηση της πολιτείας. Τη Βου-δαπέστη την αγαπώ, ζω δεκαπέντε χρόνια σ' αυτήν. Είναι μια ό-μορφη, καλόκαρδη πόλη, όπως οι Μαγιάροι. Η καλή-τους διάθε-ση, η καταφατική απάντηση στη ζωή, φαίνεται παντού, στο κέφι-τους, στο γούστο, στο χιούμορ-τους. Αγαπάνε τη ζωή, θέλουν να

ομορφήνουν του χώρο-τους, εκτιμάνε το καλό κρασί, την παρήφανη στάση, τα καθαρά λόγια, έχουν μια αγωγή χαράς, ελευθερίας και κεφιού, ολοκληρώνουν με μια επίμονη αξιοπρέπεια τις προσπάθειές-τους, δεν εντυπωσιάζονται από το μέγεθος και τον στόμφο. Τούτος ο δρόμος είναι ήσυχος, τα δέντρα κοντεύουν να γυμνωθούν αυτή την εποχή κι αφήνουν να φαίνονται καθαρά οι λεπτοκαμωμένες προσόψεις των σπιτιών. Σ' ένα σταυροδρόμι που σχηματίζει μια μικρή πλατεία, η βροχή ξέπλυσε τα μπρούτζινα αγάλματα. Ένας νέος ποιητής διαβάζει με έξαρση από το χειρόγραφο-του. Ο άλλος, στρατηγός από τους πολλούς εθνικούς ήρωες της ουγγρικής ανεξαρτησίας. Εδώ η ιστορία περπατάει στους δρόμους, την συναντάς στις πλατείες, στα ονόματα των λεωφόρων, έγινε αγάλματα, γέφυρες, πάρκα κι οι στρατηγοί, οι ποιητές, οι φιλελεύθεροι πολιτικοί κι οι αγροτικοί ηγέτες έχουν διατηρηθεί στη λαϊκή μνήμη.

Και τα σπίτια, ταχτικά βαλμένα μέσα στο χρόνο, δείχνουν το πρόσωπό-τους με αξιοπρέπεια. Τώρα, μετά τη βροχή, ζώηρεψαν τα χρώματα, τονίστηκαν τα στολιδία-τους. Είναι όλα συνομήλικα, χτίστηκαν τότε που η Ευρώπη γνώριζε την αστική-της ανάπτυξη κι άρχιζαν να φουντώνουν τα μεγάλα εργοστάσια και τα εργατικά κινήματα. Έχει αξία η ζωή, μπορείς να ομορφαινεις τις σχέσεις και την όψη των πραγμάτων, να περπατάς με καλή διάθεση, να εκτιμάς τις ώρες και τον κόπο-σου. Κάθε τόσο στέχομαι κι αναρωτιέμαι: «Είμαι στ' αλήθεια ένα οργανικό κομμάτι μέσα σε τούτο τον κόσμο; Ένα ζωντανό κύτταρο αυτού του οργανισμού ή μήπως είμαι ένας περαστικός που ζει στο περιθώριο μιας προσωρινότητας;» Η απάντηση αυτή θα καθορίσει την καθημερινή-σου στάση, ακόμα και την περπατησιά και το ύφος-σου. Αλλιώς τι ζητάς τσιγάρα σε μια πόλη που βρίσκεσαι περαστικός, κι αλλιώς εκεί που ξέρεις πως είναι ο τόπος-σου. Κι όμως εδώ έχεις το σπίτι-σου δεκαπέντε χρόνια τώρα, τη δουλειά-σου, εδώ σπούδασες, ανατρέφεις τα παιδιά-σου και λές — γιατί έτσι είναι — πως είσαι ένας άνθρωπος τούτης της κοινωνίας, ένα μέλος που δουλεύει, αμειβεται, κάνει όνειρα, έχει φίλους, χαιρέτα την προκοπή-της. Δεν γίνεται, όμως, να πω ότι θα ζήσω εδώ για πάντα. Στο βάθος κάθε προοπτικής βρίσκεται ο γυρισμός. Κι αυτό δίνει στην παραμονή-μου μια προθεσμία που την έχω βάλει μόνος-μου. Κάθε τόσο λέω: Όταν... Κι αυτό το «όταν», τ' αλλάζει όλα. Θέλω να τα ταιριάσω και τα δυό, μα το πρόβλημα μένει πάντοτε. Η αδελφή-μου μου έγραφε από την Ελλάδα ότι είναι δύσκολο να γυρίσω, μου έχουν στερήσει την ιθαγένεια. Έτσι είναι οι περισσότεροι. Τι σημαίνει, όμως, «στέρηση ιθαγένειας»; Πώς χάνεται, με μια απόφαση, η φυσική ιδιότητα να ανήκεις στον τόπο-σου;

Σ' αυτά τα χρόνια έχω αποκτήσει πολλούς φίλους, Γερμανούς, Ρώσους, Μαγιάρους, Τσέχους. Περάσαμε πολλά βράδια μαζί, ήρθαν και πήγαμε σπίτια-τους, φάγαμε, ακούσαμε μουσική, ήπιαμε ρακί. Κουβεντιάσαμε για τη ζωή-τους, ζήτησαν τη γνώμη-μου, μιλήσαμε για προοπτικές και επιδιώξεις, τους κράτησα συντροφιά όταν αρρώστησαν, βρέθηκαν στους γάμους των παιδιών-τους, πήγαμε εκδρομές, χτύπησα μεσάνυχτα την πόρτα-τους όταν βρέθηκαν σε ανάγκη. Είναι φίλοι-μου.

Και κάθε φορά, όταν γνωριζόμαστε πια καλά, τους ρωτώ: «Μήπως με θεωρείτε έναν ξένο; Εγώ κάποτε θα φύγω...».

Κι έτσι αρχίζει πάλι μια άλλη πολύ μεγάλη συζήτηση. Την άλλη μέρα τους ξαναβρίσκω στη δουλειά, πίνουμε παρέα καφέ κι ούτε συζητάμε γι' αυτό το θέμα. Ύστερα σε παίρνουν οι φροντίδες κι οι ευθύνες της δουλειάς, οι έγνοιες του σπιτιού, το ξεχνάς για κάμποσο. Δε λύνεται όμως έτσι. Το ερώτημα μένει:

«Είμαι ένας ξένος;»

Ο Σωτήρης κάθεται τώρα και ακούει αυτούς που ρωτάνε το Μιχάλη, τον αδελφό του Λουκά. Τον έχουν βάλει στη μέση και ζητάνε να τα μάθουν όλα. Για τα μεροκάματα, πόσο στοιχίζει μια εγχείρηση στομάχου, διάφορα φάρμακα. Κι όταν ο Μιχάλης τους είπε «δεν ξέρω ακριβώς», οι άλλοι στενοχωρήθηκαν και τον κοιτάζαν επιτιμητικά σα να του λέγανε: δεν αξίζεις τίποτα. «Εσείς ξέρετε περισσότερα από μένα. Εγώ ήμουν α δώδεκα χρόνια φυλακή κι ύστερα γύρισα στο χωριό-μου. Εκεί δεν έχει τίποτα απ' αυτά,» τους είπε για να δικαιολογηθεί.

Ένας επέμενε να μάθει σε πόσο καιρό μπορεί να βρει δουλειά. Κι ο Μιχάλης απάντησε:

«Έξαρτάται. Πού να ξέρω; Κανείς δεν μπορεί να σου πει σίγουρα. Είναι όλα τόσο δύσκολα και μπερδεμένα».

Αυτό τους δυσαρέστησε πολύ, λες κι ο Μιχάλης ήθελε να τους αποθαρρύνει. Τον κοιτάζανε κάπως άγρια και λυπημένα.

«Δεν μας τα λες και τόσο καλά, φίλε...» είπε με παράπονο ο Βαγγέλης.

«Το μόνο που ξέρω είναι ότι υπάρχουν πολλές δυσκολίες... Πολλοί φεύγουν στη Γερμανία, ενώ άλλοι...»

«Αυτοί που πάνε στη Γερμανία είναι όλοι ανειδίκευτοι, κανένας τεχνίτης δε φεύγει, ούτε μένει άνεργος. Κι εμείς όλοι είμαστε γεροί μαστόροι,» είπε δυνατά κάποιος.

Ο Σωτήρης πετάχτηκε και τους έκοψε:

«Τον τρελάνετε τον άνθρωπο! Σε λίγο θα του ζητήσετε να σας υπογράψει πότε θα πιάσετε δουλειά... περιμένετε πρώτα να πάτε...»

«Αφού δεν ξέρει τίποτα...» είπε θυμωμένα ο Βαγγέλης, κρατώντας ανοιχτό το σημειωματάριό-του. «Τα περισσότερα από αυτά που τον ρωτάω είναι γνωστά. Θέλω να τα επιβεβαιώσω».

Η αυλή του Ντόχανγυαρ ζωντανεύει κάθε απόγευμα: απόψε έχει μια διάλεξη ενός γεωπόνου για την καλλιέργεια του καπνού στην Ελλάδα, κι όσοι ενδιαφέρονται για τα αγροτικά, άρχισαν να μεζεύονται στη μεγάλη αίθουσα του Θεάτρου.

Ένας έχει καινούργια εφημερίδα απ' την Αθήνα. Πέσανε όλοι επάνω-του. Τα ραδιόφωνα παίζουν. «Διάβαζε γρήγορα, δυνατά ν' ακούμε όλοι...» Ρουφάνε την κάθε αράδα σα να θέλουν να ξεζουμίσουν από την κάθε φράση, από τα λόγια και το ύφος, κάποιο νόημα που μπορεί νά 'χει κάποια σχέση με τους πρόσφυγες. Συχνά κάποιος λέει: «Μας ξεχάσανε, δε γράφει τίποτα για μας...»

Μια γυναίκα τρυπώνει και ρίχνει κλεφτές ματιές να δει τι παίζουν οι κινηματογράφοι στο Περιστερί. «Αλλάξανε... Θυμάσαι τότε που πηγαίναμε τις Κυριακές στο σινεμά;»

«Δε μπορεί να γράφει όλο για μας. Το ζητημά-μας δε θα λυθεί μια κι έξω, εξαρτάται από πολλά άλλα... Θα ωριμάσει κι αυτό με τη σειρά-του...»

Όταν βράδυσε, ο Σωτήρης πλησίασε τον Μιχάλη και του είπε:

«Έλα να καθήσουμε λίγο μαζί. Δε θα σε ρωτήσω τίποτα... Αν θέλεις μιλήσέ-μου εσύ, ό,τι νά 'ναι... Κέρασέ-με κι ένα ελληνικό τσιγάρο...»

Το κείμενο «Με δεμένες βαλίτσες» είναι απόσπασμα από δημοσίευτο ρεπορτάζ του 1964.

Οι φωτογραφίες είναι από το βιβλίο του Δ. Γουσιδη «όπου ζεις δεν πατρίεις...», εκδόσεις «Εξάντας», 1975.

Τουρλού-Τουρλού

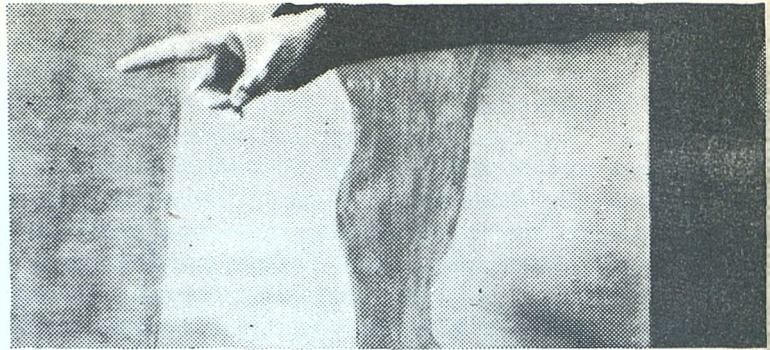
του Μήτσου 'Αλεξανδρουπουλου

του μακαρίτη του Γιώργη, ναυτεργάτη από τους βαπορίσιους και πρωτομάγερα στην κολεκτίβα — τότε που τα λέγαμε κι αλατιζαμε τη γλώσσα.

«Η φιλία που είχαμε με τον Ηλία δε θα τελείωνε ποτέ αν ο ένας από τους δυό-μας δεν επέθαινε επιτέλους. Επέθανε τελικά ο Ηλίας. Ήταν μια παράδοξη φιλία χωρίς αυτό να την μειώνει σε τίποτα γιατί αντικειμενικά δε μπορούσε κατά τη γνώμη-μου νάναι κι αλλιώς. Υπήρχε μεγάλη διαφορά ηλικίας. Έπειτα και λόγω χαρακτήρα και κοινωνικής προέλευσης δε συμπίπταν οι απόψεις-μας σε αρκετά σημεία. Βέβαια ανήκαμε στο ίδιο κόμμα, αλλά κοιτά τι γίνεται: ακριβώς από τη φιλία-μου με τον Ηλία εκατάλαβα πως οι διαφορές αρχίζουν και φαίνονται από τη στιγμή που θα βρεθείς με τον άλλονε στο ίδιο κόμμα.

Έν από τα σημεία όπου διόλου δεν μοιιάζανε τα φυσικά-μας ήταν πως ο Ηλίας για μια σειρά λόγους είχε μάθει να τα βλέπει όλα από τα πάνω προς τα κάτω, δηλαδή αυτός κοιτάζε από ψηλά. Εγώ όμως ήμουν μαθημένος κι έβλεπα ευθεία γραμμή-κατάλαβες τί σου λέω; Άλλες φορές μάλιστα αυτά που εκοίταγα εγώ ήντουνε πολύ ψηλότερο από μένα κι όπως καταλαβαίνεις τάβλεπα με την αντίστοιχη κλίση. Πάντως να μη φανταστείς. Επρόκειτο για ένα δεσμό βιώσιμο γιατί είχε απ' όλα κι όταν έσβενε το ένα άναβε τ' άλλο, είχε φανερές αγάπες και κρυφές αγάπες, το ίδιο κι οι κακιές-μας, τα συνήθια-μας, τα γούστα-μας αυτά τα σιχασιάρικα έσβεναν κι άναβαν όπως της καρδιάς ο χτύπος κι οι φιλίες αυτές ατσαλώνονται, φίλε, στο πέραςμα του χρόνου κι έρχονται και στέκουν σαν της Άρτας το γιοφύρι. «Τουρλού - τουρλού» έλεγε ο Ηλίας, δηλαδή καλά είναι κι έτσι και για καλύτερα μην φάχνεις, μη θέλεις το απόλυτο, γιατί αυτός είχε ζήσει διάφορες καταστάσεις κι ήξερε πως στο τέλος όλα σου έρχονται τουρλού, όσα να λέγεις και να διαλέγεις.

Εδώ τώρα ήταν κι η πείρα-του από την αεροπορία. Το θέαμα που είχε μάθει να βλέπει αυτός από κεί ψηλά, όλα μαζί τα ζαρζαβατικά της εποχής μέσα σ' ένα πιάτο, σ' ένα ταψί, φασολάκια, λαθούρια, μπιζελάκια, κουκιά, μπάμιες, αγκινάρες, ο διάολος τον πατέρα-τους, τα θυμάμαι τώρα κι αυτά επειδή δεν ξέρω τί φτιάχνετε εσείς εκεί που είσαι, αλλά εμείς, χρυσέ-μου, επέσαμε και σ' έναν τόπο όπου δε βλογούσε ζαρζαβατικό και τόσο τάχαμε νοσταλγήσει, καμιά μπάμια, καμιά μελιτζάνα, τις αγκινάρες, το κουκί, μας ήταν για μια φορά μόνο να τάχαμε σ' ένα πιάτο όλα μαζί μαγερεμένα τουρλού να τ' απολάφουμε ή κι ένα έστω απ' αυτά, όποιο νάταν. Όμως μάταια. Κι ό,τι, φίλε, να λέγαμε άλλος τρόπος δεν έμενε παρά να πάρουμε τα μαχαϊράκια-μας και κουμπανία τις περισσότερες φορές επηγάιναμε για ραδίκια προς μεγάλη κατάπληξη των ντόπιων που δεν ήμπορούσαν να καταλάβουν τί τα κάνουν αυτά οι γραικοί, μα τα τρώτε; — «Τα τρώμε» — «Μα είναι πικρά» — «Μα γι' αυτό τα τρώμε». Ενόμιζαν ότι τους κοροϊδούσαμε. Και κάποτε μία εκεί πέρα μας είπε ότι αυτά μόνο στα γουρούνια-μας τα δίνουμε εμείς και τα τρώνε. Επειραχτήκαμε. Ο Ηλίας σκέφτηκε αν άλλη φορά μας το πουν να τους απαντήσει ότι δεν ξέραμε ότι εδώ χάμου τα γουρούνια έχουν καλύτερο γούστο από τους ανθρώπους. Πάντως δεν το είπε. Και καλύτερα. Ήταν τότε στις αρχές και η οργάνωση αυτ'ά τ'ά πρόσεχε, μπορούσε να πάθει τα χειρότερα ο Ηλίας, μέχρι διαγραφή και βάλε, γιατί πήγαίνε

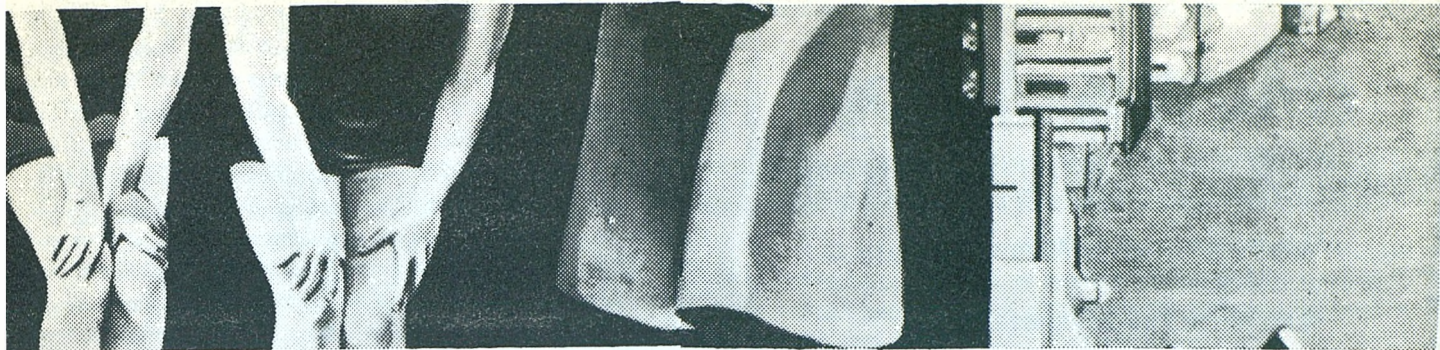
συνέχεια εκ του προηγούμενου αυτό.

Γιατι αν εμείς οι άλλοι εχάσαμε τα ζαρζαβατικά μόνο, ο Ηλίας είχε χαμένα και τα καλάθια. Απο κεί που αρμένιζε πριν τούχαν δώσει μία και παν τ' αεροπλάνα, ούτε σμήναρχος τώρα ούτε και σμηνίτης, ήταν κι αυτός ένας με τους πολλούς μες στο σμήνος-μας να πούμε. Εξοικειώθηκε με τον καιρό και μπήκε στο τουρλού, αλλά όπως κι οι αητοί οι κουρεμένοι εκράτησε μερικές συνήθειες κι όπως σου είπα ήδη σ' άλλο σημείο, μας εκοίταγε όλους από ψηλά και δύσκολα διέκρινε τα ξεχωρίσματά-μας — αίφνης το Βαγγελάκι ακούς και τότε λείει Φώτη κι αυτόν πολλές φορές με τ' όνομα κάποιου άλλου, πολύ κακό αυτό γιατί και Βαγγέλης με Βαγγέλη η διαφορά είναι μεγάλη, το κουκί ακόμα και μες στο τουρλού δεν παύει να είναι κουκί, αυτό το αστοχούσε ο φίλος κι έπεσε σε επανειλημμένες γκάφες με τελικό αποτέλεσμα να υποστεί το χειρότερο. Γιατι η πηγή του κακού με τον Ηλία αυτή είναι που σου λέω τώρα.

Αλλά αυτό αφορά τρία μόνο πρόσωπα, τον Γρηγόρη, τον Ηλία και τη Διάνα. Οι άλλοι εμείς πήραμε τη θέση των παρατηρητών, χωρίς ούτε έστω συμβουλευτική ψήφο, ούτε κάν βουβά πρόσωπα που παίζουν κι αυτά — ίσως — ένα ρολάκο, που είναι κι αυτά — ίσως — μία φριμίτσα. Βέβαια, το σκάκι τα βράδια στο θάλαμο εμάθαμε και το παίζαμε όλοι-μας, αλλά τις τρεις κύριες παρτίδες τις έπαιζαν αυτοί. Ο Γρηγόρης τότε που πρωτόρθε σε μας ο Ηλίας ήταν ο μόνος που τον εγνώριζε από τα τμήματα, μάλιστα κι από παλιότερα ακόμα γιατί είχε υπερετησει λοστρόμος στ' αεροπλάνα το Γρηγοράκι όχι υπό τις διαταγές του ίδιου του Ηλία, αλλά πάντως ακουστά τον είχε και σαν παλιοί αεροπόροι ο Ηλίας τον επήρε κι ήταν ένα διάστημα μαζί στο βουνό όσο υπήρχε η 317 μονάδα. Και ξαναβρεθήκαν τώρα εδώ.

Ερχόταν ο Γρηγόρης ταχτικά αποκεί ψηλά που ζούσε μέσα στην πόλη στο σπίτι της Διάνας και χωρίς ακόμα να την έχει στεφανωμένη. Ερχόταν στις αρχές μόνος, κατόπιν και με τη Διάνα, της οποίας το όνομα ήταν Ντάινα κι ήταν αλήθεια, ρε φίλε-μου, μια ντάνα, μια νταρντάνα, πού τη βρήκε ο μυστήριος, απορούσαμε. Και πώς αυτή η βασίλισσα να πάει με το γύφτο; Δεν ξέρω σε σας, αλλά εκεί που πέσαμε τότε εμείς, άσχημο κορίτσι δε βρίσκεις, εκείνες ιδιαίτερα οι ξανθές, οι τριανταφυλλένιες και ζαχαροκαλαμωτές, όπως είναι οι περισσότερες, μα ένα πόδι, μωρέ φίλε, μα ένα κορμί, μία παράσταση, τις βλέπεις να πορπατάν στο δρόμο σαν τίποτα απίστευτα μπαϊράκια γιατί εν αντιθέσει με τους άντρες, συνήθως τίποτα μπουνταλάδες ή λιανοί - λιανοί και στραβοφτιαγμένοι, άμπλαθροι, λαίμοι στραμπουλιγμένοι, οι πουμπουλίνες-τους είναι όλες αιθέριες, τζόγες τρελλές, μια φαντασμαγορία και διόλου κρύες παρά το κλίμα, δεν ξέρω τί να σου πώ, αλλά όχι τώρα ο σοσιαλισμός, μα ό,τι διάολο σύστημα θέλεις νάρθει η γυναίκα εκεί πέρα θα είναι βασίλισσα, το θρόνο δεν τον χάνει και σου λέω και πάλι πως αν η χώρα αυτή έχει μια διαφορά από τις άλλες, αυτό κατά πρώτο και βασικό λόγο οφείλεται στην ομορφιά των γυναικών που όλες-τους ανεξαιρέτα είναι μ' ένα λόγο μάγισσες και το

φαί το καλό, φίλε, εξαρτάται από το αλάτι που θα πέσει μέσα, από τη δική-του μοσχοβολιά και γλύκα, άλλωστε και τη θάλασσα που τη φιλούν τα φάρια αυτό σε τελευταία ανάλυση δεν την κάνει; — το αλάτι.

Έτσι λοιπόν ερχόταν κι η Διάνα και μας ενοστήμιζε. Όπως όμως εβλέπαμε της εκαλάρεσε κι εκείνης εκεί μες στο παχνή το ξενωτικό το δικό-μας όπου εκοιμόμαστε τριανταπέντε ιπποί, οι περισσότεροι ανύπαντροι (κι έχω, Δημητρώ, την εντύπωση ότι ερχόταν ακριβώς να μας μυρίζεται, νομίζω δεν είναι ιδέα-μου αυτή, το έβλεπα, το είδα και στο λέω). Εκεί, λοιπόν, επαιζόταν το σκάκι κι ο Ηλίας πρώτος τσέμπιον. Εδώ παρένθεση. Αυτά που σου τα λέω έτσι, με σχήματα, πρόσεχε-τα ιδιαίτερα γιατί είναι αναμφισβήτητο ότι την έφεση την έχεις εσύ, αλλά από μόνη-της δε φτάνει, χρειάζεται η επιμονή μέχρι στερήσεως και θυσίας γιατί κι εγώ την έφεση δεν την είχα; την είχα' δηλαδή αυτό το ίδιο μεράκι το δικό-σου, την είχα από μικρός κι εδιάβάζα και παρατηρούσα πολλά, όμως ήρθε από μια σειρά αιτίες η σκούφια-μου ανάποδα εμένα κι αλλού εγώ αλλού τα ράσα, δεν επρόκοφα εκεί που ήθελα, το κοινωνικό είναι βλέπεις, προσδιορίζεται αλλιώς, επήρα άλλους δρόμους εγώ, χωρίς όμως παράλληλα να χάσω τελείως την έφεση, άρα δικίο και σ' αυτό ο Ηλίας, τουρλού - τουρλού και με τα επαγγέλματα, εν πάση περιπτώσει εσύ πρόσεχε τα σχήματα, αν μάλιστα μπορούσες κατά ένα τρόπο ν' αφαιρέσεις αυτά που λέμε και να δεις σκέτα, τσιτσι, αυτά που κάνουμε, όλα σχήματα είναι βουβά κι ακατανόητα, λες από άλλο κόσμο, λες από κινηματογράφο βουβό δίχως και τα γράμματα αποκάτω — γι' αυτό σου λέω αφηνέ-τους να παίζουν εκεί τις παρτίδες κι εσύ σαν το καλό κλεφτόπουλο παράμερα σημειώνω για πάρτη-σου τις ώρες και τις κινήσεις. Συνεχίζω.

Δε θυμάμαι τώρα ακριβώς να σου πω, αλλά νομίζω πολύ πριν ακόμα γίνουν τα όσα έγιναν εκεί παίζοντας τις παρτίδες, ο Ηλίας το είχε αποσαφηνίσει το ζήτημα και του έλεγε του Γρηγοράκη, έτσι σα να τον προειδοποιούσε για να δει τις αντιδράσεις, «Γρηγοράκη, θα σου την πάρω τη βασιλίσσα» και τόσο το συνηθίσαμε κι εμείς και το λέγαμε ώστε την είχαμε κιόλας παρμένη, αλλά και τόσο γρήγορα δεν το περιμέναμε βέβαια — τί της είπε, πότε πρόλαβε το στούκας ο Ηλίας να ορμήσει και πότε μετακόμισε κιόλας από το θάλαμο; Από ένα σημείο και πέρα εμείς τα παρακολουθούσαμε αυτά στο πανί, αλλά έχε εδώ υπόψη-σου και το εξής στοιχείο' επαντρολογιόμαστε, κολέγα, τότε όλοι-μας, ήρθ' ο καιρός και ποιός να σε βαστάξει, εκεί όπως έτυχε στις νέες αυτές περιστάσεις με τ' όπλο παραπόδα έπεφτες όπου μπορούσες — με κάτι βλαχοπούλες από τα Γρεβαινά και τη Λυκόραχη, με κάτι Στέλες, με κάτι Σούλες και Τασούλες — τί να κάνεις, έτσι τουρλού - τουρλού ο καθένας κι από μας αποτραβιόταν και φάρευε με το καμάκι-του κι είχαμε τα ντράβαλά-μας. Κοντολογίς από τότε που έβαλαν μέσα εκεί το πόδι-τους οι γυναίκες πάει ο θάλαμος κι άρχισαν τα θαλαμάκια. Ο Γρηγόρης εχάθηκε έκτοτε. Δε νομίζω πως του κόστισε, σ' αυτά τα ζητήματα πεφτοσηκωνόταν σαν το σκυλί, έπειτα λάβε υπόψη-

σου ότι ο πόλεμος θέρισε κορμιά εκεί πέρα κι οι γυναίκες όπως σου είπα η μια ωραιότερη από την άλλη, όλες νταίνες διαλεγμένες και δε σπάνιζαν. Εχάθηκε εννοείται κι ο Ηλίας, που τον απορροφούσε όλον τώρα η νταρτανοδιάνα.

Έγινε γάμος μ' όλους τους εκεί τύπους, δηλαδή γάμος πολιτικός κι εγώ θα σου έλεγα πολιτισμένος, όχι αυτά τα δικά-μας τα γύφτικα. Εκάλεσε κι εμάς δυό-τρεις, εγώ με τη δική-μου Γκόλφω και Μπουμπουλίνα αντιπροσωπείσαμε ως πούμε το θάλαμο, ήταν κι ακόμα μερικοί της διάνοησης, ο Νώντας ο γιατρός, ο Θάνος της διαφώτισης, ο Αιμιλίου με τον Πολύδωρο κι άλλες δυό ακόμα του θεάτρου για νάμαστε κι εμείς σειστοί και λυγιστοί, ευπαρουσίαστοι. Εν τω μεταξύ το σπίτι ξέρεις της Διάνας δεν έλεγε και πολλά πράγματα, ένα δωματιάκι εκεί χάμου σε παλιό σπίτι από της εποχής του Κοπερνίκου, ούτε νερό μέσα ούτε τίποτα, μπαινοντας δε εκεί που εβγάναμε τα παλτά παίρνει το μάτι-μου στην κρεμάστρα μέσα στον κουραδόρο τη χλαίνη κι ένα παλιοπαντέλονο του Γρηγόρη. Μικρό το καμαράκι κι η κατάσταση φτωχική. Αλλά πάντως το γάμο τον εκάμαμε όπως έπρεπε — και φαί και πτή και χορέψαμε κι απόλα.

Και τώρα, φίλε, να δώσουμε τη λύση.

Σου είπα για το παντελόνι του Γρηγόρη! Να! Το άφησε εκεί, όπως ο καλός ναρχοθέτης αφήνει επιτήδεια τη μίνα-του όχι σε μέρη πονηρά να σου ξυπνήσει υπόνοιες, αλλά πάνω - πάνω να φαίνεται. Και να πεις ένα παλιοσίδηρο είναι να δράσει δεν πρόκειται... Εκεί μαζί με τη χλαίνη-του. Είχε ασφαλώς από μιας αρχής διαβλέπει το σχέδιο.

Επέρασε δεν ξέρω πόσος ακριβώς καιρός, πάντως εμείς είχαμε αποχτήσει το ένα παιδί και παράλληλα ήταν στα σκαριά και το άλλο. Ακούμε τη νύχτα και με φωνάζουν. Εκείνη ακριβώς τη νύχτα έσκασε η μίνα του Γρηγοράκη κι όλα βέβαια έγιναν με ασύλληπτη ταχύτητα. Η Μπουμπουλίνα η δικιά-μου ακούγοντας απόξω τη φωνή τον γνώρισε και το γυναικείο-της στοιχείο δεν έπεσε έξω, κατάλαβε αμέσως. Εθριαμβολογούσε η άτιμη, δε μ' άφηνε να σηκωθεί να του ανοίξω. Εθαύμασα εκείνη τη νύχτα τη γυναικεία ψυχολογία βλέποντας την επίθεση της Μπουμπουλίνας εναντίον του ανυπεράσπιστου Ηλία (αυτό γιατί επήγε και πήρε την ξένη, είχαμε κι άλλα τέτοια). Η Μπουμπουλίνα με είχε καρφώσει κάτω εμένα, μου έλεγε αν του ανοίξω θα σηκωθεί και θα πάρει το παιδί και θα φύγει.

Αυτό βέβαια δεν ημπορούσε να γίνει στα χρονικά τα δικά-μου να με ακινητοποιήσει κάτω έστω που λείει και μια καπετάνισσα, Δέσπω από τη Λυκόραχη. Την έκανα πέρα. Επήρα ένα παλιοπαλτό και βγήκα να τον ταχτοποιήσω κάπου να περάσει τη νύχτα. Από λεπτότητα δεν τον ρώτησα, δεν επέμενα. Ο ίδιος μόνος-του μου είπε κάτι μασημένα. Τον καταλαβαίνω. Πάντως η αλήθεια είναι ότι το γυφτάκι έδρασε πονηρά και πρέπει να πω αποφασισμένα. Επαρουσιάστηκε ξαφνικά το βράδυ να πάρει δήθεν το παντελόνι και τη χλαίνη. Εγώ όμως νομίζω ότι από καιρό είχαν αρχίσει και ξανα-

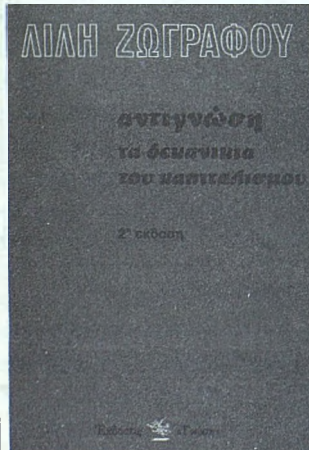
πλαγιος λογος

- Επιστήμες του Ανθρώπου
- Επαναστατικά Κινήματα
- Σύγχρονη Περιθωριακή Σκέψη
- Ιστοριογραφία
- Λογοτεχνία

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ πλαγιος λογος
Διδοτου 39
μεταξυ
Ιππιοκρατους και Μαυρομυχαλη

Τά βιβλία τής γνώσης

ΛΙΛΗ ΖΩΓΡΑΦΟΥ ΑΝΤΙΓΝΩΣΗ ΤΑ ΔΕΚΑΝΙΚΙΑ ΤΟΥ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΥ

«Τό βιβλίο πού αποκαθιστά τήν λεηλατημένη — από δικούς και ξένους — ιστορική αλήθεια και έθνική αξιοπρέπεια, του Έλληνικού λαού και του Έλληνόφωνου Πολιτισμού του»

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΓΝΩΣΗ», ΓΡΗΓ. ΑΥΞΕΝΤΙΟΥ 26, ΙΛΙΣΙΑ,
ΑΘΗΝΑ 621, ΤΗΛ. 7794879

συναντιόνταν με τη Ντάινα, επροϋπήξε συνενόηση. Είναι φυσικό. Αυτό με τον Ηλία δεν μπορούσε να εξακολουθήσει περισσότερο. Ο Ηλίας της είχε τάξει αεροπλάνα και τέτοια κι εκείνη έβλεπε πως ο καιρός περνούσε και τίποτα δε γινόταν, μόνο το ζάχαρο του Ηλία διαρκώς ανέβαινε. Έπειτα πώς το θές, μωρέ; Είναι και το ερωτικό. Το ερωτικό, το λαιμό-σου να κόψεις, πρέπει να γίνεται κι ο Ηλίας ως πού να προχωρήσει; Με τί πνεμόνια αυτός να φυσάει όλη την ώρα τη φτερωτή να γυρίζουν οι μυλόπετρες, ο έρμος τί να σου πρωτοκάμει; Ασφαλώς υπήρξε προσενόηση κι αποφάσισε το γυφτάκι να χτυπήσει αιφνιδιαστικά τη νύχτα έχοντας προηγουμένως εξασφαλίσει την ενίσχυση κι από μέσα. Ήδη το παντελόνι ήταν κρεμασμένο, επεριμένε. Επήγε μ' ένα μπουκαλί ελληνικό κονιάκ κι έκατσαν στο τραπέζι να ξαναγίνουν φίλοι. Πήγε μεσάνυχτα. Έφαγαν, ήπιαν, τέλος σηκώθηκε το Γρηγοράκη. «Στρατηγέ-μου δεν ενύσταξες;» — «Ναι, να ησυχάσουμε λίγο». Και αντί ο γύφτος — σ' αυτό μπράβο-του ασφαλώς — να πάρει το παντελόνι που κρεμόταν στο γάτζο, τραβάει αυτό που φορούσε και πέφτει στο κρεβάτι. «Τώρα, στρατηγέ-μου, αν θέλεις φεύγεις κι αν θέλεις μένεις, εμείς με τη Ντάινα νυστάξαμε» — έτσι, κατ' αυτό τον τρόπο άλλη μία διαγραφή του Ηλία.

Όπως σου είπα ο Ηλίας επέθανε, το σπουδαίο όμως είναι ότι επέθανε κι ο Γρηγόρης. Επήρε ένα περίεργο πρίξιμο σ' όλο-του το σώμα και δε μπόρεσαν να του κάνουν τίποτα οι γιατροί, είπαν για καρκίνο, αλλά εγώ, φίλε, νομίζω ότι τους επήρε κάτω και τους δύο ο ίδιος Ασπροπόταμος. Καμιά φορά επηγαίναμε με τη δικιά-μου εδω κι εκεί να δούμε κάνα δικό-μας σύντροφο στα διάφορα μέρη όπου μας διναν στίτια να μένουμε στις καινούργιες εργατικές πολυκατοικίες. Εκεί μια μέρα συναντήσαμε και τη Ντάινα που έμενε στην ίδια πολυκατοικία μ' έναν δικό-μας. Μας προσκάλεσε να μπούμε, η δικιά-μου μ' ετράβαγε από το μανίκι, πίσω γκιαούρη, αλλά ως γυναίκα είχε και την περιέργεια. Ήταν εκεί κι ο καινούργιος-της άντρας, ντόπιος αυτός τώρα, καλό παλικάρι, αλλά τα μάγουλά-του σκαμένα και τα μάτια-του σε κοιτάγαν και δεν τάβλεπες — σα να μην είχε μάτια αυτός. Λέω μέσα-μου γρήγορα θα πας κι εσύ να βρεις το Γρηγόρη και τον Ηλία, δε σώνεσαι. Η Διάνα ούτε ένα σημάδι — το θηρίο — παρακμής, καμιά πτώση, καθόταν εκεί απείραχτη στο σκαμνί-της. Είδαμε και τα παιδιά-της, δυό κούτσικα και παίζαν κουλουριασμένα απάνω σ' ένα φαρδύ κρεβάτι κι εγινόταν της τρελλής, έτσι τουρλού - τουρλού, δε χώριζες κεφάλια πόδια. Η δικιά μου η Γκόλφω, περίεργη και παράξενη όπως όλες αυτές, μου έλεγε έπειτα πως το ένα έμοιαζε του Ηλία και το άλλο του Γρηγόρη και για τούτο τρώγονταν έτσι ποιο-ποιο. Εγώ δεν τα επρόσεχα αυτά, έκανα τάχα πως κοιτάω τα παιδιά αλλά σου εξομολογούμαι, ρε φίλε, το μάτι-μου αδύνατο να ξεκολλήσει από την αρχόντισσα Διάνα, τόσο που το είδε βέβαια κι η λυκοραχιώτισσα κι εκείνονε το φίλο-μας που έμενε εκεί στην πολυκατοικία άλλη φορά δεν άφησε να τον επισκεφθούμε, έτσι δίχως νότες εκόφαμε με την επικράτεια αυτή κάθε μελλοντική-μας σχέση. Ναι, καλά έλεγε η λυκοραχιώτισσα, μπορούσε να σου πάρει τα μυαλά. Την κοιτούσα και μου άρεσε ως γυναίκα, ά... έχει ένα δικό-του τρόπο να σε πυρπολεί το βόρειο σέλας — αλλά μαζί μ' αυτό εσυλλογιζόμουν και το Γρηγόρη με τον Ηλία κι επήγαινε επίσης ο νούς-μού μία μέρα που εκηδεύαμε τον ηθοποιό Πολύδωρο κι αφήνοντας τους άλλους είχαμε σταθεί παράμερα λυπημένοι γεροκλέφτες με τον Ηλία σ' ένα ξεζοδρόμιο απόξω από το φούρνο κι αμίλητοι κοιτάγαμε ψηλά τον Πολύδωρο να φεύγει από το φουγάρο προς στους ξένους ουρανούς «μ' άλλη τώρα μορφή»... «Όλα μαζί ένας καπνός, όλα μέσα εκεί, στον καπνό».

(«Του λιναριού τα πάθη») 1971

Ο ρόλος των ξένων στην Αντίσταση και τον Εμφύλιο

Συνέντευξη του Αλέκου Παπαπαναγιώτου στον Φοίβο Οικονομίδη

Ο Αλ. Παπαπαναγιώτου σε πρόσφατη φωτογραφία-του στο Βελιγράδι.

Ο ΑΛΕΚΟΣ ΠΑΠΑΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ δουλεύει σήμερα στη Γιουγκοσλαβία, στο Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών. Σαν στέλεχος του ΚΚΕ, δούλεψε στο τμήμα της ιστορίας της ΚΕ του ΚΚΕ.

Όπως μας είπε και ο ίδιος, «σταμάτησε να γράφει διάφορα άρθρα, όταν, στή δεκαετία του '60, πήρε την άδεια και μελέτησε τα απόρρητα αρχεία του ΚΚΕ», μιας και είδε ότι η αλήθεια ήταν διαφορετική από αυτή που εγγώριζε μέχρι τότε. Ειδικός απεσταλμένος από την ΚΕ του ΚΚΕ, συνομιλήσε με τον δεύτερο στην ιεραρχία του κόμματος, της εποχής Ζαχαριάδη, τον Γιάννη Ιωαννίδη. Πριν λίγο καιρό, η συνομιλία του Παπαπαναγιώτου με τον Γ. Ιωαννίδη κυκλοφόρησε σε βιβλίο από τις εκδόσεις «Θεμέλιο».

Ο Παπαπαναγιώτου ασχολείται εδώ και πολλά χρόνια με την μελέτη της ιστορίας του ελληνικού κομμουνιστικού κινήματος. Ο ίδιος, σαν ιστορικό πρόσωπο, είναι αυτός που με εκθέσεις-του, σαν διοικητής στο Καϊμακτσαλάν, την περίοδο του εμφυλίου πολέμου, οδήγησε στην άποψη του πισώπλατου χτυπήματος από την τότε ηγεσία του ΚΚΕ και τον ίδιο τον Ζαχαριάδη, το 1949, λίγο πριν από την ήττα του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας.

Η συνομιλία μας, που δημοσιεύεται για πρώτη φορά στο «ΑΝΤ1», έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, γιατί ο Παπαπαναγιώτου αποκαλύπτει άγνωστα ιστορικά στοιχεία της περιόδου της Εθνικής Αντίστασης και του εμφυλίου πολέμου, παρμένα από το ιστορικό-του αρχείο, που έχει συγκεντρώσει από διάφορες ανέκδοτες πηγές (περιλαμβανομένων και των απόρρητων αρχείων του ΚΚΕ). Η συνέντευξη αυτή με τον Παπαπαναγιώτου πάρθηκε, πριν λίγους μήνες, στην Γιουγκοσλαβία, όπου και διαμένει.

ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ:

ΕΡ: Ποια ήταν κατά τη γνώμη-σας η σημασία της άφιξης των σοβιετικών αξιωματικών Ποπώφ — Τσερνίτσεφ στο αρχηγείο του ΕΛΑΣ και η συνάντησή-τους με τον Γ. Ιωαννίδη;

ΑΠ: Ο Ιωαννίδης, όταν μου εξιστορούσε την συνάντησή-του με τους σοβιετικούς αξιωματικούς Ποπώφ — Τσερνίτσεφ στα ελληνικά βουνά, μου έκανε το μορφασμό του Τσερνίτσεφ, που εγώ δεν μπορούσα — πώς μπορούσα άλλωστε — να τον αναπαραστήσω στο βιβλίο. Ο μορφασμός αυτός, όπως τον έκανε ο Ιωαννίδης, δήλωνε καθαρή άρνηση και σήμαινε: «θα τολμησετε εσείς να αντισταθείτε στους Εγγλέζους»; Δηλαδή, τί πράγματα είναι αυτά που μου λες;

Το ουσιαστικό πρόβλημα είναι ότι η συνάντηση Ποπώφ — Τσερνίτσεφ — Ιωαννίδη έγινε πριν τη Συνεδρίαση της ΚΕ του ΚΚΕ του Αυγούστου, και επέδρασε αποφασιστικά στις αποφάσεις-της. Γι αυτό πάντα καταβάλεται προσπάθεια να ξειωθεί η σημασία αυτής της συζήτησης και αυτών που ελέχθησαν. Ορισμένοι επιχειρούν να διασκεδάσουν όλη αυτή την υπόθεση με «τους μορφασμούς και τα άποσιωπητικά», φτάνοντας και σε παραλληλισμούς με την παράδοση των αποσιωπητικών

της 2ης Ολομέλειας του Φλεβάρη του 1946, για τον ένοπλο αγώνα. Πιστεύω ότι μ' αυτό τον τρόπο «κολλάνε στον τοίχο εμάς που θεωρούμε ότι υπάρχουν σοβαρότατες ευθύνες και από την πλευρά άλλων. Αν όμως δούμε ορισμένα γεγονότα, εκείνα ίσως να φωτίσουν την αλήθεια.

Το προηγούμενο που κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει είναι η καθαρή άποψη της σοβιετικής πρεσβείας του Καΐρου, σχετικά με τη συμφωνία του Λιβάνου. Οι Σοβιετικοί τότε είχαν εκφράσει τη γνώμη ότι η Συμφωνία που κάναμε στο Λίβανο είναι σωστή και πρέπει να προχωρήσουμε στην εφαρμογή-της.

Η Συμφωνία του Λιβάνου έγινε στις 20 του Μαΐου του 1944. Εδώ όμως ανακύπτουν και ορισμένα άλλα προβλήματα. Εγώ από καιρό ερευνώ την ακριβή ημερομηνία αυτής της υπόδειξης των Σοβιετικών. Τα γεγονότα αυτά αφορούν και τη Γιουγκοσλαβία, αφορούν την ευρύτερη στρατηγική, ευρύτερα προβλήματα των συμμάχων και το ρόλο των Σοβιετικών και των Αγγλων σε αυτά. Συγκεκριμένα ερευνώ το πότε δόθηκε αυτή η απάντηση στον Πέτρο Ρούσσο.

Ο Π. Ρούσσοσ λέει ότι μια βδομάδα μετά την επιστροφή-του από το Λίβανο πήγε στη σοβιετική πρεσβεία του Καΐρου και έθε-

σε το ερώτημα. Δεν του απάντησαν αμέσως: ο Γραμματέας της πρεσβείας τον εφώναζε αργότερα και του έδωσε την απάντηση. Εν τω μεταξύ, από το βουνό, το Εθνικό Συμβούλιο και η Π.Ε.Ε.Α. κατάγγειλαν τη συμφωνία. Ο Ρούσσο είχε εντολή να πάει στην πρεσβεία, να την ενημερώσει πριν από τη συμφωνία. Αλλά, όπως μου είπε ο Ιωαννίδης, οι Άγγλοι από το Κάιρο, τους πήγαν αμέσως στο Λίβανο για να μην προλάβουν οι δικοί-μας να έρθουν σε επαφή με τους Σοβιετικούς. Όταν επιστρέφουν θέτουν το πρόβλημα, αλλά οι Σοβιετικοί δεν απαντούν αμέσως, περνούν δυο τρεις βδομάδες.

Ο Ρούσσο δεν διευκρινίζει ποια ακριβώς ημέρα πήρε την απάντηση. Κάθετα στο Λίβανο και περιμένει την απάντηση: Εκείνες ακριβώς τις μέρες, και πριν δοθεί η απάντηση στο Ρούσσο, έχουμε εξελίξεις στη Γιουγκοσλαβία, με την επικοινωνία Τίτο — Τσώρτσιλ. Ύστερα από την ανάληψη της πρωθυπουργίας από τον Σούμπασιτς στο Λονδίνο (της εξόριστης Κυβέρνησης), από τη μεριά των Εγγλέζων επιδιώκεται η συνεργασία Σούμπασιτς — Τίτο. Ο Σούμπασιτς, σαν καινούριος πρωθυπουργός, απευθύνεται προς την ΕΣΣΔ, η οποία έχει ήδη διακόψει τις σχέσεις της με την προηγούμενη εξόριστη Γιουγκοσλαβική κυβέρνηση. Δηλαδή, η Σοβιετική Ένωση είχε κρατήσει απέναντι στη Γιουγκοσλαβία μια εντελώς διαφορετική στάση από αυτή που είχε προς την ελληνική κυβέρνηση του Καΐρου και τον βασιλιά.

Ο Σούμπασιτς, απευθυνόμενος στη σοβιετική κυβέρνηση, την πληροφορεί για το σχηματισμό της καινούριας κυβέρνησής του, σαν κεντρικό-της στόχο έθεσε τη συνεννόηση και τη συνεργασία με τον Τίτο, και την παρακαλεί να αποκαταστήσει σχέσεις μαζί-της, γιατί θεωρεί ότι εξέλειπαν οι λόγοι εκείνοι που οδήγησαν τη Σοβιετική Ένωση στη διακοπή των σχέσεων με τη Γιουγκοσλαβική κυβέρνηση. Η Σοβιετική Ένωση δεν απαντάει. Φθάνει ο Σούμπασιτς, στις 20 Ιούνη, στο νησί ΒΙΣ, όπου ήταν ο Τίτο, και αρχίζουν οι διάπραγματεύσεις — ας πούμε η συνδιάσκεψη του Γιουγκοσλαβικού Λιβάνου. Το απόγευμα της ίδιας μέρας, στην πρώτη συνάντηση, ο καθένας, όπως είναι φυσικό, ζητάει τις μεγαλύτερες δυνατός παραχωρήσεις από την άλλη πλευρά. Αφού ο Τίτο και ο Σούμπασιτς τέλειωσαν τους λόγους τους, αποφασίζουν να συνεχιστούν οι συζητήσεις την επομένη, πάνω σε πιο συγκεκριμένη βάση, για να βρεθεί κάποια λύση.

Φεύγει ο Σούμπασιτς. Μόλις φεύγει ο Σούμπασιτς, ο αρχηγός της Σοβιετικής Στρατιωτικής Αποστολής στους Γιουγκοσλάβους Παρτιζάνους, ο Στρατηγός Κορνέγιεφ, πηγαίνει στη σκηνή του Τίτο. Ο Κορνέγιεφ δίνει στον Τίτο, με τη σύσταση ότι προορίζεται αποκλειστικά για τη δική-του ενημέρωση, ένα γράμμα του Μολότωφ, που ήταν τότε πρωθυπουργός και υπουργός Εξωτερικών της ΕΣΣΔ, το οποίο ήταν αντίγραφο της απάντησης της σοβιετικής κυβέρνησης, στο αίτημα του Σούμπασιτς για αποκατάσταση των σχέσεων. Και αυτό δίνεται τη στιγμή ακριβώς που τέλειωσαν οι πρώτες συνομιλίες: Από την επομένη θα άρχιζαν οι ουσιαστικές διαπραγματεύσεις και πρέπει να ξέρει ο Τίτο μέχρι πού μπορεί να προχωρήσει. Η απάντηση της σοβιετικής κυβέρνησης, με λίγα λόγια, είναι η εξής: Η ΕΣΣΔ δεν πρόκειται να αναγνωρίσει καμιά κυβέρνηση της Γιουγκοσλαβίας στο Εξωτερικό, αν δεν συνεννοηθεί προηγουμένα με τον Τίτο και δεν συγχρονιστεί με τον παρτιζάνικο αγώνα.

Τώρα, καταλαβαίνεις αυτό τι σημαίνει, δεν χρειάζεται πολύ εξυπνάδα — δηλαδή, εγώ είμαι πίσω-σας και, αν δεν συνεννοηθεί μαζί-σας ο Σούμπασιτς, δεν πρόκειται να τον αναγνωρίσουμε. Σε μας, σχεδόν την ίδια μέρα, δεν μπορώ να το βρω ακριβώς ακόμα, μέσω της πρεσβείας του Καΐρου, λένε τα αντίθετα. Ζήτημα είναι αν υπάρχει μια-δυο μέρες διαφορά. Η διαφορετική αυτή στάση σημαίνει ότι μεταξύ Άγγλων και Σοβιετικών αποκρυσταλώνονται ορισμένα προβλήματα εκείνη την περίοδο. Σε μας οι Σοβιετικοί, με την απάντησή-τους προς τον Πέτρο Ρούσσο,

Ο επιτελάρχης του Γ.Σ. του ΒΛΑΣ συναγματάρχης Ν. Παπασταματιάδης με τους αξιωματικούς της Σοβιετικής στρατιωτικής Αποστολής Γ. Ποπόφ (δεξιά) και Ν. Τσερνίτσεφ (αριστερά).

στην ουσία λένε: Δεν πρόκειται να αναγνωρίσουμε τον αγώνα — σας, αν δεν αναγνωρίσετε την κυβέρνηση Παπανδρέου. Σημειωτέον ότι το ΕΑΜ ποτέ δεν το αναγνώρισαν.

Εκείνα τα λίγα που είπαν για την Π.Ε.Ε.Α — τα δυο άρθρα στην «Πράβδα» για την εξέγερση του ελληνικού στρατού στην Αίγυπτο — αποδείχτηκε ότι ήσαν για πίεση, γιατί τότε γίνονται οι μεγάλες διαπραγματεύσεις (Σοβιετικών — Άγγλων).

Συνηθισμένα αυτά τα κόλλα στο μεγάλο στρατηγικό παιχνίδι. Τώρα συμπιπτούν οι δυο απαντήσεις των Σοβιετικών και είναι χαρακτηριστικές. Η Σοβιετική στάση είναι καθαρότατη. Οι δικοί-μας, με τις αντιδράσεις που έχουν από το βουνό για τη Συμφωνία του Λιβάνου, υποχρεώνουν τους Σοβιετικούς να στείλουν την Αντιπροσωπεία Ποπόφ — Τσερνίτσεφ.

Όταν, λοιπόν, έρχεται η αντιπροσωπεία, είναι πολύ πιο κατηγορηματική. Γι' αυτόν που καταλαβαίνει και θέλει να καταλάβει, η ρωσική αντιπροσωπεία έρχεται με αυτό το σκοπό (σ.σ. να αποτραπεί η σύγκρουση με την Αγγλία, όπως βεβαιώνει ο Ιωαννίδης).

Πρώτα πρώτα, ήταν αντιπροσωπεία μόνο στο Γενικό Στρατηγείο του ΕΛΑΣ, και μάλιστα όχι απευθείας — όπως είπαν οι ίδιοι (οι Ποπόφ — Τσερνίτσεφ) — αλλά σαν τμήμα της σοβιετικής στρατιωτικής αποστολής στη Γιουγκοσλαβία. Ενώ είναι γνωστό ότι ήρθαν απ' ευθείας από τη Μόσχα (μέσω Ιταλίας) στην Ελλάδα. Εδώ είναι ορισμένοι συνδυασμοί που θέλουν έρευνα. Η επίσκεψη συσχετίζεται και με κάποιες πιέσεις των Σοβιετικών τότε προς τον Τίτο.

ΕΡ: Ποιές ήταν οι επαφές του ΚΚΕ με το ΚΚΣΕ και την κομμουνιστική Διεθνή (ΚΔ) την περίοδο της κατοχής;

ΑΠ: Το ΚΚΕ ήρθε σε επαφή με τους Γιουγκοσλάβους μέσα στην Κατοχή. Το όλο θέμα των επαφών είναι επίσης πολύ χαρακτηριστικό και είναι παράλληλο με αυτά που συζητάμε. Γιατι το μόνο Κ.Κ. που δεν είχε επαφή με τους Σοβιετικούς κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, που απομονώθηκε, ήταν το ΚΚΕ. Όλα τα άλλα Κ.Κ. είχανε. Και θα σας πω τι επαφές είχανε, γιατί έχω ντοκουμέντα και στοιχεία.

Μέχρι τώρα, την έλλειψη επαφών την αποδίδαμε στις δυσκολίες του πολέμου, στην επίθεση των Γερμανών ενάντια στην ΕΣΣΔ, όταν στην αρχή κινδύνευε να χαθεί το παν. Το δικό-μας κόμμα αρχίζει τις προσπάθειες για την αποκατάσταση των επαφών, τέλη του '41 — αρχές '42. Έχουμε και νωρίτερα την προσπάθεια του Καρβούνη, που στέλνει άνθρωπο να περάσει στην ΕΣΣΔ και να πάρει επαφή. Αυτός, από την πλευρά-του, είπε αυτά που είπα, όταν έφθασε. Τώρα, γιατί οι Σοβιετικοί δεν έστειλαν έναν δικό-τους για να αποκαταστήσουν την επαφή, αυτό είναι άλλο ερώτημα.

Οι επαφές μας με το ΚΚΣΕ και την Κομμουνιστική Διεθνή (ΚΔ) διακόπτονται ουσιαστικά το 1939. Συνεχίζονται ένα διάστημα έμμεσα μέσω άλλων καναλιών και διακόπτονται πλήρως με την κατάρρευση του μετώπου και την κατάληψη της Ελλάδας. Το γιουγκοσλαβικό κόμμα είχε συνεχώς επαφές. Μετά την αναδιοργάνωση του 1937, με τον Τίτο, έχει ήδη, το ΚΚΓ τον Απρίλη του 1941, 6 χιλιάδες μέλη και είναι οργανωμένο σε όλη τη χώρα. Έχει τους ασυρμάτους-του, τους μηχανισμούς-του και διατηρεί συνεχή επαφή. Προβλήματα έχει το βουλγαρικό κόμμα, γιατί βρίσκεται σε πολύ δύσκολη κατάσταση. Όμως, αμέσως μετά τη γερμανική εισβολή στην ΕΣΣΔ, η ίδια ΚΔ με το βουλγαρικό τμήμα-της, στέλνει στη Βουλγαρία 7 αποστολές, όπως βρήκα σε ντοκουμέντα, με σοβιετικά αεροπλάνα και υποβρύχια. Μάλιστα, η μια αποστολή - κι' αυτό αποδειχνει τις πολύ μεγαλύτερες δυνατότητες για επαφή με την Ελλάδα, αν υπήρχε η διάθεση για αποκατάσταση των συνδέσεων - έπεσε με αλεξίπτωτα (ήσαν Βούλγαροι) στην γερμανοκρατούμενη περιοχή της ελληνικής Μακεδονίας. Πάντως, στάλθηκαν 7 αποστολές, ορισμένες πιάστηκαν, αλλά τελικά αποκατέστησαν επαφή με το βουλγαρικό Κ.Κ. Ανακύπτει το ερώτημα: Γιατί δεν έγινε καμία προσπάθεια και για επαφές με την Ελλάδα; Εμείς, όμως, εξετάζουμε εδώ μόνο τις δικές-μας προσπάθειες, του ΚΚΕ, για επαφή με την ΚΔ, που δεν πέτυχαν. Για τις προσπάθειες που έγιναν από την πλευρά της ΚΔ προς τη δική-μας κατεύθυνση, δεν διερωτήθηκε κανένας μέχρι σήμερα.

ΕΡ: Δηλαδή δεν έγινε καμιά προσπάθεια;

ΑΠ: Είναι σαφές ότι δεν ήθελαν επαφή μαζί-μας, τουλάχιστον σε εκείνη την περίοδο· γεγονός που σημαίνει ότι αυτές οι κατευθύνσεις, οι στρατηγικές επιλογές, αρχίζουν από το 1940 - 41. Το 1944 απλώς φαίνονται πιο καθαρά, αποκρυσταλώνονται. Από το 1940 αρχίζουν να ξεκαθαρίζουν αυτά. Όταν ο Στάλιν ζητάει, το 1941 την αποβίβαση των Εγγλέζων στα παράλια της Βόρειας Ελλάδας, αυτό είναι συνδεδεμένο με όλα αυτά. Γιατί ζητάει να γίνει εκεί η απόβαση; Είναι βασικό ότι ο Στάλιν δεν έχει στους υπολογισμούς-του την Ελλάδα, βλέπει ότι δεν μπορεί να φθάσει μέχρι εκεί η επιρροή-του. Κι αν αυτό το συνδυάσουμε με βασικές αλλαγές συνθημάτων που έχουμε στο κίνημά-μας, θα το καταλάβουμε ακόμα καλύτερα. Για παράδειγμα, το σύνθημα της βαλκανικής ομοσπονδίας που διατηρείται μέχρι το '41, εξαφανίζεται. Το '42 επικρατεί το σύνθημα της ένωσης όλων των Σλάβων, και μάλιστα η ένωση των Σλάβων θεωρείται ως βασική προϋπόθεση για την αντιμετώπιση του φασισμού από το '42. Στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, απειλούνται τα πάντα, γι' αυτό γίνεται προσπάθεια να ξεσηκωθεί όλος ο κόσμος, και το κίνημα χρησιμοποιεί τα πάντα. Το σύνθημα της «Βαλκανικής Ομοσπονδίας» χάνεται από τα κείμενα της ΚΔ και αυτή η στροφή σημαίνει την τοποθέτηση της Ελλάδας σε μια άλλη κατηγορία. Κάποια άλλη γραμμή αρχίζει να χαράζεται, πράγμα που έχει συνέχεια το 1944 - 1945 με τις εμπλοκές γύρω από αυτά τα προβλήματα. Αν συνδυάσουμε τα γεγονότα, διαφαίνεται κάποιος άλλος προσανατολισμός της πολιτικής της ΕΣΣΔ απέναντι στην Ελλάδα.

Γιατί παντού αποκαθιστούν τις επαφές-τους και μόνο με την αντιστασιακή Ελλάδα δεν τις αποκαθιστούν; Γιατί παντού στέλνονται όπλα με τον ένα ή με τον άλλο τρόπο και μόνο στην Ελλάδα δεν στέλνονται όπλα; Μόνο στην Ελλάδα δεν στάλθηκαν ποτέ όπλα κατά την διάρκεια του πολέμου.

ΕΡ: Το ΚΚΕ συλλαμβάνει όλη αυτή την αλλαγή που αναφέρετε ή δεν αντιλαμβάνεται τίποτα;

ΑΠ: Αυτή είναι η αντικειμενική δυσκολία του ΚΚΕ και της ηγεσίας-του. Όπως λέει και ο Ίωαννίδης, βλέπει το τηλεγράφημα του Στάλιν στο βασιλιά, βλέπει το ένα και το άλλο, καταλαβαίνει ότι κάτι δεν πάει καλά. Από την άλλη μεριά, όπως ήμασταν τότε συγκροτημένοι σαν κομμουνιστές, δίναμε πάντα την

Βοηθήστε τό παιδί
νά διαμορφώσει
τό μέλλον
του ανθρώπου

ΜΑΡΙΑ ΜΟΝΤΕΣΣΟΡΙ

“Α Π Α Ν Τ Α

1. ΝΑ ΧΤΙΣΟΥΜΕ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΠΟΥ ΤΑΙΡΙΑΖΕΙ ΣΤΟ ΠΑΙΔΙ
2. ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΜΙΑΣ ΝΕΑΣ ΑΓΩΓΗΣ
3. Η ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
4. ΝΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΟΥΜΕ ΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ
5. ΠΡΑΚΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΣΤΗ ΜΕΘΟΔΟ ΜΟΥ
6. Ο ΔΕΚΤΙΚΟΣ ΝΟΥΣ
7. ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ
8. Η ΑΝΑΚΑΛΥΨΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ
9. ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΞΕΡΕΤΕ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΣΑΣ
10. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΕΝΑΝ ΚΑΙΝΟΥΡΙΟ ΚΟΣΜΟ

Αποκλειστικότητα

Εκδόσεις Γλάρος

ASSOCIATION MONTESSORI INTERNATIONALE

Κεντρική διάθεση - παραγγελίες:

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 31 • ΑΘΗΝΑ 141 • ΤΗΛ. 36.18.457

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ: ΠΕΤΡΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

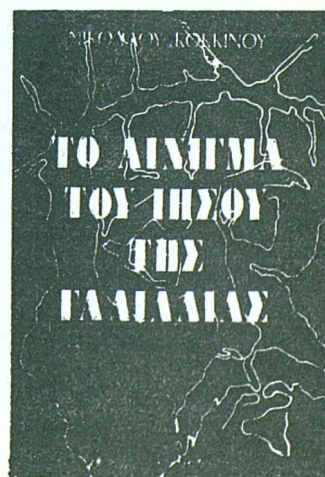
ΔΙΟΙΚΗΤΗΡΙΟΥ 31 • ΘΕΣ/ΝΙΚΗ • ΤΗΛ. 52.81.19

N. KOKKINOY

«ΤΟ ΑΙΝΙΓΜΑ ΤΟΥ
ΙΗΣΟΥ ΤΗΣ ΓΑΛΙΛΑΙΑΣ»

Ένα έργο που με απλότητα μελετά στοιχεία και με σωστή μεθοδολογική επιχειρηματολογία, σύγκριση, αντιπαραβολή και συλλογισμό, φτάνουν σ' ένα καυτό συμπέρασμα, τελείως αντίθετο μ' εκείνο που μας έχουν συνηθίσει, που διδαχτήκαμε και ακατάπαυστα διδασκόμαστε.

Ένα επαναστατικό έργο που συμβάλλει αποφασιστικά στην απομυθοποίηση μιας εποχής ιδιαίτερα σημαντικής για τη χριστιανική παράδοση, ιστορία και φιλολογία.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΧΡΥΣΗ ΤΟΜΗ» Πανεπιστημίου 56 Τηλ. 36.00.059

εξήγηση ότι υπάρχει τώρα ο γενικός κίνδυνος της Γερμανίας. Πιστεύαμε πως αργότερα θα αλλάξει η κατάσταση και θα μας δοθεί η βοήθεια που εκείνη την περίοδο δεν μπορούσε να μας δοθεί. Εγώ πιστεύω ότι αυτό περισσότερο παρέσυρε τον Σιάντο στον Δεκέμβρη, αν και δεν είναι μόνο αυτό. Πιστεύω ότι ο Σιάντος κάνει μια βολιδοσκόπηση, γι' αυτό δεν αρχίζει αμέσως τον πόλεμο με την Αγγλία. Νομίζω ότι ήθελε να ξεκαθαρίσει ορισμένα διπλωματικά προβλήματα και να αντιληφθεί τη γενικότερη στρατηγική του ενός και του άλλου κυρίως, όμως, της Σοβιετικής Ένωσης. Γι' αυτό ο Σιάντος δεν κινήθηκε αποφασιστικά και εμείς τον κατηγορήσαμε ότι παίζει με την επανάσταση, σαν να 'ναι η Αθήνα και ο Δεκέμβρης το πρώτο και το τελευταίο σημείο του κόσμου, όπου το κομμουνιστικό-μας κίνημα, εννοώ το παγκόσμιο κίνημα, «έπαιξε» την επανάσταση.

Ύστερα, έχουμε συμφωνία να μας δώσουν οπλισμό. Τέτοια συμφωνία κάνουμε το Σεπτέμβριο, και μάλιστα για βαρύ οπλισμό, και δεν μας δίνουν τίποτα. Τον Ιούλιο επίσης έχουμε συμφωνία για όπλα και δεν μας δίνουν τίποτα, όχι οι Άγγλοι, φυσικά, μα κάποιοι άλλοι από τη δική-μας την πλευρά. Υπάρχουν ντοκουμέντα για όλα αυτά. Εγώ, αυτό του Σεπτέμβρη, το συνδυάζω με την επίσκεψη του Τσώρτσιλ τον Οκτώβρη στη Μόσχα (1944), όπου έγιναν οι τελικές συμφωνίες και οι συμβιβασμοί γύρω από αυτά τα προβλήματα.

Την περίοδο εκείνη είναι που έρχονται σοβιετικοί στρατιώτες και αξιωματικοί στην Ελλάδα, που βγαίνουν από τα νοσοκομεία με αναρρωτική άδεια για να παρουσιαστούν σε υποτιθέμενες μονάδες στην Καβάλα και αλλού. Σου λέει, αυτά οι πράκτορες των Άγγλων θα τα μάθουν αμέσως.

Γιατί να 'ρθούν στην Ελλάδα; Μήπως δεν ήξεραν ότι δεν θα μπει ο στρατός-τους εδώ; Τό 'ξεραν. Επομένως κάτι επεδίωκαν. Γιατί κάνουν συμφωνία για οπλισμό και ύστερα δεν μας δίνουν; Για τη συμφωνία πήγε ο Πετρής (Σ.Σ. Γ. Ερυθριάδης, μέλος τδν Π.Γ. του ΚΚΕ) μέσα στη Βουλγαρία, εκεί συναντήθηκε με το σοβιετικό στρατάρχη Τολμπούχιν και την Κεντρική Επιτροπή του ΚΚ Βουλγαρίας. Αυτά έγιναν στις 20 Σεπτεμβρίου του 1944. Είναι ακριβώς η εποχή που τα σοβιετικά στρατεύματα έχουν φθάσει στα ελληνοβουλγαρικά σύνορα και δεν μπαιίνουν στην Ελλάδα. Ο Τολμπούχιν για το θέμα της εισόδου του σοβιετικού στρατού στην Ελλάδα, είπε στον Ερυθριάδη, ότι αυτό δεν είναι πρόβλημα που μπορούμε εμείς να το κανονίσουμε.

Άρχισαν, πάντως, να πηγαίνουν δικές-μας επιτροπές στη Βουλγαρία, που ζητούσαν να 'ρθεί ο σοβιετικός στρατός στην Ελλάδα. Και μόνο αυτό να σου πω, αρκεί. Δεν χρειάζεται άλλο για να καταλάβει κάποιος τη διπλωματική και την πολιτική-τους σημασία. Σου δίνει την ελπίδα αρχικά, ότι θέλει να έχει ένα επιχείρημα ώστε να το παρουσιάσει ότι μπαινει στην Ελλάδα, σε απάντηση των αιτημάτων του λαού για την απελευθέρωσή-του.

ΕΡ: Ζήτησε ο ίδιος ο Τολμπούχιν να σταλούν επιτροπές για να βασισθεί και να μπει στην Ελλάδα;

ΑΠ: Το αν το είπε η όχι ο Τολμπούχιν δεν ξέρω. Αλλά, μετά την συνάντηση του Ερυθριάδη, εμείς στέλνουμε επιτροπές. Πρωτύτερα δεν στέλναμε.

Ο Ταλμπούχιν παρ' όλα αυτά δεν μπαινει στην Ελλάδα. Ύστερα γίνεται συμφωνία για να δώσουν οπλισμό και δεν δίνουν οπλισμό, από αυτόν που είχαν μέσα - ολόκληρο σώμα βουλγαρικού στρατού. Τίποτα δεν δώσανε, ούτε μια σφαίρα, αυτό το λέει κατηγορηματικά, ο Ιωαννίδης. Όμως, αν από τα 20 κινήματα δεν δίναν οπλισμό σε 5, θά 'λεγες, τέλος πάντων. Αλλά μόνο εμείς δεν παίρνουμε οπλισμό, όλοι οι άλλοι παίρνουν.

ΕΡ: Το τηλεγράφημα Δημητρώφ, έρχεται στις 16 Δεκεμβρίου

Ο Σκόμπυ με τον αρχηγό του ΕΛΑΣ Στέφανο Σαράφη και τον Αρχηγό του ΕΛΕΣ Ναπολέοντα Ζέρβα, στην Καζέρτα.

και θα πρέπει να εκφράζει και τις σοβιετικές απόψεις. Το τηλεγράφημα υποδεικνύει έναν ειρηνικό προσανατολισμό. Ο Δεκέμβρης δεν ήταν τελικά δική-μας πρωτοβουλία;

ΑΠ: Μάλλον με δική-μας πρωτοβουλία ξεκίνησε ο Δεκέμβρης. Πάντως, στις παραμονές του Δεκέμβρη στέλεται αντιπροσωπεία του Π.Γ του ΚΚΕ στη Γιουγκοσλαβία' την αποτελούσαν ο Στέργιος Αναστασιάδης, ο Ανδρέας Τζήμας, και ο Μπαρμπαλέξης (Ματσούκας). (Από επίσημο γραφτό ντοκουμέντο δεν ξέρουμε τι ακριβώς συζητήσαν). Γενικά, είπαν ότι η κατάσταση στην Ελλάδα οξύνεται και εξέτασαν διάφορες περιπτώσεις για το τι μπορεί η δεν μπορεί να γίνει. Δυστυχώς, μέχρι στιγμής και τα Γιουγκοσλαβικά αρχεία παραμένουν κλειστά. Γι' αυτό δεν θέλω ακόμα να χρησιμοποιήσω αυτά που μου είπε ο Ανδρέας Τζήμας στα 1969, όταν μαζί αντιπροσωπεύσαμε την αντίστασή-μας στο διεθνές συμπόσιο της Οχρίδας και γνωρίστηκα και γώ με τον Γκουντχάουζ.

Όταν πια άρχισαν τα γεγονότα του Δεκέμβρη ξανανέβηκε μια αντιπροσωπεία στη Γιουγκοσλαβία. Μια άλλη έφυγε για τη Βουλγαρία. Αντιπροσωπεία αναχώρησε και για τη Σοβιετική Ένωση, αλλά δεν έγινε δεκτή. Και είναι ορισμένοι που δεν μιλάνε και έχουν υποχρέωση να μιλήσουν. Εκείνοι που έλεγε ο Ιωαννίδης, ότι «στείλαμε τον Πετρή και δεν μπόρεσε να περάσει», με απασχόλησε πολύ έκ των υστέρων. Τότε δεν το είχα καταλάβει καλά. Μετά, όμως, καθόμουνα και αναρωτιώμουνα, τι θα πει «δεν μπόρεσε να περάσει;» Αφού στα βόρεια ήταν ελεύθερη περιοχή, ήταν ο ΕΛΑΣ εκεί. Όπως τό 'λεγε ο Ιωαννίδης, αρχικά νόμιζα ότι η αντιπροσωπεία-μας προοριζόταν για τη Βουλγαρία. Μετά ανακάλυψα ότι η αποστολή ήταν για τη Σοβιετική Ένωση και δεν τη δέχτηκαν. Επρόκειτο για μια αντιπροσωπεία που πήγαινε για Λονδίνο, ο Καρβούνης και άλλοι. Σε αυτή περιλαμβανόταν και η κύρια αντιπροσωπεία με σκοπό την ΕΣΣΔ. Δεν κατόρθωσε να πάει, γιατί δεν θέλησαν να πάει: η δικαιολογία ήταν ότι δεν μπορούσαν να βρεθούν μέσα (συγκοινωνιακά) για την ασφαλή μεταφορά-τους. Η αντιπροσωπεία περιπλανήθηκε αρκετά μεταξύ Σόφιας — Βελιγραδίου και τελικά επέστρεψε. Ο Ιωαννίδης φυσικά, δίνει τη δική-του χονδρική εξήγηση, λέγοντας ότι όλοι ήθελαν να μας σπρώξουν στη σύγκρουση για να απασχολούμε εμείς τους Εγγλέζους. Πολύ πικρό αυτό, αλλά δεν είναι μακριά από την αλήθεια, παρ' όλο που η κατάσταση είναι πολύ πιο σύνθετη.

ΣΤΗ ΣΥΝΕΧΕΙΑ της συνέντευξής-του ο Α. Παπαπαναγιώτου, αναφέρεται στις απόψεις και τις εκτιμήσεις-του για τους παράγοντες που καθόρισαν την πολιτική του Στάλιν στο «ελληνικό θέμα», τη στάση των Αλβανών και των Γιουγκοσλαύων, αποσαφηνίζει και αποκαλύπτει στοιχεία και πλευρές των διεργασιών του 1946-47 που οδηγούν στον εμφύλιο.

ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ

ΠΑΡΑΞΕΝΟΙ ΝΕΟΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΙ

Το «Κέντρο Πολιτικής Ερευνας και Επιμορφώσεως», Θεωρητικό Ινστιτούτο της Νέας Δημοκρατίας (αλήθεια, ποιός παρέχει τα δέκα εκατομμύρια που αποτελούν τον ορεκτικότατο προϋπολογισμό του;) οργανώνει Συμπόσιο που, όπως πληροφορούμαστε, «τελεί υπό την αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού».

Σ' αυτό μετέχουν διάφορες διεθνείς ασημαντότητες. Ποιός να είναι, άραγε, αυτός ο Πασκάλ Σαλέν, παντελώς άγνωστος που, όμως, κατά τους ισχυρισμούς των οργανωτών έχει «εκτεταμένη συγγραφική δραστηριότητα σε περιοδικά κύρους» (sic). Κι ακόμα, διάφοροι ιδεολογικοί εκπρόσωποι της διεθνούς άκρας δεξιάς. Ανάμεσά-τους ο Λιούις Λέρμαν, ιδεολογικό πρότυπο του Ρήγκαν, ο Σουηδός Ρόντενφελτ, φανατικός πολέμιος του κράτους προνοίας, που έχουν δημιουργήσει οι σοσιαλδημοκράτες στην πατρίδα-του, ο Μπαρμπόσα γνωστός Πορτογάλος ακροδεξιός και άλλοι ανάλογοι.

Θα μιλήσει κι ο Έλληνας Κόλμερ, με θέμα «Η ελληνική οικονομία στα '80: οι πολιτικές πραγματικότητες σε αντίθεση με τις κοινωνικές προσδοκίες». Πρόκειται, όπως καταλαβαίνετε, για τη συνηθισμένη απολογία της λιτότητας.

Πέρα από το σκάνδαλο που μοιραία προκαλεί η υιοθεσία από το «Υπουργείο της Δεξιάς Κούλτούρας» μιας καθαρά κομματικής εκδήλωσης, μας κάνει εντύπωση η σεμνοτυφία των ιδεολόγων της «Ν.Δ.» Γιατί σ' αυτό το όργιο συντηρητισμού να προσδίδεται υποκριτικά ο παραπλανητικός τίτλος του νεοφιλελευθερισμού. Έξεστιν δεξιούς «διανοούμενους» ασχημονείν. Κι η θέση ορισμένων σοσιαλιζόντων που φέρονται ότι μετέχουν, τουλάχιστον περίεργη. Εκτός αν, μετά την κοινοβουλευτική, άρχισε και η διεύρυνση στο χώρο των «περί τας τέχνας και τα γράμματα ποιούντων τας διατριβάς».

Ένα βιβλίο για το Κυπριακό

Ο συνεργατης-μας κ. Πλουτής Σέρβας, που πρόσφατα κυκλοφόρησε βιβλίο-του με τίτλο «Κυπριακό - Ευθύνες», πήρε από τον αρχηγό του ΠΑΡΚΕ κ. Γεώργιο Μαύρο την θερμή επιστολή που δημοσιεύουμε στη συνέχεια:

Αθήνα 29 Απριλίου
Αγαπητέ Πλουτή,
Σε συγχαίρω για το βιβλίο-σου

Κυπριακό - Ευθύνες. Φωτίζει μια από τις πιο κρίσιμες περιόδους του Κυπριακού. Το υλικό που περιέχει, άγνωστο στους πολλούς, βοηθά στην κατανόηση σε βάθος του όλου προβλήματος και στην αναζήτηση των ευθυνών. Είπα «άγνωστο στους πολλούς» δηλαδή στο λαό. Γνωστό όμως στους λίγους, σ' αυτούς δηλαδή που φέρουν και τις μεγάλες ευθύνες.

Δεν ήταν καθόλου εύκολο στον Κυπριακό λαό να μετάσχει, σαν συλλογική δύναμη, στον κα-

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

● Εξαιρετικά καλαισθητός ο «Οδηγός του Μουσείου Μπενάκη» ήρθε να καλύψει το κενό που απ' το 1974 υπάρχει, όταν εξαντλήθηκε η τελευταία έκδοση του σύντομου Οδηγού που κυκλοφορούσε τότε. Ένα δύσκολο έργο επιλογής που πραγματοποιήθηκε από τον διευθυντή του μουσείου Α. Δεληβορριά, με την πολύτιμη συμβολή των συνεργατών-του.

● Στο Σταθμό Λαρίσης, την «επίσημη» σιδηροδρομική είσοδο της Ευρώπης στην Ελλάδα, δεν υπάρχουν καροτσάκια να μεταφέρει κανείς τις αποσκευές-του. Αναγκαστικά, πρέπει να ζαλώνεται τα υπάρχοντά-του όποιος πατάει το πόδι-του στον τόπο-μας — να αποκτή μια πρώτη εκλεκτική συγγένεια με τα γαϊδουράκια-μας και να αγωνίζεται να φτάσει ως την έξοδο.

Τα προβλήματα του Σταθμού Λαρίσης δεν τελειώνουν, φυσικά, με τα καροτσάκια, αλλά τουλάχιστον αυτά δεν θά 'ταν τόσο δύσκολο να αποκτηθούν. Και δεν το λέμε μόνο για τους ξένους επισκέπτες-μας, αλλά γιατί κοντά σ' αυτούς μπορεί κι εμείς να ποτιστούμε...

● «Καλοί-μου αναγνώστες, συγχωρείστε-με που θα υποστείτε την ανοιχτή-μου επιστολή, μα μπρος στον Έρωτα όλοι πρέπει να δείχνουμε κατανόηση. Δεν έχω άλλο τρόπο να Τη βρω, παρά μόνο μέσα απ' τα βιβλία-μου, αν ποτέ κανένα πέσει στα χέρια-της».

Και με αυτήν την εξήγηση, ο ποιητής Βασίλης Ιωακείμ στον «Ειρηνικό Λόγο» και τα 11 ποιήματα του Salvatore Quasimodo εμπνευσμένα απ' την Ελλάδα, που μεταφράζει, αντί για άλλο πρόλογο δημοσιεύει την «Ανοιχτή Επιστολή προς την άγνωστη αγαπημένη».

Θα θέλαμε να αναδημοσιεύσουμε την επιστολή, μα καθώς είναι μεγάλη, κρατάμε τα βασικά στοιχεία: Η «άγνωστη αγαπημένη» λοιπόν, πήγε στην Έκθεση Λογοτεχνικού Βιβλίου στο Ζάππειο, 14 Μαΐου του '80. Μάτια γαλανά, περίπου 18 χρονών, με μεγάλα κοκκάλινα χυαλιά, ξανθά μαλλιά και μεγάλα σκουλαρίκια. Την περίμενε κάποιος κύριος και περπάτησε μαζί-του προς την Βασιλίσση Όλγας. Μπήκε σ' ένα ακριβό αυτοκίνητο κι εξαφανίστηκε...

Αν κάποια αναγνώστριά-μας αναγνωρίσει τον εαυτό-της στην περιγραφή, ας μας γράψει: Για τη στήλη της καρδιάς του ANTI.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΥΣ ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΕΤΑΝΙΑ

● Την εικονιζόμενη φωτογραφία με μορφή καρτ-ποστάλ (γιατί φαίνεται πως οι Άγγλοι έχουν χιούμορ (και εμπορικό) πήραμε από φίλο που ξει στο Λονδίνο και πίσω έγραφε:

Μα, για τίποτα πια δεν μπορούμε να είμαστε σίγουροι;

Είναι αγνή κόρη η Λαϊντυ Ντάι ή όχι; Σύμφωνα με υπεύθυνες δηλώσεις του θείου-του Λόρδου Σπένσερ, που ξέρεi τη λ. Ντάι από παιδί, η λαϊδή δεν είχε ποτέ σαρκικό παρτεναίρ και ένας πλατωνικός έρωτας των φοιτητικών-της χρόνων δεν εξελίχθηκε ποτέ. Έτσι η μέλλουσα βασίλισσα του Ηνωμένου Βασιλείου εξασφαλίζεται ότι δεν έχει παραδοθεί στο πάθος ενός κοινού θνητού, αλλά παραμένει ακόμα ανεξιχνίαστο τί έγινε κεινο το βράδυ στο τρένο με τον Τσάρλυ, που πήγαιναν και οι δύο στις ιπποδρομίες. Αν δεν απαντηθεί και αυτό τότε θα είναι παντού διάχυτη η υποψία ότι η μέλλουσα βασίλισσα είχε παραδοθεί από πάθος στον Τσάρλυ, πριν το Ιδιωτικό Συμβούλιο των κυριών και κυριών τιμής, της τωρινής βασιλίσσης αποφανθεί συγκαταβατικά για τον γάμο, πράγμα που έγινε μόλις προχθές. Οπότε πώς θα ζούμε πια με μια τέτοια αβεβαιότητα; Δεν μας σκέφτονται καθόλου;

N.X.

θορισμό των χειρισμών και τη λήψη των κρίσιμων αποφάσεων. Αυτό δεν είναι έργο του λαού, αλλά των πολιτικών ηγετών και κατ' εξοχήν της κυβερνήσεως των Αθηνών. Το εθνικόν Κέντρο φέρει όλες τις ευθύνες για τους πολιτικούς και διπλωματικούς χειρισμούς, που οδήγησαν το Κυπριακό στη σημερινή-του κατάσταση.

Ο κυπριακός λαός έκαμε με το παραπάνω το χρέος-του, όταν οικοδομούσε το αιματηρό μεγαλείο

του αγώνα για την απελευθέρωση και την αυτοδιάθεση της Κύπρου.

Έστω και αργά η ιστορική ανάλυση που περιέχεται στο βιβλίο-σου μπορεί να χρησιμεύσει για τη χάραξη των σωστών χειρισμών που θα εξασφαλίσουν την ανεξαρτησία και την εδαφική ακεραιότητα της νήσου και την επιβίωση του ελληνοκυπριακού πληθυσμού.

Με φιλικά αισθήματα

Γεώργιος Μαύρος

Κινηματογράφος

Κινηματογράφος και Λογοκρισία

Στις 12, 13 και 14 Δεκεμβρίου 1980, πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα το Α' Πανελλήνιο Συνέδριο Κινηματογράφου. Ήδη το ενδιαφέρον υλικό αυτού του συνεδρίου είναι προσιτό σε ένα ευρύτερο κοινό, με την έκδοση τόμου. Το κείμενο που ακολουθεί, δεν περιλήφθη στην έκδοση «Υλικά και Πρακτικά του Α' Πανελλήνιου Συνεδρίου Κινηματογράφου». Πρόκειται για εισήγηση πάνω στο θέμα της λογοκρισίας, που διάβασε ο Θανάσης Ρεντζής από μέρους της Εταιρείας Σκηνοθετών.

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΣΚΗΝΟΘΕΤΩΝ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΘΕΜΑ ΤΗΣ ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑΣ

Η ύπαρξη του θεσμού της Λογοκρισίας στην Ελλάδα είναι πολύ παλιά: αυτό είναι άσφαλώς γνωστό. Όπως είναι επίσης γνωστό ότι στο παρελθόν — στο άπώτερο αλλά και στο πολύ πρόσφατο — έχουν σημειωθεί άφθονα τέτοια κρούσματα, είτε πρόκειται για τις απαγορεύσεις κινηματογραφικών σεναρίων — που ισοδυναμούν με άρνηση για τη χορήγηση άδειας για την κινηματογράφησή τους — είτε πρόκειται για την απαγόρευση της προβολής μιας ταινίας πού, όταν δεν αναφέρεται στο σύνολό της, αναφέρεται στις σκηνές εκείνες πού οι λογοκριτές θεωρούν επιλήψιμες.

Η κατάσταση αυτή είναι άφορητη. Η ύπαρξη του προσβλητικού αυτού θεσμού έρχεται σε κατάφωρη αντίθεση με το γενικό σημερινό ρεύμα, πού τείνει στη διεύρυνση της ελευθερίας στη διακίνηση των ιδεών, την ουσιαστικότερη ύλοποίηση των διακηρύξεων για τ' Ανθρώπινα Δικαιώματα και την αποτελεσματική προστασία των ατομικών ελευθεριών. Η Έταιρεία Σκηνοθετών επιδιώκει την άμεση κατάργηση της Λογοκρισίας, πού στην Ελλάδα υπάρχει και λειτουργεί όχι μόνον κατασταλτικά αλλά και προληπτικά. Αλλά θά πρέπει, ταυτόχρονα, να γίνει αντιληπτό ότι αυτή η Μορφή της άστυνόμευσης του πνεύματος πού είναι η Λογοκρισία, δέ μπορεί και δέν πρέπει να παραμένει τό πρόβλημα μιας μονάχα μερίδας των πολιτών αυτής της χώρας. Δέν είναι μόνο οι Σκηνοθέτες, δέν είναι μόνον οι συγγραφείς, δέν είναι γενικότερα μόνο οι διανοούμενοι και οι καλλιτεχνικοί δημιουργοί πού θίγονται άπ' την ύπαρξη της Λογοκρισίας, και δέν άφορα μόνο αυτούς τό ζήτημα της λειτουργίας της: ή θεσμοποίηση και ή άσκηση μιας Αύθαιρεσίας άφορα στο σύνολο των μελών μιας Κοινωνίας.

Γιατί ή Λογοκρισία, στο βαθμό πού — όχι μόνο έμποδίζει την ελεύθερη έκφραση των ιδεών — αλλά και κυρίως — διαμορφώνει έναν άνελεύθερο τρόπο του σκέπτεσθαι στους λογοκρινόμενους,

συνιστά ένα πρόβλημα όχι μόνον πολιτικού αλλά και ήθικού χαρακτήρα. Όταν τά μέλη μιας κοινωνίας έξοικιώνονται με τή νοοτροπία της αυτολογοκρισίας, με τή νοοτροπία της ύποταξης σε προκατασκευασμένες άλήθειες, στους κάθε είδους κομφορμισμούς πού επιβάλλουν τά κατεστημένα συμφέροντα — τότε τό κοινωνικό σύνολο βρίσκειτα ήδη στη διαδικασία της διαφθοράς όχι μόνο των κοινωνικών αλλά και των διαδικασιών σχέσεων, και οι έλπίδες να επιβιώσει σαν οργανωμένο σύνολο άτόμων με βούληση, σά σύνολο πολιτών και όχι υπηκόων, μειώνονται δλο και περισσότερο, μέχρι τήν όριστική παρακμή.

Σ' αυτό τό σημείο θά χρειαστεί να έπισημάνουμε τή θεμελιώδη αντίφαση πού ύπάρχει άνάμεσα σ' αυτό πού συμβαίνει στην πραγματικότητα και σ' αυτό πού κατ' έπίφαση επιδιώκει ό λογοκριτικός θεσμός. Η Λογοκρισία είναι μία μορφή αυταρχισμού του κρατικού μηχανισμού, αλλά όχι μονάχα αυτού: μπορεί κανείς να τή συναντήσει και σ' άλλου είδους μηχανισμούς και σε διαφορετικές κλίμακες και μορφές. Σημασία όμως έχει τό έξης: όπως κάθε μορφή αυταρχισμού έτσι, και ή Λογοκρισία επιβάλλεται στο όνομα κάποιων αξιών — κοινά παραδεκτών — πού πρέπει να διαφυλαχτούν.

Ο αυταρχισμός και ή αυθαιρεσία δέν επιβάλλονται χωρίς να συνοδεύονται από κάποιο σκεπτικό πού επιδιώκει να νομιμοποιήσει την ύπαρξή τους. Συνήθως πρόκειται για τή σωτηρία της Χώρας από κάποιο άμεσο κίνδυνο ή για τή προστασία κάποιων κατακτήσεων ή για τήν προσωρινή — αλλά πού συνήθως τείνει να διαιωνισθεί — άναστολή βασικών ανθρώπινων δικαιωμάτων λόγω «ειδικών συνθηκών», πού όταν πάσουν να ύπάρχουν τά δικαιώματα θά έπιστραφούν στους δικαιούχους τους.

Αλλά, εάν ή μυθολογία της κινδυνολογίας έχει ένα λεξιλόγιο κι ένα περιεχόμενο πολύ περιορισμένο, πολύ γνωστό και με έλάχιστες παραλλαγές στους χρόνους και στους τόπους, αντίθετα, ή άποτελεσματικότητά τους παρουσιάζει ένα ψηλό δείκτη έπιτυχίας.

Η έλλειψη πληροφόρησης, ή διανοητική κόπωση, ή άπομόνωση των διαφόρων κοινωνικών ομάδων μεταξύ τους, ή εγκαθιδρυμένη νοοτροπία ότι τό επί μέρους πρόβλημα μιας Κοινωνικής ομάδας δέν άφορα τίς ύπόλοιπες, είναι οι αίτιες πού έξηγοδν αυτή τή σχετική εύκολη έπιβολή των αυθαιρεσιών πού δικτατορεύουν διάφορες έκφάνσεις της δημόσιας ζωής, για να οδηγήσουν συχνά στην έπιβολή της έξουσίας διαφόρων αυτόκλητων «σωτήρων»...

Ο λογοκριτικός θεσμός δέν κάνει έξαιρεση ούτε ως προς τή λογική πού νομιμοποιεί τήν ύπαρξή του, ούτε ως προς τά άποτελέσματα πού παράγονται άπ' τή λειτουργία του. Ένδεικτικό άπ' αυτή τήν άποψη είναι τό άρθρο 8 παρ. 4 του άναθεωρηθέντος πρόσφατα Νόμου «περί έλέγχου Κινηματογραφικών Ταινιών» πού άναφέρει τά έξης: «...Απαγορεύεται ή δημόσια προβολή μιας ταινίας εάν κατά τήν κρίση της Έπιτροπής Έλέγχου ύπάρχουν στην ταινία στοιχεία επιλήψιμα δυνάμενα να επιδράσουν επιβλαβώς εις τήν νεότητα ή να επιφέρουν διατάραξη της δημόσιας τάξεως ή έφ' όσον προπαγανδίζουν άνατρεπτικές θεωρίας ή δυσφημοδν τήν χώραν μας από

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΓΩΝΑΣ

Τιμ. Φιλήμονος 13, τηλ. 64.40.366

Κεντρική διάθεση

Κωλέττη 11, τηλ. 36.04.885

Πιέρ Μασρέ
Έπιέν Μπαλιμπάρ

Μιά
όλιστική προσέγγιση
της λογοτεχνίας
και της γλώσσας

Θεαρία — Μικρή σειρά 1

Έκδόσεις Άγώνας

Γιάννης Δ. Μηλιάς

Έκπαίδευση
και
έξουσία

Κριτική
της καπιταλιστικής εκπαίδευσης

Θεαρία — Μικρή σειρά 2

Έκδόσεις Άγώνας

Μανουέλ Καστέλς

Πόλη
και
κοινωνικοί άγώνες

Θεαρία — Μικρή σειρά 3

Έκδόσεις Άγώνας

κυκλοφορούν

1. Α. Άλτουσέρ, *Τι πρέπει να αλλάξει στο κομμουνιστικό κόμμα*
2. Μ. Τζονστόουν, *Σοσιαλισμός, δημοκρατία και μονοκομματικό σύστημα*
3. Ντ. Λεκούρ, *Έτεροδοξία ή επανάσταση;*
4. Ν. Γ. Μουσούρου, *Η θεωρία του Λένιν για τό δημοκρατικό συγκεντρωτισμό*
5. Α. Άλτουσέρ, *Για τήν κρίση του μαρξισμού*
6. Α. Άλτουσέρ — Ε. Μπαλιμπάρ — Μπ. Έντελμάν — Ν. Πουλιαντζής, *Συζήτηση για τό κράτος*

απόψεως έθνικης και τουριστικής η εάν καθ' οιονδήποτε τρόπον ύπονομεούν τας ύγιεις κοινωνικας παραδόσεις του ελληνικού λαού η τέλος καθάπτονται τής χριστιανικής θρησκείας.

Πίσω από τις γραμμές αυτής της παραράφου, υπάρχουν τρεις βασικές ιδέες η μάλλον τρεις βασικές προϋποθέσεις που θεμελιώνουν την λογοκριτική λογική, που νομιμοποιούν την ύπαρξη και τη λειτουργία μιας Αθαιρεσίας:

α) Πρώτη προϋπόθεση είναι τό ότι υπάρχουν όρισμένες άξιες τής ελληνικής κοινωνίας όπως είναι: τά χρηστά ήθη τής νεολαίας, η κοινωνική ειρήνη, οι ύγιεις κοινωνικές παραδόσεις του ελληνικού λαού, η χριστιανική θρησκεία κ.λπ. Οι άξιες αυτές θεωρούνται δεδομένες, απόλυτες, άμετακίνητες και μέ μονοσήμαντο περιεχόμενο. Οι άξιες αυτές πρέπει να διαφυλαχτούν, και για χάρη αυτής τής διαφύλαξης καταργείται μία άλλη άξια: η έλευθερία — όχι για τη θεμελιώδη άμφισβήτησή τους, αλλά για τό περιεχόμενο που μπορεί να τους δοθεί η ή άμφιβολία για την πραγματική ύπαρξη όρισμένων άπ' αυτές η τέλος, η έλευθερία για την Κριτική, ως προς τον τρόπο που οι άξιες αυτές λειτουργούν σήμερα στην ελληνική κοινωνία. 'Αλλά άκριβθς αυτή η άρνηση τής έλευθερίας του να εκφρασθεί κανείς πάνω σ' αυτές τις άξιες, άπορεί άπ' τη δεύτερη προϋπόθεση, που είναι ότι:

β) 'Εκείνοι που έχουν τη νόμιμη έξουσία τής απαγόρευσης είναι ταυτόχρονα και οι μοναδικοί έρμηνευτές αυτών των αξιών' κάτι περισσότερο: είναι ταυτισμένοι μ' αυτές τις άξιες. Χωρίς αυτούς και χωρίς την έξουσία τους, οι άξιες τής ελληνικής κοινωνίας καταργούνται αυτόματα. 'Ετσι φτάνουμε στην παράλογη άξίωση ότι τό θεμελιώδες σύστημα των κοινωνικών θεσμών, που είναι τό προϊόν τής ιστορίας ενός λαού και χαρακτηρίζει την ιδιαιτερότητά του, είναι ταυτισμένο μέ την ομάδα των ανθρώπων που άσκουν την έξουσία, μέ τά άτομα δηλαδή που έχουν τό χρίσμα τής και λειτουργούν στά πλαίσια ενός Διοικητικού μηχανισμού. Αυτή η ταύτιση, η έξίσωση του γενικού και διαχρονικού μέ τό επιμέρους και περιστασιακό, άπορρέει από την τρίτη προϋπόθεση, που είναι ότι:

γ) 'Ο λαός, οι πολίτες αυτής τής χώρας δέν είναι σε θέση ούτε έχουν την άρμοδιότητα να διαφυλάξουν τις άξιες τής κοινωνίας τους, άπ' όσους θά έπεδίωκαν να τις επιβουλευτούν μέ οποιοδήποτε τρόπο. Μόνοι άρμόδιοι και μόνοι ίκανοί να διαθλέψουν τον κίνδυνο από την καταράκωση αυτών των αξιών, είναι οι όλιγοι και εκλεκτοί που έχουν ένδυθει τό συγκεκριμένο άξίωμα του θεματοφύλακα. Αυτοί προνοούν, αυτοί ένεργούν, αυτοί απαγορεύουν, αυτοί σκέπτονται για λογαριασμό του συνόλου των πολιτών τής χώρας. Δέν είναι λογικό να σκεφθεί κανείς ότι οι απαγορεύσεις που εκδίδουν αυτοί οι θεματοφύλακες, είναι η ουσιαστική προϋπόθεση τής ύπαρξής τους; 'Εάν δέν απαγορεύαν, τότε σε τί θά χρησημεύαν;

'Ετσι, η προστασία του κοινωνικού συνόλου, που είναι η κατ' έπίφαση άποστολή του λογοκριτικού θεσμού, στην πραγματικότητα δέν είναι άλλο παρά η προστασία εκείνων που έχουν «επαγγελματικά» αναλάβει να «προστατεύσουν» τό κοινωνικό σύνολο, μετατρέ-

ποντάς το σε μία άβουλη, χωρίς άποψη και χωρίς πρωτοβουλία μάζα, που έχει εκχωρήσει τά βασικά τής δικαιώματα στην παντοδυναμία κάποιο διοικητικού μηχανισμού. Αυτή είναι η αντίφαση για την όποια μιλήσαμε παραπάνω.

Μπαίνοντας η χώρα μας στην Κοινότητα των Ευρωπαϊκών Κρατών, έχει στις άποσκευές της ένα Νόμο «περί έλέγχου των κινηματογραφικών ταινιών» που τό μεγαλύτερο μέρος τους συντάχτηκε στην περίοδο τής Κατοχής, και τό συμπλήρωμά του στην περίοδο τής Δικτατορίας. Κι άς μήν ίσχυρισθεί κανείς «κρατικός άρμόδιος» ότι η λογοκρισία ύφίσταται και σε άλλες χώρες τής Εύρώπης. Γιατί, στις ελάχιστες ευρωπαϊκές χώρες που ύφίσταται ακόμα μία κάποια μορφή έλέγχου, τις σπάνιες φορές που λειτουργεί άφορα σε θέματα προστασίας των ήθων και ούδέποτε σε θέματα πολιτικού χαρακτήρα. Κι άλλωστε δέ βλέπουμε για ποιό λόγο η 'Ελλάδα δέ θά μπορούσε να είναι πρωτοπόρα στην κατάργηση ενός θεσμού άναχρονιστικού. Γιατί η 'Ελευθερία, η δημοκρατική νοοτροπία και συμπεριφορά, είναι μία ύπόθεση άδιαίρετη. Δέν υπάρχουν μικρές και μεγάλες έλευθερίες. Δέν υπάρχει πραγματική δημοκρατική διακυβέρνηση όταν νοθεύεται μέ επιμέρους αυταρχικούς θεσμούς και άθαιρετες συμπεριφορές. 'Η, όταν συμβαίνει κάτι τέτοιο, είναι χρέος όλων να τις έξαλείψουν.

'Η λογοκρισία που είναι άστυνόμηση του πνεύματος, δηλαδή άρνηση στο δικαίωμα να σκέφτεται κανείς έλεύθερα, να εκφράζει τη σκέψη του, είναι θεσμός προσβλητικός για τους διανοούμενους αυτής τής χώρας, ταπεινωτικός για τον ελληνικό λαό, μειωτικός για μία χώρα που γίνεται μέλος μιας ευρύτερης κοινότητας. Θεωρούμε πως είναι χρέος μας ό άγώνας για την κατάργηση αυτού του θεσμού τής Λογοκρισίας, γιατί δέ θεωρούμε κανένα έξ ύπαρξης «άρμόδιος» να προστατεύει τις άξιες του ελληνικού λαού, και γιατί θεωρούμε πως είναι πράξη άνάξια για έλευθερους ανθρώπους η εκχώρηση αυτού του δικαιώματος σε όποιονδήποτε που άθαιρετα άπονέμει στον έαυτό του την ιδιότητα του θεματοφύλακα. Προτιμούμε ν' αφήσουμε τον ελληνικό λαό ν' αποφασίζει τι είναι Καλό και τι είναι Κακό, τι θέλει και τι δέ θέλει, τι τού άρέσει και τι δέν τού άρέσει. Και γι' αυτούς που μένουν πεισματικά προσκολλημένοι σ' ένα παρελθόν που είναι πιά χωρίς έπιστροφή, έχουμε μία σύσταση: να βάλουν τό ρολόι τους στην ώρα του γιατί πάει πίσω...

Βέβαια παλαισημερολογίτες υπάρχουν παντού και πάντα, αλλά η παρουσία τους δέ μπορεί να είναι άλλη άπ' αυτή, που έχουν στη φύση τά κάθε είδους άπολιθώματα.

Είναι μόνο δεικτες τής παρελθούσης ζωής αλλά όχι καθοριστικοί παράγοντες τής εξέλιξης.

Τέλος, η 'Εταιρία 'Ελλήνων Σκηνοθετών, τό μόνο που θά μπορούσε να δεχτεί και τό προτείνει, είναι η διάκριση των ταινιών σε κατάλληλες και άκατάλληλες γι' ανήλικους, μέ σκοπό την προστασία τής νεότητας.

Συνεπώς, όλοι οι κατοχικοί και χουντικοί νόμοι πρέπει να καταργηθούν όλοσχερώς και για πάντα.

ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ....

ΣΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

ΣΤΗΝ ΚΕΜΟΠΟΛΗ ΑΔΙΝΑ

ΕΣΑΡΧΕΙΑ
ΑΔΑΝΗΙΑ
ΣΤΗΝ ΟΔΟ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 76
ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΝΑ ΜΑΓΑΖΙ ΠΟΥ ΠΟΛΛΑ ΣΤΕΡΕΟΦΩΝΙΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ

Ι ΣΑΝ ΑΝΙΧΤΕ ΤΙΝ ΠΟΡΤΑ

ΚΑΙ ΠΟΥ ΠΑΡ' ΟΝΟ ΠΟΥ ΠΟΛΙΟΡΚΗΘΗΚΕ ΑΠΟ ΕΥΡΩΠΑΙΟΥΣ ΑΠ' ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΜΕΡΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΑΣΗΣ ΚΡΑΤΗΣ ΚΛΕΨΤΗ ΤΗΝ ΠΟΡΤΑ.....

...ώστε να εξαγορεύσετε να εξημερετή τους θαλαγγείς με την ίδια βονέπια και φιλική διάθεση όπως και παλιά

• Ένας Φυσικός-Ηλεκτρονικός και Ένας Ηλεκτρολόγος-Ηλεκτρονικός είς περιμένουν για να διαλέξετε μαζί τό καλύτερο ΣΤΕΡΕΟ και τά λεφτά σας να πιάσουν τόπο

STUDIO HI FI ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 76
ΑΘΗΝΑ 706
ΤΗΛ 3602697 - 3627858

ΟΛΑ ΟΣΑ ΘΕΛΑΤΕ ΝΑ ΜΑΘΕΤΕ ΓΙΑ ΤΑ ΣΤΕΡΕΟ ΚΑΙ ΚΑΝΕΙΣ ΔΕΝ ΣΑΣ ΤΑ ΕΛΕΓΕ -

Βιβλιο-παρουσίαση

ΕΥΘΥΜΙΟΥ Δ. ΠΟΥΡΝΑΡΑΚΗ
Διεθνείς οικονομικές σχέσεις, θεωρία και πολιτική
Εκδ: Παπαζήση, Αθήνα 1980.

Το βιβλίο αυτό του καθηγητή Πουρναράκη είναι βασικά η δεύτερη έκδοση σε αυτοτελή τόμο δύο εγχειριδίων πάνω στο θέμα αυτό με σημαντικές προσθήκες αλλαγές και ανακατατάξεις της ύλης. Η εμπλουτισμένη αυτή έκδοση επιδιώκει να καλύψει τα θέματα που περιλαμβάνονται στο μάθημα του Διεθνούς Εμπορίου σε προπτυχιακό επίπεδο.

Σε αντίθεση με την πρώτη έκδοση που είχε καθαρά θεωρητικό χαρακτήρα, στη δεύτερη επιδιώκεται η συστηματική ανάπτυξη των Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων τόσο από θεωρητικής σκοπιάς όσο και από πλευράς οικονομικής πολιτικής. Ο συγγραφέας προσεγγίζει ικανοποιητικά το δύσκολο εγχείρημα: να εφοδιάσει το σπουδαστή με τα εννοιολογικά και αναλυτικά εργαλεία που χρειάζονται για να κατανοηθεί η φιλολογία εξειδικευμένων θεμάτων και να καλύψει ορισμένα θέματα σε βάθος, ώστε να προπαρασκευάσει το σπουδαστή για μεταπτυχιακές σπουδές στο κλάδο του Διεθνούς εμπορίου.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΠΛΑΣΤΗΡΑ
Σχέδια για να μάθω να υπακούω
Εκδ: Εγνατία - Τράμ, Θεσσαλονίκη 1981

«Επέτειος»: Τους σχηματισμούς θα περάσω / κι αν έχω τύχη / κάποιο τάνκς θα μαχαιρώσω / μ' αυτές τις βίδες βίδες βίδες / ένα μικρό κατάστημα θ' ανοίξω / και θα νοικοκυρευτώ».

Με το πρώτο-της βιβλίο η Α.Π. δηλώνει μια απλότητα και καθαρότητα γραφής αξιόλογη. Κάπου, όμως, ιδιαίτερα διστακτικά, δεν αφήνει παρά μικρά ανοίγματα στην παρέμβαση της φαντασίας του αναγνώστη.

ΜΑΡΓΚΕΡΙΤ ΓΙΟΥΡΣΕΝΑΡ
Με ανοιχτά τα μάτια
Μεταφρ: Μανώλη Πεταλά
Εκδ: Χατζηνικολή

Η Μαργκερίτ Γιουρσενάρ, αυτό το ιδιαίτερο πνεύμα που ανατρέπει την τρέχουσα λογική, μέσα από τη θέση-στάση της «οπισθοφυλακής», απεικονίζεται με ενάρχεια σ' αυτό το βιβλίο, που πραγματοποιήθηκε ύστερα από μακρόχρονη προσέγγιση και συζήτηση, που έκανε μαζί-της ο Matthieu Galey.

Η πρόθεση του Μ.Γ. ήταν ν' ακουστεί η δική-της φωνή, κατευθύνοντας τη συζήτηση όλο και περισσότερο προς τα θέματα που την απασχολούν: παιδική ηλικία, παιδεία, χρήματα, λογοτεχνία, όνειρο και ναρκωτικά, πολιτική, σοφοί και συγγραφείς, ρατσισμός, φεμινισμός, οικολογία.

ΕΡΙΚΟΥ ΙΨΕΝ
Αυτοκράτορας και Γαλιλαίος
Μεταφρ: Άννα Βαρβαρέσου - Τζόγια
Εκδ: Δωδώνη, Αθήνα

Στη σειρά «Παγκόσμιο Θέατρο» έχουμε το τελευταίο δραματικό έργο του Ίψεν με ιστορικό θέμα. Έργο του 1873, σύνθετο γιατί προϋποθέτει την ιστορική γνώση και τολμηρό γιατί καταπιάνεται με την αμφιλεγόμενη προσωπικότητα του Ιουλιανού του Παραβάτη.

Η μετάφραση έγινε από τα γερμανικά, με την παράλληλη χρήση της γαλλικής έκδοσης του 1902. Εκφράζουμε κάποια επιφύλαξη για την απόδοση του έργου. Είναι, βέβαια, προφανές ότι στα πλαίσια μιας βιβλιοπαρουσίασης δεν είναι δυνατόν να γίνει ένας εκτενής έλεγχος της μετάφρασης. Η επιφύλαξη όμως παραμένει, απ' τη στιγμή που ο Ιουλιανός ο Παραβάτης, έγινε Ιουλιανός ο Αποστάτης, απ' την πρώτη κιόλας σελίδα του βιβλίου.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Β. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ
Η λογική του πολιτεύματος και η δομή της εκτελεστικής εξουσίας στο Σύνταγμα του 1975
Εκδ: Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1981

«Τα προβλήματα που προκύπτουν από την αναζήτηση της λογικής του πολιτεύματος και την ανάλυση της δομής της εκτελεστικής εξουσίας στο Σύνταγμα του 1975 δεν συνδέονται μόνο, ούτε εμφανίζονται με τις πλήρεις διαστάσεις-τους σε σχέση με τις άμεσα αναμενόμενες εξελίξεις. Η αποστασιοποίηση από τις τρέχουσες ή τις πιθανολογούμενες εξελίξεις είναι μεθοδολογικά απολύτως αναγκαία προϋπόθεση για τη διεύθυνση στα σχετικά προβλήματα».

Με βάση αυτή την αντίληψη, ο συγγραφέας προσπαθεί να αξιοποιήσει το εμπειρικό υλικό που του παρέχεται και να το εντάξει σε μία ευρύτερη συνταγματικο-πολιτική προοπτική.

ΚΩΣΤΑ ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
Βασίλης Σπεράντζας
Εκδ: Πολυπλάνο, Αθήνα 1981

Στην αξιόλογη προσπάθεια που πραγματοποιείται με τη σειρά «Σύγχρονοι Έλληνες Καλλιτέχνες», κυκλοφόρησε έκδοση με έργα του Βασίλη Σπεράντζα και ανάλυση του έργου-του από τον Κώστα Σταυρόπουλο. Παράλληλα, θα έχουμε την δυνατότητα να δούμε ως τις 30 του Απριλίου την καινούρια δουλειά του καλλιτέχνη στο «Πολυπλάνο» και την όμορφη αυτή έκδοση που κυκλοφόρησε μ' αυτή την ευκαιρία.

ΤΟΒΕ ΓΙΑΝΣΟΝ
Κομήτης στη χώρα των Μούμιν
Εκδ: Μετόπη, Αθήνα 1981

Σε μετάφραση της Λίνας Κασδαγλή κυκλοφόρησε το δεύτερο βιβλίο της Φιλανδής Τόβε Γιάνσον με ιστορίες των Μούμιν Τρόλ, των απολαυστικών ζωτικών της σκανδιναβικής μυθολο-

γίας. Ο ευτυχισμένος κόσμος που δημιουργήσε η Τόβε Γιάνσον, όπου όλα μοιάζουν να γίνονται για τη χαρά, είναι ένας κόσμος από τον οποίο βγαίνουν στην επιφάνεια ένα πλήθος ψυχολογικές αποχρώσεις και ηθικοί προβληματισμοί, που ωθούν τα παιδιά σε σκέψεις γύρω από προβλήματα, όπως η αυτάρκεια, η μοναξιά, η δικαιοσύνη, η παραδοχή.

Η εικονογράφηση είναι της ιδίας, πλούσια και ευρηματική.

ΕΡΜΑΝ ΕΣΣΕ
Ταξίδι στην Ανατολή
Εκδ: Καστανιώτη, Αθήνα 1980

Αυτό είναι το πέμπτο βιβλίο του Έσσε που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Καστανιώτη.

Παραβολικό ταξίδι στο βαθύτερο εαυτό-μας η περιπλάνηση στη μη αναγνωρισμένη ιστορία, με τάγματα από μύστες που συντηρούν τη χαμένη γνώση. Καμιά απάντηση δεν είναι σίγουρη για τον Έσσε, γιατί η οποιαδήποτε απάντηση που θα τον καθόριζε, θα κατέστρεφε όλη τη γοητεία-του, όλη τη φευγαλέα ατμόσφαιρα ανάμεσα στο πραγματικό και το υπερβατικό.

SOLIDARNOSC
Το Εργατικό Κίνημα στην Πολωνία
Μετ: Θ. Μιχαήλ-Φ. Αρβανίτης
Εκδ: Κάλβος, Αθήνα 1981

Στο βιβλίο αυτό της σειράς «Απελευθερωτικά κινήματα» συγκεντρώνονται βασικά ντοκουμέντα, που διαγράφουν την πορεία του εργατικού κινήματος στην Πολωνία, «από την εξέγερση του Πόζναν μέχρι τη δημιουργία της Αλληλεγγύης». Μέσα από ομιλίες, αφηγήσεις, συνομιλίες με την κομματική ηγεσία, καταλόγους αιτημάτων και συμφωνίες, εξιστορείται η γέννηση και η ανάπτυξη του εργατικού κινήματος μέσα στις ιδιόμορφες κοινωνικές συνθήκες της Πολωνίας.

ΔΙΜΗΝΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΒΙΝΤΕΟΣΗΜΑ

ΤΟ ΠΡΩΤΟ
ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΓΙΑ ΤΟ ΒΙΝΤΕΟ

ΖΗΤΗΣΤΕ ΤΟ ΣΤΑ ΠΕΡΙΠΤΕΡΑ

ΚΕΡΑΜΙΚΑ

αντικείμενο

σταχού

Ξάνθου 7 Κολωνάκι

αντικείμενο

Δημητρίου Γιούναρη 30 Θεσσαλονίκη

ΜΑΡΙΟΣ ΒΥΡΩΝ ΡΑΪΤΖΗΣ

Αγγλόφωνη Φιλολογία:

Συγκριτικές Μελέτες

Εκδ: Κέδρος, Αθήνα 1981

Το βιβλίο αποτελείται από τρεις ενότητες. Η πρώτη εξετάζει βασικά φιλοσοφικά θέματα στην ποίηση των Άγγλων ποιητών Μπλέικ και Γέιτς. Η δεύτερη παρουσιάζει το φαινόμενο του Βυρωνισμού, της λυρικής και της σατιρικής ποίησης του Βύρωνα, καθώς και την μεγάλη επίδραση του Φιλελληνισμού-του στους Αμερικανούς ποιητές που ύμνησαν την Επανάσταση του 1821. Η τρίτη ενότητα περιλαμβάνει βιβλιοκριτικά άρθρα και μελέτες για την επίδραση του Καβάφη στον Φόρστερ και τον Ντάρελ, για την ελληνομάθεια του Τζους, και για την σχέση του Σεφέρη με την θεωρία και πράξη του Τ.Σ. Έλιοτ και άλλων αγγλόφωνων ποιητών.

ΣΑΜΟΥΕΛ ΜΠΕΚΕΤ

Ο Ακατονόμαστος

Μετάφρ.: Αλεξάνδρας

Παπαθανασπούλου

Εκδ: Κρύσταλλο, Αθήνα 1980

Στον «Ακατονόμαστο», θέμα του Μπέκετ είναι και πάλι η τραγική και συνάμα γελοία κατάσταση του ατόμου, που βρίσκεται παγιδευμένο στα ασφυκτικά όρια μιας έμμονης αυτογνωσίας κι ενός φθαρτού κι ολόενα εξαχρησμένου σώματος. Μόνη διέξοδος οι λέξεις, ο αγώνας των λέξεων ενάντια σε μια αδυσώπητη σιωπή, η υποχρέωση να τις πεις όσο υπάρχουν. Ακραίο δείγμα του καλούμενου «μοντερνισμού» στην πεζογραφία του εικοστού αιώνα, ο «Ακατονόμαστος» είναι φανερό πως μεταφέρθηκε στα ελληνικά με υψηλές απαιτήσεις απόδοσης της γλώσσας και του ύφους του πρωτοτύπου.

ΠΕΤΡΟΥ ΠΕΝΤΕΛΙΚΟΥ

Τα δίνουν τ' άρματα;

Εκδ: Μνήμη, Αθήνα 1981

Τα διηγήματα αυτά γραφήκαν από το 1953 μέχρι το 1962. Τα πιο πολλά δημοσιεύτηκαν στα «Ελεύθερα Συνδικάτα», στην «Αντιφωμιακή Ηχώ» και στο «Εργατικό Βήμα».

Τα θέματά-τους είναι από τους αγώνες των εργαζομένων, από τη ζωή και τη δραστηριότητα των συνδικάτων. Ήρωες ο κόσμος του μόχθου με τα προβλήματά-του ατομικά και συλλογικά. Ο συγγραφέας δεν βλέπει απέξω τη ζωή και τους αγώνες των εργαζομένων γι' αυτό και τα εκφράζει με αμεσότητα. Έτσι, τα διηγήματα αποκτούν και την αξία ενός ντοκουμέντου.

ΦΩΤΗ ΝΙΚ. ΒΟΓΙΑΤΖΗ

Η Θεσσαλική Ζωγραφική

(1500 - 1980)

Αθήνα, 1980

Μια φιλόδοξη εργασία που καταθέτει ένα εξαιρετικά πολύτιμο πρωτογενές υλικό, που μόνο η συγκέντρωσή-του αποτελεί ήδη έναν άθλο. Χωρίς αμφιβολία υ-

πάρχουν, στο βιβλίο αυτό, πληροφορίες που δύσκολα μπορούν να βρεθούν συγκεντρωμένες και διαθέσιμες σε έναν μελλοντικό ερευνητή, ως ικανοποιητικό διάγραμμα του εξεταζόμενου θέματος.

Η ταξινόμηση γίνεται με χρονολογικά κριτήρια και χωρίζεται σε τέσσερα μέρη.

Στο πρώτο μέρος εξετάζονται οι τοιχογραφίες στα Θεσσαλικά μοναστήρια και εκκλησίες. Στο δεύτερο μέρος παρουσιάζονται οι τοιχογραφίες στα αρχοντικά της Θεσσαλίας. Το τρίτο και τέταρτο μέρος αφορά στην κοσμική ζωγραφική της τελευταίας περιόδου.

ANNA ΞΑΝΘΑΚΗ

Η διαλεκτική της συνουσίας

Εκδ: Διογένης, Αθήνα 1980

Λογοτεχνικό-πεζό της Άννας Ξανθάκη, από τους συγγραφείς της ονομαζόμενης «Νέας Γενιάς». Μια άλλη σκοπιά για την γυναικεία απελευθέρωση, όχι τόσο ανώδυνη, μέσα από τις κοινωνικές και πολιτιστικές αλλαγές και διαφοροποιήσεις. Η γραφή της Ξανθάκη, πρωτότυπη μέσα από το μονολογό-της, δημιουργεί την αντίθεση και τον αντίλογο, ξεχωρίζοντας το δικό-της ύφος.

ΒΑΣΙΛΗ ΣΥΚΙΩΤΗ

Υστερόγραφα

Εκδ: Ίθακός, Αθήνα

«Φαντάσματα: Σιδερικά, μαδέρια κι όνειρα / τσακισμένα / Οι κάφτρες από τα τσιγάρα / τροχιοδεικτούσαν / κι απ' όλα τα σημεία της νύχτας / ερχόντουσαν ασύνταχτα φαντάσματα / Την ώρα των μεταμεσονύχτιων ερώτων / οι άλλοι πεθαινανε στιγμή τη στιγμή».

ΑΝΤΡΕΑ ΚΕΡΕΝΗ

Ακροάματα

Πρέβεζα 1979

Ενενηντα τέσσερα άτιλα ποιήματα, που εκδόθηκαν στην Πρέβεζα. Στην «πόλη του ποιητή που αυτοχειρίστηκε», δείγμα μιας προσπάθειας για νέες αναζητήσεις.

Δείγμα γραφής:

«Μα εγώ απ' την 3η Σεπτεμβρίου / θυμάμαι μόνο το αίτημα / το αίτημα οδόφραγμα / το αίτημα εξέγερση / το αίτημα αλλαγή / γιατί ήμουν κι εγώ εκεί / φωνάζοντας για μια ελευθερία / που κράτησε μονάχα / όσο κρατάει ένα όνειρο».

ΕΛΛΗΣ ΑΛΕΞΙΟΥ

Ο χοντρούλης και η πηδηχτή

Εκδ: Καστανιώτη, Αθήνα 1981

Ένα παραμύθι από μια συγγραφέα σαν την Έλλη Αλεξίου που είναι συγχρόνως και δασκάλα, διαθέτει όλα τα στοιχεία του παιδαγωγικού παραμυθιού: πρωτοτυπία, διασκέδαση, γνώση, μήνυμα. Η εικονογράφηση του Αντώνη Καλαμάρα ταιριαχτή με την έκδοση και χαρούμενη.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΤΟΧΑΣΤΗΣ

Στή Σειρά Ξένη Λογοτεχνία Κυκλοφόρησε

ΤΥΜΠΟΡ: MINI - PASSE PORT

Το μίνι διαβατήριο είναι σήμερα πραγματικότητα που επιτρέπει για στους πολίτες των ανατολικών χωρών να ταξιδεύουν στις λαϊκές δημοκρατίες, εκτός από την ΕΣΣΔ, αναεώνοντας τον μύθο του Ιάσωνα και του Οδυσσέα. Πρόκειται για ένα είδος επανόστασης. Χάρη στη ολάβικη αργκό, τα μισο-ούγγρικά, τα κορακιστικά της νεολαίας ο αντι-ήρωας-μας Λάζλο γνωρίζει τους όμοιους - ανόμοιους-τον των άλλων λαϊκών δημοκρατιών. Με την όρεξη των δεκαεννιά-του χρόνων, γεύεται τους τυχαίους έρωτες, κλωτσάει τον σωτήριο κομφορμισμό, διασχίζει όλα τα στρώματα της κοινωνίας, κάνει όλες τις δουλειές που θα τον βοηθήσουν να παρατείνει για λίγες μέρες την εντυχιμένη ζωή του ταξιδιάρη. Με την εναισθησία του καλλιτέχνη που τον εμποδίζουν να γίνει τέτοιος ενθουσιάζεται για τον underground κινηματογράφο και τη σύγχρονη μουσική.

Δεν είναι πολύ πολιτικοποιημένος ο Λάζλο-μας. Απλά ανήσυχος, εναισθητός και ανυπότακτος. Κι όσο περισσότερο εμπόδια του ορθώνονται στην αναζήτηση της μικρής-τον ευτυχίας, στην ανακάλυψη των κόσμων που η ποιητική-τον εναισθησία οραματίζεται, τόσο περισσότερο ωριμάζουν μέσα-του οι όροι άσκησης μιας μίνι κριτικής.

Αυτή η νεανική και σαρκαστική φωνή είναι μια απρόσμενη μελωδική συγχροδία στις δυνατές φωνές της ενήλικης και πολιτικοποιημένης αντιπολίτευσης.

Εκδόσεις Στοχαστής
Ιπποκράτους 6, Ε' όροφος
Τηλ. 36.01.956, Αθήνα

Atlantis

Τά πίο φίνα πουκάμισα,
στίς πίο χαμηλές τιμές θά τά βρείτε
στή βιοτεχνία μας

Ποιότητα καί καλό γούστο

ΠΑΡΑΣΙΟΥ 41-43 ΠΛΑΤΕΙΑ ΑΘΗΝΗΣ

τηλ. 88.39.323

ΜΠΑΡ 'ΤΟ ΕΦΗΜΕΡΟ'

ΤΑΒΕΡΝΑ «Ο ΤΣΙΧΛΙΜΠΟΧΛΗΣ & Η ΚΑΚΑΡΟΥΚΑ»
Στήν ούλή του νεοκλασσικού οπισιού σπή
ΜΕΘΟΝΗΣ 58-γνώστ-μή ΘΕΜ/ΚΛΕΟΥΣ σπή ΕΞΑΡΧΕΙΑ
Τηλ. 3618.018 σή Κυριακή κλεισέδ

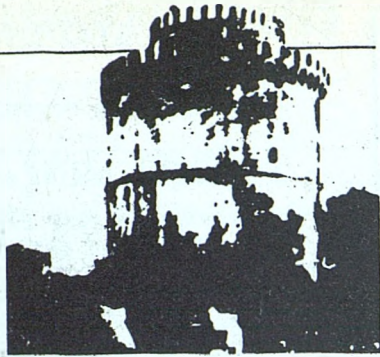

Θεατρο

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Ξηρασία και Ατσιδωσύνη

του Αντώνη Κούφαλη

Σε μια Θεσσαλονίκη όμορφη μέχρι ασφυξίας, πλημμυρισμένη στα φασιστικά συνθήματα και τους αγκυλωτούς σταυρούς, η ίδια η θεατρική τέχνη περνάει την κρίσιμη καμπή-της. Τώρα που η καλλιτεχνική «μετανάστευση» ολοκληρώθηκε, μεταβάλλοντας τη γόνιμη πόλη του Πεντζίκη και του Μανόλη Αναγνωστάκη σε «κρανίου τόπο», δεν απομένει παρά μια στείρα, όσο και επικίνδυνη «μεταδημότευση» σεισμόπληκτων ηθοποιών και θιάσων από το «κλεινόν άστυ». Ό,τι δεν ισοπέδωσε, βέβαια, ο Εγκέλαδος (που έδειξε την προτίμησή-του πολύ πιο πριν από την Αθήνα), το ισοπέδώνει σταδιακά η «μπουλντόζα» του Κρατικού Θεάτρου Β. Ελλάδας, που επιχειρεί εν έτει '81 και εν μέσω πληθυσμικών και εδαφικών αλλαγών να καθιερώσει και να παγιώσει τη θεατρική τεχνική του περασμένου αιώνα.

Μέσα σ' ένα κλίμα απογοήτευσης και ισοπέδωσης, λάμπει κυριολεκτικά ένας μεγάλος Έλληνας ηθοποιός, ο Ηλίας Λογοθέτης, ερμηνεύοντας με σπουδή και αληθινή ευφυΐα, τον κεντρικό ρόλο της «Ξανθιάς φράουλας», που δίνει στους θεσσαλονικείς καλλιτέχνες (γηνεείς και μή) ένα πλήρες μάθημα υποκριτικής, οργάνωσης και φαντασίας. Ένα τόσο ιδιόρρυθμο και έξω από την σημερινή προβληματική του μέσου Έλληνα έργο, δίνει το μοναδικό έναυσμα για συζητήσεις γύρω από τις τόλμες και τις παρρησίες, που πρέπει να χαρακτηρίζουν το σύγχρονο θέατρο. Η «Φράουλα» δεν ερμηνεύεται μόνο έξοχα από τον Αρζόγλου, δεν διαθέτει μόνο σπαρταριστό διάλογο και κομψό σκηνικό, αλλά είναι το ερέθισμα για μια αναβίωση των θεατρικών συζητήσεων σε μια πόλη, όπου ισχύει άμεσα ο κρατικός παρεμβατισμός, μέσα από τη λειτουργία και υποδομή του ΚΘΒΕ.

Γιατί, είτε το θέλουμε, είτε όχι, το ΚΘΒΕ είναι αυτό που διεκδικεί τη μερίδα των λέοντα από το κοινό. Με δυο σκηνές, δεκάδες ηθοποιούς, μια δεκάδα σκηνοθέτες κι ένα πλήθος από ανθρώπους, που στελεχώνουν (άτυχα τις περισσότερες φορές) καλλιτεχνικές επιτροπές και διοικητικά συμβούλια, αποτελεί σήμερα την πιο χαρακτηριστική μορφή του άσκοπου και ανάρμοστου πλουραλισμού ιδεών και τάσεων. Η γόνιμη περίοδος του Μίνου Βολανάκη, το καλλιτεχνικό κύρος του Ευαγγελάτου και η εξαισία έλευση του Σεβαστίκογλου ανήκουν πια στο παρελθόν. Ηθοποιοί και σκηνοθέτες έχουν καταλάβει διοικητικούς θώκους και απολαμβάνουν προνόμια, όχι μόνο καλλιτεχνικά. Δύο οργανωτικοί άνθρωποι με συνέπεια και θεσσαλονικιά ταυτότητα (Λαμπρινός και Μπακόλας) αδυνατούν να

δώσουν μορφή και σχήμα σ' αυτό το αφηγάτο εγκεφαλικό κατασκευάσμα, που είναι το ΚΘΒΕ. Πάμπολλοι ηθοποιοί κατακτούν θέσεις και ρόλους, περιοριζόμενοι σε μια συμβατική διεκπεραίωση της ιδιότητάς και των υποχρεώσεών-τους, κάτω από το προσχηματικό κάλυμμα του συνδικαλισμού.

Η φετινή χρονιά είναι πανδέκτης των λογής «αιρέσεων» του θεάτρου. Ο Νίκος Κούνδουρος ανεβάζει την «Όπερα της πεντάρας» του Μπρεχτ, με καταφανή διάθεση να καταργήσει το μπρεχτικό φαινόμενο και το θεατρικό-του μύθο. Ένα θέαμα πολύπλοκο, αριστοτεχνικό, έχει στηθεί με αριθμητικές αυθαιρεσίες, που έλκει δαιμονικά το κοινό. Συνωστισμός στο μεγάλο θέατρο για μια θέση και απόδειξη περιττανή πως η ιδέα της αλλαγής (εδώ εκφραστής ένας άνθρωπος του σινεμά, με μια προσωπική αντίληψη) βρίσκει σύμφωνο το θεατρικό κοινό, ανεξάρτητα με ιδεολογικές παρεκκλίσεις ή αστοχίες.

Η «Όπερα» αποσαφήνισε τη διαφορά ανάμεσα στο πηγαίο και το επίπλαστο. Πλάι-της ο μολιεριστικός «Γιώργης Νταντέν» σε σκηνοθεσία Ρεμούνδου (ευτυχώς με το Δημήτρη Καρέλλη ευσυνείδητο, κεφάτο και με δουλειά σε βάθος) κατάδειξε το ασήμαντο, το γελοίο και το ανούσιο. Δίπλα, η «Τελευταία ώρα» του Σεμπάστιαν (σκηνοθεσία Βεάκη) επισφράγισε τη γενική αντίληψη. Ηθοποιοί που ανοιγοκλείνουν το στόμα από ανία, διάθεση μουσειοποίησης του λόγου, φοβάμαι πως σύντομα θα γίνει εμφανές το ρήγμα ανάμεσα στο χρόνο και την αποστολή του ηθοποιού και της τέχνης-του...

Η «Νέα Σκηνή» συμπορεύτηκε με την παλιά. Το παράλογο του '60, ο υπερεαλιστικός λόγος, το

αδιέξοδο των γάλλων και των άγγλων διανοούμενων, εκφρασμένο με αυταρέσκεια από τον Ιονέσκο, βρυκολάκιασαν στη μικρή, εκμεταλλεύσιμη σκηνή μέσα από τις παγανιστικές απόψεις του «Πίνγκ Πόνγκ» και τις νατουραλιστικές δοξασίες της κ. Μαρκετάκη.

Ευτυχώς, που το περιφερειακό θέατρο λειτουργήσει με απρόοπτη δεκτικότητα. Και το «Έξω από την πόρτα» του Μπόρχερτ βρήκε έναν απρόβλεπτα καλό συνήγορο με το «Θέατρο Ανατολικής Μακεδονίας». Πρέπει να επισημανθεί ένας νέος ηθοποιός, ο Κώστας Σαντάς, που μέσα στις πρώτες σκηνικές-του εμφανίσεις, αποκαλύπτει κύρος και ήθος, πιο σπάνια ολόενα στα δημοσιούπαλληλικά θέατρα.

Το ΚΘΒΕ αποτέλειωσε φέτος τα στερνά υπολείμματα φαντασίας, που διέθετε. Καθώς μάλιστα απομακρύνθηκαν τα δημιουργικά, σκηνοθετικά μυαλά που μπορούσαν να θέσουν σε λειτουργία σκουριασμένους μηχανισμούς (θυμηθείτε το θαύμα του Γ. Σεβαστίκογλου στην σαιξπηρική «Στρίγγλα» ή τη δουλειά σε βάθος του Ντουφεξή στον «Άγιο Πρίγκιπα»), το έδαφος έμεινε ανυπεράσπιστο στους λογής καλλιτεχνικούς σαλαδόρους, που πάντα θα επιδιώκουν τη διαίωνιση της θεατρικής μετριότητας και συχνά ισοπέδωσης, ώστε οι ίδιοι να επιβιώνουν ανετότερα.

Στιγμα παρακμής, η φετινή δουλειά του Κρατικού, επιδράει και στο περιθωριακό θέατρο της πόλης. Η απεγνωσμένη προσπάθεια του Θεατρικού Εργαστηρίου να στήσει έναν ακόμη Μπρεχτ και η αθόρυβη επινοητικότητα της Πειραματικής σκηνής να δώσει εναλλασσόμενο ρεπερτόριο με ιδιαιτικά κεφάλαια, προσκρούουν στη μονοπόληση από το ΚΘΒΕ του ενδιαφέροντος του κόσμου, που επιχειρείται με τις πυκνές αλλαγές των έργων και την σποραδική ενίσχυση του δυναμικού-του από ξεψυχισμένα αστέρια και αστεράκια του αθηναϊκού κέντρου.

Η πόλη, που κυριαρχεί στο πρώτο έργο του Ιωάννου, που σηματοδίζει τη θαυμαστή θεατρική τριλογία της Αναγνωστάκη και περνάει ακέραια μέσα από ένα εκπληκτικό κοινωνικό γίγνεσθαι, θυμίζει σήμερα — στο χώρο το θεατρικό — σεισμογενή ζώνη, όπου μόλις χτύπησε ο Εγκέλαδος. Ερείπια, καπνοί, χαμηλές, σβυσμένες φωνές, που κουράστηκαν να φωνάζουν ή γύρισαν οριστικά την πλάτη και οι ίδιοι πάντα παχύδερμοι στις στέρνες, αντισεισμικές-τους πολυθρόνες, είναι το αραμπαλικό σκηνικό, που καθορίζει το στίγμα της Σαλονίκης.

Όπου νά 'ναι θα φανούν και οι ατσιδεις πνευματικοί μεταπράτες, για να ολοκληρώσουν την καταστροφή...

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΑΝ

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΗΣ

Οργή Θεού

Μια πολιτική ανάλυση της Βίβλου

ΚΟΡΝΗΛΙΟΣ

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ

Ένας Σοφιστής

Γ. ΔΑΝΙΗΛ

Οι Πρόκες

(Β' έκδοση)

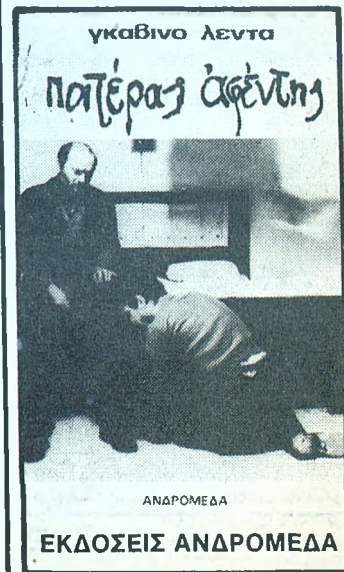
Μ. ΚΑΤΣΑΡΟΣ

3Μ + 3Μ = 6Μ

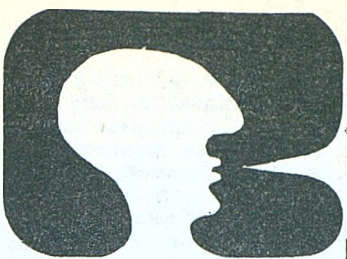
Εκδόσεις ΝΕΦΕΛΗ

Μαυρομυχάλη 9.

τηλ. 360.77.44

● Ο αναγνώστης-μας κ. Α. Μοκάτος επανέρχεται στο θέμα του αντισημιτισμού, απαντώντας στον κ. Σούλτσε (τ. 166).

Αγαπητό ANTI,

Επειδή απουσίαζα στο εξωτερικό, μόλις τώρα πληροφορήθηκα την απάντησή του κ. Σούλτσε (τ. 166) όχι τόσο για τον αντισημιτισμό, που ήταν το κύριο θέμα του γράμματός-μου (τ. 164), αλλά για άλλα θέματα, που είτε δεν τα έθιξα καθόλου είτε πολύ ακροθιγώς. Επιτρέψατέ-μου, λοιπόν, σας παρακαλώ, μίαν απάντηση:

1. Δεν μπορεί ν' αμφισβητήσει τον αντιφασισμό των εβραϊκών κοινοτήτων, εφόσον είναι γνωστοί οι αγώνες-τους στα μακί της κατεχόμενης Γαλλίας κ.ά. χωρών (βλ. και εξέγερση του γκέτο της Βαρσοβίας, 1943).
2. Την ύπαρξη του αντισημιτισμού μεταπολεμικά μαρτυρούν: η παροχή ασύλου από διάφορες χώρες σε ναζιστές εγκληματίες, οι επιθέσεις εναντίον συναγωγών όχι μόνο στη Γαλλία, αλλά και στη Γερμανία, Αγγλία, Ιταλία, οι βεβηλώσεις νεκροταφείων, το συμβολικό κάψιμο Εβραίων από τους δέκα αξιωματικούς της Βέρμαχτ, η έντονη αντισημιτική δραστηριότητα των Κου - Κλουξ - Κλαν στις ΗΠΑ κλπ. κλπ.
3. Δε νομίζω ότι, αντικατοπτρίζει εντελώς την πραγματικότητα η γνώμη ότι οι πολιτικές δυνάμεις της Γαλλίας αντέδρασαν «με σκοπό την εξασφάλιση της εβραϊκής ψήφου», γιατί και τον Μάη του 1968, όταν «κατηγορήθηκε» ο Κον Μπεντίτ από τις αντιδραστικές δυνάμεις, πολλές χιλιάδες νέοι στο Παρίσι και τη Λυών διαδήλωσαν φωνάζοντας: «Είμαστε όλοι Εβραίοι!» Ίσως λοιπόν η πλειοψηφία των Γάλλων να συμφωνεί με τον Σαρτρ που έγραφε: «Ούτε ένας Γάλλος δε θα είναι λεύτερος, όσο οι Εβραίοι δε θ' απολαμβάνουν πλήρως τα δικαιώματά-τους. Ούτε ένας Γάλλος δε θα βρίσκεται σε ασφάλεια, όσο ένας Εβραίος στη Γαλλία και σ' ολόκληρο τον κόσμο θα είναι δυνατό να φοβάται για τη ζωή-του».
4. Για τις επιθέσεις εναντίον των Παλαιστινίων δημάρχων, νομίζω ότι εκδηλώθηκε αρκετή συγκίνηση τόσο από τον ευρωπαϊκό Τύπο, όσο και από το βήμα του ΟΗΕ.
5. Όσο για τον εβραϊκό λαό, «τον πιο καταπιεζόμενο λαό του κόσμου» κατά τον Λένιν (κι αυτό ισχύει περισσότερο μετά το ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑ, δηλαδή τη δολοφονία 6 εκατ. Εβραίων), δεν μπορούμε ν' αγνοήσουμε τη ζωντανή ιστορική-του παρουσία για χιλιά-

δες χρόνια. Η κοινή θρησκεία-του αποδείχθηκε ισχυρός συνεκτικός κρίκος, ενώ οι κοινότητες της Διασποράς διατήρησαν τη δική-τους κουλτούρα (παρ' όλο που βρίσκονταν ανάμεσα σε ξένους πολιτισμούς). Αλλά και η κοινή ιστορική-του εμπειρία, οι διωγμοί, συνέβαλαν πολύ στη διατήρηση της εθνικής-του ταυτότητας.

6. Για το Κράτος του Ισραήλ, αποτέλεσμα της μετανάστευσης από τον 19ο αιώνα χιλιάδων κατατρεγμένων Εβραίων και όσων γλίτωσαν από τη μεγάλη γενοκτονία, καθώς και της πάλης ενάντια στον βρετανικό ιμπεριαλισμό, γνωρίζουμε ότι η ΕΣΣΔ το αναγνώρισε ταυτόχρονα με τις ΗΠΑ κι έστειλε αμέσως πολυμελέστατη διπλωματική αντιπροσωπεία.

7. Τέλος για τα κιμπούτζ (αγροτικός κολεχτιβισμός συν αυτοδιαχείριση) μπορούμε να πούμε ότι έχουν σοσιαλιστικό χαρακτήρα, τουλάχιστον περισσότερο από τις χώρες του «υπαρκτού κρατικού καπιταλισμού», όπου ως προς το στάτους υπάρχει μεγαλύτερη οικονομική και κοινωνική ανισότητα. Μ' αυτό το πνεύμα έγραψε το 1956 και το υψηλής στάθμης πολωνικό μαρξιστικό περιοδικό Ρο Ροστου.

Ευχαριστώ πολύ
Α. ΜΟΚΑΤΟΣ

● Ο αναγνώστης-μας κ. Λέελας πολεμά με ποσοτικά στοιχεία να αποδείξει το «ψεύδος» της εβραϊκής γενοκτονίας. Μας καταπλήσσει το γεγονός ότι, αν και καλός στις πράξεις, δεν αντιλαμβάνεται, ως φαίνεται, την παγίδα που στήνει στον εαυτό-του μια τέτοιου είδους προβληματική:

Αγαπητό ANTI,

Με μεγάλη αγανάκτηση διάβασα την απάντησή του Ραβίνου Ηλ. Σαμπετάι σε προηγούμενο γράμμα αναγνώστη. Αίτια της αγανακτισεώς-μου στάθηκαν τα υποκριτικά επιχειρήματα του αρχισυνιστή, ότι δηλαδή ο Εβραϊσμός υπήρξε το κύριο θύμα του Ναζισμού και για τη θρασύτητά-του να καταλογίσει ευθύνες σε ολόκληρο τον κόσμο που «σύρθηκαν στους φούρνους κάτω από το απαθές βλέμμα ολόκληρης της ανθρωπότητας».

Στο επιχειρημά-του πως ο Εβραϊσμός υπήρξε θύμα του Ναζισμού δεν θα επεκταθώ, αλλά θα συμβούλευα τους αναγνώστες να μελετήσουν το βιβλίου του Κ. Διακογιάννη «Οι Σαρκοφάγοι

του Ελληνισμού», που αναφέρει στην αρμονική συνεργασία των χιτλερικών με τους αρχισυνιστές, πίσω από τις πλάτες της ανθρωπότητας.

Στην παρούσα όμως επιστολή-μου θα ήθελα να παραθέσω μερικά στοιχεία για το μύθο των 6 εκατομμυρίων θυμάτων, ο οποίος έντεχνα προπαγανδίζεται από τις εβραϊκοκρατούμενες και μασονικές φυλλάδες, καθώς και από τα μέσα μαζικής «συσκοτισεως», μετά ή πριν από κάθε εγκληματική ενέργεια των Σιωνιστών σε βάρος της ανθρωπότητας.

Σημειώνω εδώ για τους αφελείς πως «εντελώς τυχαία» ο χρόνος προβολής του φρικιαστικού μυθιστορήματος «Ολοκαύτωμα» συνέπεσε — λέω «τυχαίως» — με την εισβολή της Σιωνιστικής πανούκλας στο Λίβανο, όπου δολοφόνους εκατοντάδες αθώους αδελφούς Παλαιστινίους.

α) Στις 26 Νοεμβρίου 1945 ο Ναζι αμαδάρχης Dr. N. Hoettl καταθέτει πως δεν γνωρίζει ο ίδιος αλλά άκουσε ότι ο SS Adolf Eichmann είπε τον Αύγουστο του 1944 στη Βουδαπέστη πως περίπου 4 εκ. Εβραίοι φονεύθηκαν σε διάφορα στρατόπεδα εξοντώσεως. Όπως προκύπτει ο Hoettl δεν γνώριζε προσωπικώς περί αυτού. Ο Eichmann όμως, κατά την διάρκεια της δίκης-του στο Ισραήλ το διέψευσε κατηγορηματικά.

β) Το WORLD ALMANAC σελ. 219 του '45 αναφέρει πως ο πληθυσμός των Εβραίων το 1938 ήταν 15.688.259. Το 1948 ο H. Baldwin σε δημοσιευθείσα μελέτη-του υπελόγισε τους Εβραίους για

2.200.000 μετανάστευσαν στην Ρωσία το 1939 για να αποφύγουν τους Ναζί.

Επομένως, 6.500.000 ο ολικός πληθυσμός, μείον 2.200.000, που μετανάστευσαν στην Ρωσία, μένουν 4.300.000. Αλλά όμως όπως ισχυρίζεται ο Εβραίος Friedman στο Treir Brothers Keepers (Crown N.Y. 1957) «πλέον των 2.000.000 Εβραίων παρέμειναν ζωντανοί μάρτυρες των σκληρότερων εκτελέσεων των Ναζί στις κατεχόμενες χώρες». Άρα, από 4.300.000 μείον 2 εκ., ίσον 2.300.000 υποτιθέμενα θύματα.

Μετά εκπλήξεως όμως στο πιο πάνω βιβλίο αναφέρεται ότι διεσώθησαν το 75% των Γάλλων Εβραίων ή 285.000, το 90% ή 45 χιλ. των Εβραίων της Βουλγαρίας και κάτι ανάλογα ποσοστά για τους Εβραίους της Φιλανδίας, Ιταλίας και Δανίας (σελ. 44).

Υπολογίζοντας κατά προσέγγιση τα ποσοστά των διασωθέντων συμπεραίνουμε ότι είναι αδύνατον να υπάρχουν 6 εκ. θύματα. Το πράγμα καθώς φαίνεται έχει συνέχεια, όπως ο γνωστός αντίναζι W. Shifer γράφει στο «BERLIN DIARY». «Το μισό του πληθυσμού των Εβραίων της Γερμανίας ήτο εγγεγραμμένο στον κατάλογο αναμονής του Αμερικανικού Προξενείου για μετανάστευση στις ΗΠΑ», σελ. 292. Το ότι ο πληθυσμός αυτός διεσώθη, επιβεβαιώνεται από τον A.Wasel στο άρθρο-του «Οι Νεότεροι Αμερικανοί» στο READERS DIGEST, JAN 1957. Γράφει: «η Αμερική έσωσε από βέβαιο αφανισμό 300.000,

ΤΟ ΕΒΡΑΪΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

εκείνο τον χρόνο σε 18.000.000 (New York Times, Feb. 22, 1948). Εάν τώρα, στα 18 εκ. των Εβραίων προσθέσουμε 6.000.000 θύματα ναζιστικής θηριωδίας, έχουμε τον θαυμαστό αριθμό των 24.000.000 και άνω, που σημαίνει ότι τα 15 εκατομμύρια του 1938, σε μία δεκαετία αυξήθηκαν κατά 9 εκ. άτομα, δηλαδή κατά ποσοστό 50%. Αυτό σημαίνει πως κατά την περίοδο της κορυφώσεως της ναζιστικής κτηνωδίας, κάθε χρόνο οι Εβραίοι αυξάνοντο κατά 1 εκατομμύριο. Πράγμα αδύνατον.

γ) Στην εγκυκλοπαίδεια Chambers ο αριθμός των Εβραίων στις κατεχόμενες από τους Ναζί χώρες ήταν 6.500.000. Ένα μέρος αυτών διέφυγε προτού έρθουν οι Ναζί, έτσι τουλάχιστον αναφέρει ο Foster (Colliers, June 1, 1945). Λέει: Από τα 5.800.000 των Εβραίων της ΕΣΣΔ, τα

δίνοντας απλώς προτεραιότητα υπέρ των νόμων της αναλογικής μεταναστεύσεως». Αν, επομένως, από τα 2.300.000 αφαιρέσουμε τις 300.000 έχουμε 2.000.000.

Το Μάρτιο του 1956 η Δ. Γερμανία είχε αποζημιώσει 400.000 που είχαν υποφέρει από σωματικά και ψυχικά βασανιστήρια. Τον ίδιο καιρό άλλες 952.812 αιτήσεις για αποζημίωση ήταν εκκρεμείς (JEWISER AUFBAY), (July 13, 1956). Και ώ του θαύματος! Τον Ιούνιο του 1965, σε καταλόγους της Δ. Γερμανίας για αποζημίωση λόγω βασανισμών είχαν γραφτεί επισήμως 3.375.020 Εβραίοι (THE AMERICAN MERCURY, JUNE 1966).

Πώς γίνεται όμως; Τα θύματα της φασιστικής συμμορίας ήταν αδύνατον να ξεπερνούν τα 2 εκ. — διότι τόσο ήταν στην διάθεση των Ναζί — και εκ των υστέρων

Πρωτότυπες εκδόσεις για τα παιδιά

- Νέο περιεχόμενο
  - Νέα μορφή
  - Καταπληκτική εικονογράφηση
- Προσέξτε τα νέα βιβλία-μας
- «**Το πρώτο βιβλίο**». 6 βιβλία με εικονογράφηση και λεζάντες του ALTAN (Βραβείο ANDERSEN 1980).
  - «**Το πρώτο βιβλίο της φύσης**». 4 βιβλία για το ΝΕΡΟ, τον ΑΕΡΑ, τη ΓΗ, το ΣΚΟΥΛΗΚΙ. (Βραβείο LOISIR JEUNES 1979).
  - «**Το πείρατικό**». Φανταστική εικονογράφηση του περιφήμου MORDILLO.
  - «**1, 2, 3... ας μάθουμε να λογαριάζουμε**». Πρωτότυπο, εικονογραφημένο από τον MITSUMASA ANNO.

Εκδόσεις ΑΣΤΕΡΗΣ ΔΕΛΗΘΑΝΑΣΗΣ

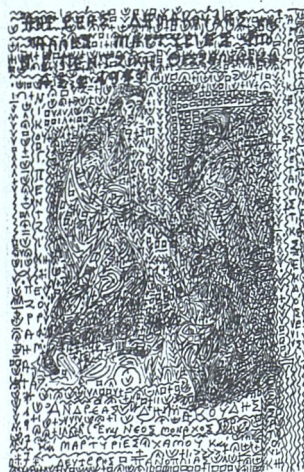
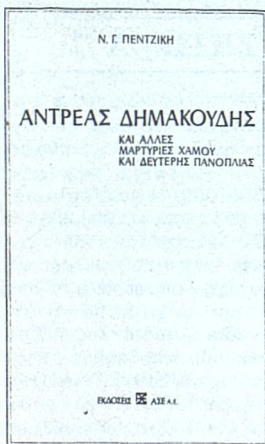
Κεντρική Διάθεση

Ν. ΚΑΛΕΝΤΗΣ, Κολοκοτρώνη 11, 1ος όροφος,
τηλ. 323.5241, 322.2573, ΑΘΗΝΑ
ΠΑΝΤ. ΓΟΥΛΑΡΑΣ, ΤΗΛ. 272.252, 923.672,
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΝΙΚΟΥ-ΓΑΒΡΙΗΛ ΠΕΝΤΖΙΚΗ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΔΗΜΑΚΟΥΔΗΣ

Και άλλες
μαρτυρίες χαμού
και δεύτερης πανοπλίας

17 Διηγήματα του πρωτοπόρου πεζογράφου της Θεσσαλονίκης

ΑΣΕ ΑΕ ΑΘΗΝΑ: ΣΟΛΩΜΟΥ 66, ΤΗΛ. 52 27 807
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: 49 ΧΛΜ. ΟΔΟΥ ΛΑΓΚΑΔΑ, ΤΗΛ. 650 321

εμφανίζονται πάνω από 3 εκ. Εβραίων επιζήσαντες. Διότι το να επιζούν 3.375.020, σημαίνει πως μαζί με τα 6 εκ. θύματα όπου βεβαιώνουν οι Σιωνιστές, οι Γερμανοί θα είχαν στη διάθεσή-τους 9.375.020. Πώς όμως συνελήφθησαν 9.375.020, αφού ο εβραϊκός πληθυσμός στις υπό ναζιστική κατοχή χώρες, σύμφωνα με επίσημα στατιστικά ήταν 6.500.000.

Τα στοιχεία στα οποία στηρίζα τους ισχυρισμούς-μου προέρχονται από εβραϊκές ή φιλοεβραϊκές πηγές. Εξ όλων αυτών πηγάει το εύλογο ερώτημα: Γιατί οι Σιωνιστές παριστάνουν τα θύματα;

Οι λόγοι είναι απλοί. Πρώτον, για να καλλιεργούν φιλοεβραϊκό κλίμα, πολύ σημαντικό για να αποσιωπούν τα εγκλήματα-τους σε βάρος των Αράβων. Δεύτερον, είναι ο πολιτικός εκβιασμός, τον οποίο ασκεί το Ισραήλ στην Δ. Γερμανία.

Και πράγματι, οι Εβραίοι κατόρθωσαν να ενοχοποιήσουν ολόκληρο το Γερμανικό λαό, τον οποίο χαρακτήρισαν σαν αιμοδιψή και βάρβαρο, ενώ στην ουσία αυτοί προώθησαν την φασιστική κλίκα στην εξουσία. Ένας άλλος λόγος, γι' αυτό το αποχωνωτικό μυθιστόρημα των 6.000.000 και κατ' επέκταση των εκατομμυρίων διασωθέντων, είναι να απολαμβάνουν οι εβραίοι τα εισοδήματα μιας ελεεινής επιχειρήσεως η οποία αποφέρει δέκα δισεκατομμύρια δολάρια C.U.S. NEWS AND WORLD REPORT, (Aug 10, 1964)

Τελειώνοντας νομίζω ότι έδωσα μια τεκμηριωμένη απάντηση στον Αρχισιωνιστή ΗΛ. ΣΑΜΠΕΤΑ Γ'

ΖΗΤΩ ΟΙ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΙΟΙ
ΘΑΝΑΤΟΣ ΣΤΟ ΣΙΩΝΙΣΜΟ

Λέελεγας

Φοιτητής Χημικού ΕΜΠ

- Από τον αναγνώστη-μας Μάρκο λάβαμε και δημοσιεύουμε την ακόλουθη επιστολή:

Αγαπητό ΑΝΤΙ,

Ξεκινώ πάντα με την αρχή ότι πρέπει να υπάρχει σεβασμός και μελέτη για κάθε τι που σερβιρεται από το περιοδικό. Αυτό, βέβαια, υποστηρίζετε και σεις πολλές φορές.

Μπορεί να προξενήσει δυσαρέσκεια η γνώμη-μου για ένα θέμα, αλλά επειδή σέβομαι τον εαυτό-μου έχω υποχρέωση να σας πω πως παρασύρεστε και δίνετε συμβουλές στις «αντι-θέσεις» για τον αποδιοπομπαίο τράγο. Έχετε ένα σφάλμα μεγάλο, ότι κάθε τι το «αντισιωνιστικό» το συσχετίζετε με το «φασιστικό».

Αλλά δεν εξετάζετε το «φασιστικό» να δείτε ότι το στηρίζει το «σιωνιστικό». Θα πάρουμε όλα τα ιστορικά γεγονότα που αναφέρονται ότι όλα τα φασιστικά στοιχεία, έχουν προέλευση από τα σιωνιστικά σχέδια και αυτή η δυναμη, που λέγεται «Σιωνισμός»

στηρίζει γερά αυτές τις νόθες καταστάσεις.

Είναι δύσκολο να δίνετε συμβουλή ν' αλλάξουν πορεία οι ενέργειες αυτών που σκέφτονται εναντίον-τους και μετά να τους κολλάτε τη ρετινιά «φασίστας». Μήπως, φίλε-μου, εγώ στηρίζα το Χίτλερ, το Μουσολίνι, τη Χούντα κάθε χώρας, ή μήπως μπορείς ν' απαντήσεις πώς κρύβεται πίσω από τη C.I.A.;

Α, ξέχασα και το φίλο-μας το Μωσέ, που πρέπει να πληρώ-νουμε σπάζοντας τα «κέρατά-μας». Τη σημερινή κατάσταση τη στηρίζει όλο το τραστ των εβραϊκών χρηματογορών και οι κατά τόπους τεκτονικές στοές, π.χ. η εν Αχαρνών 19. Μήπως είναι τυχαίο ότι και σε αυτή την ΕΟΚ, που θα μας προσφέρει τόσα αγαθά, είναι πρόεδρος ένα παιδί του Άουσιβιτς, όπως τη λέγαν τη Σιμόν Βέλ;

Εάν, όμως, αυτό το άβηρο γράφτηκε από άγνοια, τότε καλώς. Όλοι λάθη κάνουμε. Εάν όχι, τότε αντί να ονομάζεται «αντί», να το ονομάσετε «υπέρ» και όχι μόνο να βάλετε καλό εξώφυλλο, όπως είναι σε αυτό το τεύχος, αλλά και μεγάλες «υπερδιαφημίσεις», που τις καταπολεμάτε.

Εύχομαι με όλη-μου την καρδιά να βρεθεί η άκρη και να επω-θεί από τις «αντιθέσεις» το ότι όλοι κάνουμε λάθη. Γιατί είναι κρίμα να μπειτε και σεις στο εύκολο κέρδος και να ακολουθήσετε το «λουκι» που οδηγεί στο ιδεολογικό χάος.

Πάντα με πολύ σεβασμό
Μάρκος

- Σ.Σ. Με λύπη διαπιστώνουμε κάποιες φορές, την ιδεολογική σύγχυση που, πολλές φορές κατέχει ανθρώπους που θέλουν να ανήκουν στον προοδευτικό χώρο. Το «ΑΝΤΙ» δε θα είχε αντίρρηση να παραδεχτεί το λάθος-του, αν είχε κάνει κάποιο. Στην προκειμένη, όμως, περίπτωση αυτές είναι οι απόψεις-μας και οπωσδήποτε επιμένουμε να τις διατηρήσουμε.

- Ο αναγνώστης -μας Δημο-

σθένης Δημητριάδης παρεμβαίνει για μια αποσαφήνιση των προβλημάτων που έθεσε η όλη συζήτηση γύρω από το εβραϊκό:

Αγαπητό ΑΝΤΙ,

Από τις σφαγές του Γυόρκ στην Αγγλία του 11ου μ.Χ. αιώνα μέχρι την πρόσφατη επίθεση στην παρισινή συναγωγή, οι εβραίοι αποτελούν το πρόσφορο θήραμα ενός ατέλειωτου «Κυνηγού Μαγισών». Στην γνωστή-της εργασία για την Αυταρχική Προσωπικότητα, η κοινωνιολογική σχολή της Φραγκφούρτης (Adorno, Marcuse, Horkheimer) μας έδωσε το μοντέλο της «εθνοκεντρικής ιδεολογίας», που οδηγεί το άτομο να αντιμετωπίζει τον περιγυρό-του μέσα από το πρι-

σμα της Ενδοομάδας (π.χ. Λευκοί, Άντρες, Άρειοι, Ετεροφιλόφιλοι...) που κινδυνεύει από — και πρέπει να εξοντώσει τις εξωομάδες (π.χ. Νέγροι, Γυναίκες, Εβραίοι, Ομοφυλόφιλοι...). Είναι ένα μοντέλο σκέψης που αποτελεί την λειτουργική βάση κάθε μορφής φασισμού.

Αυτήν ακριβώς την ιδεολογία αναπαράγουν συνεπείστατα οι «αντισιωνιστές», πλην όμως «προοδευτικοί» επιστολογράφοι-σου.

Αδύνατον να δουν και να ερμηνεύσουν διαλεκτικά τον αντιδραστικό ρόλο της σύγχρονης εβραϊκής καταγωγής, καπιταλιστικής τάξης - δίχτυου. Αντιδραστικό, όχι χάρη στην βιολογικά έμφυτη «κακία» της εβραϊκής ράτσας (θέση που σιωπηρά στηρίζει το σκεπτικό των εν λόγω κυρίων) αλλά χάρη στην βιολογικά έμφυτη «κακία» της εβραϊκής ράτσας (θέση που σιωπηρά στηρίζει το σκεπτικό των εν λόγω κυρίων) αλλά χάρη στην ιστορική πορεία της πολιτισμικής-τους ομάδας, που οδήγησε κάποια στρώματά της στην άλωση του παγκόσμιου (περίπου) χρηματοπιστωτικού κεφάλαιου.

Όπως επίσης μιλώντας-μας για την εβραϊκή αντιδραστικότητα δεν μας λένε κουβέντα για τον — χάρη στην ίδια ιστορική πορεία — θεμελιώδη ρόλο κάποιων άλλων στρωμάτων αυτής της εθνότητας στο παγκόσμιο επαναστατικό κίνημα. Κι ας μην πάrouμε τα πασίγνωστα διεθνή παραδείγματα (Μαρξ, Τρότσκι, Λουξέμπουργκ κ.ά) αλλά ας δούμε την ελληνική εμπειρία.

Πόσο τυχαίο ήταν ότι ο παππούς του εργατικού-μας κινήματος, ο Αβραάμ Μπεναρόγια ήταν εβραίος, ότι η Φεντερασιόν της Θεσσαλονίκης, πρωτοπόρα σε βαλκανικό επίπεδο εργατική οργάνωση (τουρκικό τμήμα της Β' Διεθνούς) απαρτιζόταν κυρίως από Εβραίους εργάτες και διανοούμενους, ότι το ΑΒΑΝΤΙ, η

πρώτη καθημερινή εργατική εφημερίδα στην Ελλάδα κυκλοφορούσε στην εβραϊκή γλώσσα. Όσο για τον σιωνισμό, τον έμφυτο εβραϊκό σωβινισμό που επικαλούνται οι επιστολογράφοι-σου, δεν θά 'χουν ασφαλώς ακούσει ότι μόλις έγινε γνωστή η «Δήλωση Μπάλφορ», με την οποία η Βρετανική κυβέρνηση υπόσχονταν στους Εβραίους να τους αποκαταστήσει «στην γη των προγόνων-τους» συγκροτήθηκαν στη Θεσσαλονίκη διαδηλώσεις από Εβραίους εργάτες και διανοούμενους, με κόκκινες σημαίες και με συνθήματα: «Όχι στο κράτος του Ισραήλ, αλλά στην παγκόσμια σοσιαλιστική κοινωνία», «Αδελφωμένοι με όλους τους λαούς του κόσμου θα εξασφαλίσουμε την ευτυχία-μας», «Ζήτω η παγκόσμια σοσιαλιστική επανάσταση», «Κάτω ο σιωνισμός»!! Ο Άγιος Στίνας, ιστορική μορφή του επαναστατικού κινήματος στην Ελλάδα, γράφει στα απομνημονεύματά-του ότι η σιωνιστική ιδεολογία έπαψε να είναι ουτοπία ενός ασήμαντου αριθμού φανατικών και θρησκόληπτων και έγινε υπόθεση πλατιών εβραϊκών μαζών, μονάχα όταν αυτές οι τελευταίες είδαν να διαψεύδονται παταγωδώς οι ελπίδες-τους για την παγκόσμια σοσιαλιστική επανάσταση και την πανανθρώπινη κοινωνία που οραματιζόνταν.

Είναι, λοιπόν, όχι η εβραϊκή αντιδραστικότητα, αλλά η από άγνοια ή και σκόπιμη αποσιώπηση των γεγονότων, είναι ο ιδεαλισμός ή και μεταφυσική θεώρηση της ιστορίας, που επιτρέπει σε ανθρώπους που αυτοαποκαλούνται «αριστεροί» και «προοδευτικοί» να χαρακτηρίζουν «καλοστημένη προπαγάνδα» την κτηνώδια των ναζιστικών κρεματορίων — που και μόνο τη Θεσσα-

λονική αν πάρουμε, θα δούμε ότι κατάπιαν τα 2/3 του (εβραϊκού) πληθυσμού-της —, να ισχυρίζονται ότι πίσω απ' την χιτλερική κτηνώδια κρύβονται οι... ίδιοι οι Εβραίοι, να καγχάζουν και να γελοιοποιούν τα χθεσινά θύματα των νεοναζιστικών βομβών, να υπερθεματίζουν στα επιχειρήματα του Γκαίμπελς και να κοσμούν με τα «ιστορικά»-τους ποιήματα τις βιτρίνες των νεοφασιστικών βιβλιοπωλείων της Αθήνας.

Πόσο αδρά αποκαλύπτεται το «προοδευτικό» ποιόν τέτοιων φληναφημάτων, σε σύγκριση με την αυθόρμητη αλληλεγγύη του προλεταριάτου της Θεσσαλονίκης προς τους διωκόμενους Εβραίους, όταν, τον Μάρτη του 1921, συγκρούστηκε κάτω απ' την ηγεσία του Εργατικού Κέντρου με «παπάδες, αλήτες, ηλίθιους και εμπόρους» που ξεκινούσαν για πογκρόμ στις εβραϊκές γειτονιές και όχι μόνο τους απέτρεψε αλλά πέτυχε και την σύλληψη και τιμωρία των υποκινητών. Τέλος, όσον αφορά το παλαιστινιακό πρόβλημα, δεν νομίζω ότι χρειάζεται πολύ περισσότερο από την κοινή λογική για να το τοποθετήσει κανείς στις σωστές-του διαστάσεις: ειρηνική συνοίκηση του Αραβικού και του Εβραϊκού λαού, ενάντια στα συμφέροντα του Αμερικάνικου και του Ισραηλιτικού *Κεφαλαίου*. Αυτή την άποψη, που εκφράζεται ακόμα και μέσα στο ισραηλινό κοινοβούλιο, πρέπει με κάθε τρόπο να ενισχύσουμε κι όχι να χρησιμοποιούμε την παλαιστινιακή γενεοκτονία, μέσω της αιώνιας και μονότονης αντισημιτικής υστερίας, σαν απολογητική βάση της Εβραϊκής γενεοκτονίας.

Δημοσθένης Δημητριάδης
Καλαμάκι.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΔΟΥΚΑ

Ο ΠΟΝΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΑΙΜΑ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΜΟΥ

ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Μια αυθεντική μαρτυρία για το Δεκέμβρη 1944. Στις σελίδες-του ο αναγνώστης θα μπορέσει, μέσα από τις ατομικές περιπέτειες της συγγραφέως, να αποκτήσει αίσθηση εκείνων των ημερών και να γνωρίσει το βαθύτερο νόημα της ιστορικής σύγκρουσης.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΚΑΛΒΟΣ»

Άναξαγόρα 1, Αθήνα

τηλ. 52.46.241

P. PYLARINOS

ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΠΟΥ ΑΝΟΙΓΕΙ ΝΕΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ

STAMPS and COINS

Σας περιμένουμε στο νέο μας κατάστημα, στη Σοφοκλέους 7-9 (άπέναντι από το Χρηματιστήριο) όπου θα λειτουργεί και μεγάλη αίθουσα δημοπρασιών για κάθε είδους συλλεκτικά αντικείμενα, όπως:

**ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ - ΧΑΡΤΟΝΟΜΙΣΜΑΤΑ
ΠΙΝΑΚΕΣ - ΡΟΛΟΓΙΑ - ΠΟΡΣΕΛΑΝΕΣ κ.ά.**

Ή επίσης η αίθουσα προσφέρεται σε κάθε ενδιαφερόμενο για εκθέσεις, δημοπρασίες, γενικές συνελεύσεις, διαλέξεις κλπ.

● **ΥΠΟΓΡΑΜΜΙΖΕΤΑΙ**

ότι η αίθουσα δημοπρασιών είναι 250 τετρ. μέτρα, με κλιματισμό και ότι κατασκευάστηκε ειδικά για τους αναφερόμενους λόγους.

νηπιαγωγείο

το αστεράκι

● Κοντά στο σπίτι σας και δίπλα στο Λυκαβηττό λειτουργεί τό νηπιαγωγείο. «Τό αστεράκι».

- Μιά μικρή δασή μέσα στο τσιμέντο.
- Πρόγραμμα μελετημένο - Διδασκαλία και επίβλεψη από έμπειρο προσωπικό.
- Παιχνίδια και μάθηση σ' ένα περιβάλλον φροντίδας και αγάπης για τό παιδί.
- Έλάτε νά γνωριστούμε και νά συζητήσουμε για τό παιδί σας.

Γκόλφο Π. Εύθυμιού

Βαλσαμώνος 4 και Άσκληπιού τηλ. 6447830 - 3635419.

ΒΙΒΛΙΑ • ΒΙΒΛΙΑ • ΒΙΒΛΙΑ

Όλων των εκδοτικών οίκων στέλνονται με «αντικαταβολή» στην Ελλάδα και στο Εξωτερικό. Απαραίτητο στις παραγγελίες-σας να αναφέρεται ο τίτλος του βιβλίου και ο εκδοτικός οίκος. Η τιμή κάθε βιβλίου είναι αυτή που καθορίζουν οι εκδοτικοί οίκοι. Η επιβάρυνση στα έξοδα αποστολής είναι μόνο 65 δραχμ. κατά παραγγελία. Γράψτε-μας ή τηλεφωνήστε-μας.

**ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΠΡΩΤΗΣΗΣ ΒΙΒΛΙΟΥ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΕΡΒΑΤΗΣ
ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ 8 - ΑΘΗΝΑ 122
ΤΗΛ. 32.29.303 (6-8 μ.μ.)**

κυκλοφόρησε ο 13ος τόμος

αντί

**Β' εξάμηνο 1981
Τεύχη 155 - 167**

ΟΣΚΑΡ ΟΥΑΪΛΝΤ

**Η ψυχή
του Ανθρώπου
στο Σοσιαλισμό**

**Ζωοδ. Πηγής 17
τηλ. 36.39.980**

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ ΠΕΙΡΑΙΑ

• *Η Τζελίκα Χαροκόπου εκθέτει τα γεγονότα που οδήγησαν στη «διάσπαση» της Κινηματογραφικής Λέσχης Πειραιά:*
Αγαπητό ANTI,

Ο λόγος για την Κινηματογραφική Λέσχη Πειραιά. Ούτε περιέργο, ούτε πρωτόφαντο το φαινόμενο της κατάληψης εξ εφόδου ενός σωματίου από σπληνικές πλειοψηφίες. Σημείο των καιρών η αδυναμία συνύπαρξης με το ΚΚΕ. Έφτασε, όμως, η κωμωδία της Γενικής Συνέλευσης, το βράδυ της 13 Απριλίου, για να ξεχειλίσει το ποτήρι, και το ένα τρίτο των μελών, με πλήρη επίγνωση των μελλοντικών δυσχερειών και παρά τα κεκτημένα της παλιάς Λέσχης, να αποχωρήσει σε ένα κλίμα ομαδικής αγανάκτησης και ομόφωνα να στήσει μέσα σε μια νύχτα μια καινούρια λέσχη, με μια πραγματικά μαζική και αυθόρμητη δημιουργικότητα.

Η Κ.Α.Π. ξεκίνησε το 1961, κλείστηκε από την χούντα και ξαναστήθηκε το 1974, χάρη στις προσπάθειες μιας ομάδας φίλων του κινηματογράφου. Το 1979 τα προσκείμενα στο ΚΚΕ μέλη, με συροή εγγραφών καπελώνουν το Δ.Σ. και η ποιότητα της επόμενης χρονιάς σφραγίζεται από το γεγονός αυτό.

Θα πρέπει κανείς να γνωρίζει την ιδιομορφία της πενιχρής πνευματικής κίνησης του Πειραιά για να αντιληφθεί τη σπουδαιότητα και το ενδιαφέρον για την Κ.Α.Π. Κάπου μεταξύ επαρχιακής πόλης και πρωτεύουσας.

Στην προηγούμενη Γενική Συνέλευση του 1980 οι δυνάμεις που επεδίωκαν μια λειτουργία βασισμένη στο προσωπικό μεράκι και στη δημιουργική συμμετοχή όλων των μελών και όχι σε ένα κaiserικό Δ.Σ. πήραν την πλειοψηφία και σιγά - σιγά είδαμε κάτι ν' αρχίζει ν' αλλάζει στη λέσχη: κύκλος του Γκάγκ, Κινηματογράφος επιστημονικής φαντασίας, δουλεμένοι από μέλη, κύκλος φίλμς Γκοντάρ, Αγγελόπουλου, πρόσφατα βραβευμένης ελληνικής ταινίας, εβδομάδα καθημερινών προβολών σε συνεργασία με τον «Σύγχρονο Κινηματογράφο», κύκλος πάνω στο οικολογικό πρόβλημα.

Παράλληλα οι συζητήσεις πληθαίνουν σε συχνότητα, σε μαζικότητα και σε πλουραλισμό απόψεων, τα προγράμματα γίνονται πιο ενημερωτικά, οι σκηνοθέτες και οι κριτικοί που κάνουν εισηγήσεις είναι περισσότερο από όλες τις άλλες χρονιές μαζί. Το οικονομικό πλεόνασμα φτάνει το ποσό των 300.000 δρχ. και επικείται η αγορά μηχανής λήψης για ερασιτεχνικές κινηματογραφώσεις από τα ίδια τα μέλη. Το

καθοριστικό όμως στοιχείο ήταν η εμφάνιση ενός κλίματος συνύπαρξης και έκφρασης, ελεύθερης κριτικής και πολύμορφου προβληματισμού. Ένα ζωντανό «στέκι».

Η αίθουσα των 320 θέσεων του Σινεάκ, που παλιότερα συγκέντρωνε διά της βίας 150 - 200 άτομα στις προβολές, από τον περασμένο Δεκέμβρη δεν επαρκεί για τα 400 άτομα, που κάθονται στις εξόδους και στους διαδρόμους ακόμη.

Την τελευταία εβδομάδα των εγγραφών τα μέλη αυξήθηκαν από 850 σε 1.250. Ακολουθεί το χάλεινγκ της Γενικής Συνέλευσης της 13 Απριλίου. Η μετενόνια λογική των υψωμένων χεριών στις ψηφοφορίες, η προκλητική τακτική του προέδρου (τους) — μέλους άγνωστου μέχρι τώρα στις προβολές — και η οργανωμένη εκμετάλλευση των διαδικασιών απαγορεύει την έκφραση οποιασδήποτε άλλης άποψης. Δεν μας μένει ούτε η δυνατότητα διακωμώδησης της κατάστασης, γιατί χρησιμοποιούν βία και τραμπουκισμούς. Μας απειλούν, μας βρίθουν «αλήτες» και «χασικλήδες», δημιουργούν επεισόδια όπου ρίχνουν ξύλο στους αντιφρονούντες, δεν δίνουν τον λόγο σε «μη δικούς-τους», ούτε ακόμα και στον πρόεδρο του απερχόμενου Δ.Σ.

Μη ανεχόμενοι πια, την παθητική αδράνεια και την υποτίμηση της νοημοσύνης-μας από μια πλαστή πλειοψηφία και με την απόφαση να διαφυλάξουμε και να ομορφύνουμε το μόνο ίσως χώρο που θα θέλαμε και που μπορούμε να εκφραστούμε όλοι δημιουργικά, να ξεφύγουμε από την υποκουλτούρα και την μιζέρια που βομβαρδιζόμαστε καθημερινά, αποχωρήσαμε από την Γ.Σ. και βάλαμε τις βάσεις για μια νέα λέσχη πολιτισμού και κινηματογράφου στον Πειραιά.

Οι αντιδράσεις στα παραπάνω ήταν: αθρόα συμπαράσταση των ενεργών μελών της Κ.Α.Π. (300 υπογραφές μέχρι την στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές, μόλις 3 μέρες μετά τα γεγονότα), συμπαράσταση και υπογραφή του κειμένου διαμαρτυρίας από ορισμένα μέλη της ΚΝΕ, με παράλληλη αποχώρησή-τους από τη νεολαία του ΚΚΕ. Οι ανοιχτές συζητήσεις και οι ζυμώσεις που ακολουθούν, χαρακτηρίζονται από μαζικότητα και κέφι. Το Σάββατο 18 Απριλίου έγινε η πρώτη προβολή με την ταινία του Θ. Βέγγου «Θανάση, πάρε το όπλο-σου». Ακολούθησε ομιλία του σκηνοθέτη Ντ. Κατσουρίδη και συζήτηση και θα ακολουθήσουν τακτικές προβολές, μία φορά την εβδομάδα, ενώ παράλληλα, νομικά η καινούρια κινηματογραφική λέσχη καταχυρώθηκε με την νομότυπη κατάθεση του καταστατικού-της.

Φιλικά
Τζελίκα Χαροκόπου
Μέλος της Κ.Α.Π.

αντί

**ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
Αθήνα 601
Τηλ: 732.713-732.819**

- Εκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
Αθήνα 601
- Υπεύθυνος Τυπογραφείου:
ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΟΥΓΑΓΡΗΣ
Δημοσθένους 153 - Καλλιθέα
- Μοντάζ:
Γ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΟΣ
- Υπεύθυνος Διαφημίσεων:
ΤΑΚΗΣ ΜΩΡΑΙΤΗΣ
- Φωτοστοιχειοθεσία:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 729.237
- Αναπαραγωγή φίλμς
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 729.237
- Εκτύπωση:
Εργοστ. Γραφικών Τεχνών
Γ. ΑΝΕΜΟΔΟΥΡΑΣ
Ιασιού 5, Περιστέρι
Τηλ. 57.22.201

• Κάθε ενυπόγραφο άρθρο εκφράζει την προσωπική άποψη του συγγραφέα-του.
• Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Εξάμ. 390 δρχ. - Ετήσια 780
Ετήσια Οργανισμών,
Τραπεζών, κλπ: 2.000 δρχ.
Για φοιτητές έκπτωση 15%

Εξωτερικού

Ευρώπη - Μεσογ. χώρες:
εξάμηνη: ..... απλή δολ. 18
" ..... αεροπ. δολ. 20
ετήσια: ..... απλή δολ. 36
" ..... αεροπ. δολ. 40
Η.Π.Α. - Καναδάς - Αν. Ασία:
εξάμηνη: ..... απλή δολ. 18
" ..... αεροπ. δολ. 27
ετήσια: ..... απλή δολ. 36
" ..... αεροπ. δολ. 53
Αυστραλία - Ωκεανία:
εξάμηνη: ..... απλή δολ. 18
" ..... αεροπ. δολ. 35
ετήσια: ..... απλή δολ. 36
" ..... αεροπ. δολ. 70

- Εμβάσματα, επιταγές:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60, ΑΘΗΝΑ 601
- ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 30
- ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: δρχ. 50

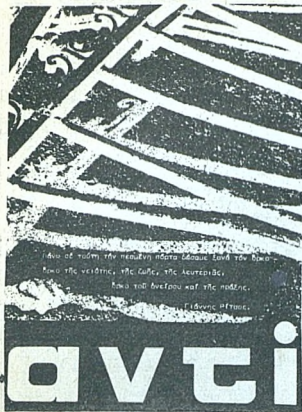
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
• για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας
Στα γραφεία του «ΑΝΤΙ»
Δημοχάρους 60, τηλ. 732.713
• για τα βιβλιοπωλεία
Β. Ελλάδας:
Βιβλιοπωλείο
Μ. Κοτζιά και Σία Ο.Ε.
Τσιμισκή 78, τηλ. 279.720
Θεσσαλονίκη

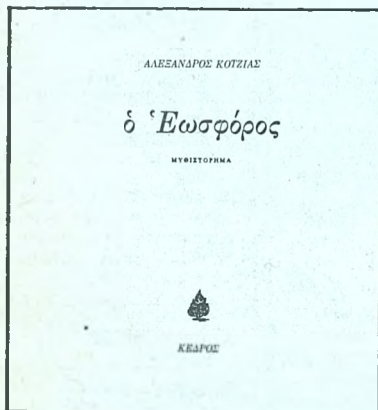
Από τον Α' ως τον ΙΓ' τόμο, πιστοί στην υπόσχεσή-
μας για αποκαλυπτική πληροφόρηση, ενημέρωση γύ-
ρω απ' τα σύγχρονα ελληνικά και διεθνή προβλήματα,
την καλλιτεχνική και πολιτιστική ζωή, την ιστορία
και τη λογοτεχνία του τόπου-μας.

Σε δεκατρείς τόμους που έχουν ήδη καταγράψει το
σφυγμό των γεγονότων της τελευταίας επταετίας και
που τόλμησαν την «άλλη» πληροφόρηση.

Πέρα από εξαρτήσεις, πολιτικές δεσμεύσεις και
κομματικές εντάξεις, το ANTI, σταθερά το αδέσμευ-
το πολιτικό περιοδικό της Αριστεράς.

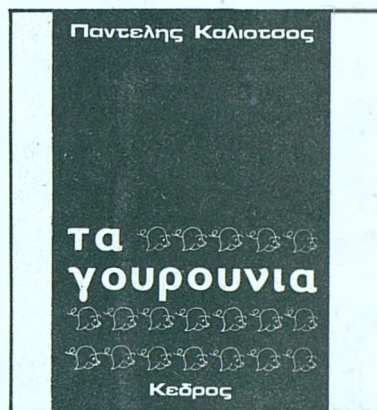
ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΜΗΝΑ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΟΤΖΙΑΣ
Ο ΕΩΣΦΟΡΟΣ
Μυθιστόρημα
(Β' έκδοση αναθεωρημένη)

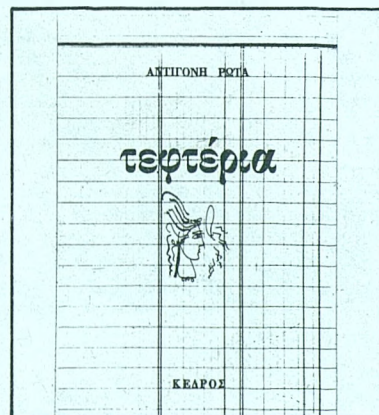
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΟΤΖΙΑΣ
Ο ΓΕΝΝΑΙΟΣ ΘΗΛΕΜΑΧΟΣ
Μυθιστόρημα Β' έκδοση

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΚΑΛΙΟΤΣΟΣ
ΤΑ ΓΟΥΡΟΥΝΙΑ
Μυθιστόρημα

ΚΩΣΤΟΥΛΑ ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ
Η ΖΩΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ
Μυθιστόρημα

ΑΝΤΙΓΟΝΗ ΡΩΤΑ
ΤΕΦΤΕΡΙΑ
Πεζογραφήματα

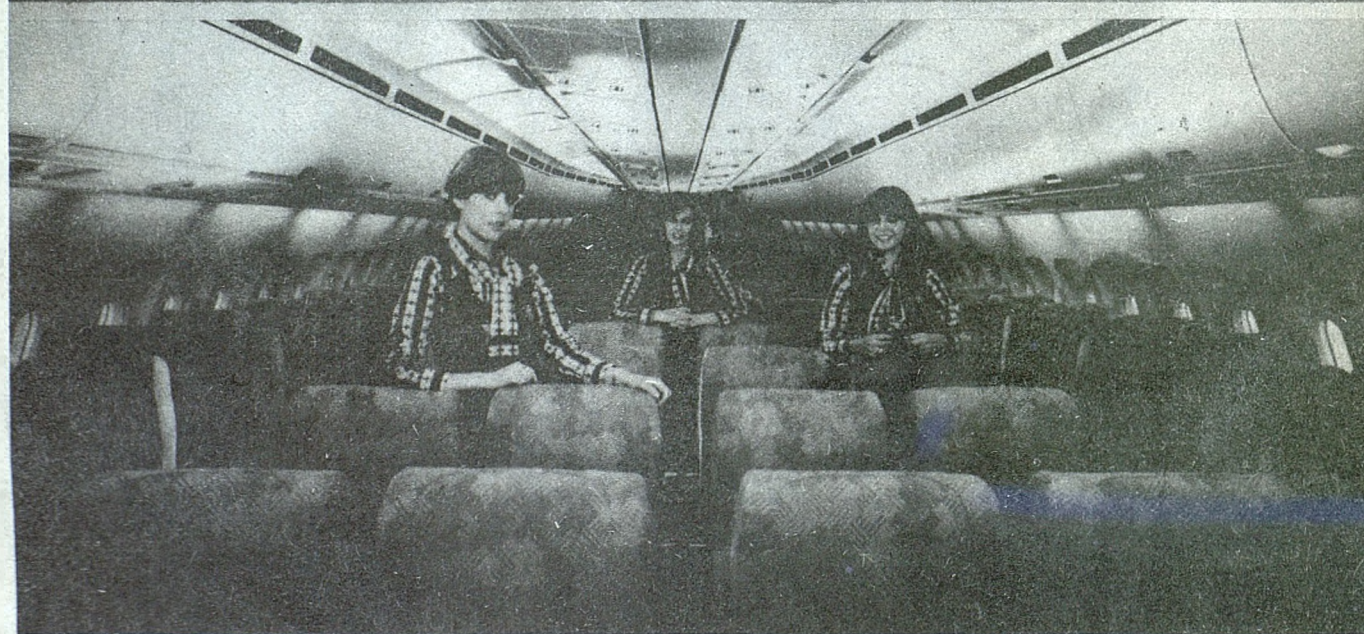

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΡΗΣΤΟΔΟΥΛΟΥ
ΕΛΛΑΔΑ ΜΠΑΥ ΝΤΕΥ
Ποίηση

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 6 (Πάροδος 'Ακαδημίας) Τηλ. 3615783

Άγαπητοί μας επιβάτες,
Στην προσπάθειά μας να σας εξυπηρετήσουμε καλύτερα, φροντίσαμε να είμαστε
από τους πρώτους αερομεταφορείς του κόσμου που πετούν με **AIRBUS A300**.
Το αεροπλάνο της νέας γενιάς, της άνετης μεταφοράς 255 επιβατών, και
πολλών εμπορευμάτων, με τὰ λιγότερα καύσιμα και τὸν λιγότερο θόρυβο.

Πετᾶξτε καὶ θὰ δεῖτε...

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ
ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ

